

ସୁସ୍ମିତା ବାଗ୍‌ଚୀ

ହାଉ
ସେପାଟ
ମଣିଷ

ଛାଇ ସେ ପାଖ ନହିଷ

ସୁସ୍ମିତା ବାଗ୍ଚୀ

ଛାଇ ସେ ପାଖ ମଣିଷ

ଲେଖିକା :

ସୁସ୍ମିତା ବାଗ୍ଚୀ

ପ୍ରକାଶକ :

ସୁଚରିତା ପବ୍ଲିକେଶନ୍ସ ପ୍ରା. ଲି.

୪୩୧ ଶହୀଦ ନଗର

ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧ ୦୦୭

ପ୍ରଚ୍ଛଦ :

ଅତସୀ ବସୁ

ମୁଦ୍ରଣ :

ସୁଚରିତା ପ୍ରେସ୍

ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ :

ଅଗଷ୍ଟ, ୧୯୯୧

ମୂଲ୍ୟ :

ଚାଳିଶ ଟଙ୍କା ମାତ୍ର

CHHAI SEPAKHA MANISA

Written by :

Susmita Bagchi

Published by :

Sucharita Publications

(P) Ltd.

First Edition, 1991

Printers :

Sucharita Press

Price :

Rupees Forty only

ସୂଚୀ

୧. ଛାଇ ସେ ପାଖ ମଣିଷ	୧
୨. ଆଇନା ଓ ଅନ୍ୟ ପ୍ରତିବିମ୍ବ	୧୨
୩. ବଦଳି	୨୬
୪. ବନ୍ଦ ଜବାବ	୪୨
୫. ରୂପାତର	୫୫
୬. ଶବ୍ଦ ନୁହେଁ	— ୬୪
୭. ଜମଶା	୭୭
୮. ଶର୍ମିଳା	୯୦
୯. ଅପ୍ରତିହତ	୧୦୧
୧୦. ପ୍ରତୀକ୍ଷା	୧୧୯
୧୧. ପରହସ ଅପରହସ	୧୩୧
୧୨. ଫେରିଯିବାର ଦିନ	୧୩୬

ଛାଇ ସେପାଖ ମଣିଷ

ମାନବେୟୁ ସେସନରୁ ହିଁ ତାରିଦା କରିଦେଲା, “ବୋଉ, ଏବେଠୁଁ କହି ଚାଖୁଛି । ଘର ଦେଖି ନାକ ଟେକିବୁନି । ତୋର ପସନ୍ଦ ହେଉ ବା ନ ହେଉ, ତତେ ଅତି କମ୍ରେ ଦୁଇମାସ ରହିବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ ।”

“ବୋଉକୁ ଏଥର ଛାଡ଼ୁଛି କିଏ ?” ମୁଣ୍ଡର ଓଢ଼ଣା ଠିକ୍ କରୁ କରୁ ଯୋଡ଼ିଲା ବୋହୂ ଉତ୍ତର ।

ସୌଦାମିନୀ ହସି ହସି କହିଲେ, “ଆଉ ଗାଁ ଖବର ସବୁ କିଏ ବୁଝିବ ? କିଛିଦିନ ପରେ ପୁଣି ଧାନ ଅମଳ ବେଳ ଆସିଯିବ ଯେ । ବାବୁକୁ ତ ତୁମେ ଦିହେଁ ଚିହ୍ନିଛ । ତା’ ଆଖି ସାମ୍ନାରେ ଲେକେ ଗୁରୀ କରି ନେଲେ ବି ସେ କିଛି ଜାଣି ପାରିବ ନାହିଁ । ସେଇମିତି ବହି ଭିତରେ ମୁହଁ ମାଡ଼ି ବସି ରହିଥିବ ।”

“ଓହୋ, ତୁ କ’ଣ ତାକୁ ସବୁବେଳେ ଜଗି କରି ବସି ରହିଥିବୁ ?” ମାନବେୟୁ, ବୋଉ ଜିନିଷ ଗାଡ଼ିରେ ରଖି ରଖି ସାନ ଭାଇ ପଟିଆ ହୋଇ କହିଲା, “ତୁ ବାବୁକୁ ଯେତେ ଭେଳା ବୋଲି ଭାବୁଛୁ ସେ ସେତେ ଭେଳା ମୁହଁ । ତୁ ନ ରହିଲେ ଦେଖିବୁ ସବୁ ଠିକ୍ ବୁଝାବୁଝି କରିବ । ତୁ ସବୁ ବୁଝି ନଭୁ ବୋଲି ସେ ଏମିତି ଭିଲ ହୋଇ ଯାଉଛି ।”

ସୌଦାମିନୀ ମାନି ନେଲେ । “ହଉ, ତୁ ତୋ ସୁବିଧାରେ ଫେରିବା ଚିକେଟ୍ କର । ତୋତେ ତ ପୁଣି ଛୁଟୀ ନେଇ ଛାଡ଼ିବାକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।”

“ଠିକ୍ ଠିକ୍”, ଓଠ ଗୁପ୍ତି ହସି କହିଲ ମାନବେନ୍ଦ୍ର, “ମୋର ଏବେ ଆଦୌ ଛୁଟୀ ନାହିଁ । ମତେ ଛୁଟୀ ମିଳିଲେ ମିନା ତୁ ଗାଁକୁ ଫେରିବୁ ।”

ବର୍ଷା, ପୂଜା ଏତେ କଥା ବୁଝି ନାହିଁ, “ବାବା, କେଜେମା ସବୁବେଳେ ଆମ ପାଖରେ ରହୁ ନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ? କେଜେମା, ତୁମେ ଏଥର ଏଇଠି ରହିବ । ଆମେ ଜମା ଛାଡ଼ିବୁନି ।”

“ହଉ, ହଉ ଦେଖିବା ।” ସୌଦାମିନୀ ଦୁଇ ହାତରେ ନାତୁଣୀ ଦୁଇଟିଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ସାଉଁଳେଇ ନେଲେ ।

ମାନବେନ୍ଦ୍ର, ଭରଘର ଫୁଲ୍ ଛୋଟ, କିନ୍ତୁ ବେଶ୍ ସୁନ୍ଦର । ଛୋଟ ଛୋଟ ତିନି ବଖର । ସାମ୍ବାକୁ ଦାଣ୍ଡଘର । ଭିତର ପଟକୁ ଶୋଇବା ଘର ଦୁଇଟି । ପ୍ରଶସ୍ତ ରେଷେଇ ଘର । ତା’ ପାଖକୁ ଛୋଟିଆ ପଡ଼ାଘରଟିଏ ।

ସୁରକେଶକୁ ଆଲମାରୀ କଡ଼ରେ ରଖି ସାମାନ୍ୟ ଲଜ୍ଜିତ ଭାବରେ ଭରଘ କହିଲ, “ବୋଉ, ଆପଣଙ୍କ ଶୋଇବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ପିଲଙ୍କ ଘରେ କରିଛି । ଗାଁର ଏତେ ବଡ଼ ଘର । ସବୁ ଖୋଲା ମେଲା । ଏଠି ଆପଣଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ଟିକିଏ କଷ୍ଟ ହେବ । ବେଶୀ ଅଣନିଶ୍ଵାସୀ ଲାଗିଲେ ବାଲୁକନିକୁ ଗୁଲିଯିବେ । ସେଇଠୁ ଛୁଟୁ ସମୁଦ୍ର ପରିଷ୍କାର ଦେଖାଯାଏ ।”

ସୌଦାମିନୀ ବାଲୁକନିରେ ପାଦ ରଖିଲେ । ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ସମୁଦ୍ର, ଚନ୍ଦ୍ର କିରଣରେ ଚକ୍ ଚକ୍ କରୁଛି । ହଠାତ୍ ଦମକାଏ ଲୁଣି ପବନ ଆସି ବୋଲି ହୋଇଗଲା ତାଙ୍କ ଦେହରେ ।

ବାଲୁକନିର ଗୋଟିଏ କଡ଼ ଘେରଇ ନେଇ ଠାକୁର ଘର । ଅତି ସୁନ୍ଦର । ସବୁ ସଜାଡ଼ି ପରିଚ୍ଛନ୍ନ କରି ରଖିଛି ଭରଘ । ଠାକୁର ଘର ଦେଖି ମନ ଖୁସି ହୋଇ ଗଲା ତାଙ୍କର । ସେଇଠି ବସିଗଲେ କିଛି ସମୟ ।

“କୁଆଡ଼େ ଗଲୁ ବୋଉ ?”

“ନେ ଗୁହା ଆଣିଛି ।” ଅବାକ୍ ସୌଦାମିନୀଙ୍କ ହାତକୁ ଗୁହା କପ୍ ବଢ଼େଇ ଦେଲା ମାନବେନ୍ଦ୍ର । “ପିଇ ଦେଖ, ତିନି ହୋଇଛି କି ନାହିଁ ।”

ସୌଦାମିନୀ ତଥାପି ବିଶ୍ଵାସ କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି, “ଗୁହା ତୁ କରିଛୁ, ମନୁ ? ବୋହୂ କୁଆଡ଼େ ଗଲା କି ?”

“ଯିବ କୁଆଡ଼େ ? ପିଲାଙ୍କ ପଢ଼ା ଦେଖୁଛି । ତୁ ଆସିବୁ ବୋଲି ସେମାନେ ଏତେ ବେଶୀ ଖୁସି ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ଯେ ଶନିବାର, ରବିବାର ଦୁଇଟା ଛୁଟାଦିନ ଗଲା, ଅଥଚ ହୋମ୍‌ସ୍କୁଲ୍ ସରିଲା ନାହିଁ । ତୁ ଗୁଆ ପିଇ ନେ । ଥଣ୍ଡା ହୋଇଯିବ । ମୁଁ ବିସ୍ତ୍ରଟ ନେଇ ଆସୁଛି ।”

ମାନବେନ୍ଦ୍ର ଗୁଲିଗଲା । ଗୁଆ କପ୍‌ରେ ମୁହଁ ଦେଲେ ସୌଦାମିନୀ । ବାଣ-ବେଣ୍ଟ ଉଲ ଗୁଆ କରିପାରେ ତ ମନୁ ।

“ବିସ୍ତ୍ରଟ ନେ ବୋଉ ।” ମାନବେନ୍ଦ୍ର ବିସ୍ତ୍ରଟ ତବା ବଢ଼େଇ ଦେଲା ।

“ନା, ମୋର ଦରକାର ନାହିଁ । ତୁ ଖା । ...ଗୁଆ ତ ବେଣ୍ଟ ଉଲ କରିଛୁ ରେ ।”

“କ’ଣ ଭାବିଛୁ କି ତୋ ପୁଅକୁ ? ମୁଁ ଏକଦମ୍ ଏକ୍ସପର୍ଟ ଲୋକ ।”

“ରକ୍ଷାରକ୍ଷି ବି ଶିଖିଗଲୁଣି ନା କ’ଣ ?” ସୌଦାମିନୀ ହସି ପକେଇଲେ । ଏଇ ମନୁଆ ପାଣ ଗିଲସେ ହାତରେ ଗଢ଼େଇ ପିଇ ପାରୁ ନ ଥିଲା । ସେ ପୁଣି...

“କ’ଣ ଖାଇବୁ କହ ? ମତେ ସବୁ ରନ୍ଧା ଜଣା । କାଲିଆ, କବାବ୍, ଗୁଇନିକ୍, ମୋଗଲଇ ସବୁ । ...ତୋ ବୋହୂ ଚୁରୁରେ ଗଲେ ଘରେ ଆଉ ଉନ୍ଧେ କିଏ ?”

ସୌଦାମିନୀ ଚୁପ୍ ହୋଇଗଲେ ଟିକିଏ, “ବୋହୂକୁ କ’ଣ ବହୁତ ଚୁରୁ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି ?”

“ନାହିଁ ମ, ମୁଁ ଏମିତି କହୁଥିଲି ନା,” ହାଲୁକା ଭାବରେ ମାନବେନ୍ଦ୍ର କହିଲା, “ମାସରେ ଥରେ ଦି’ଥର ଘୂନା ଯିବାକୁ ପଡ଼େ । ସକାଳୁ ଯାଏ, ଉତିରେ ଫେରି-ଆସେ । ସେଇ ଦିନଟା ମତେ ଏସ୍‌କାଲି ନେବାକୁ ପଡ଼େ । ଯେତିକି ପାରେ କରେ । ନ ହେଲେ ହୋଟେଲ୍‌ରୁ ଖାଇବା ନେଇ ଆସେ ।”

“ମୋ ନାଁରେ କ’ଣ ସବୁ ନାଲିସ୍ କରୁଛ ବୋଉଙ୍କ ପାଖରେ ?” ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲା ଉତ୍ତର ।

“ଟିକିଏ ଦୁଃଖ ସୁଖ ହଉଛି ବୋଉ ପାଖରେ । କେମିତି ତୁମେ ମାସକୁ ପତିଶ ଦିନ ଚୁରୁ କର । ଆଉ ମୁଁ କେମିତି ସବୁ ଦିନ ଘର ଓଜା ପୋଛା, ବାସନ

ମଜା, ରନ୍ଧାରିକି କରେ । ଖଟି ଖଟି ହାତର ଛାଲି ପର ଉଠିଗଲାଣି ।” ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଚିତ୍ତେଇଲେ ମାନବେନ୍ଦ୍ର ।

“ଦେଖୁଛନ୍ତି, ଦେଖୁଛନ୍ତି ବୋଉ ?”

“ଦି’ଟା ପିଲର ବାପା ହେଲୁଣି, ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପିଲକିଆ ବୁଦ୍ଧି ଯାଇନି ତୋର ? କାହିଁକି ବୋହୂ ସାଙ୍ଗରେ ଲାଗିଛୁ ?” ସୌଦାମିନୀ ପୁଅକୁ ଆକଟିଲେ ।

“କି ଯୁଗ ହେଲା ? ତୁ ପୁଅ ପଢ଼ିଆ ନ ହୋଇ ବୋହୂ ପଢ଼ିଆ ହୋଇ କଥା କହୁଛୁ ! ଠିକ୍ ଅଛି, ଗପ ତୋ ବୋହୂ ସାଙ୍ଗରେ । ମୁଁ ନିଜକୁ ଦେଖିବାକୁ ଯାଉଛି ।” ମାନବେନ୍ଦ୍ର ଯାଇ ଯାଉ ଗହା କପ୍ ଦିଇଟା ଉଠେଇ ନେଇଗଲା ।

“ଆପଣ ଚିକିଏ ଗଡ଼ିପଡ଼ୁଛୁ ବୋଉ । ଅଣ୍ଟା ଯିଠି ଲାଗି ଯାଇଥିବ । ମୁଁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ରହି ଦେଉଛି । ଆଜି ଶୀଘ୍ର ଖାଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିବେ ।” ଖଟ ଉପରୁ ବେଡ଼ କଇଁଛଟା କାଢ଼ି ନେଇ ଉତ୍ତର କହିଲା ।

ଖଟ ଉପରେ ଗତୁ ଗତୁ ଆଖି ଲାଗି ଆସିଲା ସୌଦାମିନୀଙ୍କର ।

ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ଅଖାରୁଆ ଲଗୁଥିଲେ ବି ଧୀରେ ଧୀରେ ପ୍ଲାଟ୍ ଘରର ଗୁରୁସାମା ଭିତରେ ଆବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିବାଟା ସୌଦାମିନୀଙ୍କର ଅଭ୍ୟାସରେ ପଡ଼ିଗଲା । ଯେମିତି ଅଭ୍ୟାସ ହୋଇଗଲା କଳପାଣିରେ ଗାଧୋଇବା ଆଉ ତାଲନିଜ୍, ଟେବୁଲ୍‌ରେ ବସି ଖାଇବା ।

ଖଟ୍‌କା ଲାଗେ କେବଳ ସେଇ ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ନେଇ, ଏତେ ଚେଷ୍ଟା କରି ମଧ୍ୟ ସୌଦାମିନୀ ଯାହା ଆଦୌ ସହଜରେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ।

ବେଳେ ବେଳେ ନିଜ ଉପରେ ଗଣ ହୁଏ ତାଙ୍କର । ବୟସ ବଢ଼ୁଛି ବୋଲି ଅପଥା ଗୁଡ଼ାଏ ରକ୍ଷଣଶୀଳ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି ସେ । ଶେଷରେ ଯେ ବି କଣ ଆଉ ପାଞ୍ଚଜଣଙ୍କ ଭଳି ହୋଇଗଲେ ଯେଉଁମାନେ ପୁଅର ମା’ ବୋଲି ଗର୍ବରେ ଫାଟି ପଡ଼ନ୍ତି ? ଆଉ ବୋହୂକୁ ମଣିଷ ବୋଲି ମଣିବାକୁ ଉଚିତ ମନେ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ନା, ନା । ମନ ଭିତରୁ ସ୍ୱରଟିଏ ଚିତ୍କାର କରିଉଠେ ତାଙ୍କର । ଉତ୍ତର କେବଳ ତାଙ୍କର ବୋହୂ ନୁହଁ, ଝିଅଠାରୁ ଅଧିକ । ତିନି ପୁଅର ମା’ ସେ, ଝିଅଟିଏ

ପାଇବା ପାଇଁ କେତେ ବିକଳ ନ ହେଉଥିଲେ । ମନ ବୁଝି ଠାକୁର ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ବଢ଼େଇ ଦେଇଛନ୍ତି ଉତ୍ତର ଭଳି ରତ୍ନଟିଏ । ଏତେ ସହଜରେ ହାତଛଡ଼ା କରିଦେବେ ସିଏ ?

ତା'ହେଲେ ? ତା'ହେଲେ କାହିଁକି ସହି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି ମନୁର ଛୋଟ ଛୋଟ ଘର କାମ କରିବା ? ଏକୃଷିଆ ବୋହୂ ଆଉ କେତେ ଆଡ଼ର ହେବ ! ତାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛି ଟିକିଏ ମନୁ । ସୌଦାମୀନୀଙ୍କର ତ ଖୁସି ହେବାର କଥା ।

କିନ୍ତୁ ସେ ଖୁସି ହୋଇ ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଷାଠିଏ ବର୍ଷ ଧରି ଯେଉଁ ନୀତି ନିୟମ ତାଙ୍କ ରକ୍ତରେ ଜମାଟ ବାନ୍ଧି ବସି ଯାଇଛି ତାକୁ ଛାଡ଼ିବେ କେମିତି ? ମନ ଭିତରୁ କିଏ ଯେମିତି କହୁଛି, “ମାନିନେ ସୌଦାମୀନୀ, ମାନିନେ । ବୋହୂ ଯଦି ଘର ବାହାରେ ପାଦ ଦେଇ, ପୁଅ ଭଳି ଚାଲିବା କରି ଟଙ୍କା ଗେଜଗାର କଲ, ତେବେ ପୁଅ କାହିଁକି ବୋହୂର ଜଗତରେ ପାଦ ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ ? ନିଜ ଘର କାମ କରିବାରେ ଲଜା ପୁଣି କ'ଣ ?”

ସବୁ ବୁଝୁଛନ୍ତି ସେ । କିନ୍ତୁ ମନକୁ ବୁଝେଇ ନେଉ ନାହିଁ । ରହି ରହି ଭାସି ଆସୁଛି କେଉଁ କେତେବର୍ଷ ତଳର ଘଟଣାଟିଏ । ମନ ତଳେ କେଉଁଠି ଲୁଚି ରହିଯାଇଥିଲା । ଏବେ ସୁବିଧା ଦେଖି ଉପରକୁ ଉଠି ଦ'ଖି ପକଉଛି ତାକୁ । କ୍ଷତଚିହ୍ନିତ କରି ଦେଉଛି ।

ଦେହଶୁରଙ୍କ ଶ୍ରାବ ବେଦର କଥା । କେବେ ଗାଁକୁ ଆସୁ ନ ଥିବା ପୁରୁର ରଣଜିତ୍ ସ୍ତ୍ରୀ, ପୁଅ ଧରି ଆସି ପହଞ୍ଚିଥିଲା ପିତୃଶ୍ରାବ ପାଇଁ । ଗୁଡ଼ାଏ ବର୍ଷ ବିଦେଶରେ ରହି ସେମାନଙ୍କର କଥାବାର୍ତ୍ତା, ଗୁଲିଚଳଣ ସବୁ ବଦଳି ଯାଇଥିଲା । ଭରତକୁ ଫେରିବା ପରେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ହିଁ ଅଭିଧାନ ହୋଇ ରହିଯାଇଥିଲେ ସେମାନେ । ସେଇଠି ପୁରୁର-ବୋହୂ ଶାନ୍ତା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା ଶାନ୍ତୀର ବ୍ୟବସାୟ । ନିଜ ନିଜ ଜଗତରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହି କେବେ ଗାଁକୁ ଆସିବାକୁ ସମୟ ପାଉ ନ ଥିବା ଦମ୍ପତ୍ତିଟି ଯେତେବେଳେ ବାପାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଖବର ପାଇ ଗାଁରେ ପହଞ୍ଚିଲେ, ଗାଁ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଦର୍ଶନାୟ ବସ୍ତ୍ର ପାଲଟି ଯାଇଥିଲେ ସେତେବେଳକୁ । ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଭଡ଼ା କରି ଆସିଥିବା ଟ୍ୟାକ୍ସିରୁ ଓହ୍ଲେଇବା ପରେ ପରେ ହିଁ ଶାନ୍ତା ରଣଜିତକୁ କହିଥିଲା, “ରମି, ପିନ୍ଧୁକୁ ଟିକିଏ ଟ୍ୟାଲେଟକୁ ନେଇଯାଅ ତ ।”

ଗାଁ ଲେକଙ୍କର ଆଖିଟିପା, ହସକୁ ବେଞ୍ଜାଟିର କରଁ ଘର ଲେକେ କେଁପିୟୁ ଦେଇଥିଲେ, “ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ ବର୍ଷ ବିଦେଶରେ ରହିଲ । ସେ ଦେଶରେ ସବୁ ଏମିତି । ସ୍ବାମୀକୁ ନାଁ ଧରି ତାଲିଲ ତ କ’ଣ ହୋଇଗଲା ସେଇଠୁ ?”

ହୁଏତ ସେତିକ ସହି ଯାଇଥାଆନ୍ତେ ସମସ୍ତେ । କିନ୍ତୁ କଥା କଥାକେ ବୋହୂର ଚଳି, ରଳି ତାକ ଏବଂ ତା’ ସାଙ୍ଗରେ ଯୋଡ଼ା ହୋଇଥିବା ଆଦେଶଭର କଥା ବଡ଼ ଅସହ୍ୟ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା ।

ଆଉ ସେମାନେ ଫେରିବା ଆଗଦିନ ସେଇ ସେଇଁ ଘଟଣାଟା ଘଟିଗଲା ! ମନେ ପଡ଼ିଲେ ଏବେ ବି ଦେହ ହାତ ଶୀତେଇ ଉଠେ ସୌଦାମିନୀଙ୍କର । ଗାଁର ପୁରୁଣା କେଇକଣକ ସାଙ୍ଗରେ ଜମିବାଡ଼ି ବିଷୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥିଲା ରଣଜିତ୍ । ସେଇଠି ଥିଲେ ସୌଦାମିନୀଙ୍କ ସ୍ବାମୀ ଗଜଶେଖର । ଆଉ ସାନ ଦିଅର ପରମାନନ୍ଦ ।

ହଠାତ୍ କଥାବାର୍ତ୍ତା ମଝିରେ ଭିତରୁ ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲା ପାଞ୍ଚବର୍ଷର ପୁଅ ପିଙ୍କୁ, “ତ୍ୟାଡ଼ି; ତ୍ୟାଡ଼ି, ମମି ତାକୁଛଡ଼ି ।” ବିରକ୍ତିରେ ରଣଜିତ୍ ଭରର ଦେଇଥିଲା, “ମମିକୁ କହ, ଏଠି ଏବେ ମୁଁ ବ୍ୟସ୍ତ ଅଛି । ପରେ ଆସିବି ।”

ପିଙ୍କୁ ନହୋଡ଼ବନ୍ଧା, “ନାହିଁ, ମମି କହିଲେ ତୁମେ ଭିତରକୁ ଆସ । ମୋ ତ୍ରେସ୍ ବଦଳେଇ ଦେବ ।”

ମୁହଁ ଲଲ ହୋଇଗଲା ରଣଜିତ୍ । କ’ଣ କହିବ କିଛି ବୁଝି ନ ପାରି ଠାଏ ଠାଏ ଦୁଇଟା ଚଟକଣୀ ବସେଇ ଦେଇଥିଲା ପିଙ୍କୁର ନରମ ଗାଲରେ । ତା’ପରେ ପିଙ୍କୁର ବିକଳ କାନ୍ଦ, ଶାନ୍ତାର ଗର ଓ ରଣଜିତ୍ ର ଚିତ୍କାର— ସବୁ ମିଶି ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଅଶ୍ବସ୍ତିକର ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା ।

ପରେ, କିଛି ମାସ ପରେ ସୌଦାମିନୀ ଶୁଣିଥିଲେ ଯେ ରଣଜିତ୍ ଓ ଶାନ୍ତା ଆଇନତଃ ପୃଥକ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ପିଙ୍କୁ ହଷ୍ଟେଲରେ ରହି ପଡ଼ୁଛି ।

ଘଟଣାଟି ଭୀଷଣ ଭାବରେ ଦୋହଲାଇ ଦେଇଥିଲା ତାଙ୍କୁ ଏବଂ ମା’, ଜେଜେମା’ଙ୍କ ଅମଳରୁ ଶୁଣି ଆସୁଥିବା କଥା ସବୁ ଆଉ ଟିକିଏ କଠିନ ହୋଇ ବସି ଯାଇଥିଲା ତାଙ୍କ ଛାତିରେ ।

ସୌଦାମିନୀ ବିବ୍ରତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ନା— ମନୁ, ଉତ୍ତରଙ୍କ ଜୀବନରେ ସେ ସବୁର ପୁନରବୁଦ୍ଧି ହେବାକୁ ଦେବେ ନାହିଁ ସେ । ଆଦୌ ନୁହଁ । ପାଖରେ

ବସାଇ, ମୁଣ୍ଡ ଆଉଁଷି ବୁଝେଇ ଦେବେ ବୋହୂକୁ । ରଣଜିତ, ଶାତାଙ୍କ ଜୀବନର
ଉଦାହରଣ ତା' ସାମ୍ନାରେ ତୋଳି ଦେବେ ।

କିନ୍ତୁ କେମିତି ? ସେ ଚିନ୍ତା କରି କୁଳ କିନାର ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।

ସବୁଦିନ ଉତ୍ତର, ମାନବେନ୍ଦ୍ର ନଅଟା ବେଳେ ଅର୍ପିତ୍ ବାହାରି ଯାଆନ୍ତି ।
ଫେରିବା ସମୟ ଠିକ୍ ନାହିଁ । କେତେବେଳେ ହୁଏତ ଏକାଠି ଫେରନ୍ତି ସେମାନେ ।
କିନ୍ତୁ ଅଧିକାଂଶ ଦିନ ଉତ୍ତରର ଫେରୁ ଫେରୁ ଡେରି ହୋଇଯାଏ । ଅର୍ପିତ୍ କାର୍ରେ
ବା କୌଣସି ବନ୍ଧୁର ଗାଡ଼ିରେ ଘରକୁ ଆସେ ସେ ।

ନିଠେଇ ପୁଅ ମୁହଁକୁ ସେତେବେଳେ ଦେଖନ୍ତି ସୌଦାମିନୀ । ମାନବେନ୍ଦ୍ର
ନିର୍ବିକାର । ବରଂ କହେ, “ସାହାନୀ ଆସିଥିଲା କି ଛାଡ଼ିବାକୁ ? ତାକୁ ଭିତରକୁ
ତାକିଲିନି, ଗୁହା କପେ ଫିଲ ଯାଇଥାଆନ୍ତା ।”

କ’ଣ ବୋଉ ଅଛି ବୋଲି ମନୁ ନିଜକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖୁଛି ?

ଉତ୍ତର ଅର୍ପିତ୍‌ରୁ ଫେରି ନ ଥିଲେ ହୁଇସିଲ୍ ମାରି ମାରି ମାନବେନ୍ଦ୍ର ନିଜ
ପାଇଁ କର୍ମ କରେ । ସୌଦାମିନୀକୁ ଗୁହା କରି ଦିଏ । ତବାର ବିସ୍ତ୍ରୁ କି ବାରମଜା
କାନ୍ତି ଖାଏ । କୋଉଦିନ ବେଶୀ ଭେକ ଥିଲେ ନିଜ ପାଇଁ ସାଣ୍ଡ଼ୂର୍ ମଧ୍ୟ
କରିନିଏ ।

ସବୁଥର ସୌଦାମିନୀ ଭବତି ସେ ଆଜି ହିଁ ଉତ୍ତର ସାଙ୍ଗରେ ଯେମିତି
ହେଉ କଥା କହିବେ । କିନ୍ତୁ ସୁଯୋଗ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।

ସତରେ କ’ଣ ସୁଯୋଗ ତାକୁ ମିଳେ ନାହିଁ ?

ନା— ନିଜକୁ ନିଜର ଏ ପ୍ରତାରଣା । ବୋହୂକୁ ଏ ସବୁ କଥା କହିବାକୁ
ସାହସ ହୁଏ ନାହିଁ ତାଙ୍କର । ସେ ଯଦି ଭୁଲ୍ ବୁଝି ବସେ ? ଦିନ ଗଡ଼ି ଗଲେ ଏବଂ
ସୌଦାମିନୀଙ୍କର ଗାଁକୁ ଫେରିବା ଦିନ ପାଖେଇ ଆସେ ।

x

x

x

କିଛିଦିନ ଧରି ପଡ଼ିଶା ପୁରର ଉଦ୍ରମହିଳା ପୁଷ୍ପା ନାୟାର ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ
ମନ୍ଦିର ଯିବା କଥା କହୁଥିଲେ । ସୌଦାମିନୀ ଯେ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ମନ୍ଦିର ଦେଖିନାହାନ୍ତି
ତା’ ନୁହଁ, ଯା’ ଭିତରେ ସମୟ କରି ତାକୁ ବନ୍ଦେ ଓ ତା’ର ଅଖପାଖର ଅଧିକାଂଶ

ମନ୍ଦିର ବୁଲେଇ ଆଣିଥିଲା ମାନବେନ୍ଦ୍ର । କିନ୍ତୁ ମନ୍ଦିର ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଭୀଷଣ ଦୂର୍ବଳତା । ପୁଷ୍ପା ନାୟାରକୁ ସେ ତେଣୁ ମନା କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ସେଦିନ ଗୁରୁବାର । ପ୍ରାୟ ଗୁରୁତା ବେଳେ ନାକ ସାଙ୍ଗରେ ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ ସୌଦାମିନୀ । ଭଲରେ ମନ୍ଦିର ଦର୍ଶନ କରି ଫେରୁ ଫେରୁ ବେଶ୍ ଡେରି ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଘର ଭିତରେ ପାଦ ନ ଦେଉଣୁ କେମିତି ଥରି ଉଠିଲା ତାଙ୍କ ଛାତି । ଗୋଟିଏ ଝଡ଼ ଯେମିତି ବୋହି ଯାଇଛି କିଛି ସମୟ ଆଗରୁ । ସବୁବେଳେ ହସୁଥିବା ଘରଟି ଧୁସ୍‌ଧୁସ୍ । ଗଦାଏ ଉୟ ଆସି ମାଡ଼ି ବସିଲା ତାଙ୍କୁ ।

କିଏ ଗୋଟାଏ ଭିତରୁ ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଆଙ୍ଗୁଠି ଦେଖାଇ ହଁ ହଁ କରି ହସୁଛି “ଡେରି କରିଦେଲୁ । ବହୁତ ଡେରି କରିଦେଲୁ ।” ସୌଦାମିନୀ ମୁହଁ ବୁଲାଇ ନେଉଛନ୍ତି । ଆଖି ବନ୍ଦ କରି ଦେଉଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ଦାନ୍ତ ଦେଖାଇ ସେଇ ଆକାର-ବିହୀନ ଜନ୍ତୁଟି ତାଙ୍କୁ ଛିଗୁଲାଇ ଗୁଲିଛି, “ସତରେ ତୋର ବୋହୂ ପାଇଁ ଏମିତି ଚିନ୍ତା ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ? ତା’ହେଲେ ତୁମ୍ଭ କରି ତିନି ବେଳା ତିନି ଗ୍ରାସ ପକେଇ ବସେ ସହର ବୁଲୁଥିଲୁ କେମିତି ?”

ଅନୁତାପରେ ମିଳେଇ ଯାଉଛନ୍ତି ସୌଦାମିନୀ । ନିଜର ଭୀଷଣତା ପାଇଁ ତଳେଇ ଯାଉଛନ୍ତି ।

ମାନବେନ୍ଦ୍ର ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲା, “ଗୋଡ଼ ହାତ ଯୋଉନେ, ବୋଉ । ଆଉ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲୁ କାହିଁକି ? କୁଡ଼ ଲୁଗିବଣି ।”

“ପିଲାଏ କାହାଟି ? ତାଙ୍କ ପାଟି ଶୁଭୁନି ଯେ ।” ଅନ୍ୟ ଦିନ ଭଳି ପିଲା ଦିଲଟା ପାଟି କରି ଧାଇଁ ଆସିଲେ ନାହିଁ ।

“ପଡ଼ୁଛନ୍ତି ?” ଛୋଟ ଉରରଟିଏ ଦେଲା ମାନବେନ୍ଦ୍ର ।

ଗୋପା ଉପରେ ବସି ଅନ୍ୟମାନସ ଭାବରେ ଗୋଟିଏ ପତ୍ରିକାର ପୁଷ୍ପା ଓଲଟେଇ ଗୁଲିଛି ଉତ୍ତର । ସ୍ବାମୀର ଉତ୍ତରରେ ସବିତ୍ ପାଇଲା ଯେମିତି, “ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ଗୃହା କରି ଆଣୁଛି ।” ଉଠି ପଡ଼ିଲା ଉତ୍ତର । ବୋହୂର ହାତ ଧରି ପୁଣି ଥରେ ବସେଇ ଦେଲେ ସୌଦାମିନୀ । ଉଜ୍ଜଳ ଗୋର ମୁହଁଟା କେମିତି ରକ୍ତହୀନ ଲାଗୁଛି । ଆଖି ଟିକିଏ ଫୁଲ ଫୁଲ ? କାନ୍ଦିଥିଲା କି ?

ଓହୋ ! ସୌଦାମିନୀଙ୍କର ଛାତି କୋରି ହୋଇ ଯାଇଛି ।

“ଥାଉ । ଏତେ ବେଳ ହେଲଣି ଆଉ ଗୁହା ଫିଲବିନି ।” ଟିକିଏ ରହି ପୁଣି କହିଲେ ସେ, “କ’ଣ ହୋଇଛି ମା’ ? ଦେହ ଭଲ ଲାଗୁନି ?”

କିଛି ଗୋଟାଏ କହିବ ବୋଲି ପାଟି ଖୋଲି ଆସୁଥିଲା ଭରର । ସେପଟୁ ଏତେ ବଡ଼ ପାଟି କରି ତାକୁ ତୁପ୍ କରୁଥିଲା ମାନବେନ୍ଦ୍ର, “ଥାଉ ଥାଉ, ବୋଉକୁ ଆଉ ପଟାଇବା ଦରକାର ନାହିଁ । ତୁ ଗଲୁ ବୋଉ, ଡେରି ହେଉଛି । ଲୁଗା ବଦଳେଇ ପୂଜା କରିନେ । ଭରରକୁ କିଛି ଆଉ ପରାନ୍ତନା ।”

ଥର ଥର ଗଳାରେ ସୌଦାମିନୀ କହିଲେ, “ଏମିତି ପାଟି ତୁଣ୍ଡ କାହିଁକି କରୁଛୁରେ ମନୁ । କ’ଣ ଏମିତି ହେଉଛି ସେ...”

“ତୁ ଆଉ ଏସବୁ ଭବି ମୁଣ୍ଡ ଖରପ କରନା, ବୋଉ । ଛେ— ଏମାନେ ପୁଣି ଶିକ୍ଷିତ !”

ଭରର ସବୁ ଦିଗରେ ବାଧା ଦେଇ କହି ପକେଇଲା, “ତୁମେ କିଛି ବୁଝୁନ କାହିଁକି ସେ । ହଠାତ୍ ଏମିତି ବର୍ଲିନ୍‌ରେ ଗୋଟିଏ ମାସର ଟ୍ରେନିଙ୍ଗ୍ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ...”

“କ’ଣ ହୋଇଗଲା ସେଇଠୁ ? ...ଓଃ, କ’ଣ ସେ ତୁମକୁ ମଣିଷ କହିବ !”

ଭରର ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରି ପଡ଼ିଲା । ଆଖି ଲୁହ ଲୁତେଇବାକୁ ତରତର ହୋଇ ଉଠିପଡ଼ି ରେଷେଇ ଘରକୁ ଚାଲିଗଲା ସେ ।

ସୌଦାମିନୀ ଯେମିତି ପଥର ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ପୁଅ ବୋହୂଙ୍କର ଏମିତି କଥା କଟାକଟି ଅନ୍ତତଃ ତାଙ୍କ ସାମ୍ନାରେ ଏଇ ପ୍ରଥମ ।

“ମନୁରେ, ବୋହୂଟାକୁ କହେଇ ଦେଲୁ ?”

ଚିଡ଼ି ଉଠି ମାନବେନ୍ଦ୍ର କହିଲା, “ଖୁବ୍ ଭଲ କରିଛି । ଟିକିଏ କାନ୍ଦିଲେ ମୁଣ୍ଡ ତା’ର ପରିଷ୍କାର ହେବ ।”

ବିରକ୍ତିରେ ଟେଲିଭିଜନ୍ ଖୋଲି ତା’ ସାମ୍ନାରେ ବସିପଡ଼ିଲା ସେ ।

ସୌଦାମିନୀ ତୁପ୍ ହୋଇ ଚାଲି ଆସିଲେ ନିଜ କୋଠରୀକୁ । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ କୋଡ଼ିଏ ପତିଶ ମିନିଟ୍ ଧ୍ୟାନରେ ବସିବା ଅଭ୍ୟାସ ତାଙ୍କର । କିନ୍ତୁ ଆଜି ଆଦୌ

ମନଟାକୁ ଘିର କରି ପାରୁନାହାତି ସେ । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳର ଦୃଶ୍ୟ ରହି ରହି ଥରେଇ ଦେଉଛି ତାକୁ । ପୁଅ ବୋହୂଙ୍କର ଅଶାନ୍ତିର କାରଣ ସେ କିଛି କିଛି ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ । କେତେକଣ ସାମୀ ସ୍ତ୍ରୀର ଏତେଟା ସାଧାନତାକୁ ସହି ନେଇ ପାରନ୍ତି ? ମନୁ ତାଙ୍କର ପୁଅ ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ପୁରୁଷ ତ ! ଏତେ ଦିନ ଏତେ ସବୁ ସେ ସହିଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଭଗରାକୁ ଯେ ଟ୍ରେନିଙ୍ଗ ପାଇଁ ବର୍ଲିନ୍ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଏଭଟା ସେ ସହି ପାରୁନା ।

ସେ ଯଦି ତେଷା କରି ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ବୁଝେଇ ଦିଅନ୍ତି ତେବେ... ?

କିନ୍ତୁ କ'ଣ କହି କାହାକୁ ବୁଝେଇବେ ? ଉତ୍ତରକୁ ଟ୍ରେନିଙ୍ଗ୍‌ରେ ନ ଯିବାକୁ କହିବେ ? ନା ମନୁକୁ ଆଉ ଟିକିଏ ବୁଝିବା ସୁଝିବାର ହେବାକୁ କହିବେ ?

କ'ଣ କରିବେ ସୌଦାମିନୀ ? କିଛି ଭାବି ପାରୁ ନାହାତି ସେ ।

“ଜେଜେମା, ଖାଇବ ଆସ ।” ବର୍ଷା ତାଙ୍କ ଦେଇ ଗଲା ।

ଆରେ, ଏତେ ବେଳ ହେଲାଣି ! ତରତର ହୋଇ ଉଠି ଆସନ ଭାଙ୍ଗିଲେ ସେ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳର ଗନ୍ଧାର ବାତାବରଣ ଖାଇବା ଟେବୁଲ ଉପରେ ଜମିକରି ରହିଛି । ଅନ୍ୟ ଦିନମାନଙ୍କରେ ଅନବରତ କଥା କହୁଥିବା ପିଲା ଦିଇଟା ଆଜି ଏକଦମ୍ ତୁପ୍ । ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଭିତରେ କଳିକଳିଆ, ପାଟିଚୁଣ୍ଡ, ଜେଜେମାଙ୍କୁ ସୁଲ ଖବର ଶୁଣେଇବାର ଆଗ୍ରହ— କିଛି ନାହିଁ । ସତ କଥା, ବଡ଼ ହେଉଛନ୍ତି । ଘର ଭିତରେ ଜମି ରହିଥିବା ଅଶାନ୍ତିକୁ କ'ଣ ଟିକିଏ ଟିକିଏ ବୁଝୁନାହାତି ଆଉ ?

ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ଖାଇ ଉଠିଗଲେ ବର୍ଷା, ପୂଜା । ସୌଦାମିନୀ ଖାଇ ପାରୁ ନାହାତି । ଥରେ ପୁଅ, ଆଉ ଥରେ ବୋହୂ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲେ ସେ । ମାନବେନ୍ଦ୍ର ଚାଉ ଚାଉ କରି ଭାତ ଗିଳି ପକାଉଛି । ଉତ୍ତର ଆଙ୍ଗୁଳରେ ଭାତକୁ ଖାଇ ଗୋଲେଇ ଭାଙ୍ଗିଛି ।

ତୋକ ଗିଳିଲେ ସୌଦାମିନୀ, “ମନୁରେ... ଗୋଟିଏ ମାସର କଥା ତ । ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ଭାଲିଯିବନି କି ? ହେଲା ଏବେ, ମୁଁ ଆଉ କିଛି ଦିନ ରହିଯିବି । ଏତେ ବଡ଼ ସୁଯୋଗ ଯେତେବେଳେ ଉତ୍ତର ଆମର ପାଇଛି...”

ଖାଇବା ପ୍ରେରୁକୁ ଠେଲି ଦେଇ ବାଁ ହାତରେ ଉତ୍ତର କାନ୍ଧକୁ ହଲେଇ ପକେଇଲ ମାନବେହୁ, “ଦେଖିଲ ଉତ୍ତର, ଦେଖିଲ । ଷାଠିଏ ବର୍ଷର ବୋର; ବୁଢ଼ା ହେଲଣି, ପାଠ ଶାଠ ବେଶୀ ପଢ଼ିନି । ସେ ବି ବୁଝୁଛି ? ଆଉ ତୁମେ ? ଏତେ ପାଠ ପଢ଼ି କହୁଛ କ’ଣ ନା ଟ୍ରେନିଙ୍ଗରେ ଯିବନି । ଘର ଖବର ବୁଝିବ କିଏ ? ସ୍ବାମୀ, ପିଲା ଖବର ବୁଝିବ କିଏ ? ସବୁ ଯେମିତି ଭସିଯିବ, ବୁଝିଯିବ । ...ଏବେ ନିଶ୍ଚିତ ତ ? ବୋଉ ଯିବନି କହୁଛି । ଘର ଚଳେଇ ପାରିବା କଥା ନେଇ ମୋ ଉପରେ ସିନା ଭରସା ନାହିଁ । ବୋଉ ଉପରେ ତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଛି । ସେ ମାସଟାଏ ଯଦି ଘର ଚଳେଇ ନେବ, ତେବେ ଆଉ ନ ଯିବା ପାଇଁ ହଜାରେ ବାହାନା କାଟିବନି ତ ?”

ସୌଦାମିନୀ ଆଁ କରି ପୁଅ ମୁହଁକୁ ଅନେଇ ରହିଛନ୍ତି ।

ଉତ୍ତର ପ୍ରେରୁ ଉପରୁ ଆଖି ଉଠେଇଲ । ଆଖିରେ ଏବେ ବି ଦୃଢ଼, “ଗୋଟିଏ ମାସ କ’ଣ କମ୍ ସମୟ ?”

“ଓହୋ ପୁଣି...”, ସ୍ନେହଭରା ରାଗରେ ଚୌକୀ ଠେଲିଦେଇ ମାନବେହୁ ଉଠି ପଡ଼ିଲ, “ମୁଁ ଆଉ କିଛି ଶୁଣିବି ନାହିଁ । ସବୁ ଆଲୋଚନା ଶେଷ । ତୁମେ କାଲି ଅର୍ଦ୍ଧସାରେ ତୁମର ସମ୍ପତ୍ତି ଦେଇ ଆସିବ । ହଁ ନା ନାହିଁ ?”

“ହଉ ହେଲ ବାବା ।” ଉତ୍ତର ଏତେବେଳକୁ ଟିକିଏ ହସିଲ ।

ସୌଦାମିନୀ ସେ ପକ୍ଷର ସମ୍ମୋହିତ ହୋଇ ବସି ରହିଥିଲେ ।

ଆଇନା ଓ ଅନ୍ୟ ପ୍ରବନ୍ଧ

“କ’ଣ ହେଲା, ମାଲ୍‌ଗୋଲା ବାର ଟଙ୍କା କିଲେ ?” ଅରୁଣା କଣ୍ଠସ୍ୱର ବେଶ୍ ଉଚ୍ଚ ହୋଇ ଯାଇଛି ।

ଫକଦୋକାନୀ ରହମତ୍ ନିର୍ଦ୍ଦିକାର ଭବରେ ହସି ଦେଲା, “ଲରି ଖାଇକ୍ ଚାଲିଥିଲା, ମାଲ୍ ଆସି ପାରିନି । ସେଇଥିପାଇଁ ଭର ବଢିଛି ।”

“ତା’ ବୋଲି ବାର ଟଙ୍କା ! ଆଉ ଲରି ଖାଇକ୍ ତ ତିନିଦିନ ଓକେ ହୋଇଥିଲା । ସବୁ ସମାଧାନ ହେବା ପରେ ବି... ! ଦାମ୍ ବଢ଼େଇବାକୁ ମୌକା ମିଳିଗଲା, ନାହିଁ ?”

ରହମତ୍‌ର କୌଣସି ଭବାନ୍ତର ହେଲା ନାହିଁ । ସେ ଜାଣେ ବାରଟଙ୍କା ଛାଡ଼ି ପଦର ଟଙ୍କା କହିଲେ ମଧ୍ୟ ମେମ୍ ସାହେବ କିଣିବେ । ଆମ ସମୟରେ ହାଟକୁ ଆସି ଆମ ନ କିଣି ଫେରିଗଲେ ଆଉ କିଛି ହେଉ ନ ହେଉ ତା’ ଘରେ ପ୍ରଳୟ ହୋଇଯିବ । ଘରଟାଯାକ ଯେଉଁଠି ଫକ ଲେଉଟି, ସେଠି ଅରୁଣା ଆଉ କରନ୍ତା କ’ଣ ? ଗତ ତିନି ବର୍ଷ ଧରି ରହମତ୍ ଦେଖି ଆସୁଛି ସେ କଥା । ଦାମ୍ ଶୁଣି ଆଖି ବଡ଼ ବଡ଼ କଲେ ମଧ୍ୟ ଶେଷରେ ଅରୁଣା କିଣେ ।

“ନାହିଁ ରହମତ୍, ସେ କଥା ହେବନି । ତୁମେ ଦାମ୍ ଠିକ୍ ଲଗାଅ । ଯେ ତ ଆଲ୍‌ଫୋନ୍‌ସୋ ପାଖାପାଖି ହେଲାଣି ।”

“ଆଲ୍‌ଫୋନ୍‌ସୋ ପର ଏ ପାଖକୁ ପେଟୀରେ ରଖିଛି, ମେମ୍‌ସାହେବ । ଅଣୀ ଟଙ୍କା କିଲେ । କିଲେଟାଏ ଦେବି କି ?”

ଆରେ, ସାହସ ଦେଖ ! ତା’ ସାଙ୍ଗରେ ପୁଣି ଅଜା ! ଚିଡ଼ିଯାଇ ଅରୁଣା କହିଲା, “ହେ ମୁଣ୍ଡ ଖରପ ନା କ’ଣ ! ଠିକ୍ ଦାମ୍ ଲଗେଇ ମାଲ୍‌ଗୋରା କିଲେଟାଏ ଦିଅ ।”

“କିଲେ କ’ଣ ନେବେ ? କେଇଟା ଆମ ଉଠିବ ଯେ ! ଦି’କିଲେ ଦେଉଛି ।” ଅରୁଣାର ଉତ୍ତରକୁ ଅପେକ୍ଷା ନ କରି ସେ ନିକିତିରେ ହୁଲକିଲିଆ ବଟକରଟା ପକେଇ ଦେଲା ।

“ଭଉଜ !”

ଚମକି ପଡ଼ିଲା ଅରୁଣା । ବାଙ୍ଗାଲେରୁ ସହରର ରସେଲ୍ ମାର୍କେଟ୍; ତା’ ଭିତର ଭିତରେ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବରେ ଓଡ଼ିଆ ଡାକଟିଏ ଶୁଣିଲେ ଚମକି ପଡ଼ିବା କଥା ।

ମୁହଁ ପଛକୁ ବୁଲାଇଲା ସେ । ଅଣ୍ଟାରେ ହାତ ଦେଇ ଅତି ପରିଚିତ ଭାବରେ ହସ୍ତଥିଲେ ଅପରିଚିତ ଜଣେ ଯୁବକ । ପରିଷ୍କାର, ଚୋପା ରଙ୍ଗ, ଶୁଆଥଣିଆ ନାକ, ନାକ ତଳେ ଚଉଡ଼ା ନିଶ । ଓଠର ହସ ଆଖିକୁ ସଜ୍ଜନିତ ହୋଇ ଛୋଟ ଆଖିକୁ ଆଉ ଟିକିଏ ଛୋଟ କରି ଦେଇଛି । ମୁଣ୍ଡର କେଇଟା ବାଳ ଧଳା । ତେବେ ଯାହା ଜଣାପଡ଼େ ବୟସ ପାଇଁ ଆଦୌ ନୁହଁ । ସର୍ବମୋଟ ସୁନ୍ଦର ଛୁଟିର ଆଧୁନିକ ପୁରୁଷ-ଟିଏ । କେବେ ତାଙ୍କୁ କେଉଁଠି ଦେଖିଛି ସେ ?

“ଚିହ୍ନି ପାରିଲନି ନା ଭଉଜ ? ମୁଁ ତୀର୍ଥଙ୍କର ।”

“ତୀର୍ଥଙ୍କର !” ଅରୁଣା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ, “ତୁମର ସେ ବାବନାଭୂତ ଭଳିଆ ବାଢ଼ୀ ଗଲା କୁଆଡ଼େ... ଆଉ ସେ ବିରଟ ଥିଲ ପେଟ ?”

ଭସ୍—ଦେଖା ହେଉ ହେଉ ଏମିତିଆ ପ୍ରଶ୍ନଟିଏ କ’ଣ ପରାରେ ! କଥା ପାଟିରୁ ଖସି ସାରିବା ପରେ ସେ କଥା ଅନୁଭବ କରି ଅରୁଣା ଲଜରେ ଏତେ ଟିକିଏ ହୋଇଗଲା ।

କିନ୍ତୁ ତୀର୍ଥଙ୍କର ଖରପ ଭବିଲନି, “ମତେ ଯିଏ ଦେଖୁଛନ୍ତି, ଆଗ ସେଇ କଥା ପରୁଛନ୍ତି । ଖୁବ୍ ଚିମ୍ ହୋଇ ଯାଇଛି । ନାହିଁ ଭଉଜ ? ଛଅମାସ ଏରେବିକ୍ ଓ ଯୋଗ କରିବାର ସୁଫଳ । ...ବାଢ଼ୀ ତ ମୁଁ ତିନିବର୍ଷ ତଳେ କାଟି ଦେଇଛି । ବିଚୁ

ଛୋଟ ଥିବାବେଳେ ଭରୀ ନିଶାଓଟର କରୁଥିଲ । ଦିନେ ଗରିକରି କାଟି ଦେଲି । ତୁମ ସାଙ୍ଗରେ ବହୁତ ଦିନ ପରେ ଦେଖା ନା ? ଗଲୁ ଭଲ କ'ଣ ? ତୁମେ ଏକା ଆସିଛ ?”

“ତୁମ ଗଲୁ ଭଲ !” ଅରୁଣା ଓଠ ଲମେଇଲା, “ସେ ପୁଣି ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ମାର୍କେଟ୍ ଆସିବେ ! ଗୁଲୁନ ଘରକୁ, ଦେଖିବ କି ନାଟ ଲାଗିଛି । ରାଣ ତୀର୍ଥଙ୍କର....” ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଗୋପନୀୟ କଥା କହିବା ଭଳି ଭଙ୍ଗୀ କଲ ସେ, “ସଉତୁଣୀ ଆସିଛି ଘରକୁ । ତା’ରି ପାଖରେ ମୁହଁକୁ ମୁହଁ ଯୋଡ଼ି ବସିଛନ୍ତି ପର ।”

ଚମକି ପଡ଼ିଲା ତୀର୍ଥଙ୍କର । ତା’ର ବିବର୍ଣ୍ଣ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଅରୁଣାର ମନେ ହେଲା ଯେମିତି ତା’ କଥା ତଳର ଅଙ୍ଗା ସେ ବୁଝି ପାରି ନାହିଁ । ଫେଁ କରି ହସିଦେଲା ସେ, “ମଣିଷ ସଉତୁଣୀ ନୁହଁ ମ, ମେସିନ୍ । ସାତଦିନ ହେଲାଣି କେଉଁ କାମ କରିବେ ବୋଲି ଅଫିସ୍‌ରୁ କଂପ୍ୟୁଟର ନେଇ ଆସିଛନ୍ତି । ତା’ପରେ ତ କାହା ମୁହଁକୁ ଚାହିଁବା ପାଇଁ ବେଳ ନାହିଁ । ଅଫିସ୍ ଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଇଠି, ଅଫିସ୍‌ରୁ ଫେରିଲେ ସେଇଠି । ମୁଁ ତ ଅତିଷ୍ଠ ହୋଇଗଲିଣି । ଘର କେମିତି ଚଳୁଛି, ନ ଚଳୁଛି— କେଉଁଠିକି ହେଲେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥାଆନ୍ତା !”

“ଓହୋ, କଂପ୍ୟୁଟର !” ସୂକ୍ଷ୍ମ ନିଃଶ୍ଵାସଟିଏ ନେଇ ସେ ।

“ତୁମେ ଏଠି ପୁଣି କେମିତି ?”

“ପେଟ ଧନ୍ଦାରେ ।”

“ମାନେ ?”

“ହଠାତ୍ ବାଙ୍ଗାଲେରୁ ଟ୍ରାନ୍ସଫର ଅର୍ଡର ଆସି ଯାଇଛି । ଆମ କମ୍ପାନୀ ହେଉ ଅଫିସ୍ ଏଇଠି । ସେଥିପାଇଁ ଆସିଥିଲି ଯଦି ଅର୍ଡର କ୍ୟାନ୍ସଲ୍ କରିହୁଏ । ଯାହା ଦେଖୁଛି କିଛି ହେବନି ।”

“କିନ୍ତୁ କ୍ୟାନ୍ସଲ୍ କ୍ରିଭାର କ’ଣ ଅଛି ? ଗୌହାଟୀରେ ତ ଆଉ ଘର ଜମି କିଣିନ ।”

ସାମାନ୍ୟ ଇଡ଼ିଆଟି କଲ ତୀର୍ଥଙ୍କର, “ତା’ ଠିକ୍ ଯେ, କିନ୍ତୁ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ବର୍ଷ ରହିଗଲିଣି । କେମିତି ମାୟା ଲାଗିଯାଇଛି । ପୁଣି ଜିନିଷ ବାନ୍ଧ । ଘର ଖୋଜ । ରେସନ୍ କାର୍ଡ କର । ଗ୍ୟାସ୍ ଟ୍ରାନ୍ସଫର କର । ପିଲଙ୍କ ସ୍କୁଲ ପାଇଁ ଦୌଡ଼ । ଅଯଥା ଯେତେ ସବୁ ଝାମେଲା ।”

“ବର୍ତ୍ତମାନ ବାଜାଲେଉଁରେ ଅଛ କେଉଁଠି ? ଶେଷ ହାଉସ୍‌ରେ ?”

“ନା— ଏଠି ମୋ ମାଉସୀ ପୁଅ ଭଲ ଚପୁ ଭଲମା ରହେ । ତା’ ଘରେ ଚାଲିଛି । ଭାବିଲି ଆଜି ଛୁଟି । ଏଠି ଗୋଟେ ସାଙ୍ଗ ନୂଆ ବାହା ହୋଇ ଆସିଛି ; ତା’ ଘରୁ ଟିକିଏ ବୁଲି ଆସେ । ସେଇଥିପାଇଁ ଫୁଲ ଚୋଡ଼ା କିଣିବାକୁ ଆସିଥିଲି । ହଠାତ୍ ତୁମକୁ ଯେ ଦେଖିବି ସେ କଥା ଭାବି ପାରିନି । ଆଗ ତ ଦୂରରୁ ଭଲ କରି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି — ଭୁଲୁ ଭାବିଲି ନା ଆଉ କିଏ ? ନ ହେଲେ ପୁଣି କୋଡ଼ା ମାଡ଼ ପଡ଼ିଥାଆନ୍ତା । ...ଆଜା ଭଉଜ, ତୁମେ ଘରକୁ ଯିବ କେମିତି ?”

ଏତେବେଳେ ତା’ ଚିତା ପଶିଲା । ହସି ହସି ଅରୁଣା ଭରର ଦେଲା,
“ଯେମିତି ଆସିଲି । ଅଟୋ ଚିକ୍‌ସାରେ ।”

“ନାହିଁ ଶୁଭ, ମୁଁ ଘରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିବି । ଚପୁ ଭଲମା ଗାଡ଼ି ନେଇ ଆସିଛି । ଗଲୁ ଭଲକ ସାଙ୍ଗରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖା ହୋଇଯିବ ।”

“ତୁମେ ପର କେଉଁ ସାଙ୍ଗ ଘରକୁ ଯିବ ?”

“ମୁଁ ତ ଆଉ ଯିବି ବୋଲି ଅର୍ଦ୍ଧମାନକୁ କିଛି କଥା ଦେଇନି । ଏମିତି ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥାଆନ୍ତି । ସେ ଥିବ କି ନ ଥିବ । ହେଲା ଏବେ ଏ ଫୁଲ ଚୋଡ଼ାଟା ତୁମ ଖାତିରରେ ଯାଉ । ଦେଲା, ମତେ ପରିବା ବ୍ୟାଗ୍ ଦିଇଟା ।”

ଅରୁଣାକୁ ଫୁଲ ଚୋଡ଼ା ଧରେଇ ଦେଇ ପରିବା ବ୍ୟାଗ୍ କାନ୍ଦେଇ ଗାଡ଼ି ଆଡ଼କୁ ଆଗେଇ ଗଲା ତା’ପିଙ୍କର ।

ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳର ଟ୍ରାଫିକ୍ ଭିଡ଼ କଟେଇ ଯାଉ ଯାଉ ସେ କହିଲା, “ଆଉ କେଇଟା ବର୍ଷ ଭିତରେ ଏ ସହର ବନ୍ଦେଇ ପାଖାପାଖି ପହଞ୍ଚି ଯିବ । ଗସ୍ତରେ ଏତେ ଟ୍ରାଫିକ୍ ।”

“ଅର୍ଥାତ୍ ଦିନ ହୋଇଥିଲେ ଦେଖିଥାଆନ୍ତ । ସୋରିଷ ପକେଇବାକୁ ଜାଗା ରହେ ନାହିଁ । ଖାଲି ଚଉଡ଼ା ସୁନ୍ଦର ଗସ୍ତା ବୋଲି ରକ୍ଷା ହୋଇଯାଇଛି ।”

“କାଣ ଭଉଜ, ମୁଁ ତୁମମାନଙ୍କୁ ବହୁତ ଖୋଜିଛି । ବନ୍ଦେରେ ଗଲୁ ଭଲକ ଆଗ ଅର୍ଦ୍ଧସ୍‌କୁ ଥରେ ଯାଇଥିଲି । ସେମାନେ କହିଲେ, ସେ ଶୁକିରୀ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ କମ୍ପାନୀରେ ଜଏନ୍ କରୁଛନ୍ତି । ବହୁତ କଷ୍ଟରେ ଜଣେ ମନେ ପକାଇ କହିଲେ ଯେ

ପୋଷିତ ବାଙ୍ଗାଲେସରେ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ କେଉଁ କମ୍ପାନୀ, କ’ଣ କଲୁକ୍ତି, କେଉଁଠି ଚହୁକ୍ତି— ସେ କିଛି କହି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।”

“କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ଯା’କ ପାଖରେ କ’ଣ ଦରକାର ପଡ଼ିଗଲା ଯେ !” ଅରୁଣା ଥଟା କରିବାର ଲେଉ ସମରଣ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ, “କ’ଣ ଅର୍ଥସ୍ୱରେ ସିରିୟସ୍ କିଛି ଗଣ୍ଡଗୋଳ ହୋଇଛି କି ? ନ ହେଲେ ତ ଖୋଜିବା ଲୋକ ତୁମେ ନୁହଁ ! ଚିଠି ଫିଟି ଦେବା ତୁମେ ଆଗ ଇ ବନ୍ଦ କରିଛ ।”

ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ପାଇଁ ତୁମ୍ଭ ରହିଗଲା ତୀର୍ଥକର । ଅରୁଣାର ଥଟା କ’ଣ ଆଘାତ ଦେଲା ତାକୁ ? ରହି ରହି ସେ କହିଲା, “ନା, ଅର୍ଥସିଆଲ୍ କିଛି ନୁହଁ । ଏମ୍ମତି ।”

“ଅର୍ଥସିଆଲ୍ ନୁହଁ, ତେବେ କ’ଣ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ? ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ??”

ମନଯୋଗ ଦେଇ ଗାଡ଼ି ଚଳେଇବାର ଭଙ୍ଗୀ କରି ତୀର୍ଥକର ସ୍ଥାନର ଭବରେ ଅରୁଣାର ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଏଡ଼ାଇ ଗଲା ।

ଅରୁଣା ମନରେ ଅଳ୍ପ ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀର ଭିତ୍ତି । କିନ୍ତୁ କୌତୁହଳୀ ହୋଇ ପୁଣି ଥରେ ଲଜାକର ପରିସ୍ଥିତିରେ ପଡ଼ି ନ ଯାଏ ଯେମିତି ! ଦେଖା ହେଉ ହେଉ ନ ଭାବି ନ ଚିନ୍ତି ଯେତେ ଓ ଦାଢ଼ୀ ସମ୍ପର୍କରେ କେମିତି ଅଖାତୁଆ ପ୍ରଶ୍ନଟାଏ ସେ ପଚାରି ଦେଇଥିଲା ? ଇସ୍—

କିନ୍ତୁ ମନ ଭିତରେ ଭବନାଗୁଡ଼ିକ ଗୀତିମତ ବିଦ୍ରୋହ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଥିଲେ । ସତେ କ’ଣ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅସୁବିଧା କିଛି ହେଇଛି ତା’ର ? ଶୁଦ୍ଧିବର୍ଷ ତ କିଛି କମ୍ ସମୟ ନୁହଁ ! ବହୁତ କିଛି ଓଲଟ ପାଲଟ ହୋଇଯିବା ସମ୍ଭବ । କିନ୍ତୁ କ’ଣ ହୋଇଥାଇ ପାରେ ?

ରଜାବଙ୍କର ଯେତେବେଳେ କଟକରୁ ଗୌହାଟୀ ବଦଳି ହୋଇଗଲା, ଅରୁଣା ଭାରି ମନ ଖରାପ କରିଥିଲା । କଟକ ଛାଡ଼ିବାର ଶୋକରେ ସେ କେଇଦିନ ଭଲ କରି ଖାଇ ମଧ୍ୟ ପାରି ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ନୂଆ ଘରେ ନୂଆ ପରିବେଶ ମଧ୍ୟରେ ନିଜକୁ ଖାପ ଖୁଆଉ ଖୁଆଉ ସେ ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲା ଯେ ତା’ ପ୍ରତିବେଶୀଟି ଓଡ଼ିଆ । ଅବିବାହିତ ସ୍ନେହୀ ଯୁବକ ତୀର୍ଥକର ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଥମରୁ ହିଁ ଘନିଷ୍ଠତା ରହି ଉଠିଲା । ତୀର୍ଥକର ମଧ୍ୟ ଅଧିକାଂଶ ସମୟ କଟାଇଥିଲା ସେମାନଙ୍କ ଘରେ । ରଜନୀତିଠାରୁ ସମାଜବିଜ୍ଞାନ— ସବୁକିଛିର ଆଲୋଚନା ଭିତରେ ପଡ଼େ ବାଣୀ

କଥା । ତୀର୍ଥଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ରଞ୍ଜନର ସାନଭଉଣୀ ବାଣୀ । ସୁଇ ଦିନକୁ ଦୁହେଁ ଦୁହେଁ ଦେଖି ଆସୁଥିଲେ, ଜାଣିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ଦିନେ ସେମାନେ ଆବିଷ୍କାର କଲେ ଯେ ପରସ୍ପର ଗୁପ୍ତି ସେମାନେ ଆଦୃଷ୍ଟ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେଇଠୁ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଯେତକ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ।

“ଆଜ୍ଞା କେତେଦିନ ଏମିତି ଗୁଲିବ କେଜାଣି ? ଦି’ପଟୁ କେହି ଗୁଲି ହେଉ ନାହାନ୍ତି ।” ଦିନେ ଏମିତି ତୀର୍ଥଙ୍କର କହିଥିଲା ।

“ଏଥିରେ ଅଗଳି ହେବାର କ’ଣ ଅଛି ? ତୁମେ ଭଲ ଗୁଲିରା କରିଛ, ବାଣୀ ମଧ୍ୟ ଶିକ୍ଷିତା । ତା’ପରେ ଦି’ଜଣାଯାକ ତ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଓଡ଼ିଆ । ତଥାପି...”

“ଜାତି ପାତି କଥା ନୁହଁ । ଯଦି ଜାତି ନେଇ ସେମାନେ ଟାକଗୁଡ଼ିକ କରି-ଆଆନ୍ତେ, ତେବେ ମୁଁ ବୁଝି ଯେ ଅଗଳି ହେବାର ଗୋଟାଏ କିଛି କାରଣ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ଅମତ ହେବାର କାରଣଟି ବଡ଼ ବେଶୀ ସୁପରଫିସିଆଲ୍ । ମୋ ବାପାଙ୍କର କହିବା କଥା ଯେ ବାଣୀର ପରିବାର ମଧ୍ୟବିତ୍ତ । ବଡ଼ଲେକର ପୁଅକୁ ଫସେଇ ଦେଇଛନ୍ତି ସେମାନେ । ଆଉ ବାଣୀ ବାପା କହୁଛନ୍ତି ଯେ ଆମ ପରିବାର ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ହେବାର ଅଯୋଗ୍ୟ ! ସେମାନଙ୍କର ବଂଶ ଜ୍ଞାନଦାନୀ ଆମ ପାଖରେ ନାହିଁ । ହେଲା ଏବେ କର୍ପୁର ଭଡ଼ି ଯାଇଛି । ତା’ ବୋଲି ବ୍ୟବସାୟ କରି ବଡ଼ଲେକ ହୋଇଥିବା ପୁଅ ସାଙ୍ଗରେ ସେ ଝିଅ ବାହା ଦେବେ ? ...କି ଯେ ବିରକ୍ତିକର । ଦୁଇ ମୁଣ୍ଡିଆଙ୍କ ଟଣାଟଣିରେ ଆମ ଜୀବନ ପେଶି ହୋଇଗଲାଣି । ଆଉ ଯଦି ଏମିତି ଗୁଲେ, ତେବେ ଦେଖିବ ଦିନେ କାହାକୁ କିଛି ନ କହି ବାଣୀକୁ ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ବାହା ହୋଇ ପଡ଼ିବି ।”

ସେଦିନ ତୀର୍ଥଙ୍କର ଥଙ୍ଗରେ ଥଙ୍ଗରେ ଏକଥା କହିଥିଲା । ଦିନେ କିନ୍ତୁ ସତରେ ବାଣୀକୁ ଧରି ସେ ଗୌହାଟୀରେ ହାଜର । ବାପା ମା’ଙ୍କର ମତାମତକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରି ଦୁହେଁ ଆର୍ଯ୍ୟସମାଜ ମନ୍ଦିରରେ ବାହା ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ ଏବଂ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ସେମାନଙ୍କର ସୁଖମୟ ଦାମ୍ବତ୍ୟ ଜୀବନ ।

ବାଣୀର ବ୍ୟବହାର, କଥାବାର୍ତ୍ତା ଅଗୁଣା ଓ ରଜାବଙ୍କର ମନ କିଣି ନେଇ-ଥିଲା । ଏମିତିରେ ଦେଖିବାକୁ ଯଦିଓ ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦରୀ ନୁହଁ, ତେବେ ତା’ର ଶାନ୍ତ, ମାର୍ଜିତ କଥା ତା’ ଚେହେରାରେ ଥାଣି ଦେଇଥିଲା ଲବଣ୍ୟ । ଭଜନ, ପରିଷାର ମୁହଁ । ମିଠା ସ୍ବଭାବ । ତୀର୍ଥଙ୍କର ମନ ଜାଣି ଯେମିତି ବିଧାତା ପୁରୁଷ ଗଢ଼ିଥିଲେ ତ କୁ ।

ସେମାନେ ହୁଏତ ଭବିଷ୍ୟେ ଯେ କିଛି ଦିନ ପରେ ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ । ପ୍ରଥମରୁ ଅଗ୍ରଣି ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଗୁରୁଜନମାନେ ସମୟକ୍ରମେ ଏ ବାହାଘରକୁ ମାନି-ନେବେ । କିନ୍ତୁ ସେମିତି କିଛି ନାଟକୀୟ ହେଲ ନାହିଁ । ବାଣୀ ଘର ଲୋକେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ-ରୂପେ ନୀରବ ରହିଗଲେ । ତୀର୍ଥଙ୍କର ଚାପା ଅବଶ୍ୟ ଚିଠିଟିଏ ଦେଇଥିଲେ । ସେଥିରେ ସେ ପରିଷ୍କାର ଭବରେ ଜଣେଇ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଯେହେତୁ ସେ ସେମାନଙ୍କର ମତ ଗ୍ରହଣ କରିନାହିଁ, ସେଥିପାଇଁ ତା'ର ଘର ସହିତ ଯେଉଁ କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନ ରହେ । ସେ ଭୁଲିଯାଇଛନ୍ତି ଯେ ତୀର୍ଥଙ୍କର ବୋଲି ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପୁଅ ଥିଲା ।

ଦୁଇ ପକ୍ଷର ଏଭଳି ବ୍ୟବହାର ବାଣୀ ଓ ତୀର୍ଥଙ୍କରୁ ବିଚଳିତ କରିଥିଲା ; କିନ୍ତୁ ସାତୁନା ଏତିକି ଯେ ସେମାନେ ସୁଖୀ ହୋଇଥିଲେ ।

ରଜାବଙ୍କର ପୁଣି ଯେତେବେଳେ ବନ୍ଦେ ଯିବାର ହେଲା, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ଖୁବ୍ ମନ ଖରପ କରିଥିଲେ । ଏମାନେ ତ ଆଉ ସାଧାରଣ ପଡ଼ୋଶୀ ନ ଥିଲେ, ଉଠି ଉଠି ଆତ୍ମୀୟତାର ସ୍ତରରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲେ । ଅରୁଣାଠୁଁ ନିୟମିତ ଚିଠି ଲେଖିବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଆଦାୟ କରିବା ପରେ ବୁଝିଥିଲେ ସେମାନେ । ଛଅ ସାତ-ମାସ ବେଶ୍ ଚିଠିପତ୍ରର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ହୋଇଥିଲା । ବାଣୀର ପୁଅଟିଏ ହେବାର ଖବର ମଧ୍ୟ ଅରୁଣା, ରଜାବ ପାଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଉଭୟପକ୍ଷ ଚିଠି ଲେଖାରେ ନିଷ୍ପ୍ରୟତା ଦେଖା ଦେଲା ଏବଂ କ୍ରମେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ତାହା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା ।

ତା'ପରେ ଏଇ ।

“ବାଣୀ କେମିତି ଅଛି ?”

“ଭଲ ।” ତୀର୍ଥଙ୍କର ଉତ୍ତର ସନ୍ଧିଗ୍ଧ ।

“ଆଉ ପୁଅ ?”

“ପୁଅ ସୁଇ ଗଲାଣି ।” ଏ ଯେମିତି ଏକ ବିରାଟ ବିଜୟ । ଗୌରବର ଫୁଲ-ଝରି ସବୁ ଝରି ପଡ଼ୁଥିଲା ତୀର୍ଥଙ୍କର ଆଖିରୁ, “ବର୍ଷେ ତଳେ ଝିଅଟିଏ ହୋଇଛି ।”

“ଆଜ୍ଞା ?”

ହସିଲ ତୀର୍ଥଙ୍କର, “ଭାରି ମଜା କରୁଛି । ଏବେ ନୂଆ ନୂଆ କଥା କହିବା ଆରମ୍ଭ କରିଛି । ଯଦି ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାଙ୍ଗାଲେର ହିଁ ଆସିବାକୁ ପଡ଼େ, ତେବେ ଦେଖିବ ଯେ...”

ଅରୁଣା ଘର ଡୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

ସେଦିନ ତୀର୍ଥଙ୍କର ସେମାନଙ୍କ ଘରେ ବହୁତ ଧମୟ ରହିଥିଲା । ଗତିରେ ଖିଆପିଆ ପରେ ଫେରିଥିଲା ସେ ।

ସେ ଯିବା ପରେ ବାଣ୍ଟ କବାଟ ବନ୍ଦ କରି ଗଜାବ ଖାଇବା ଟେବୁଲ ପାଖ ଚୌକୀ ଚାଣି ବସି ପଡ଼ିଲେ । ଅରୁଣାର ରଖାଥୁଆ କାମ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସରିନି ।

“ତୀର୍ଥଙ୍କର ଯାହା ଯାହା ସବୁ କହିଲା, ଶୁଣିଲ ?” ଗଜାବଙ୍କ ଥରରେ ବ୍ୟଙ୍ଗ । ଟେବୁଲ ପୋଛୁ ପୋଛୁ ଅରୁଣା ମୁଣ୍ଡ ଉଠାଇ ସ୍ବାମୀଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲା, “କେଉଁ କଥା ?”

“ତା’ହେଲେ ତୁମେ କିଛି ବି ଶୁଣିନ । ଆମର ଏପଟେ ଏତେ ଲଣ୍ଡେରେଷ୍ଟିଙ୍ଗ କଥା ହେଉଥିବା ବେଳେ ତୁମେ ଥିଲ କୁଆଡ଼େ ?”

“ଆହା, ଜମା ଜାଣିଛ କି ?” ଅରୁଣା କଣ୍ଠରେ ଅଭିମାନର ଆଘସ, “ଗେଷେଇ ଘରେ ଇ ତ ସନ୍ଧ୍ୟାଠୁଁ ପଡ଼ିଛି । ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ରନ୍ଧା କ’ଣ ଶୂନ୍ୟେ ଶୂନ୍ୟେ ଆସିଗଲା ! କୋଉ ପାଷଟା ଲେକ ରଖି ଦେଇଛ ଯେ ମୁଁ ଗୋଡ଼ ଉପରେ ଗୋଡ଼ ଟେକି ବସି ହାକିମାତି ଚଳେଇବି ?”

କଥାର ମୋଡ଼ ଭିନ୍ନ ଆଡ଼କୁ ଗତି କରୁଥିବାର ଦେଖି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ମଙ୍ଗ ମୋଡ଼ିଦେଲେ ଗଜାବ ।

“ଭଲ ସ୍ତେମ କରୁଛନ୍ତି ।”

“କ’ଣ ?” ଅରୁଣା ବୋଧହୁଏ ଭୁଲ୍ ଶୁଣିଲା ।

“କହିଲି ତ... ସୁସ୍ତିୟା ବୋଲି ଗୌହାଟୀର କୋଇ ଝିଅ ସ୍ତେମରେ ପଡ଼ି ଯାଇଛି ଆମ ତୀର୍ଥଙ୍କର ।”

“ଅଜା କରୁଛ ?” ହାତରେ ଧରିଥିବା ମାଂସ ତରକାରୀର ଗିନାଟା ଢଳିଯାଇ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଝୋଙ୍କ ଚହଲି ପଡ଼ିଗଲାଣି, ସେଥିପ୍ରତି ଅରୁଣାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ ।

ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ଗଜୀବ କହିଲେ, “ମୋ ସରସ୍ତ୍ର ଥିବା କଲ ଭଜି ଲଗୁଛି ?”

ତୀର୍ଥଙ୍କର !

ଅସମ୍ଭବ !!

ଆଜି କାହା କଥା କହିଥିଲେ ସେ ବିଶ୍ୱାସ କରିଥାଆନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ତୀର୍ଥଙ୍କର...। ସେ ତ କ୍ୟାସାନୋଭ ନୁହଁ । ଝିଅଟିଏ ଦେଖିଲେ ଆଖେଇବା ବା ଲଖିଯିବା ତା’ ପ୍ରକୃତି ମଧ୍ୟ ନୁହଁ । ଥଣ୍ଡାଳିଆ କଥା କହେ, ମଜା କରେ, କିନ୍ତୁ ଭେକ ହୋଇଯାଏ ନାହିଁ । ଭଦ୍ର ମାଜିତ ବ୍ୟବହାର, ସ୍ୱପ୍ନର ଗୁଳିଚକଣ । ଅନ୍ତତଃ ଅଗୁଣା ଅଦେଇ ବର୍ଷ ଧରି ସେୟା ଦେଖି ଆସିଛି । ତେବେ ମଣିଷଟିଏର ଚରିତ୍ର ଚିହ୍ନିବାରେ କ’ଣ ସେ ଭୁଲ କରିଛି ?

ପୁଣି ବାଣୀ ? ଆହା, ତାକୁ ଚିତ ସେ ଭଲ ପାଇ ବାହା ହୋଇଥିଲା । ବିରୁଦ୍ଧା ପ୍ରତି ଏତେ ଅବିରା... ସବୁକିଛି ତୁଚ୍ଛ କରି ଯିଏ ସ୍ୱାମୀର ହାତ ଧରି ଆଗେଇ ଆସିଥିଲା, ତାକୁ ଏଭଳି ଏକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପକେଇ ଦେଲେ ଭଗବାନ୍ କ’ଣ କେବେ ତୀର୍ଥଙ୍କରକୁ କ୍ଷମା କରିବେ ?

ଅଗୁଣା ମନ ତଳେ ଉଠୁଥିବା ଝଡ଼ ବୋଧହୁଏ ଗଜୀବ କିଛି କିଛି ପଢ଼ି ନେଇଥିଲେ ।

“ବାଣୀ ଏ କଥା ଜାଣେ ।”

“ଜାଣେ ? ତା’ହେଲେ ତୁମ୍ଭ ହୋଇ ରହିଛି କେମିତି ?” କୌଣସି ଆଧୁନିକା, ଶିକ୍ଷିତା ଝିଅ ସ୍ୱାମୀର ଅନ୍ୟ ନାରୀ ପ୍ରତି ଦୁର୍ବଳତା ସମ୍ପର୍କରେ ଜାଣିବା ପରେ ତୁମ୍ଭ ହୋଇ ରହିବା କଥା ଚିନ୍ତା ମଧ୍ୟ କରାଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ ।

“କ’ଣ କରିବ ବାଣୀ ? ତିଲେଇ ? ତା’ପରେ— ତା’ପରେ ଦିଇଟା ପିଲା ନେଇ ଯିବ କୁଆଡ଼େ ? ହେଲା ଏବେ ତୀର୍ଥଙ୍କର ତାକୁ ଚଳିବା ପାଇଁ ଟଙ୍କା ଦେବ, କିନ୍ତୁ ଆମ ସମାଜରେ ଏକା ଏକା ସ୍ୱସାର କରିବାରେ କ’ଣ କମ୍ ଅସୁବିଧା ? ତା’ଛଡ଼ା ବାଣୀ ତ ସେମିତି ସ୍ୱାଧୀନଚେତା ଝିଅ ନୁହଁ । ଏଣେ ତା’ପାଇଁ ବାପଘର, ଶ୍ୱଶୁର ଘର— ଦୁଇଆଡ଼ର କବାଟ ବନ୍ଦ ।”

ବିରୁଦ୍ଧା ତା’ହେଲେ ନିଜ ଘରେ ବନ୍ଦୀ । କେତେ ଆଶା, କେତେ ସ୍ୱପ୍ନ ନେଇ ସ୍ୱସାର ପାତିଥିଲା ସେ, କେବେ କ’ଣ ଭବିଷ୍ୟତ ଯେ ଏମିତିଆ ଝଡ଼ ଆସି ସବୁ ଦୋହଲାଇ ଦେଇ ଯିବ । ଆହା...

ଅରୁଣା ମନ ଗୋଳେଇ ହେଉଗଲା । “ମୁଁ ଯଦି ଏ କଥାର ସାମାନ୍ୟତମ ଆଭାସ ସୁଦ୍ଧା ପାଇଥାଆନ୍ତି, ତେବେ ତୀର୍ଥଙ୍କର ମୁହଁ ଗୁରୁ ନ ଥା’ଣି । ଗର୍ବ ଖୁଆଇବା ତ ଦୂରର କଥା । ତୁମେ ଟିକିଏ ବାଣୀ କଥା ଭବ ତ...”

ଓଠର ସିଗାରେଟ୍‌ରେ ଲଇଟର୍ ଛୁଆଁଇଲେ ଗଜୀବ । “ତୀର୍ଥଙ୍କର କ’ଣ କହୁଛି ଜାଣ ? ସୁପ୍ରିୟା ପ୍ରତି ତା’ର ଦୂର୍ବଳତା ଅବଶ୍ୟ ଅଛି । କିନ୍ତୁ କୌଣସି ଶାରୀରିକ ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । ପିଓରଲି ମେଣ୍ଟାଲ୍ । ତେଣୁ ସେ ମନେ କରେ ଯେ ବାଣୀକୁ ଠକିବା ଭଳି ବା ଧକ୍କା ଦେବା ଭଳି ସେ କିଛି କରିନାହିଁ ।”

“ମେଣ୍ଟାଲ୍ ! ସେତିକି କ’ଣ କମ୍ କି ? ସାମାନ୍ୟ ମନ ଭିତରେ ଯଦି ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ଥାନ ନ ପାଇ ଅନ୍ୟ କିଏ ସ୍ଥାନ ପାଏ, ତେବେ ସ୍ତ୍ରୀର ଯା’ଠାରୁ ବଳି ଅଧିକ ଅପମାନ ଆଉ କ’ଣ ହୋଇପାରେ ?”

“ତା’ ତ ନିଶ୍ଚୟ । କିନ୍ତୁ ବାଣୀ ବି ଏମିତିରେ ବେଶୀ ବ୍ରାଉଟ୍ ନୁହଁ । ହୁଏତ ତୀର୍ଥଙ୍କର ଭଳି ବ୍ରୁଲିୟାଣ୍ଟ ପିଲର ବୌଦ୍ଧିକ ଚିନ୍ତାଧାରା ସହିତ ତାଙ୍କ ଦେଇ ପାରୁନି । ବାଣୀ ପତ୍ନୀ ସିନା ହୋଇଗଲା, ମାତ୍ର ତୀର୍ଥଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ପାରିଲା କି ? ଏମିତିଆ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଆଉ ଝିଅଟି ସାଙ୍ଗରେ ତା’ର ବୋଧହୁଏ ଘନିଷ୍ଠତା ହୋଇଗଲା ।”

ଭୀଷଣ ଗଳି ଯାଇଥିଲା ଅରୁଣା, “ବାଃ, କି ସୁନ୍ଦର ବ୍ୟବସ୍ଥା । ଘରେ ଖବର ବୁଝିବାକୁ ସ୍ତ୍ରୀ ଅଛି । ବାହାରେ ରହିଛି ପ୍ରେମିକା । ଦି’ଆତୁ ସୁବିଧା ନେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରଇ ରଖିଛି । ପୁରୁଷ ପର...”

ନିରାଶେ ଲବରେ ନିଜର ମତାମତ ଦେବାକୁ ଯାଇ ଗଜୀବ କହିଲେ, “ସୁନ୍ଦର ବ୍ୟବସ୍ଥା ବୋଲି କହୁଛ ଯେ, ଏତେ କ’ଣ ଏଭଳି ଗୋଟିଏ ପରିସ୍ଥିତି କେହି ଉପଭୋଗ କରେ ? ସିନେମା ବା ଉପନ୍ୟାସ କଥା ଭିନ୍ନ— ଏମିତିରେ କିଏ ଶାନ୍ତି ନ ଚାହେଁ କହିଲ ! ଜାଣି ଜାଣି କ’ଣ ଜଣେ ଅଶାନ୍ତିମୟ ଜୀବନ ସେଙ୍ଗାରେ ବରଣ କରିବ ? ତୁମେ ତ ତୀର୍ଥଙ୍କରକୁ ଦେଖିଲ । ବଡ଼ ରୁପସ୍ତୁ ହୋଇ ଯାଇଛି । କମ୍ ମାନସିକ ଅଶାନ୍ତିରେ ଥିବ ସେ ?”

“ତୁମେ... ତୁମେ ମତେ ବୁଝାଇଛ ?” ଗରରେ ଅରୁଣା କିଛି ଚିନ୍ତା କରି ପାରୁ ନ ଥିଲା । ହାତରେ ଧରିଥିବା ଗିନାଟିକୁ ଧକ୍କା କରି ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ରଖିବେଲ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଚୌକୀ ସମ୍ମୁଖ ତାଣି ବସି ପଡ଼ିଲା ସେ । “ତୁମେ ଗୋଟିଏ ଚରିତ୍ରହୀନ

ଲେକ ତରଫରୁ ଲଢ଼ୁଛ ମୋ ପାଖରେ ? ଯେଉଁ ଲେକ ଅଶାନ୍ତିକୁ ଜବରଦସ୍ତି ଟାଣି ଆଣି ବେକରେ ଝୁଲୁଏ, ତା' ପ୍ରତି ମୋର କୌଣସି ସହାନୁଭୂତି ନାହିଁ । ତୁମେ ତାକୁ ସପୋର୍ଟ କରୁଛ, କେମିତି ? ହଁ ଯେତେ ଯାହା ହେଲେ ତୁମେ ବି ତ ପୁରୁଷ ।”

“ଆରେ, ଆରେ, ମୋ ଉପରେ କାହିଁକି ଗରୁଛ ? ମୁଁ ତ କିଛି କରିନି,” ଆଲେତନାର ବାତାବରଣକୁ ହାଲୁକା କରିବାର ଚେଷ୍ଟାକରି ଗଜୀବ କହିଲେ, “ଭଲ ଝାମେଲ... ଦୋଷ କଲ ଆଉ କିଏ, ଅଥଚ ସବୁ ଆସି ଛିଣ୍ଡିବ ମୋ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ! ମୁଁ ହେଲି ପତ୍ନୀବ୍ରତ ସାମୀ ; ଆଉ କେଉଁ ଝିଅ ଆଡ଼କୁ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ସୁଷା ଗୁହେଁ ନାହିଁ । ମତେ କାହିଁକି ଆକ୍ଷେପ କରୁଛ ?”

ସତ କଥା ତ ! ବାହାର ଲେକକ ଘଟଣା ନେଇ ନିଜ ଘରର ଶାନ୍ତିଭଙ୍ଗ କରିବାକୁ ସେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ! ଗଜୀବଙ୍କର ବା ଦୋଷ କ'ଣ ? ଧେୟ— ହସିଦେଲ ଅରୁଣା ।

ପରଦିନ ଶୁହା ପିଇବା ବେଳେ ଗଜୀବ କହିଲେ, “ରୁନୁ, ଦୂରରେ ଠିଆ ହୋଇ କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ମତାମତ ଦେବା ଭରି ସହଜ । କିନ୍ତୁ ମଣିଷ ନିଜେ ଯେତେବେଳେ ସେପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ପଡ଼େ, ସେହି ମତକୁ ଧରି ରଖି ହୁଏ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ନୈତିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ନେଇ ତୁମେ କାଲି ଏତେ ଗର୍ମଗଲ, ସେ ମୂଲ୍ୟ-ବୋଧର ସଞ୍ଜା ସବୁବେଳେ ଏକ ହୋଇ ପାରେ ନାହିଁ । ତୁମେ କ'ଣ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଉପେକ୍ଷା କରି ପାରିବ ? ...ତେବେ, ତୀର୍ଥଙ୍କର ଓ ବାଣୀ ଜୀବନରେ ଯେଉଁ ଘଟଣା ଘଟିଛି ତା'ର କାରଣ ଯାହା ହେଉ ନା କାହିଁକି, ଏହା ବଡ଼ ଦୁଃଖର ବିଷୟ ।”

ଅରୁଣା ରୁପ୍ ରହିଗଲା । ପୁଣି ଥରେ ସେଇ ଆଲେତନାରୁ ଗଜୀବ ଓ ତା' ଭିତରେ ଭୁଲ୍ ବୁଝାମଣା ହେବା ଅସମ୍ଭବ ନୁହଁ । ଅଯଥା ଅଶାନ୍ତି ତା' ସଂସାରରେ ଘର ବାହିଁ ବସିବା ଆଗରୁ ସେ ନୀରବ ଭାବରେ ତାକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦେଲା । ତୀର୍ଥଙ୍କର ସମ୍ପର୍କୀୟ ସମସ୍ତ ଆଲେତନା ସେଇଠୁଁ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା ।

ଏହାପରେ ଯଦିଓ ଉଭୟେ ମନ ଭିତରେ ସେଇସବୁ ନେଇ କେତେଥର ଚିନ୍ତିତ, ବ୍ୟଥିତ ହୋଇଛନ୍ତି, ତାହା ଆଉ କେବେ ଆଲେତନାର ସ୍ତରକୁ ଆସିନାହିଁ ।

ଏହାର ପ୍ରାୟ ଅଢ଼େଇ ମାସ ପରର ଘଟଣା । ସେଦିନ ରବିବାର । ଡେରିରେ ଖିଆପିଆ ହେବା ପରେ ବିଛଣାରେ ଗଡ଼ୁଥିଲା ଅରୁଣା । ଗଡ଼ୁ ଗଡ଼ୁ

କେତେବେଳେ ଆଖି ଲଗି ଯାଇଛି । କଲିଂବେଲ୍‌ର ଚିତ୍କାରରେ ତା' ନିଦ ଭଙ୍ଗିଗଲା ।
ବିରକ୍ତିରେ ଠେଲି ଠେଲି ଗଜାବକୁ ଉଠେଇଲା ସେ । “ଏଇ ଟିକେ ଦେଖ ତ, କିଏ
ତାକୁଛି । ନିଶ୍ଚୟ ଧେବା । ଟିକିଏ ଭଲ କରି ଶୁଣେଇ ଦେବ ତାକୁ । ହଜାରଥର
ମନା କରିଛି ଦି'ପହରେ ନ ଆସିବାକୁ, ସବୁବେଳେ ଠିକ୍ ଏତିକି ବେଳକୁ ଆସିବ ।”

ଠେଲ ଖାଇ ଉଠିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ଗଜାବ ନିଦୁଆ ଆଖିରେ ଓଲଟା କୁର୍ତ୍ତା
ଗଜାଇ ଚଟି ଘଷଗଇ ଘଷଗଇ ଗୁଲିଗଲେ । ଅଳ୍ପଶା ଆଖି ବନ୍ଦ କରି ପୁଣି ଥରେ
ଶୋଇ ପଡ଼ିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା ।

“ଆରେ ଦେଖ ମ, କିଏ ସବୁ ଆସିଛନ୍ତି ।”

ଅନିଛା ସବୁ ଅଳ୍ପଶା ନିଦରୁ ଉଠିଲା ।

“କ'ଣ ଭୁଲୁ ନାନୀ ? ଆମେ ନିଦରୁ ଉଠେଇ ଦେଲୁ ?”

ଏଇ ବାଣୀ !!

ସାଙ୍ଗରେ ତୀର୍ଥକର ନ ଥିଲେ ଅଳ୍ପଶା ଆଦୌ ଚିହ୍ନିପାରି ନ ଥା'ନ୍ତା ।
କୁଆଡ଼େ ଗଲା ସେ ସୁଗ୍ରୀ, କ୍ଷୀଣାଙ୍ଗୀ ଝିଅଟି ? ଯେ ଯେଉଁ ବିଶାଳ ମେଦବହୁଳ
ଶରୀର ନେଇ ଭଦ୍ରମହିଳା ଜଣକ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି, ସେ ବାଣୀ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ
କରିବାକୁ କଷ୍ଟ ହୁଏ । ଏହା ବୋଧେ ନିଜ ପ୍ରତି ଚରମ ଅବହେଳାର ନିଦର୍ଶନ ।
ସୁନ୍ଦର ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିଜ ମୁହଁର ଉଜ୍ଜଳତା ନେଇ ବାଣୀ ଆକର୍ଷଣୀୟା ଲାଗୁଥିଲା ।
କାହିଁ ସେ ଉଜ୍ଜଳତା ? ମୁହଁର ଚମଡ଼ାରେ କ୍ୱାତି । ତା'ର ଗହଳ ଲମ୍ବା ବାଳ ପତଳା
ହୋଇ ଯାଇଛି । ମୁଣ୍ଡରେ ଛୋଟିଆ ଖୋସାଟିଏ । ମାତ୍ର ଗୁରିବର୍ଷ ଭିତରେ ଏତେ
ପରିବର୍ତ୍ତନ ! କେତେ ବା ବୟସ ତା'ର ? ସତେଇଶ ? ବଡ଼ ଯୋର ଅଠେଇଶ ।
ଅଥଚ...

“ରବିବାର ଦି'ପହରେ କାହା ଘରକୁ କିଏ ଯାଏ ? ମୁଁ ପର ଯା'କୁ କହିଲି
ଏମିତି ବେଟାଇମ୍‌ରେ ଯିବା ନାହିଁ, ସେମାନେ ଶୋଇଥିବେ । ବରଂ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ
ଯିବା । କିନ୍ତୁ ଯେ ଶୁଣିବେ କାହା କଥା ? ଯାହା ଭାବିଥିବେ ସେୟା...” ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପ
କଥା କହୁଥିବା ବାଣୀର ମୁହଁରୁ ସାମାନ୍ୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନାଲିସ୍ୱର ସ୍ୱଅ ଛୁଟୁଛି । ଅଭିମାନ
ନୁହଁ, ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥାରୁ ଉକୁଟି ଉଠୁଛି ପ୍ରଜ୍ଜନ ବିରକ୍ତି ।

“ତୁମେ ସବୁ କେବେ ଆସିଲ ବାଙ୍ଗାଲେର ?”

“ଏଇ ପ୍ରାୟ ପଦର ଦିନ ହେବ । ଇନ୍ଦିର ନଗରରେ ଘର ନେଇଛି । ଏବେ ତ ଜିନିଷପତ୍ର ଖୋଲୁଖୋଲି ବି ସରିନି ।”

“ଇନ୍ଦିର ନଗର ? ବାଃ ଭଲ ହେଲା । ଆମ ଘରଠୁଁ ବେଶୀ ଦୂର ନୁହଁ । ଘର ନିଶ୍ଚୟ ସୁନ୍ଦର ହୋଇଥିବ ।”

“ହଁ,” ମୁହଁ ମୋଡ଼ିଲା ବାଣୀ, “ଘର ଭଲ ହେଲେ କ’ଣ ହେବ ମ ? ପାଣିର ଯେଉଁ ପ୍ରବେଶ୍ ନା । ଆଉ ମଶା— ବାପ୍ରେ । କଟକ ମଶାକୁ ହାର୍ ମନେଇ ଦେବେ । ଯେ ଆଗ ଆସି ଘର ଠିକ୍ କଲେ । ବାରମ୍ବାର କହିଥିଲି ଭଲ କରି ଦେଖି ଶୁଣି ଘର ନେବ । ହେଲେ ତାଙ୍କର କ’ଣ କୋଉ ଆଡ଼ିକି ଲକ୍ଷ୍ୟ ଅଛି । ତାକୁ ତ ଘେରିବାକୁ ହେବନି, ଘେରିବି ମୁଁ । ଘର ମାଲିକ କହିଦେଲା ପାଣି ପ୍ରବେଶ୍ ନାହିଁ । ବାପ୍, ମାନିଗଲେ । ଏବେ ସେ ଲୋକ କହୁଛି ପମ୍ପ ଲଗେଇ ଦେଇଛି, ତା’ର ଆଉ କିଛି କରିବାର ନାହିଁ । କର୍ପୋରେସନ୍ ପାଣି ନ ଦେଲେ ସେ କ’ଣ କରିବ ?”

ଅନ୍ୟ କଥା ପକେଇବାକୁ ଯାଇ ରଜୀବ ପଚାରିଦେଲେ, “ଦୋକାନ ବଜାର କେତେ ବାଟରେ ?”

“ଘର ପାଖରେ ପାନ ଦୋକାନଟିଏ ପୁରା ନାହିଁ । ଲୁଣ କି ଚିନି ସରିଗଲେ ମାଲିକଟିଏ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯେ ତ ସକାଳୁ ଯିବେ, ଫେରୁ ଫେରୁ ଗତି ନଥ । ସବୁଆଡ଼କୁ ଦୌଡ଼ାଦୌଡ଼ି କରି ମୋ ଅବସ୍ଥା ଗଲଣି ।”

“ସେ କଥା କହିଲେ ହେବ, ବାଣୀ ? ଯେତେ ଯାହା ହେଲେ କମ୍ପାନୀର ବଡ଼ ସାହେବ ଏବେ ତୀର୍ଥଙ୍କର । ଦରମା ଯେତେବେଳେ ଭଲ ଦେଉଛି, କମ୍ପାନୀ କାମ ତ ସେଇ ଅନୁସାରେ ଆଦାୟ କରିବ ।”

“ଭଲ ଦରମା ନା ଶ୍ରେୟା,” ମାଡ଼ି ବସିଲା ବାଣୀ, “ଶୁଣିବାକୁ ଦରମାର ପରିମାଣ ଭଲ । କିନ୍ତୁ ବାବୁଙ୍କର ସିଗାରେଟ୍ ଖର୍ଚ୍ଚ, ବନ୍ଧୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ସବୁ ଗଲା ପରେ ରହେ ଆଉ କେତେ ?”

x

x

x

“ଆରେ ବାପ୍ରେ ବାପ୍ ! ଯେ ତ ସାକ୍ଷାତ୍ ମହିଷାମର୍ଦିନୀ ରୂପ ।” ସେମାନେ ଯିବା ପରେ ରଜୀବ ହସି ହସି କହିଲେ । ଅରୁଣା ମଧ୍ୟ ବିବ୍ରତ ହୋଇ

ପଡ଼ିଥିଲା । ଗଜାବଙ୍କ ପାଖରେ ଥାନା ନ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିଜ ପାଖରେ ସେ ଅନ୍ତତଃ ମିଛ କହି ପାରିବ ନାହିଁ । ବାଣୀ ତୀର୍ଥଙ୍କରଙ୍କ ସହିତ କଟେଇଥିବା ଅଢ଼େଇ-ଘଣ୍ଟା କି ଯେ ବିରକ୍ତିକର । ଥଣ୍ଡାରେ ମଜାରେ ନିଜ ଥାନା ବିରୁଦ୍ଧରେ ପଦେ ଅଧେ କଥା କହିବା ଏବଂ ଜମାଗତ ଭାବରେ ଥାନାର ଦୋଷ କାଟିବା ମଧ୍ୟରେ କ'ଣ ତଥାତ୍ କିଛି ନାହିଁ ? ବାଣୀ ଏତେ ବଦଳିଗଲା କେମିତି ? ସତ କଥା ତ, ଏଭଳି ସ୍ତ୍ରୀ ନେଇ ସଫାର କରି ହୁଏ ?

ନିଜକୁ ତୀର୍ଥଙ୍କରଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ରଖି ତଭଳି ଦେଖୁଥିଲା ଅରୁଣା । ଯଦି ଘରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ପାଇଁ ମଣିଷ ଶାନ୍ତି ନ ପାଏ, ତେବେ କି ଦୁର୍ଦ୍ଦିପ ହେବ ଜୀବନ ! ସେଇ ମଣିଷ ଯଦି ଘର ବାହାରେ ସାମାନ୍ୟ ଶାନ୍ତି ପାଇବାର ଆଶା ରଖେ, ତେବେ କ'ଣ ତାକୁ ଦୋଷ ଦେଇ ହେବ ? ତୀର୍ଥଙ୍କର ଯେ ବାଧ୍ୟରେ ପଡ଼ି ବାହାରମୁହାଁ ହୋଇଛନ୍ତି ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

“ତୁମେ ସତ କହିଥିଲ, କେତେ ଧମୟ ପରେ ଅରୁଣା କହିଲା, “ମୋର ତୀର୍ଥଙ୍କର ବିରୁଦ୍ଧରେ କିଛି କହିବା ଉଚିତ ହୋଇନି । ଏଭଳି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଜଣେ ଯଦି ବାହାରେ ସ୍ଥଳ ଖୋଜେ, ତେବେ ତାକୁ ଆଦୌ ଦୋଷ ଦେଇ ହେବନି ।”

ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ଉଠି ଗଲେ, “ପୁଣି ତୁମେ ଭୁଲ କରୁଛ ରୁନୁ । ତୁମେ ସେମାନଙ୍କର ସଫାରର ପରିସ୍ଥିତି ବହୁତ ଦୂରରେ ଅଛ । ଏତେ ଦୂରକୁ କ'ଣ ଠିକ୍ କ'ଣ ବା ଭୁଲ, ଆମେ କ'ଣ ସତରେ ଜାଣି ପାରିବା ?”

ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ତୁମ୍ଭ ରହି ସେ ପୁଣି କହିଲେ, “ଆଜ୍ଞା, ଏକଥା କେବେ ଉଦ୍ଧୃତ ଯେ ବାଣୀ ଯେଉଁ ଏଭଳି ଭାବରେ ବଦଳିଗଲା ହୁଏତ ସେଥିପାଇଁ ଦାୟୀ ତୀର୍ଥଙ୍କର । କେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ବା ଥାନାର ପରଜାୟା ପ୍ରାନ୍ତି ହେବ ? ବାଧ୍ୟରେ ପଡ଼ି ହୁଏତ ବାଣୀକୁ ସହିବାକୁ ହେଉଛି । ସହି ସହି ତା'ର ସ୍ୱଭାବ ହିଁ ବଦଳି ଯାଇଛି । ନିଜ ଭିତରେ ସବୁ ଯତ୍ନଶୀଳ ରୂପେ ରଖି ରଖି ଏଭଳି ବିଶ୍ୱାସୀନା କରୁଛି ସେ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷକୁ ଏମିତି ବି ହୋଇପାରେ ଯେ ବାଣୀ ନିଜେ ଲ ବଦଳି ଯାଇଛି ଏବଂ ତୀର୍ଥଙ୍କରର ମନ ତା'ଠୁଁ ଭଙ୍ଗି ଯାଇଛି । ଆମେ କ'ଣ ସତରେ କହି ପାରିବା ଘଟଣା କେଉଁଠୁ ଆରମ୍ଭ ଏବଂ ଏଥିପାଇଁ ଦାୟୀ କିଏ ?”

ଏକାଗ୍ର ଚିତ୍ତରେ ଥାନାର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଅରୁଣା ବହୁତ କହି କେବଳ ଭବି ଯାଉଥିଲା ।

ବଦଳି

ଗରମ ବେଶୀ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ କି ଗୁଳୁଗୁଳି ! ଗମ୍ଭୀର ଝାଳ ବାହାରି ଦେହ
ହାତ ସବୁ କେମିତି ଅଠା ଅଠା ହୋଇଯାଏ । ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ବିକଳ ହୋଇ
ପଙ୍ଗା ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ରହେ ଅମିତା । ଆହା— ଘୁରନ୍ତା ନାହିଁ । ତା'ର ସବୁ ପ୍ରାର୍ଥନା,
ଅନୁନୟ ମୂଲ୍ୟହୀନ ଯେମିତି । ପଙ୍ଗା ଟିକିଏ ହଲେନି । ବାହାର ବାରଣ୍ଡାରେ ଯାଇ
ବସିଲେ ହୁଅନ୍ତା । ହେଲେ ସେଠି ମଧ୍ୟ ରକ୍ଷା ନାହିଁ । ଗଛର ଡାଳପତ୍ର ହଲଚଲ
ହେବାର ନାଁ ଧରନ୍ତିନି । ଦେହର ଝାଳ ମରିବ କେମିତି ? ତା' ଉପରେ ପୁଣି ମଶା ।

ଓଃ ଏ ମଶା । ଘରେ ବି, ବାହାରେ ବି । ଆଖି ବୁଜି ଗରମରେ ଯାହା
ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତା ଶୋଇବାକୁ, ଏ ମଶା ଆଉ ରଖେଇ ଥୋଇ ଦେଉଛନ୍ତି ! କାହା ହାତ
ଯିବ ମଶାରୀ ଟାଣିବାକୁ ? ଗରମରେ ଯେ ମଣିଷ ସିଝିଯିବ । କେମିତି ସ୍ଥମ୍ଭକୁ
ଏଥିରେ ନିଦ ହୁଏ କେଜାଣି ? ସ୍ୱାର୍ଥପର ସତରେ । ଅମିତା ଏଠି ଛଟପଟ ହେଉଛି,
ଅଥଚ ଖଟର ଅଧାରୁ ବେଶୀ କାଗା ଅକ୍ତିଆର କରି ସେ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ନିଦରେ ଶୋଇ
ପଡ଼ିଲେଣି ।

ନିଘୋଡ଼ ନିଦରେ ଶୋଇଥିବା ସେଇ ଛଅପୁଟିଆ ସ୍ୱାମୀ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ସେ
ଦାଗ କଡ଼ମଡ଼ କଲ । ଅଳ୍ପତ ମଣିଷ, ବିଛଣା ଛୁଇଁଲେ ହେଲ । ଗରମ ହେଉ,
ହେଉ ପଛେ ଶୀତ, ମଶା ଥାଆନ୍ତୁ କି ମାଛି ପରବାୟ ନାହିଁ । କେଉଁଠାରୁ ଏତେ
ନିଦ ମାଡ଼ିଆସେ କେଜାଣି ? ବାହାଘର ପରେ ପରେ ତା'ର ଇର୍ଷା ହେଉଥିଲା,
ଆଜିକାଲି ଚିଡ଼ି ଲାଗେ ।

ମାଣା ପାଇଁ ସୁମତକର ଖୁବ୍ ସରଳ ସମାଧାନ— “ଓଡ଼ୋମସ୍ ଇଗାଅ ନା ।” ଇହିଃ— ଓଡ଼ୋମସ୍ ! ଘୃଣାରେ ଅନିତାର ମୁହଁ ବିକୃତ ହୋଇଯାଏ । ଓଡ଼ୋମସ୍ ର ଗନ୍ଧଟା ସେ ଆଦୌ ସହି ପାରେ ନାହିଁ । ସେଗୁଡ଼ାକ ଦେହ ମୁହଁରେ ବୋକିବ ପୁଣି କେମିତି ?

ଆଉ ଥରେ ପଞ୍ଜା ଉପରେ ମୂର୍ଷ ବୁଲେଇ ନେଇ । ସେଇମିତି ନିଶ୍ଚଳ ।

କି ସହର ସତେ । ଗାଁଠାରୁ ବଳିଗଲ ।

ଏଠି ଦିନ ଆରମ୍ଭରୁ ଗତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖାଲି ‘ନାହିଁ’, ‘ନାହିଁ’ ଶୁଣି ତା’ କାନ ବର୍ଧିତ ହୋଇଗଲାଣି । ସକାଳୁ ନିଦରୁ ଉଠି ଚପଲ ଘୋଷାରି ଘୋଷାରି କ୍ଷୀର ଆଣିବା ପାଇଁ ଅଧଘଣ୍ଟାଏ, ଘଣ୍ଟାଏ ଲଇନରେ ଛିଡ଼ା ହେବ! ପରେ ଜଣାପଡ଼େ କ୍ଷୀର ନାହିଁ, ଆସିବନି ଆଜି । ଘରକୁ ଆସି ହୁଏତ ଦେଖିବ ପାଞ୍ଚାୟନ କଟ୍ । ବିକୁଳି ନ ଥିବାରୁ ପାଣି ବନ୍ଦ । ଗନ୍ଧିବାକୁ ଯାଇ ବହେ ହଇରଣ । କୌଣସି ମତେ ବାହାର କଳରୁ ଅଧବାଇଟିଏ ପାଣି ଆଣିବା ପରେ ଦେଖିବ ଗ୍ୟାସ୍ ନାହିଁ । ଗ୍ୟାସ୍ ସିଲିଣ୍ଡର ତ ଦୁଇମାସ ଆଗରୁ ମିଳି-ବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଇ ନାହିଁ । ତା’ଠାରୁ ବେଶୀ ତେରି ହୋଇଯିବା ମଧ୍ୟ ଅସମ୍ଭବ ମୁହଁ । ଚେସନ୍ ଦୋକାନରେ ଯାଇ ଭିତରେ ପଶି କସରତ୍ କରି ମଧ୍ୟ ବିଫଳ ହେବାକୁ ହୁଏ । ମୁହଁରେ କୌଣସି ଭବ ନ ଫୁଟାଇ ଚେସନ୍ ଦୋକାନରେ ବସିଥିବା ପତଳା, କଳା ଲେକଟି କହେ, “କିରସିନି ନାହିଁ ।” ଉଷାରେ ୦ନ୍ ୦ନ୍ କରି କ୍ରମ୍ରେ ଭରି ବିକ୍ରି ପାଇଁ ନେଇ ଯାଉଥିବା ବାଜେ କିରସିନି କିଣିବାକୁ ଅନିତା ବାଧ୍ୟ ହୁଏ । ତରକାରୀ, ଡାଲି ସବୁ ଧୂଆଁକିଆ । ସୁମତ ଭଲରେ ଖାଇ ପାରନ୍ତିନି । ଆଉ ତା’ ଆଖି ନାକରେ ଧୂଆଁ ପଶି ମୁଣ୍ଡ ବିଷା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଏ । ସବୁ କାମ ସାରି କୁନ୍ତ ଶରୀର ନେଇ ଯେତେବେଳେ ଶୋଇଯିବାକୁ ସେ ଉଠେ, ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ଲେଡ୍ ସେଡ଼ିଙ୍ଗ୍ । ତିନି ଘଣ୍ଟା ଲଇଟ୍ କଳିବନି କି ଫ୍ୟାନ୍ ଚାଲିବନି ।

୭୪—

ଛଅମାସ ଆଗର ଧୂଳିଆ ଜୀବନ କଥା ମନେ ପଡ଼ି ଭିତରଟା କେମିତି ଗୋଜେଇ ହୋଇଗଲା । କାହିଁ ଉଚ୍ଚଧାନୀ ଦିଲ୍ଲା ମହାନଗରୀ, ଆଉ କାହିଁ ଏ ଲୋକ-ରଣ୍ୟ କଲିକତା । ଗୋଟାଏ ସହର ପରିଷାର, ପରିଚ୍ଛନ୍ନ, ଓସାରିଆ ଉଷା, କାଦୁଅ ନାହିଁ କି ଅଳିଆ ଆବର୍ଜନା ନାହିଁ । ଆଉ ଗୋଟିଏ ତା’ର ଓଲଟା । ଦେଶଟା ଯାକର

ମରଜା ଯେମିତି କଲିକତାର ଗସ୍ତାକଡ଼ମାନଙ୍କରେ ଗଦା ହୋଇଛି । ଦୁଇବର୍ଷର କବିତା ଭଳି ଜୀବନକୁ ଛାଡ଼ି ଏ ଅଭିଶପ୍ତ ସହରରେ ସେ ରହିବ କେମିତି ?

ହଁ— ଅଭିଶପ୍ତ ଭ ତ ।

ଏତେଦିନ ଭିତରେ ସେ ଜଣିଗଲାଣି ସ୍ବାମୀଙ୍କ ଆଗରେ ନ ଲିପ୍ କରି ମଧ୍ୟ କିଛି ଲଭ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଖାଲି ସବୁ କଥାରେ ଥଟ୍ଟା । ପୁଣି ଚିତାନ୍ତି ନା— “ଆରେ, ତମର ଅତି ପ୍ରିୟ କଟକର ଏତେ ପାଖକୁ ଆସିଗଲା, ‘ତମ ଘର’ ଲୋକଙ୍କୁ ଯେବେ ଇଚ୍ଛା ସେବେ ଦେଖା କରି ପାରିବ । ଗତିତା ଟ୍ରେନ୍‌ରେ କଟେଇଲେ ହେଲା । ପୁଣି ମନ ଖରପ କାହିଁକି ?”

ସତେ, କେତେ ଅବୁଝା ମ । ସେ ମନା କରୁଛି କି ଘର ପାଖକୁ ଆସିବାକୁ ତା’ର ଆଗ୍ରହ ନ ଥିଲା ବୋଲି ? କିନ୍ତୁ... । ଦୂରରୁ କଲିକତା ଯେମିତି ଲୋଭନୀୟ ଲଗୁଥିଲା, ଏଠି ରହିବା ପରଠାରୁ ମନ ବିଷେଇ ଗଲାଣି । ଏତେ ସବୁକୁ ନେଇ ବର୍ତ୍ତମାନ କଥା ଯେ ଆସିବା ଚିନ୍ତା କରି ହୁଏ ନାହିଁ ।

“ଆହା— ଭଣେଇଶ ବର୍ଷ ଧରି କଟକର ନର୍ଦ୍ଦମା ଗଳିରେ ରହିଥିଲୁଟି ! ନା... ସାରା ଜୀବନ କଟେଇଥିଲା କେଉଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ, ପ୍ୟାରିସରେ ?”

ସୁମତୀଙ୍କ କଥା ଖୁବ୍ ବିରକ୍ତିକର ମନେହୁଏ ।

କଥାଟା ସତ ନିଶ୍ଚୟ, କିନ୍ତୁ ଭଣେଇଶ ବର୍ଷ ଧରି ସେ ତ ଘର କରି ନ ଥିଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ ଯେ ରାତିମତ ସଂଘର୍ଷ କରିବାକୁ ହୁଏ, ତା’ ତ ଜାଣି ନ ଥିଲା । ଗୋଟିଏ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ପକାଇ ଖଟରେ ଶୋଇ ଗପବହି ପଢ଼ି ପଢ଼ି ଦିନ କଟି ଯାଉଥିଲା । ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ କାମ ଥିଲା ସ୍ଥାନ ବା କଲେଜ ଯିବା । ସେ ବି ରିକ୍‌ସାରେ ନ ହେଲେ ବାପାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ସୁଟରରେ । ରିକ୍‌ସା ଭଡ଼ା ବଢ଼ିଲେ ବା ପେଟ୍ରୋଲ ଦର ଆକାଶ ଛୁଆଁ ହେଲେ କଲେଜ ଯିବା ବନ୍ଦ ହୁଏନି । ଦିନେ ସେ ବୁଝିଥିଲା କି କୋରଲ ଚୁଲୀରେ ଗର୍ମି ଗର୍ମି ମା’ଙ୍କର କି ଅବସ୍ଥା ହୁଏ । ପିଆଜ ଦାମ୍ ଆଠଟଙ୍କା ହେଲେ ଯେ ସୋରିଷ ମସଲା ତରକାରୀ କରିବାକୁ ହୁଏ ବା ହରଡ଼ ଡାଲି ଦାମ୍ ବଢ଼ିଲେ ମସୁର ଡାଲି ପତଳା କରି ଗର୍ମିବାକୁ ପଡ଼େ, ଏ କଥା ସେ କେବେ ଭାବି ମଧ୍ୟ ନ ଥିଲା । ଗଭଡ଼ ସାଙ୍ଗରେ କଳିଆ କରିବାକୁ ହୁଏନି କି ମାସକୁ ମାସ ବଜେଟ କରି ହିସାବ ରଖି

ଚର୍ଚ୍ଚିବାକୁ ପଡ଼େନି । ଏମିତିରେ ସିନା ସୁମତ ଜିନିଅସ୍, କିନ୍ତୁ ପ୍ରାକୃତିକାନ୍ତ ବୃକ୍ଷରେ ପୁର ଜିରେ ।

ସ୍ବାମୀ ଉପରେ ଯେତେ ରାଗ ନ ହୁଏ, ତା'ଠାରୁ ବେଶୀ ରାଗ ହୁଏ ବାପା, ମା'ଙ୍କ ଉପରେ । କ'ଣ ଏମିତି ଦରକାର ଥିଲା ଧର୍ମୋତ୍ସବ ବର୍ଷର ଝିଅଟାକୁ ଲଗିପଡ଼ି ବାହା କରିଦେବା ? ଯାଇଥାଆନ୍ତୁ ଆଉ ଦୁଇ, ତିନି ବର୍ଷ । ସେ ଏମ୍. ଏ. ପାଶ୍ କରି ଗୁଜିରୀ କରିବା ପରେ ବର ଖୋଜିଥିଲେ ହୋଇ ନ ଥାଆନ୍ତା ? ହେଲା, ସେମିତି ଗୋଟାଏ ଭଲ ପାଠ ସେ ପଢ଼ୁ ନ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଓଲ ତ ନଥିଲା । ସେକେଣ୍ଡ କ୍ଲାସରେ ଭଲରେ ଭଲରେ ପାଶ୍ କରି ଯାଉଥିଲା । ଏବେ ଆଲଭର୍ଟ କି ଆଇ.ଏ.ଏସ୍ ହୋଇପାରି ନ ଥାଆନ୍ତା କିନ୍ତୁ ସ୍କୁଲରେ ତ ଚିତର ଫିତର ହୋଇ ଯାଇଥାଆନ୍ତା ବା କେଉଁ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ କଲେଜରେ ଲେକଚରସିୟ୍ କରିଥାଆନ୍ତା ! ଆଉ ତା ଚେହେରା ତ ମୋଟା-ମୋଟି ଭଲ । ରଙ୍ଗ ଟିକିଏ ମଇଳା ସିନା, ସମସ୍ତେ କିନ୍ତୁ କହନ୍ତି ସୁନ୍ଦରୀ ବୋଲି । ସତେ କ'ଣ ବର ମିଳି ନ ଥାଆନ୍ତେ ? ବାପା, ମା' ଖାଲି ଦାୟିତ୍ବ ଛିଣ୍ଡେଇବାକୁ ବସିଲେ ସିନା ।

ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଅଭିମାନ କରି ନାକପୁଡ଼ା ଫୁଲର ଫୁଲର ରହିଗଲା ଅମିତା । ଖାଲି ସବୁ ଦୋଷ କ'ଣ ସେମାନଙ୍କର ? ଏମିତିରେ ଦେଖିଲେ ବାହାଘର ପାଇଁ ପରୀକ୍ଷା ଭବରେ ସେ ଦାୟୀ ନୁହେଁକି ? ବି.ଏ. ଫାଇନାଲ ଇୟାର୍ସ ଯେବେ-ଠାରୁ ବର ଖୋଜା ଆରମ୍ଭ ହେଇଥିଲା, ସେ ନିଜର ଅନିଚ୍ଛା କାହାକୁ ତ ଜଣେଇ ନାହିଁ । ଆଉ ଯେତେବେଳେ ସୁମତଙ୍କ ଘରୁ ପ୍ରସାବ ଆସିଲା, ବାହାଘର ପରେ ପରେ ଦିଲ୍ଲୀ ଯାଇ ନିଜର ଛୋଟିଆ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ କରିବାର ସ୍ବାପ୍ନରେ ସେ ମସ୍ତୁର ହୋଇ ଯାଇ ନ ଥିଲା କି ? କେବଳ ସେତିକିରେ ତ ଦଶଅଣା ରକ୍ତି, ପୁଣି ସୁମତଙ୍କୁ ଦେଖିବା ପରେ..... । ବାଃରେ, ଏତେ ହ୍ୟାଣ୍ଡସମ, ବିଲିଆଣ୍ଡ ଜଣକୁ କିଏ ବା ନାହିଁ କରି ଦେଇ ଥାଆନ୍ତା ଯେ ! ସେ ତ ରାତିମତ ସ୍ତେମରେ ପଡ଼ି ଯାଇଥିଲା ।

ଏବେ ଏମିତି ଓଲଟା କଥା ସବୁ ସେ କ'ଣ ଭୁଲି ? ମନଦେଇ ଏଥର ସ୍ବାମୀଙ୍କ ଉପରେ ଚିଡ଼ିବା ଆରମ୍ଭ କଲା ସେ ।

“ହେ..... ଶୁଣୁଛ । ଏଇ ଭଠମ, କ'ଣ ଏମିତି ନିଦ ହୋଇଯାଇଛି !”

ଆଖି ନ ଖୋଲି ଅଣ୍ଟାକି ଅଣ୍ଟାକି ଅମିତାକୁ ଘାଣ୍ଟୁ ଟାଣିବାର ଚେଷ୍ଟା କଲେ ସୁମତ ।

“ହେ ଛାଡ଼ ମ । ଏ ଗରମରେ ମଣିଷ ମଲଣି । ଆଉ ଯାଙ୍କର..... ”

ଏଥର ଗୋଟାଏ ଅଘଟଣର ଆଶଙ୍କା କରି ବାଁ ପଟ ଆଖି ଖୋଲି ସୁମନ୍ତ ସାମାନ୍ୟ ଗୁହଁଲେ ।

“କ’ଣ ହେଲା ? ଏ ଯାଏଁ ଶୋଇନ ? ଶୋଇପଡ଼, କାଲିକି ପୁଣି ଦେହ ଖରପ ଲାଗିବ ।”

“ଯା ମ ଅଭ୍ୟାସରେ ପଡ଼ିଗଲଣି ଏମିତି ଅନିଦ୍ରା ରହିବା । .....ଆଉ..... ଦେହ ଖରପ ହେଲେ ତ ଭଲ । ଗୋଟାଏ ବଡ଼ କିଛି ହୁଅନ୍ତା କି, ହସ୍ତିଚାଲରେ ପଡ଼ି ଗୁଡ଼ାଏ ଦିନ ପାଇଁ । ସେଠି ଅତତଃ ଲେଡ୍ ସେଡ଼ିଙ୍ଗ୍ ନାହିଁ ।”

ସ୍ତ୍ରୀ ଏତେ ବେଶୀ ଗରିଯାଇ ନ ଥିଲେ କଥାଟା ଯେ କି ମକାଲିଆ, ସେ ନିଶ୍ଚୟ କହି ପକେଇଥାଆନ୍ତେ । ଜୋରୁ କରି ସେ ହସ ବନ୍ଦ କଲେ । ଏବେ ହସିବା ବା ଥଟ୍ଟା କରିବା ମାନେ ସ୍ତ୍ରୀର ରାଗ ଆହୁରି ବଢ଼ିବ । ଆଉ ଏ ରାତି ଗୋଟାଏବେଳେ ସେ ଝଗଡ଼ା କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହଁନ୍ତି । ଝଗଡ଼ା ମାନେ ରାତି ଅନିଦ୍ରା— ଟେନ୍ସନ୍ । କଥା କଟାକଟି, ପୁଣି ଘେରୁ ଘେରୁ ବୁଝାମଣା । ଘଣ୍ଟାଏ ଦୁଇଘଣ୍ଟା ଶୋଇବେ କି ନାହିଁ ଉଠି ଅର୍ଦ୍ଧସ ଯିବାର ପ୍ରସ୍ତୁତି କରିବାକୁ ହେବ । ଆଜି ଏ କଥା ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । କାଲି ନଅଟା ବେଳେ ଗୋଟାଏ ଅତି ଜରୁରୀ ମିଟିଙ୍ଗ୍ ଅଛି । ସେଠି ଅତତଃ ସେ ହାଇ ମାରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ଟେଣ୍ଟାକରି ସୁମନ୍ତ ଉଠି ବସିଲେ ।

“ତୁମେ ତ ଓଡ଼ୋମସ୍ ଲଗଇନ, ନିଦ କେମିତି ହେବ କୁହ ?”

ସାମୀ ଆଡ଼କୁ ଅମିତା କଟମାଟ କରି ଗୁହଁଲା ।

“ତୁମେ ଗୁକିରାରୁ ରିଜାଇନ୍ କରି ହଲ କର କି ହଡ଼ା ବ୍ୟବସାୟ କର, କିନ୍ତୁ ଏ କଲିକତା ଛାଡ଼ି ଆଗ ଗଲା । ମୁଁ ଏଠି ରହିବି ନାହିଁ କି ଓଡ଼ୋମସ୍ ଲଗେଇବି ନାହିଁ ।”

ସୁମନ୍ତ ବୁଝେଇ କ’ଣ କହି ଥାଆନ୍ତେ ଅବା ସ୍ତ୍ରୀର ପିଙ୍ଗୁଲିଆ ଜିଦି ନେଇ ବିରକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରିଥାଆନ୍ତେ, ମାତ୍ର ହଠାତ୍ ବିଚ୍ଛୁଳି ଆସିଗଲା । ଅମିତାର ସବୁ ରାଗ ଭୁଲି ହୋଇଗଲା ଯେମିତି । ଓଠରେ ସୁନ୍ଦର ହସଟିଏ ଖେଳେଇ ଖାଲି କହିଲା, “ଧ୍ୟାଙ୍କ୍ ଗଡ୍ ।” ତରତରରେ ମଶାରିବାଡ଼ରେ ମଶାରି ଗଲେଇ ଦେଖ

ଗୁଞ୍ଜି ପକେଇଲ । ଏଥର ସ୍ବାମୀଙ୍କ ହାତ ଉପରେ ମୁଣ୍ଡ ରଖି ଶୋଇବାର ଚେଷ୍ଟାକଲ ସେ ।

x

x

x

ନା— ଯେତେ ଆଡ଼କଷ୍ଟ କଲେ ମଧ୍ୟ କିଛି ହେଉନି । ଆଉ ଏଠି ରହି ହେବ ନାହିଁ । କିଛି ନ କହିଲେ ମଧ୍ୟ ସୁମତକୁ ସବୁ ବାଧୁଛି— ଏଠିକାର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରବେଶ, ମୁଣି ସବୁଠାକୁ ବେଶୀ ସ୍ବାମୀ ଅସନ୍ନତ, ଶୁଖିଲା ମୁହଁ । ଅର୍ପିତ ଖଟି ଖଟି ଭିଡ଼ ବସ୍ତରେ ଓହଳି ଘରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ଯେତେବେଳେ ଅମିତା ତାଙ୍କ ହାତକୁ ଲେମ୍ବୁ ଟି ବଢ଼େଇ ଦେଇ କହେ, “କ୍ଷୀର ଆଜି ଆସିନି,” ମିଳାକୃତା ତାଙ୍କର ଗରମ ହୋଇଯାଏ । ସେଇ ଗୋଟାଏ ତ ମିଶା ଗୁହା । କଲିକତା ଆସି ତା’ ବି ଛାଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯାହା ଦେଖା ଯାଉଛି । ଲେମ୍ବୁ ଗୁହା ବା ମିଲ୍ଲକ ପାଉଡ଼ରର ଗୁହା ସେ ଆଦୌ ଫିଲ ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ନା ଗୁହା ଫିଲ ହୁଏ ଶାନ୍ତିରେ ନା ବସ୍ତରେ ଯାଇ ହୁଏ । ଭିଡ଼ ଠେଲପେଲ ଭିତରେ ଅର୍ପିତ ଯାଇ ଆସି ଦେହର ହାଡ଼ ସବୁ ଦରକ ହୋଇଯାଏ । ଏତେ ସବୁ ପରେ ଖାଇ ସାରି ଖଟରେ ପଡ଼ିଥିବେ କି ନାହିଁ ବିକୁଳି ଶୁଲିଯିବ । ପାଟି କରି କମ୍ପେରବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ତାଙ୍କର । କିନ୍ତୁ ସ୍ବାମୀ ଯନ୍ତ୍ରଣା ସହିବାର ଶକ୍ତି ସୀମା ଅତିକ୍ରମ କରିଯିବା ଭୟରେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ତୁମ୍ଭ ରହନ୍ତି ।

ଦିଲ୍ଲୀରେ ସେ ଆଉ ରହି ହେଉ ନ ଥାଆନ୍ତା, ତା’ ନୁହଁ । ତେବେ କଲିକତାକୁ ସେ ପ୍ରମୋଦନ୍ତରେ ଆସିଲେ । ଦରମା ବେଶୀ, କାମ କମ୍ । ତା’ଛଡ଼ା ନିଜର ଲେକକ ପାଖକୁ ଏତେ ଦୂରରେ ରହିବାକୁ ତାକୁ ଜମା ଭଲ ଲାଗେ ନାହିଁ । ଏମିତିରେ ସେ ସବୁଦିନେ ହୋମ୍‌ସିକ୍ । କଲିକତାରେ ରହିଲେ ଘର ଦୁଇମାସ, ମାସକରେ ଥରେ ବୁଲି ଆସିବା ସମ୍ଭବ ହେବ । ଏମିତିରେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ସବୁ ସୁବିଧା, କିନ୍ତୁ ଏତେଟା ମେସିନ୍ ଭଳି ଚୁଟାନ ବନ୍ଧା ଜୀବନ ଯେ ଅଣନିଶ୍ବାସୀ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲେ ସେ । ସମସ୍ତେ ଯେମିତି ସେଇ ମେସିନ୍, କନ୍ଧ ପକସା ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ବୁଝନ୍ତି ନାହିଁ ! ସୁମତ ବାହାରେ ଟିକିଏ ଆତ୍ମୀୟତା ଖୋଜି ହତାଶ ହୁଅନ୍ତି ।

ମନ ଦବି ଦବି ଗଲବେଳେ କଲିକତାକୁ ଆସିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିଗଲା । ସେ ଯଦି ଥରେ ଜାଣି ଥାଆନ୍ତେ ଏଠି ଏତେ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ସାମ୍ମୁଖୀ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ତେବେ

ଆଦୌ ଦିଲ୍ଲୀ ଛାଡ଼ି ନ ଥାଆନ୍ତେ । ଅତି କମ୍ରେ ଅମିତା ଖୁସି ରହିଥାନ୍ତା । ଆଜିକାଲି ସେ ବିନା କାରଣରେ ଖିଟ୍‌ଖିଟ୍ ହୁଏ । ଏତେ ସୁନ୍ଦର ହସଖୁସିଆ ସରଳ ଔଷଧି ! ତା' ଓଠରୁ ବିରକ୍ତି ଝରିଲେ ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ ଯେ କି ଜଷ୍ଟ ହୁଏ, ସେ ବା କେମିତି ବୁଝିବ ? ସେଥିରେ ପୁଣି ଆଉ ତିନି, ଗୁଣିମାସ ଗଲେ ତାଙ୍କ ଘରେ ନୂଆ ଅତିଥିଟିଏ ପାଦ ଦେବ । ତା'ର କହିଛନ୍ତି ଏଇ ସମୟରେ ଯେତେ ଖୁସି ରହିବେ ସେତେ ଭଲ । ଲମୋସନାଲ୍ ହେଲେ ପିଲର କ୍ଷତି । ଅଥଚ ଅମିତା.....

ସେଦିନ ସୁମନ୍ତ ସ୍ତର ମୁଣ୍ଡ ଆଉଁସୁ ଆଉଁସୁ କହିଥିଲେ, “ଅମି, କ’ଣ କରିବା କୁହ, ଦିଲ୍ଲୀରେ ତ ଆଉ ସବୁଦିନ ରହି ହୋଇ ନ ଥାଆନ୍ତା ।”

“ମୁଁ କ’ଣ ବୁଝିନି, ହେଲେ ଏତେ ବେଶୀ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଏଠି ! ମୁଁ ଜାଣି ପାରୁନି ମୋର କ’ଣ ସବୁ ହୋଇ ଯାଉଛି ।”

ହଠାତ୍ ଅଧୀର ଭାବରେ ସ୍ବାମୀକୁ ଜାବୁଡ଼ି ଧରେ ସେ । “ତୁମେ କହ, ତୁମ ଉପରେ ପାଟିତୁଣ୍ଡ କରିବାକୁ ମତେ କ’ଣ କେବେ ଭଲଲଗେ ? ତୁମ ସାଙ୍ଗରେ କଲି କରିବା ପରେ କି ଯେ ଦୋଷୀ ଦୋଷୀ ଲଗେ, ବୁଝେଇ ପାରିବି ନାହିଁ । ତୁମ ମୋ ଭିତରେ କିଛି ହେବାକୁ ଦିଅନାହିଁ, ଫୁଲ୍ । ଗୁଲ୍, ଆମେ କଲିକତା ଛାଡ଼ି ଆଉ କୁଆଡ଼େ ଗୁଲିଯିବା... ଯେଉଁଠିକି ହେଉ ପଛେ ।”

ସ୍ବାକୁ ଆଦର କରୁ କରୁ ସୁମନ୍ତ ଆଶା ଦେଇଥିଲେ, “ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନି ଅମି, ଏଥରକି ଟୁରରେ ଗଲେ ହେତୁ ଅର୍ପିସ୍ରେ ନିଶ୍ଚୟ ଏ ବିଷୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବି ।”

x   x   x   .   x

ସ୍ବାମୀ ଟୁରରେ ଯାଇଛନ୍ତି ସାତଦିନ ପାଇଁ । ଦୁଇଟା ଦିନ ଗଲଣି । ଆହୁରି ପାଞ୍ଚଦିନ । ବେଳ କଢୁନି ଅମିତାର । ସୁମନ୍ତ ପାଖରେ ନ ଥିଲେ ଏତେ ଫାଙ୍କା ଫାଙ୍କା ଲଗେ କାହିଁକି ?

ସେ ଚିତ୍କାନ୍ତି, “ହଉ, ତୁମକୁ ବ୍ୟସ୍ତ ରଖିବା ଲୋକ ଶୀଘ୍ର ଆସୁଛି ଯେ.....”

ଅମିତା ସେଣ୍ଟମେଣ୍ଟାଲ୍ ହୋଇଯାଏ । “ଯିଏ ଆସୁ ପଛେ, ତୁମେ... ତୁମେ । ତୁମର ଆବସେନ୍ସଟା ତ ଅନ୍ୟ କେହି ପୁରଣ କରିପାରିବ ନାହିଁ... ପୁଅ ହେଉ ଔଷ୍ଟ ହେଉ ।”

“ହଁ, ହଁ ଦେଖିବାନି କି ସେତେବେଳକୁ ।”

ହସିପକାନ୍ତି ଦୁହେଁ । ଦୁହେଁ ଏକାଠି ଥିଲେ ସବୁ ସୁନ୍ଦର ଲଗେ । ବାହାଘରର ଅଢେଇ ବର୍ଷ ହୋଇଗଲାଣି; କିନ୍ତୁ ଦିନଟିଏ ପାଇଁ ଅଲଗା ରହିଲେ ବିକଳ ଲଗେ । ଶାଶୁଘର କି ବାପଘରକୁ ଏକା ଗଲେ, ପାଞ୍ଚ ଛଅଟା ଦିନରେ ଅମିତା ଛାଡ଼ିପିଟି ହୋଇ ସାମା ପାଖକୁ ଫେରିଆସେ । ଆଉ ସେ ଚୁରୁରେ ଗଲେ... ।

“ଅମିତା, କ’ଣ କରୁଛ କି ?” ପର୍ଦା ଠେଲି ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲା ନନ୍ଦିତା । ତାଙ୍କ ଗଳିର ଶେଷ ମୁଣ୍ଡରେ ଯେଉଁ ହଳଦିଆ ଘରଟି ଅଛି, ସେଇ ସେନ୍ ଘରର ମଝିଆଁ ବୋହୂ ।

ଫେମିନାଟାକୁ ରଖିଦେଇ ହସିଲା ସେ । “କିଛି ନାହିଁ ମ । ବସି ବସି ବୋର୍ ହେଉନି । ଭାବୁଥିଲି ତୁମ ଘରେ ଗଲେ ହୁଅନ୍ତା । ଭଲ ହେଲା ତୁମେ ଆସିଗଲ... ଆରେ ବସନା ।”

ସୋଫା ଉପରେ ବସି ଗୋଟୁ ଲମେଇ ଦେଲା ନନ୍ଦିତା । “ଏଇ, ନ୍ୟୁ ମାର୍କେଟ ଯିବ ? ବାଦା ତ ଚୁରୁରେ... ଆଉ ଯେ ଏବେ ଫୋନ୍ କରି କହିଲେ ଫେରୁ ଫେରୁ ତେରି ହେବ । ଭଲନା, ବୁଲି ଆସିବା ।”

ଆଗ୍ରହରେ ହଁ ମାରିଦେଇ ହଠାତ୍ ଅମିତା ଥମିଗଲା । ନିଜ ପେଟ ଆଡ଼କୁ ଇଙ୍ଗିତ କରି କହିଲା, “ଏଇ ଅବସ୍ଥାରେ ? ଆଦୌ ବେଶୀ ବୁଲି ପାରିବି ନାହିଁ ।”

“ଆରେ ଭଲନା... ବୁଲି ବୁଲି କିଣାକିଣି କରିବାକୁ ଯାଉଛି କିଏ ? ଟିକିଏ ଏପଟ ସେପଟ ହେବା, ତା’ପରେ ଟିକେନ୍ ଗେଲ୍ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଖାଇ ଘରକୁ ଫେରିବ ।”

“ଯିବା କେମିତି ? ଟ୍ୟାକ୍ସି.....”

“ଟ୍ୟାକ୍ସି ଏ ଦି’ପହରେ ମିଳିବ କେଉଁଠୁ ? ବସ୍ରେ ଯିବା ।”

ଅମିତା କ’ଣ ପ୍ରତିବାଦ କରି ଆସୁଥିଲା । ତାକୁ ଚୁପ୍ କରେଇ ଦେଇ ନନ୍ଦିତା ମାଡ଼ି ବସିଲା, “ମୁଁ ଜାଣେ । ହେଲେ ଏଇ ସମୟରେ ବସ୍ ଖାଲି ଥାଏ । କିଛି ଅସୁବିଧା ହେବନି । ବରଂ ଫେରିବା ବେଳେ ଟ୍ୟାକ୍ସିରେ ଆସିବା ।”

ରକ୍ତି ହୋଇ ସେ ବାଥରୁମ୍ରେ ପଶିଲା ।

ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାକୁ ବେଶୀ ବେଳ ଲାଗିଲା ନାହିଁ ତାକୁ, କିନ୍ତୁ ତା’ଠାରୁ ବେଶୀ ସମୟ ଲାଗିଗଲା ବସ୍ ପାଇବା ପାଇଁ । କଲିକତାରେ ବସ୍ ଚଢ଼ା ଏଇ ଧ୍ରୁପଦ ।

ସୁମତ୍ର ଜାଣିଲେ ଭୀଷଣ ବୈରକ୍ତ ହେବେ ନିଶ୍ଚୟ । ହେଲେ ଘରେ ବସି ରହିବାଟା
କି ଯେ ବୋରିଂ । ଯା ହେଉ, ଦୂରକୁ ବସୁକୁ ଦେଖି ପ୍ରାଣ ପଣିଲ । ଭିଡ଼ ନାହିଁ,
ଆରମ୍ଭରେ ସିଟ୍ ମିଳିଯିବ ।

ଆରେ ଆରେ— ଏଇ ବସ୍ରେ ଚଢ଼ିବ ସେ ! ଗେଟ ପାଖରେ ମୁଣ୍ଡ ବାହା-
ରକୁ ଗଲେଇ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ନାଲି ସାର୍ଟ ପିନ୍ଧା ଗୁଣ୍ଡା କଣ୍ଠବରକୁ ଦେଖି ସେ
ଶକ୍ତିଗଲ । ସାର୍ଟ ଭଳି ଆଖି ଦୁଇଟି ଲଲ୍ । ଗିଳି ପକାଇବା ଭଳି ଗୁହଁଛି କି ?
ନା— ରକ୍ଷା । ନନ୍ଦିତା କିନ୍ତୁ ନିଲିପ୍ତ । ଆଗରୁର ଉଠିଯାଇ ଲେଡ଼ିଜ୍ ସିଟ୍ରେ ବସି
ଗଲାଣି । ଅମିତା ସିଟ୍ରେ ବସୁଣୁ ନ ବସୁଣୁ ବସ୍ ଛାଡ଼ିଦେଲ ।

“ଏଇ ଆଗ ଷ୍ଟେପ୍ରେ ଓହ୍ଲେଇବାକୁ ହେବ, କାଣ ତ ?” କହି ଦେଇ
ନନ୍ଦିତା ଯାଇ ଠିଆ ହେଲାଣି ଗେଟ୍ ପାଖରେ । ହଡ଼ବଡ଼େଇ ଗଲ ଅମିତା । ବସ୍
ଗଲୁଛି ସ୍ଥିତରେ । ଉଠି ଠିଆ ହେବାର ସାହସ ହେଲାନି । କିନ୍ତୁ ଯାହା ସେ ଶୁଣିଛି,
ଯାହା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଖିଲାଣି, ଷ୍ଟେପ୍ ଆସିବା ଆଗରୁ ଗେଟ୍ ପାଖରେ ଠିଆ ହେବାକୁ
ହୁଏ । ଓଃ କାହିଁକି ସେ ସେ ନନ୍ଦିତା କଥାରେ ରାଜି ହୋଇଗଲା ! ଏ ଅବସ୍ଥାରେ
କ’ଣ ମଣିଷର କିଛି ସ୍ବାଧୀନତା ଥାଏ ?

ମନ ଟାଣ କରି ଠିଆହେଲ ସେ ।

“ଏଇ ଯେ ବୌଦ୍ଧ— ମାଆ ଖାରପ୍ ନା କି ? ବୋସେ ପଡୁନ୍ । ବୋସେ
ପଡୁନ୍ ।”

ଗୁଣ୍ଡା କଣ୍ଠବରର ଚିତ୍କାରରେ ସେ ଧତ୍କରି ସିଟ୍ରେ ବସି ପଡ଼ିଲା । କ’ଣ
ହୋଇଛି ? ପାଟି କାହିଁକି କଲ ଲେକଟା । ଆଉରି ମନକୁ ମନ ବିଡ଼ ବିଡ଼ ହେଉଛି ।
ଠିକ୍ ଶୁଣାଯାଉନି । ଆରେ... ଗାଡ଼ି ରହିଲାଣି ଯେ । ଯଦି ଛାଡ଼ିଦିଏ ? ବ୍ୟସ୍ତ ଲଗିଲାଣି
ତାକୁ ।

“ଏଇ... ଗାଡ଼ି ରଖିବେ । ଲେଡ଼ିଜ୍ ଆଛେ ।” ଡ୍ରାଇଭର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପାଟି
କଲ ସେଇ ଗୁଣ୍ଡା କଣ୍ଠବର ଯାହାର ଆଖି ଦୁଇଟି ଲଲ୍ ଲଲ୍ । ମୁହଁରେ କେଇ ଦିନର
ବାଦି । ଆଉ ନାକ ତଳେ ଗୋଛାଏ କଳା କଳା ବଡ଼ନିଶ ।

ଗାଡ଼ି ରହିଲା । ଅମିତା ସିଟ୍‌ରୁ ଉଠି ପାହାଚରେ ଓହ୍ଲେଇ ଗଲା । ପଛକୁ
ଶୁଣାଯାଉଥିଲା, “ଆସ୍ତେ... ଆସ୍ତେ ନାମ୍‌ବେନ୍ ।”

ଚୌରଙ୍ଗୀର ଓସାରିଆ ଗହୀର ଗୋଟାଏ କଡ଼ରେ ଠିଆହୋଇ ଲମ୍ବା ନିଶ୍ଵାସଟିଏ ନେଇ ସେ । ନନ୍ଦିତା ଭିକ୍ଷା ସାଙ୍ଗରେ ପଛସା ଛିଣ୍ଡାଭଣ୍ଡି ଟିକିଏ ପଛରେ । ବସ୍ତ୍ର ଗୁଲିଗଲଣି କ'ଣ କୁଆଡ଼େ । କଣ୍ଠର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ଆଉଥରେ ।

କଲିକତା ମହାନଗରୀରେ ମଧ୍ୟ ଏମିତି ମଣିଷ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ? ସେ ଯାହା ତାକୁ ଗୁଣ୍ଡା ବୋଲି ଉଚ୍ଚାରିଲା ।

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! ଏଇଟା ଯେ ଠିକ୍ ତା' ପାଇଁ ହେଲା ତାହା ନୁହଁ, ନିଶ୍ଚୟ ନିତିଦିନିଆ ଘଟଣା । କାରଣ କେହି ଥରଟିଏ ତା' ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲେ ନାହିଁ । ଦ୍ରାଘର ମଧ୍ୟ ମୁହଁ ବୁଲାଇ ନାହିଁ । ନନ୍ଦିତା ତ କିଛି ଲକ୍ଷ୍ୟ ବି କରି ନ ଥିବ । କଲିକତା ଆସିବା ପରେ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ସହର ଗୁଡ଼ିକ ଓ ସହରର ମଣିଷମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଅମିତାର ମନ ନରମି ଗଲା ।

x

x

x

x

ହୁଏ ମାର୍କେଟରେ ବୁଲି ପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି କହିଥିଲା ସେ ; କିନ୍ତୁ କୋରୁ ଜବରଦସ୍ତ ଶୁରିଘଣ୍ଟା କଟେଇବାକୁ ହେଲା । ହଠାତ୍ ଏତେ ବର୍ଷା ଥିଲା କେଉଁଠି ? ଆସିବାବେଳେ ଯଦି ଟିକିଏ ଟେର୍ମ୍ ପାଇ ଥାଆନ୍ତେ, ବୋଧହୁଏ ସେମାନେ ଘରୁ ବାହାରି ନ ଥାଆନ୍ତେ । ଏଣେ ସନ୍ଧ୍ୟା ହେବାକୁ ବସିଲାଣି । ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ବର୍ଷାରେ ଭିଜିଲେ ସେମାନେ ଦୁଇଜଣ ।

ବସ୍ତ୍ର ଓହ୍ଲେଇ ଘରେ ପହଞ୍ଚିବା ଭିତରେ ବର୍ଷା ପାଣିରେ ପୂର ଗାଧୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା ଅମିତା । ତରତର କରି ଜୁଗାପଟା ବଦଳାଇ ନିଜ ପାଇଁ କପେ ଲୁ' କରି ନେଲା । ମୁଣ୍ଡ ପାଖକୁ ଦୁଇଟା ତଳିଆ ସଜାଡ଼ି ରଖି ଖଟ ଉପରେ ଆଉଜି ବସିଗଲା ସେ । ନ ଯାଇଥିଲେ ଭରି ଭଲ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତା । ଏ ବର୍ଷାରେ ଓକା ହେବାଟା ଆଦୌ ଠିକ୍ ହେଲାନି । ସୁମତ ଯାହା ଗର୍ଗିବେ ନା । ଦେହ ହାତ ବିଷା ଛିଟିକା କରିବା ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଗଲାଣି । ଉଠିପଡ଼ି ଦୁଇଟା ଆସ୍‌ପିରିନ୍ ଗିଳି ଦେବାକୁ ବସି-ଥିଲା ସେ । କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ତରଳ ମିସେସ୍ ମିଶ୍ରଙ୍କ କଥା ମନେ ପଡ଼ି ହାତ ରହିଗଲା । “କୌଣସି ମେଡ଼ିସିନ୍ ନ ଖାଇଲେ ଭଲ । ନିହାତି ଯଦି ତରଳାର ହୁଏ, ମୋତେ ଅରେ ପରୁରି ନେବେ । ଅନବର୍ତ୍ତ ଉଇଲ୍‌ଡ଼ ଉପରେ ଗୋମିତି କିଛି ଇମ୍ପେଟ୍ ନ ପଡ଼େ ।”

ଧେର— ଟ୍ୟାବଲେଟ୍ ପୁଇଟି ତ୍ରେସିଂ ଟେବୁଲ୍ ଦ୍ଵରେ ରଖିଦେଇ ପୁଣି ସେ ଖଟ ଉପରେ ଗଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ଶୀଘ୍ର ଶୋଇଲେ ହୁଏତ ଭଲ ଲାଗିବ ।

ମକାଳକୁ ଦେହ ଭଲ ହେବ କ'ଣ, ଜର ନେଇ ବିଛଣାରୁ ଉଠିଲା ଅମିତା । ଦେହର ପ୍ରତି ଇଚ୍ଛାରେ ଯନ୍ତ୍ରଣା । ତା' ଉପରେ ପୁଣି ଏଇ ଏକାକୀତ୍ଵ ଭାବ । ଆଃ— ସୁମତ ହଠାତ୍ ଆଜି ଆସି ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପଥା ଆଶା, ତାଙ୍କର ଆସିବା ପାଇଁ ଯେ ଗୁରୁଦିନ ବାକୀ । ନିଜ ଖବର ତା' ହେଲେ ଅମିତା କ'ଣ ନିଜେ ବୁଝିବ ? ଗରମ କ୍ଷୀର ଗୁାସେ କିଏ ହାତକୁ ବଢ଼େଇ ଦିଅନ୍ତା କି । ନା— ସେ ଭଠି ପାରିବ ନାହିଁ ।

ସେମିତି ଓପାଦିଆ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ରହି ଝଙ୍କା ବାହାରକୁ ଚାହିଁଲା ସେ । ଝଙ୍କା ଦେଇ ବର୍ଷା ଛିଟା ଘର ଭିତରେ ପଡ଼ୁଛି । ପତୁ— ସେ ଭଠି ଆଉ ବନ୍ଦ କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ଆକାଶ ଭଙ୍ଗି ନିର୍ବିକାର ଭାବରେ ବର୍ଷା ଲାଗି ଚାହିଁଛି କାଲିଠାରୁ । ଛାଡ଼ିବାର ବା କମିବାର ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଯାଇ ନାହିଁ । ଶୁଣନ୍ତି, କଲିକତାରେ ଏମିତି ଲଗୁଲଗୁ ବର୍ଷା ହୁଏ ତିନି, ଗୁରୁଦିନ ଧରି । ସବୁଆଡ଼େ ଖାଲି ଜଳମୟ । ଏମିତି କି ଘରେ, ଦୋକାନରେ, ଗସ୍ତରେ ପାଣି ପଶିଯାଏ । ସତ କି ଏ ସବୁ ? ହେ— ଏଠିକା ଲୋକଙ୍କର ସବୁ ବଢ଼େଇ ଜିହ୍ଵା ଗୋଟାଏ ଅଭ୍ୟାସ । ଛାଡ଼ିଯିବ ଯେ ବର୍ଷା । ନିଜକୁ ଆଶ୍ଵାସନା ଦେଇ ଆଖି ବନ୍ଦ କଲା ସେ ।

ତା' ପରଦିନ ସକାଳେ ବି ବର୍ଷା ଛାଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ଦେହ ବିଷା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଜର ସେଇମିତି ଅଛି । ଗୁ' କରିବାକୁ ଯାଇ ଅମିତା ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଲା । କ୍ଷୀର ତଳ ଛିଡ଼ି ଯାଇଛି । ଅମୁଲ ବି ନାହିଁ । ନାଲି ଗୁ' କପେ କରି ଢକଡକ କରି ଗିରି ପକେଇଲା ସେ । କ୍ଷୀର କ୍ୟାନ୍ଦଟା ଧୋଇ ଧାଇଁ ନେଇ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା ମିଲ୍‌କ ବୁଥ୍‌କୁ ।

ଏ କ'ଣ ? ଦାଣ୍ଡ କବାଟ ଖୋଲି ଅମିତା ଚମକି ଗଲା । ଉପର ପାହାଚ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଣି । ଗସ୍ତରେ ଆଣ୍ଟୁଏ ଆଣ୍ଟୁଏ ଗୋଳିଆ ପାଣି ।

ହେ ଭଗବାନ ! ଯେ ପୁଣି ମହାନଗରୀ !

ଯିବ କି ନ ଯିବ, ଗଲେ କେମିତି ଯିବ, ଏହି ଦୃଢ଼ ଭିତରେ ସାହେ ଆଠଟା ବାଜିଗଲା । ଆଉ ତ ଏବେ କ୍ଷୀର ମିଳିବ ନାହିଁ । ଭୁଲ ଦିନର ବାସି ପାଇଁରୁଟି ଟୋଷ କରି ବଟରୁ ଲାଗେଇ ସକାଳେ ଖାଇଲା । ସେୟା ପୁଣି ଦି'ପହରେ । ବୁଟୀ

ତରକାରୀ ରନ୍ଧିବାକୁ ଆଉ ଦେହରେ ଶକ୍ତି ଅଛି ? ଠିକାଟା ବି ବର୍ଷା ଦେଖି ଚିନି ଦିନ ହେଲଣି କାମ ବନ୍ଦ କରିଛି । ଭଲ ଝାମେଲ ।

ଯେତେ ଯାହା କଲେ ମଧ୍ୟ ଗୁରିଟା ବେଳେ କ୍ଷୀର ଆଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ବର୍ଷା ଟିକିଏ କମିଛି । ଅମିତା ପୁରୁଣା ନାଲିଲତ୍ ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧି, ଗୋଟିଏ ହାତରେ ଛତା ଓ ପର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ହାତରେ କ୍ଷୀର କ୍ୟାନ୍ ଧରି ରସ୍ତା ଉପରକୁ ଓହ୍ଲେଇବାର ଆୟୋଜନ କଲ ।

“ଆରେ ଆରେ ବୋଦି, କୁଆଡ଼େ ବାହାରିଲେ ଏ ପାଣିରେ ?”

ସାମ୍ନା ଘର ବାରଣ୍ଡାରେ ଠିଆ ହୋଇଛି ସତର ଅଠର ବର୍ଷର ନୂଆ ନୂଆ କଲେଜ ଯାଉଥିବା ପିଲାଟି । ଅନେକ ଥର ଦେଖିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପରିଚୟ ହୋଇନି । ଅମିତା କେବେ ଯାଇନି ତାଙ୍କ ଘରକୁ । ଏମିତିକି ପିଲାଟିର ନାଁ ମଧ୍ୟ ଅଜଣା । କ’ଣ ଭରର ଦେବ କାଣି ନ ପାରି ସେ ଖାଲି ଟିକିଏ ହସିଦେଲ ।

“ଓଃ କ୍ଷୀର ପାଇଁ”, ଏତେବେଳେ କ୍ୟାନ୍ ଉପରେ ନଜର ପଡ଼ିଲା ତା’ର, “ରହନ୍ତୁ... ରହନ୍ତୁ... । ଗୋଟିଏ ଉପରେ ସାର୍ତ୍ତ ଖଣ୍ଡିଏ ଗଲେଇ ନେଇ ପେଣ୍ଠକୁ ଆସୁ-ଯାଏ ଟେକି ସେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲା ତା’ ପାଖରେ ।

“କୁହୁଲେ ବୋଦି, ଆଜି ସକାଳେ କ୍ଷୀର ଆସି ନ ଥିଲା । ଗରକାଲି ବି ବର୍ଷା ଯୋଗୁଁ କ୍ଷୀର ସପ୍ଲାଉ ବନ୍ଦ ଥିଲା, ସେଇଥିପାଇଁ ଏବେ ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼ଶହ ଲେକ ଲିଟର ଦେଇଛନ୍ତି । ଆପଣ ପାରିବେନି । ମତେ ଦିଅନ୍ତୁ ତ ଛତା ଆଉ କ୍ୟାନ୍... ମୁଁ ଯାଇ ଦେଖେ ।”

ଅମିତା ଖୁବ୍ ଦୂର୍ବଳ ଭାବରେ ପ୍ରତିବାଦ କଲା, “ନା ନା, କିଛି ଅସୁବିଧା ହେବନି । ତୁମେ ତ କହୁଛ ଏଇ ମାତ୍ର ଯାଇ ଫେରିଛ । ପୁଣି ଥରେ ମୋ ପାଇଁ ହଇରଣ ହେବ କାହିଁକି ? ତା’ଛଡ଼ା କଲିକତାରେ ରହିଲେ ତ ଏଇ ପାଣି ଭିତରେ ପଶି ଯିବା ଆସିବା ଅଭ୍ୟାସ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।”

“ଓଃ, ସେସବୁ ଅଭ୍ୟାସ ଦାଦା କରନ୍ତୁ, ଆପଣଙ୍କୁ କରିବାକୁ ହେବନି, ଯାଆନ୍ତୁ ଘର ଭିତରକୁ ।” ଶାସନ କରିବା ଭଳି କଥା କହିଦେଇ ତା’ ହାତରୁ ଏକ ରକମ ଛଡ଼େଇନେଇ କ୍ୟାନ୍ ସେଇ ସାମ୍ନା ଘର ପିଲାଟି ଯାହାର ନାଁ ମଧ୍ୟ ଅମିତା ଜାଣେନି । ଆଉ ହାତରୁ ଛତାଟା ନେଇ ନେଇ ତା’ ହାତରେ ହାତ ବାନ୍ଧିଗଲା ।

ପିଲାଟି ହଠାତ୍ ତୁମ୍ଭ ହୋଇଗଲା, “ଏ କ’ଣ ବୋଦି ? ଦେହ ଭରି କର ! ଏଇଥିଣ୍ଡେ ପାଣିରେ ପଣି କ୍ଷୀର ପାଇଁ ଲଇନ୍ ଦେବାକୁ ବାହାରିଥିଲେ ?”

ଆକଟି କରି କହିଦେଇ ସେଇଠୁଁ ହିଁ ସେ ତାଙ୍କ ଛାଡ଼ିଲା, “ମା... ଓ ମା !”

ବାରଣ୍ଡାରେ ଠିଆହେଲେ ପକ୍ଷୀବନ ଛପନ ବର୍ଷର ଭଦ୍ର ମହିଳା କଣେ । ବିଧବା । ସାଦା କରି ଶାଢ଼ୀ ଖଣ୍ଡିକ ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି, “କ’ଣରେ ତପୁ ?”

“ତୁମ୍ଭେ ଏଠିକି ଶୀଘ୍ର ଆସ ।”

ପାମାତରେ ଓହ୍ଲେଇ ତା’ ଘର ବାରଣ୍ଡାରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଏତେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ସମୟ କେମିତି ଲାଗିଲା ?

“କ’ଣ ହୋଇଛି, କହ ତ ?”

“ଦେଖ ତ ମା’, ବୋଦି ଦେହ କେମିତି ତାତିଛି । ଏଇଥିରେ ସେ କ୍ଷୀର ଆଣି ବାହାରିଥିଲେ...”

“ସତରେ ତ... । ବୋମା, ଏ ଅବସ୍ଥାରେ ଏମିତି କାମ କରୁଛ ! ଖୋଜା-ବାବୁ କାହିଁ ? ଅର୍ପିସ୍ ?”

ଏତେବେଳକୁ ମୁହଁ ଖୋଲିଲା ଅମିତା— “ନା, ସେ ଚୁରରେ ଯାଇଛନ୍ତି... ତିନିଦିନ ପରେ ଫେରିବେ ।”

“ହେଲା ଏବେ, ଆମେ କ’ଣ ମରିଗଲୁଣି କି ? ସାଇ ପଡ଼ିଶାରେ ଘର କରି ରହିଛେ, ତାଙ୍କିବ ତ ! ରୁଲ ଘର ଭିତରକୁ ।” ବୁଢ଼ୀ ଆଗେ ଆଗେ ଘର ଭିତରକୁ ଘୁଲିଗଲେ ।

ପଛରୁ ତପୁର ପାଟି ଶୁଣାଗଲା, “ମା’, ତାତର ତାଙ୍କି ଆଣିବି କି ?”

“ଆରେ ଯା— ତାତର କ’ଣ ହେବ ? ଥଣ୍ଡା କର ତ । ମୁଁ ଦେଖି । ତୁ ବରଂ ଯା’ ଶୀଘ୍ର କ୍ଷୀର ନେଇଆ ।”

ଅମିତାର କଥା କହିବା ଭଳି ବା ଯୁତିବାଦ କଲା ଭଳି ଶକ୍ତି ନ ଥିଲା । ସେ ହାଲିଆ ଘବରେ ଖଟରେ ଗଡ଼ିପଡ଼ିଲା । କି ଦୁର୍ବଳ ଲାଗୁଛି । ଆଖି ବନ୍ଦ କଲେ ସଂସାର ଘୁରୁଛି ଯେମିତି । କେତେ ସମୟ କଟିଗଲା କେଜାଣି ?

ପଡ଼ିଶା ଘର ମାଉସୀ ଜଣକ ହାତରେ କ୍ଷୀର ଗୁଆ ଧରି ତାକୁ ଆଉଁଟି ଦେଲେ ଟିକିଏ ।

“ପିଇଦିଅ ମା, ଏଥିରେ ଅଦାରସ ଦେଇଛି । ଭଲ ଲାଗିବ । ମୁଁ ତା’ପରେ ଅମୃତାଞ୍ଜନ ମୁଣ୍ଡରେ ଘଷିଦେବି ।”

ମାଉସୀଙ୍କର ରୁକ୍ଷ ହାତର ମାଲିବ୍ ଖାଇ ଖାଇ ଅନିତା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭବରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା ।

ବଡ଼ି ଭେରୁରୁ ନିଦ ନ ଉଠୁଣୁ ଗୋଟାଏ ଅସ୍ପର୍ଶ ଭବ ତାକୁ କେମିତି ମାଡ଼ି ବସିଲା । କ’ଣ କହିବ କୁହ, ଏକା ନିଦରେ ରାତି ପାହିଗଲା ! କାଲି କେମିତି ଶୋଇଲ, କ’ଣ ଖାଇଲ, କିଛି ବି ମନେ ନାହିଁ । ଆରୁରେ... ସେ ତ କାଲି ରାତିରେ କବାଟ ଦେଇନି !! ଛାନିଆ ହୋଇ ଉଠି ବସିଲା ସେ । ହଠାତ୍ ଆଖ୍ୟାରେ ତା’ ଆଖି ବଡ଼ ବଡ଼ ହୋଇଗଲା । ଖଟରେ କଡ଼ିକିଆ ହୋଇ ଖୁବ୍ କମ୍ ଜାଗାରେ ଶୋଇ ରହିଛନ୍ତି ସେଇ ମାଉସୀ । ଅନିତାର ଆଖି ବାମ୍ବେଇ ଗଲା । ସାରା ରାତି ମାଉସୀ ତାକୁ ଇ ଜଗି କରି ଥିଲେ ? ଅତିହା ମଣିଷ ପାଇଁ ଜଣେ ଏତେ କରେ ?

କେମିତି କେଜାଣି, ତା’ ମନ ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ ତାତ୍ରର ସରଳା ମାଥୁର । ଦିଲ୍ଲୀରେ ସେଇ ଏକା ପୁରୀରେ ରହୁଥିଲେ । ଅନିତାଙ୍କର ଦୁଇମାହାଲରେ ଆଉ ମିସ୍ ମାଥୁରଙ୍କର ସାତ ମହଲ । ବୟସ ପଇଁତିରିଶ ପାଖାପାଖି । ଉଦ୍ରମହିଳା ସମ୍ପଦ୍ଭଙ୍ଗ ହସ୍ତପିତାଳରେ ଚର୍ମ ବିଶେଷଜ୍ଞ । ତାଙ୍କର ନିଜ ଘର । ଘରେ କେବଳ ବାପା । ସରଳା ମାଥୁରଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଅନିତାର ସେତେ ଯନିଷ୍ଠତା ନ ଥିଲା । ସେଇ ‘ହ୍ୟାଲେ’, ‘ଭଲ ଅଛନ୍ତି’ର ସମ୍ପର୍କ । ତଥାପି ଏକା ବିଲଡ଼ିଙ୍ଗ ତ । ସବୁଦିନ ଯେ ଠିକ୍ ଦେଖା ହୁଏ ତା’ ନୁହେଁ, କେବେ ଲିଫ୍ଟରେ ବା ଗେଟ୍ ପାଖରେ ସାକ୍ଷାତ ହୋଇଯାଏ । ସେଇଥିପାଇଁ ଅନିତାକୁ କିଛି ଅନ୍ୟରକମ ଲାଗି ନ ଥିଲା, ଯେତେବେଳେ କୋଡ଼ିଏ ଦିନ ପରେ ମିସ୍ ମାଥୁରଙ୍କ ସହ ଫାଟକ ପାଖରେ ସାମ୍ନାସାମ୍ନି ହୋଇଗଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ଝଡ଼ିଯାଇ ଏତେ ଶୁଖିଲା ଦିଶୁଥିଲେ ଯେ ନ ପଚାରି ରହି ହେଲା ନାହିଁ ।

ଦୀର୍ଘ ନିଃଶ୍ବାସ ନେଲେ ସରଳା, “ଆଜିକାଲି ମନ ଜମା ଭଲ ରହୁନି । ଜାଣନ୍ତି ତ ଏକା ଏକା କି ଖରପ ଲାଗେ । ସବୁବେଳେ ବାପାଙ୍କ କଥା ମନେ ପଡ଼ୁଛି । ଭବୁଛି ଏ ଘର ବିକି କରିଦେବି ।”

“ମାନେ... ?”

“ଆପଣ କ’ଣ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ? ବାପାଙ୍କର ହାଟ ଆଟାକୁ ହୋଇ...” ଆଉ କିଛି କହି ନ ପାରି ଓଠ ଉପରେ ଦାନ୍ତ କାମୁଡ଼ି ମିଷ୍ଟ ମାଥୁରୁ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ନେଲେ । “ଆଜ୍ଞା... ପରେ ଦେଖା ହେବ ।”

ଅବିଶ୍ୱାସରେ ତାଙ୍କରି ଯିବା ବାଟକୁ ଚାହିଁ ରହିଥିଲା ଅମିତା । ତାଙ୍କରି ବିଲ-ଡିଙ୍ଗ୍ରେ ଜଣକର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଗଲା, ଅଥଚ ତା’ର ଟେବୁ ପାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ ସେମାନେ ! ଡି.ଡି.ଏର ଏମ. ଆଇ. ଜି. ପୁର । ଆଠ ମାହାଲ । ଏପଟ ସେପଟ ହୋଇ ଷୋହଳଟା ପୁର । ତଥାପି, ଏମିତି ଗୋଟାଏ ଘଟଣା ଯେ କେମିତି ଅଜଣା ରହିଗଲା ! ଯେଦିନ ରାତିରେ ଭଲ ନିଦ ହୋଇ ନ ଥିଲା ତା’ର ।

ଦିଲ୍ଲୀରେ ସେ ଥିଲା ମିଷ୍ଟ ସରକାରୀ ମାଥୁରୁଙ୍କ ପଡ଼ୋଶୀ । ଆଉ ଏ ମାଉସୀ ଏଠି ତା’ର ପଡ଼ୋଶୀ । କି ପାର୍ଥକ୍ୟ !

“ଊଠିଲୁଣି କି ମା ? ଯା, ଦାନ୍ତ ଘଷିନେ । ତୋ ପାଇଁ ଗୁ’ କରିଦେଇ ଘରୁ ଟିକିଏ ବୁଲି ଆସେ । ବଡ଼ ପୁଅ ଅର୍ପିଷ୍ଟ ଯିବ । ତପୁର ଆଜି ଶୀଘ୍ର କ୍ୱାସ ଅଛି ବୋଧେ । ...ବାଃ, ଜର ତ ଆସିବ ନାହିଁ । ତୁ କିନ୍ତୁ ଆଜି ବିଛଣାରୁ ଉଠିବୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ରନ୍ଧାରନ୍ତି କରି, ଗାଧୋଇ, ପୂଜା କରି ଶୀଘ୍ର ଗୁଲି ଆସିବି ଯେ ।”

ତାଙ୍କରି ଆଡ଼କୁ ଖୁବ୍ ଗଭୀର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅମିତା କିଛି ସମୟ ଚାହିଁଲା । ଇଲା ହେଉଛି ତାଙ୍କ ହାତକୁ ଟିକିଏ ଜାବୁଡ଼ି ଧରନ୍ତା ।

“କ’ଣ କିଛି କହିବୁ ମା ?”

ମୁଣ୍ଡ ହଲେଇ ଦେଇ ସେ ବେସିନ୍ ପାଖକୁ ଗୁଲିଗଲା ଦାନ୍ତ ଘଷିବା ପାଇଁ ।

ସୁମତ ଯେତେବେଳେ ଚୁରୁରୁ ଫେରିଲେ ଅମିତା ପୁର ସୁସ୍ଥହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଦେହ ଏବେ ବି ସାମାନ୍ୟ ଦୁର୍ବଳ, ହେଲେ ସେ କିଛି ନୁହଁ । ଆଉ— ସେ ଏବେ କିଛି କହିବ ନାହିଁ । ଅସଥା ବ୍ୟସ୍ତ ହେବେ । କାଲି ଆଡ଼କୁ କହିଲେ ଚଳିବ ।

ଶୋଇବା ଘର ଭିତରେ ପାଦ ଦେଇ ଦେଇ ସୁରକେଶ୍ ଖୋଲି ବସିଲେ ସୁମତ । “ଦେଖ ତ, ତୁମ ପାଇଁ କ’ଣ ଆଣିଛି ।” ଚକୋଲେଟ୍ ରଙ୍ଗର ସ୍ଥପର ସିଲ୍‌କ ଶାଢ଼ୀଟିଏ କାଢ଼ି ବଢ଼େଇ ଦେଲେ ସ୍ତ୍ରୀ ହାତକୁ ।

ନିଜ ଦେହରେ ଶାଢ଼ୀଟା ପକେଇ ଦେଇ ଘେରୁଏ ନାଟିଗଲା ଅମିତା ! “ଇଫ୍ କି ବର୍ତ୍ତୁଆ ହୋଇଛି । ତୁମ ଚଷମ୍ ଏତେ ଭଲ ।”

“ଏଇ ଆଖେ— ମୋ ଝିଅକୁ କଷ୍ଟ ହେବ ।”

“ଉହୁ— ପୁଅ ।”

“ନା, ଝିଅ”—ପତ୍ନୀକୁ ପାଖକୁ ଟାଣି ଆଣିଲେ ସୁମନ୍ତ । ଓଠରେ ଓଠ ଚିପି ଅମିତା ହସିଲା, “ଲଜୁଆ, ଏଇଥିପାଇଁ ଶାଢ଼ୀ ! ...ଛାଡ଼ ନା, ଗୃହୀ ପାଣି ଫୁଟିବଣି ।”

“ଓହୋ ଫୁଟୁ, ପାଣି ମରିଯାଉ, ତୁମେ କିନ୍ତୁ ଏଇଠି ମୋ ପାଖରେ ବସ ଚିକିଏ ।”

“କୁହ ତ ଶୀଘ୍ର ।”

“କ’ଣ ଦେବ କୁହ, ଖୁବ୍ ଭଲ ଖବର ଅଛି... ଏଥର ହେଉ ଅର୍ପିସ୍ରେ କଥା-ବାର୍ତ୍ତା କରି ଆସିଛି । ସେମାନେ ଆଶା ଦେଇଛନ୍ତି ଶୀଘ୍ର ମୋର ଦିଲ୍ଲୀ ଟ୍ରାନ୍ସପର୍ ହୋଇଯିବ ।”

“ଟ୍ରାନ୍ସପର୍ !” ଅମିତାର ମୁହଁ ବିବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା, “ନା ନା, ଏଇଠି ତ ବେଶ୍ ଅଛେଁ ।”

“ମାନେ... ତୁମେ ଯେ ଏଇ ପ୍ରବେଶ୍ ବିଟିରୁ ଗୁଲିଯିବାକୁ ଗୁହଁ ! ପାଣି ନାହିଁ, ବିଜୁଳି ନାହିଁ, ଗ୍ୟାସ୍ ନାହିଁ...”

କିନ୍ତୁ ଯାହା ଅଛି ? ଅମିତା ଇଚ୍ଛୁଥିଲା ଖାଲି ।

ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ପରି ତା’ ସାମ୍ନାକୁ ଗୁଲି ଆସିଲେ ବସ୍ ବସ୍ କଣ୍ଟ୍ରୋଲ୍, ତପୁ ଓ ପଡ଼ିଶା ଘର ମାଉସୀ ।

“ନା— ତୁମେ ଟ୍ରାନ୍ସପର୍ ନିଅନି । ଏଇଠି ତ ଅଛେ ଭଲରେ । ପୁଣି ଆଉ ଦିଲ୍ଲୀ କାହିଁକି ?” ଅଧୀର ହୋଇ ସେ କହି ପକେଇଲା ।

ଅବୁଝା ଦୃଷ୍ଟିରେ ସ୍ତ୍ରୀ ମୁହଁକୁ ଗୁହଁଲେ ସୁମନ୍ତ ।

“ଏଇ, କ’ଣ ହୋଇଛି କୁହ ତ ଅମି, ତୁମେ ପୁଣି କଲିକତାକୁ ଭଲ ପାଇଲଣି କେବେଠୁଁ ?”

ସାମାଜିକ ଛାତିରେ ମୁହଁ ଗୁଞ୍ଜିଦେଇ ଲଜ ଲଜ ହୋଇ ସେ କହିଥିଲା, “ତୁମେ ଆଗ ମତେ ସାତ ଦିନର ଭଲ ପାଇବା ଦିଅ, ତା’ପରେ ମୁଁ ସବୁ କହିବି ।”

ବନ୍ଦ କବୀଟ

ନୂଆ ଭଡ଼ା ଘରଟା ଦେଖିବା ପରେ ସୁଜାତା ଆଉ ରହି ପାରିଲ ନାହିଁ । ତା' ମୁଣ୍ଡ ଭିତରର ଦି' ଗୁରିଟା ତାର ଯେମିତି ଟୁଂ ଟାଂ ଛିଣ୍ଡିଗଲା ।

ଚହୁ କଣ୍ଠରେ ନିଜ ସ୍ଵରକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖି ସେ କହିଲା, “ଏଇଟା ଘର !”

ଆଖି ଦିଓଟି କିନ୍ତୁ ଜଳୁଛି ତା'ର । “ଏତେ ଦେଖି, ଏତେ ଖୋଜି ତୁମେ ପୁଣି ଏମିତି ଅପୂର୍ବ ଘର ବାଛିଲ ! ବାଃ ବାଃ । ଘର ନା ପାରଇଡ଼ି !”

ଅନୁପମ ପସନ୍ଦ କରି ଘରଟି ବାଛିଛନ୍ତି କହିଲେ ଅନ୍ୟାୟ ହେବ । ସେ ତ ନାରୀ । ସୀମିତ ଘରଭଡ଼ାରେ ଯେଉଁ ଧର କେତୋଟି ମିଳୁଥିଲା, ତା' ଭିତରେ ଏଇଟା ଥିଲା ସବୁଠାରୁ ଭଲ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ମନକୁ ଯେତେବେଳେ ପାଇନି, ସୁଜାତାର ବା କେମିତି ପସନ୍ଦ ହୋଇଥାଆନ୍ତା ! ତାକୁ ବି ବୋଷ ଦେଇ ପାରିବେନି ଅନୁପମ । ଏତେ-ଗୁଡ଼ାଏ ବର୍ଷ ଯିଏ ଭୁବନେଶ୍ଵରରେ ବିସ୍ମୃତ ଓ ବିଶାଳ ସରକାରୀ ଘରେ କଟେଇ ଆସିଛି, ତା'ର ଏଇ ଘର ପସନ୍ଦ କେମିତି ହୁଅନ୍ତା !

ଅଶଃସାରିଆ ତିନି ମହଲ ଘର । ଘର ମାଲିକ ବୋଧହୁଏ ଘର ତିଆରି ବେଳେ ଆଖିରେ ପଟି ବାନ୍ଧି ଇଟା ଥୋଇଦେଇ ଯାଇଥିଲା, କି ଗୁଟି ସତରେ ! ଫାଟକ ବୋଲି କିଛି ପଦାର୍ଥ ନାହିଁ । ଗସ୍ତା ଉପରୁ ହିଁ ସଦର ଦରକାରେ ହାତ ମାରି ହୁଏ । ଅବଶ୍ୟ ତଳେ ରହନ୍ତି ଆଉ ଜଣେ ଭଡ଼ାଟିଆ । ସେଠାକାର ସରକାରୀ ହାଇ-ସ୍କୁଲର ହେଡ଼ମାଷ୍ଟର । ଉପରର ଦୁଇମହଲ ଯାକ ଅନୁପମ ଭଡ଼ା ନେଇଛନ୍ତି । ଶୁଣି-

ବାକୁ ଦୁଇ ମହଲ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ଠିଆହୋଇ ଗୋଡ଼ ବୁଲେଇ ନେଲେ ମହଲଟା ଯାକ ବୁଲି ଆସିବ । ଘର ତ ନୁହେଁ, ବତୀଖୁଣ୍ଟ ।

ଅନୁପମଙ୍କର ଏ ସବୁ କଥା ପ୍ରଜାତାକୁ ଚିଠିରେ ଲେଖିବା ଭାବିତ ଥିଲା । ସେତେବେଳେ ତାକୁ ବିବ୍ରତ ନ କରେଇବା ପାଇଁ ଖାଲି ଲେଖି ଦେଇଥିଲେ ଦୁଇ ମହଲଯାକ ଉଡ଼ା ନେଇଛନ୍ତି । ବିଶ୍ଵରା ବୋଧହୁଏ ଭାବି ନେଇଥିଲା ପଡ଼ିଦେବ ତା'ପାଇଁ ପ୍ରାସାଦଟିଏ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖିଛନ୍ତି ।

ହେଃ, ବଡ଼ ଭୁଲ୍ ହୋଇଗଲା ।

ଗଗରେ ପ୍ରଜାତା ଆଖିକୁ ଲୁହ ଆସିଗଲାଣି । “କ’ଣ ଦେଖି ଘରଟା ଠିକ୍ କଲ କୁହତ ? ଶୋଇବା ଘର ଗୋଟିଏ ମହଲରେ ଆଉ ଶେଷେଇ ଘର ଆଉ ମହଲରେ । ଏଠି କିଏ ଅଛି ? ବୋଉ ନା ଅଛୁ ? ମାସିକିଆ ଛୁଆଟାକୁ ରଖିବ କିଏ ? ନା ଉପରେ ଏକା ଏକା ଗଡ଼େଇ ଦେଇ ତଳକୁ ଶେଷେଇ କରିବାକୁ ଯିବି ?”

“ମୁଁ ଆଇଛି ମାଆ ।”

କିଏ ? ପ୍ରଜାତା ଚର୍ଚ୍ଚ କରି ବୁଲି ପଡ଼ିଲା । କବାଟ ପାଖରେ ପ୍ରାୟ କାନ୍ଥକୁ ମିଶି ଠିଆ ହୋଇଛି ବୟସ୍କା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିଏ । ଘେନା ପତକା ଦେହ ଉପରେ ଗୁଡ଼େଇ ହୋଇ ରହିଛି ଗାରପକା ଶାଗୁଆ କସ୍ତା ଶାଢ଼ୀ ଖଣ୍ଡିଏ । ଛିଣ୍ଡି ଛିଣ୍ଡି ବାକୀ ରହିଥିବା କେଇ କେଗ ବାଳରେ ତେଲ ଲଗା ହୋଇ ବେଷ୍ଟ ଯତ୍ନରେ ଖୋସାଟିଏ ହୋଇଛି । ରଙ୍ଗ ମଇଳା ସିନା, କିନ୍ତୁ ଦେଖିବାକୁ କୁହ୍ମିତ ନୁହଁ । ନାକରେ, କାନରେ ସୁନା ଫୁଲ । ପାଟିରେ ଖିଲେ ପାନ । କିଏ ଯେ ?

“ମୁଁ ଫକୀର ମା’ । ଘରକାମ କରିବାକୁ ବାବୁ କଇଥିଲେ ପରା ।”

ଅନୁପମ ଯେମିତି ହାତରେ ଶୁଦ୍ଧ ପାଇଗଲେ, “ଯେ ତଳ ଘରେ କାମ କରେ । ତାକୁ ମୁଁ କହିଛି ଏଠି କାମ କରିବାକୁ... ବର୍ଷେ କଥା ତ । ବର୍ଷେ ପରେ ଯେମିତି ହେଲେ କ୍ବାଟର୍ସ ମିଳିଯିବ । ଦିବ୍ ଓମ୍ପାନ୍ ଇଚ୍ଛୁ ଏକ୍ସପ୍ରିମ୍ ଗୁଡ୍ ।” ଫକୀର ମା’ ମୁହଁ ଉପରେ ପ୍ରଶଂସା କରିବାଟା ବୋଧହୁଏ ଅନୁପମ ଭାବିତ ମଣିଲେ ନାହିଁ । ଇଂରାଜୀରେ କଥା ପଦଟି ସ୍ବାକୁ କହିଦେଇ ତଳକୁ ଚାଲିଗଲେ ।

ସୁଜାତା କିଛି ନ କହି ଫକୀର ମା'କୁ ମନେ ମନେ ଯାଅ କରିନେଲ ।
ଚେହେରାକୁ ତ ମନେ ହେଉଛି ଭଲଟିଏ । କିନ୍ତୁ ଚେହେରାରେ କ'ଣ ଅଛି ? ତା'ର ଦି' ବର୍ଷର ପୁରୁଣା ଠିକାଟା ତ ପୁଣି ତିନିଖଣ୍ଡ ଭଲ ଶାଢ଼ୀ ଘେରା କରି ଛୁ ମାରିଲ ।

ନା— ସେ ଆଦୌ ନରମ ହୋଇ କଥା କହିବନି ।

“ଦେଖ ଆମ ଘର କାମ ଅନ୍ୟ ରକମର । ର ଠ କରି ଶେଷ କରିଦେଲେ ହବ ନାହିଁ । ବାସନ ମଜା, ଘର ଓଳାପୋଛା, ଲୁଗା କଣ୍ଠ ତ ହେବ । ମସଲ ମଧ୍ୟ ବେଳେ ବେଳେ ବାଟିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।” ସୁଜାତା ପ୍ରଥମରୁ ସବୁ ବୁଝେଇ ଦେବା ଭାବିତ ମଣିଲ ।

“ହଁ ମ ମା, ଘର କାମ ଭ ତ । ତମକୁ ଚିତା କରିବାକୁ ହବନି । ...ଦିଅ ତ ମା' ଝିଅକୁ । ତମେ ଯାଅ ଝାମୋଇ ଆସ । ଝିଅକୁ ଖୁଆଇ ଶୁଆଇ ଦେଲେ ଜିନିଷପତ୍ର ରଖାଥୁଆ କରିବା ସୁବିଧା ହେବ । ତା'ପରେ ମୁଁ ଚଟ୍ଟଚଟ୍ ପରିବା କାଟି ଦେବି, ତୁମେ ଯାହା ଦିଲଟା ଫୁଟେଇ ଦବ ।”

ସୁଜାତା ଅବାକ୍ ହେଇ ତା' କଥା ଶୁଣୁଥିଲ ।

ଇନାକୁ କୋଳେଇ ନେଇ କେତେ ଗେହ୍ଲା କରିଯାଉଛି ଫକୀର ମା' । କେତେ କଥା କହିଯାଉଛି ପୁଣି । ସତେ ଯେମିତି ମାସିକିଆ ଛୁଆଟା ଧବୁ ବୁଝି ଯାଉଛି ।

“ମୋ ମାଆ ଗଣୀ ପାଦରେ ପାଉଁଜି କାହିଁକି ନାହିଁ ଗୋ ? ଏଥର ପାଉଁଜି ହବ, ହାତକୁ ରୁପା ଖତୁ ହବ । ପାଉଁଜି ପିନ୍ଧି ମାଆ ଗଣୀ ଯେତେବେଳେ ନାଟିବ ନା... ଆରେ ଆରେ ଯା ଯା... ମୋ ଲୁଗା ଓଦା କରି ଦେଲଟି ?”

ଗାଧୁଆଘରୁ ସୁଜାତା ଧାଇଁ ଆସିଲ । ଲଜିତ ଭବରେ କହିଲ, “ଦେଖ ତ, ତୁମ ଲୁଗା ଓଦା ହୋଇଗଲା । ଦିଅ ଦିଅ ତାକୁ ମତେ ଦିଅ ।”

ଫକୀର ମା' ଇନାକୁ ଦେଲାନାହିଁ । “ମଲା ଯା ମା', ଏତିକିରେ ତମେ ଗାଧୋଇ ଗାଧୋଇ ବାହାରି ଆଇଲ ! ଆଉ କ'ଣ ମୁଁ ଛୁଆ ଜନମ କରିନି କି ? ମୋ ଛୁଆ ତ ପୁଣି ହରିମୁତି ମତେ ଆର୍ଷିଏ କରିଛନ୍ତି । ତମେ ଗଲଟି । ମୋ ମାଆ ଗଣୀକୁ ପୁଣି ଭେକ ଲୁଗାଦିବ ।”

ଚତୁସ୍ତରର କଇଦା କାନୁନରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ପୁକାତା, ତାକୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲଗୁଥିଲା ।
ଠିକା ଗୁଳରଣୀ ମାନେ ଘଷାକଣ୍ଠା, ମିନିଟ୍ କଣ୍ଠା ଦେଖି କାମ । ଚରଦ କାମରୁ
ଟିକିଏ ବେଶୀ ହେବାର କୁ ନାହିଁ । ପାଟିରୁ ଟିକିଏ ଅଧିକା କାମ ଖସିଲା କ୍ଷଣି ଖାଲି
ମୁହଁମୋଡ଼ା ଏବଂ ଟାଣି ଟାଣି ଜବାବ ।

ଆଉ ଏ ଫକୀର ମା' ! ଓ, ପ୍ରଥମ ଦିନ ପରା । ସେ ତ ମନେଇବାକୁ ହିଁ
ଚେଷ୍ଟା କରିବ । ଅସଲ ସରୁପ ବାହାରିବ ମାସେ ଦୁଇମାସ ପରେ । ଦେଖାଯାଇ ।

ପୁକାତାର ଆଶଙ୍କା କିନ୍ତୁ କୌଣସି ଦିନ ସତ ହେଲାଣି । ଫକୀର ମା' ସବୁଦିନେ ସେଇମିତି । ପାନରଙ୍ଗା ଓଠ ଦୁଇଟିରୁ ସବୁବେଳେ ବାହାରୁଥିଲା ପୁରର
ପୁରର କଥା । କୌଣସି କାମରେ ଅନାଗ୍ରହ ନାହିଁ, ଅନିଚ୍ଛା ନାହିଁ । ବରଂ ଉପରେ
ପଡ଼ ଦୁଇ ଗୁରିତା ଅଧିକା କାମ କରିଦିଏ । ଇନାର ସବୁ କାମ କରିବାରେ ତା'ର
ଯେମିତି ଥାହୁଁଛି ଆନନ୍ଦ ।

ପୁକାତାକୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗେ । ଏହି ଶୀର୍ଷ ଶରୀରରେ ଏତେ ଶକ୍ତି କୁଆଡ଼
ଆସେ ? ତିନି ମହଲ ଓହ୍ଲେଇ ପିଇବା ପାଣି ଅଣା, ଚକ ଘର ଉପର ଘର ହୋଇ
ଏତେଗୁଡ଼ାଏ କାମ, ତା'ପରେ ବି ଇନାକୁ କୋଳରେ ଧରି ଘଣ୍ଟା ପରେ ଘଣ୍ଟା
ରଖିବାର ଶକ୍ତି ତା'ର ଥାଏ ।

ନିଃଶ୍ୱାସ ରୁଦ୍ଧ ହୋଇ ଯାଉଥିବା ଘରେ ସେ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ଆଶାର
ଆଲୋକ ।

ଇନାକୁ ଶୁଆର ଶୁଆର ଫକୀର ମା' ନିଜ କଥା ଗପେ, “ବୁମ୍ବେ ପରଡେ
ଯିବ ନାହିଁ ରୋ ମା', ଏଇ ମୋର ଯେଉଁ ଚେହେର ଖଣ୍ଡିକ ଦେଖୁଛ, ସେ କ'ଣ
ଏଇମିତିର ଥିଲା କି ? ହେଇ ପରା, ମୁଁ ଏତେ ମୋଟା ଥିଲି ।” ହାତ ପ୍ରସାରଣ କରି
ଦେଖାଏ ସେ । “ଛୋଟ ଦୋକାନଟିଏ କରୁଥିଲ ଫକୀର ବାପା । ବେଶ୍ ଭଲ
ଦି' ପଇସା ଆସୁଥିଲା । ମୋର ବେକକୁ, ହାତକୁ, କାନକୁ ସୁନା କରେଇଥିଲା ପରା ।
ହେଲେ ପନୀ, ବେମି ବା'ଘରକୁ ତିନିହଜାର ଟଙ୍କା ମହାଜନଠୁଁ ଧାର ଖଲା ଯେ
ଆଉ ପୁଣି ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ମହାଜନ ଦିନେ ଆସି ଦୋକାନର ସବୁ ଜିନିଷ
କୋରଖି ନେଲା । ତା'ପରେ ଘର ଜିନିଷ ଆଉ ସୁନା ବିକ୍ରି ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।”

ନିଜର ଗହଣା ଆଡ଼କୁ ହାତ ଦେଖାଇ ପୁଣି କହେ, “ସବୁ ଯାଇ ଯେତେ-
ବେଳେ ଖାଲି ଏତିକି ରହିଲା, ମୋର ତ ମୁଣ୍ଡ ଝାଣି ମାରିଗଲା... ନାହିଁ ତମେ କହ

ମା', ପୁଅଟାର ଦିନେ ବା'ଘର ନେବ । ବୋହୂ ଆସିବ । ଗୋଟିଏ ବୋଲି ପୁଅ ମୋର । ତା' ସ୍ତ୍ରୀକୁ ସୁନା ଟିକିଏ ନ ଦେଲେ ଦାଣ୍ଡକୁ ସୁଧର ଦିଶିବ ? ତା' ଡଳକୁ ପୁଣି ଝୁଆଟାଏ ଅଛି । ସେଇଥିପାଇଁ ପର ବୁଢ଼ା ସାଙ୍ଗରେ କଳି ପଟାଏ କରି ପଦାକୁ ବାହାରି ଆଇଲି । ଏବେ ଦି' ଘରୁ ଯାହା ମିଳୁଛି ଚଳି ଯାଉଛି । ବୁଢ଼ାଟା ତ ନିକିମା ହୋଇ ବସିଲା । ବାତ ବି ଧଇଲଣି, ଆଉ କି କାମ କରିବ ? ବାକୀ ରହିଲା ପୁଅ । ସେ ମେକାନିକି କାମ କରି ଭଲ ଲେକଟାର କରୁଛି ।”

ସୁଜାତା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ । ଏତେ କଷ୍ଟ ସହି ମଧ୍ୟ ବୁଢ଼ୀ ଭଙ୍ଗି ପଡ଼ିନି । ଦୁଃଖର ଜୀବନରୁ ସୁଖର ପରିଧିକୁ ଚଢ଼ିଯିବା ସିନା ଭାରି ସୁବିଧା, କିନ୍ତୁ ସଜ୍ଜଳ, ନିରାପଦ ସଂସାରରୁ ବାହାରି ଆସି ଘର ଘର ବୁଲି ଅଇଷା ବାସନ ମାଜିବା କ'ଣ ସହଜ ? ସେଥିରେ ପୁଣି କୌଣସି ଗୁନି ନାହିଁ, ଅନୁତାପ ନାହିଁ । କେତେ ପୁଣି ତା'ର ଆତ୍ମସନ୍ମାନବୋଧ !

“ବୁଝିଲ ମା', ମହାଜନ ଯେତେବେଳେ ଦୋକାନ କୋରଖି ନେଲା, ସେତେବେଳେ ମୋ ଭାଇ ଦିଇଟା ଧାଇଁ ଆସିଥିଲେ । କହିଲେ ମତେ ନେଇଯିବେ ବୋଲି । ମୁଁ ସଫା ମନା କରିଦେଲି । ହାତଧର ଲେକଟାର ସୁଖ ଦିନକୁ ବେଶ୍ ଗୋଡ଼ ଲାଗେଇ ବସି ରହିଲି, ଏବେ ତା'ର ଦୁଃଖ ଦିନ ଆସିବାକୁ ମୁଁ ଛାଡ଼ିଛୁଡ଼ି ପଳେଇବି ? ତମେ କହ ମା', ଦଇବ ସହିଥାଆନ୍ତା ?”

ପୁଣି ତା'ର ଆଖି ଉଜ୍ଜଳି ଉଠେ । “ହେଲା ଏବେ ଦୋକାନ ନିଲାମ ହୋଇଗଲା, ଜାଣ ମା',” ତା' ଗଳାର ସ୍ଵର କମି ଆସେ, “ମୁଁ ମୋ ପେଟରୁ କାଟି କିଛି କିଛି ଜମାଉଛି ଯେ । ଆଉ ହଜାରେ ଦେଢ଼ହଜାର ହେଇଗଲେ ଜମିଟାଏ ମିଳିଯିବ ।”

ପରଶୁ ବର୍ଷ ବୟସରେ ମଧ୍ୟ ଗରିଷ୍ଠ୍ୟତ ପାଇଁ କେତେ ଜନ୍ମନା ! ବେଳେ-ବେଳେ ସୁଜାତାର ଈର୍ଷା ହୁଏ । କଷ୍ଟକୁ କଷ୍ଟ ବୋଲି ନ ଭାବି ଆଗେଇଯିବାର ଶକ୍ତି କେତେଜଣକର ଅଛି ? କେତେଜଣ ଜୀବନର ଦିନ ଓ ରାତିକୁ ସମାନ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରନ୍ତି ? କେତେଜଣ ବା ଅହାର ରାତିର ନିବିଡ଼ତା ଭିତରେ ସୂକ୍ଷ୍ମ-ଦୟର ସ୍ଵପ୍ନ ଦେଖିପାରନ୍ତି ?

ସେଦିନ ଫକୀର ମା' ଆସୁ ଆସୁ ଡେରି ହୋଇଗଲା । “ରାଗ କରିବନି ଗୋ ମା', ନ କହି ରହିଗଲି । ଟିକିଏ ଦୂର ବାଟକୁ ଯାଇଥିଲି ।” ପାନଖିଆ ଦୁଇ

ପାଟି କଳା ଦାଗ ଦେଖାଇ ହସିଦେଲା ସେ, “ କନିଆ ଦେଖି ଯାଇଥିଲି ମୋ ଫକୀର ପାଇଁ । ବଢ଼ିଆ ଡରଇ ତାରଇଟିଏ । ବୟସ ଖୋହଳ, ସତର ହବ । ତା’ ବାପର ଛୋଟ ରୂପା ଦୋକାନଟିଏ ଅଛି । ଭଲ ବିଆନିଆ କରିବ ।” କ୍ଷଣିକ ପାଇଁ ତୁମ୍ଭ ରହିଯାଇ ସେ ପୁଣି କହିଲା, “ହେଲେ ଆମର ସେଥିରେ କ’ଣ ଅଛି ? ଯାହା ତା’ର ଦବା କଥା ତା’ ଝିଅକୁ ଦବ । ମୁଁ ସପା ସପା କଲ ଦେଇଛି ଆମ ଫକୀର ପାଇଁ ଭଲ କନିଆଟିଏ ଦରକାର । ଆଉ ଆମର କିଛି ଦରକାର ନାହିଁ ।”

ସୁକାତା ଫକୀର ମା’ଠାରୁ ବାହାଘର ଆୟୋଜନର ଧାରଣାବରଣୀ ପାଏ । କେମିତି ସବୁ ପାଦେ ପାଦେ ଆଗୋରୁଛି । ତା’ କାନୁନ୍‌ର ଦିଲଟାକୁ ମଜେଇ ସପା କରେଇ ରଖି ଦେଇଛି ମୁହଁରୁହଁ ଦେବ ଚୋଲି । ପୁଣି ଶୁଣେ, ଭଦ୍ରାଘରର ମାଲିକକୁ ନେହୁର ହୋଇ ଛୋଟିଆ ବାରଣ୍ଡାଟିଏ ତିଆରି କରେଇ ନେଇଛି । ତା’ ଗୁରିପାଖରେ ପର୍ଦା ଘେରେଇ ତିଆରି କରିଛି କୋଠରୀଟିଏ ।

“ନୂଆ ବାହା ହେଲା ଦିଲଟା । ମନପ୍ରାଣ କଥା କଲବା ପାଇଁ ନିଛାଟିଆ ଜାଗାଟିଏ ତ ଦରକାର । ନା କ’ଣ କହୁଛ, ମାଆ ?”

ଏମିତି ଦିନେ ବାହାଘର ହୋଇଗଲା । ସୁକାତା ଫକୀର ମା’ ହାତରେ ପରାଶଟା ଟଙ୍କା, ବୋହୂ ପାଇଁ ଶାଢ଼ୀ, ସିନ୍ଦୂର ତବା ଆଉ ଚୁଡ଼ି ମୁଠାଏ ପଠେଇ ଦେଇଥିଲା । ବାହାଘର ପାଇଁ ସାତଦିନ ଛୁଟି ନେଇଥିଲା ଫକୀର ମା’ । କିନ୍ତୁ ତା ବଦଳିରେ କାମ କରିବା ପାଇଁ ତା’ ସାହିର ଝିଅଟିଏକୁ ଦେଇ ଯାଇଥିଲା ।

ଚଉଠାର ଦିନକ ପରେ ଫକୀର ମା’ ଆସି ହାଜର ।

“କିଲେ ଫକୀର ମା’, ତୋ ବୋହୂ ତତେ କାମ କରିବାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ତା’ହେଲେ”, ସୁକାତା ହସି ହସି କହିଥିଲା ।

ମଇଳା ଲୁଗା ବାଲ୍‌ଟିରେ ବଡ଼ରଉ ବଡ଼ରଉ ସୁକାତା ଆଡ଼କୁ ବୁଲି ଶୁଣିଲା ଫକୀର ମା’, “ବୋହୂ ଆଇଲା ତ କ’ଣ ହେଲା ? ଗୋଡ଼ ଲମେଇ ବସିଯାଇ ହୁକୁମାଟି ତଳେଇବି କି ଗୋ ମା’ ? ମୋ ଦେଇ ହବନି । ଯେତେଦିନ ଠାକୁର ଗୋଡ଼ ହାତରେ ଶକ୍ତି ଦେଇଛନ୍ତି ଦିହ ମିହତ କରିଯିବି । ଅଚଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ସେଇ ପୁଅ ବୋହୂ ସମ୍ଭାଳିବେନି କି ?”

ମୁରୁକେଇ ହସିଲା ସେ, “ହେଲେ ଗୋହୁ ପିଲାଟା ଭଲ । ମୋ ହାତ ଧରି କେତେ କରି କହିଲା କାମ ନ କରିବାକୁ । କହିଲା, ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ସେ ଯିବ କାମକୁ । ବୋହୁ ଥାଉ ଥାଉ ଶାଶୁ ଘର ଘର ବୁଲି ଅଛନ୍ତି ବାସନ ମାଜିବ, ଲେକେ କ’ଣ କହିବେ ? ...ମୁଁ କାହିଁକି ଶୁଣି ତା’ କଥା । ଗୋଟିଏ ଡୋଲି ବୋହୁ ମୋର । ବୁଲି ବୁଲି କାମ କରିବ ? ତା’ ବାପକୁ ମୁହଁ ଦେଖାଇ ପାରିବି ? ମ’ ତାକୁ ସଫା ମନା କରିଦେଲି ।”

ହସିଦେଇ ପୁଣି ତା’ କାମରେ ଲାଗିଗଲା ସିଏ ।

x

x

x

ପୂଜାହୁଟା ହେବାକୁ ପ୍ରାୟ କୋଡ଼ିଏ ଦିନ ବାକୀ । ସେଦିନ ଅର୍ଘ୍ୟସ୍ବରୂପେ ଫେରି ହସ ହସ ମୁହଁରେ ସୁଜାତା ହାତକୁ ଚିଠିଟିଏ ବଢ଼େଇ ଦେଲେ ଅନୁପମ । “ମା’ ବାପା ବାର ତାରିଖରେ ଆସୁଛନ୍ତି ।”

ଏକା ନିଃଶ୍ଵାସକେ ଚିଠି ପଢ଼ି ନେଇ ଘେରୁଏ ନାଟିଗଲା ସୁଜାତା । ବାହାଘରର ତିନିବର୍ଷ ଭିତରେ ତା’ ମା’, ବାପା ଯେ କେବେ ଆସିନାହାନ୍ତି ତା’ ନୁହଁ । ସକାଳୁ ଆସନ୍ତି, ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ପୁଣି ଚାଲି ଯାଆନ୍ତି । ନଅନମର ଯୁନିଟ୍‌ରୁ ଫରେଷ୍ଟ ପାର୍କ କି ଏମିଟ ବାଟ ଯେ । ସରବତ ବା ଗୁହା, କର୍ଫି ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ତା’ ଶଶୁର ଘରେ ଛୁଅନ୍ତି ନାହିଁ ସେମାନେ । ଶାଶୁ ଶଶୁର ଜୋର୍ କରି ବଜାରରୁ ଜଳଖିଆ ବା ବାସ୍ତୁଦେବ ମନ୍ଦିରରୁ ମହାପ୍ରସାଦ ଅଣେଇଲେ କେବଳ ସେତକ ଖାଆନ୍ତି । ଅଭିମାନରେ ସୁଜାତାର ଆଖି ଭରି ଆସେ । ଏବେ ବି ସେଇ ପୁରୁଣା-କାଳିଆ ରାତିକୁ ଧରି ରହିଛନ୍ତି ସେମାନେ ! କ’ଣ ନା ବାହା ହେଲା ପରେ ଝିଅର ଧାରୁଆ ହେବାର ନିୟମ ନାହିଁ । ବାହା ହୋଇଗଲେ ଝିଅ କ’ଣ ସତରେ ପର ହୋଇଯାଏ ?

ଏଥର ବାପା ଲେଖିଛନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ ସାତଦିନ ପାଇଁ ଆସୁଛନ୍ତି । ଏତେ ଦୂର ଆସି ଗୋଟିଏ ଦିନରେ ଫେରିବା ତ ସମ୍ଭବ ନୁହଁ । ପୁଣି ହୋଟେଲ୍‌ରେ ରହିବା ସୁନ୍ଦର ଦିଶିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ତା’ ପାଖରେ ରହିବେ ।

ସୁଜାତାର ମୁହଁ ଝଲସି ଉଠୁଛି ।

“ଦେଖ ମ କଥା, ହୋଟେଲ୍‌ରେ କୁଆଡ଼େ ରହିଥାଆନ୍ତେ । ଏଇ, ତୁମେ କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳେ ଯେମିତି ଟୁରରେ ନ ଯାଆ । ...ଆଉ ହଁ, ସେଦିନ ଦାସବାବୁ

କହୁଥିଲେ କୋଉଠି ଭଲ ଲାଗିଛି ମାଛ ମିଳୁଛି । ତାଙ୍କଠୁ ଟିକିଏ ବୁଝି ଦିନକ ଆଗରୁ
କିଣି ଆଣିବ । ନନ୍ଦ ସାହୁକୁ କହି ତା' ଗାଁରୁ ଭଲ ଘିଅ ଆଣିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେଇ
ଦିଅନ୍ତ ନାହିଁ ?” ସୁଜାତା ଯେମିତି ସବୁ ଆୟୋଜନ ଏଇମାନ୍ତ କରି ପକେଇବ ।

“ବାପୁ; ବାପୁ । ମୁଁ ସବୁ ଶୁଣିଲିଣି ।”

“ହେଲେ ଯେ ଘର ! ମା' ବାପା ଏ ଘର ଦେଖି କ'ଣ କହିବେ ?”

“କ'ଣ ଆଉ କହିବେ ? କହିବେ କୋଇଁ ତାଙ୍କର କୋଡ଼ପୋଛା ସାନ
ଝିଅଟିକୁ କେତେ କଷ୍ଟ ଦେଉଛି । କୋଉ ଅପତରରେ ପକେଇଛି... ।” ଅନୁପମ
ଧୁଆଧୋଇ ହେବାକୁ ଗୁଲିଗଲେ ।

“ଧେର ।” ସିରିୟସ୍ କଥା ବେଳେ ଏମିତି ଥଣ୍ଡା ତାମସା ସୁଜାତାକୁ ଆଦୌ
ଭଲ ଲାଗେ ନାହିଁ ।

“ତମର ଏତେ ଚିନ୍ତା କାହିଁକି ମା', ସବୁ ମୁଁ ଠିକ୍ କରିଦେବି । ତମ ବାପା
ମା' ଆସିବାର ଦିନକ ଆଗରୁ ଘର ଘଷି ମାକି ଏମିତି ପରିଷ୍କାର କରିଦେବି ଯେ ମୁହଁ
ଦିଶିବ । ଆଉ ଦିନଟା ଯାକ ମୁଁ ଏଇଠି ରଇବି । ଯା ଦରକାର ମତେ କରବ ।”
କରୁ ଲୁଗା ଉଠି ଆଇଣାରେ ରଖୁ ରଖୁ ଫକାର ମା' କହିଥିଲା ।

ରାଗରେ ଦାତ କଟୁମଟୁ କଲା ସୁଜାତା । ଛୋଟ ଲୋକ ପର । ଏଗୁଡ଼ାକୁ
ବିଶ୍ୱାସ ଅଛି । ସେଦିନ ଏମିତି ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା କହିଗଲା, ଅଥଚ ବାପା ମା' ଆସି-
ବାର ଦିନଟା ଦିନ ଆଗରୁ ଇଭନ୍ ।

ଓଃ, ଭୁଲ୍‌ଟା ତ ଷୋଳ ଅଣା ତା'ରି । ଆଗରୁ ଯଦି ମା' ବାପାଙ୍କର
ଆସିବା କଥା କହି ନ ଥାଆନ୍ତା, ତେବେ କ'ଣ ଏମିତି ହୋଇଥାଆନ୍ତା ? ବେଶୀ କାମ
ପଢ଼ିବା ଭୟରେ ଯାହା ଆସିବା ବନ୍ଦ କରିଦେଲା । ସେ ମୁଣି ଦିନେ ଅଧେ ନୁହଁ, ଲଗ
ଲଗ ସତର ଦିନ । କାହାକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିବ ଆଜିକାଲି ? ଫକାର ମା' ଅତତଃ ଏମିତି
କରିବ ବୋଲି ସେ କେବେହେଲେ ଭବି ପାରି ନ ଥିଲା । କେତେ ଫୁସୁଲେଇ କଥା-
ଲେଇ ପୁଣି ଶହେଟା ଟଙ୍କା ଆଗରୁର ନେଇ ଯାଇଛି ନା... ।

ତା' ଘରଟା ହେଲେ ଟିକି ରଖିଥାଆନ୍ତା ସେ । ଏତେବେଳକୁ ବାଳମୁଠି
ଧରି ଟାଣି ଆଣିଥାଆନ୍ତା ତାକୁ ।

ଏତେ ଦିନ ପରେ ମା' ବାପା ଆସିଲେ । ସେତିକିବେଳକୁ ଏ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ । ପଡ଼ିଶା ଘର ଠିକା ଗୁଳଗଣୀଟା ଅଧିକା ଟଙ୍କା ନେଇ କାମ କରିବାକୁ ଗଳି ହେଲା ବୋଲି ସିନା ! ସେ ପୁଣି କି କାମ !! ଝାଡୁ ଧରି ହାତ ବୁଲେଇ ଆଣିବା ହଉଛି ଘର ଓଳା । ଅଇଁଠା ଚଳ ନଳ ବାସନ ଧୋଇଧାଇ ରଖିଦେବା ହେଲା ବାସନ ମଜା । ଖାଲି ପାଣିରେ ଧୋଇଦେଇ ତା' ନାଁ ଲୁଗା କର । ସୁଜାତାର ମୁଣ୍ଡ ଗରମ ହୋଇଯାଏ ।

ଅନୁପମ ବୁଝାନ୍ତି, “ଆଃ, ବୁଝୁନ କାହିଁକି ? ତା'ର ହୁଏତ କ'ଣ ଅସୁବିଧା ପଡ଼ିଥିବ । କେବେ ଏମିତି ନ କହି ଦୟା କରିଛି ସେ ? ଜର ଥାନ୍ତା ହେଲେ ବି ଥରି ଥରି କାମ କରିଦେଇ ଯାଏ ।”

“ଥାଉ ଥାଉ ।” ସୁଜାତା ତାକୁ କହିବାକୁ ଦିଏ ନାହିଁ, “ତୁମେ ଥାଉ ତା' ପାଇଁ ଓକିଲାତି କର ନାହିଁ । କ'ଣ ଏମିତି ହୋଇଗଲା ଯେ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଦିନ ଲଗ ଲଗ ରହିଗଲା ? ମୁଁ ଏମାନଙ୍କୁ ହାଡ଼େ ହାଡ଼େ ଚିହ୍ନେ । ସେଦିନ ସାକୁଲେଇ ଶହେଟା ଟଙ୍କା ନେଇଗଲା । ନିଶ୍ଚୟ ତା' ଗାଁ ଫାକୁ ପଳେଇ ବସି ରହିଛି । କ'ଣ ନା ଦଶରା ଯାତ୍ରା । ଦେଖିବ ରହିଥା— ଟଙ୍କା ହାତରୁ ସରିଗଲେ ଠିକ୍ ଆସି ମୁହଁ ଦେଖାଇବ ।”

କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ପର ଦିନ ସତକୁ ସତ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ଫକୀର ମା' । କବାଟ ଖୋଲି ଦେଇ ସୁଜାତା ନିଜେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ଏ ଯେମିତି ସେଇ ଫକୀର ମା' ନୁହଁ । କୋଟାଟ ମଇଳା ଶାଢ଼ୀ ତଳୁ ଶରୀରର ଯେତିକି ଅଂଶ ଦେଖା ଯାଉଛି ସେଥିରେ ଯେମିତି ହଜାର ହଜାର ଭଙ୍ଗ ପଡ଼ିଯାଇଛି । କୋରଡ଼ ପଶା ଆଖି ଦିଓଟି ଅସମ୍ଭବ ରୂପେ ଫାଙ୍କା । ମୁଣ୍ଡରେ କେବେଠାରୁ ତେଲ ବାଜିନି । ଅସତୁରେ ଗୁଡ଼ିଆ ବାକ ପୁରୁପୁରୁ ହେଉଛି ! ସତରେ ଦେହ ଖରପ ହୋଇଥିଲା ନା କ'ଣ ?

ଯା ମ— ସୁଜାତା ନିଜକୁ କଠିନ କରିନେଲା । ଦେହ ଖରପ ହୋଇଥିଲେ ଅନ୍ୟଥର ଭଳି ପୁଅକୁ ପଠେଇ ଖବର ଦେଇ ନ ଥାଆନ୍ତା ସିଏ ।

ଓହୋ ରେ ମୋ ଜଙ୍ଗ ।

ଭବିଛି ଏମିତି ଶୁଣିଲା ଶୁଣିଲା ହୋଇ ହାକିର ହେଲେ ମା' ଏକଦମ୍ କରୁ ଶୀଘ୍ର ବିଗଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ିବେ । କେତେ ପୁଣି ବାହାନା ଭବିନେଇ ଆସିଥିବ ନା । ଛୋଟ ଲୋକ ସବୁ...

“ପୁଣି କାହିଁକି ଆସିଛୁ ?” ସୁଜାତା ଗର୍ଜି ଉଠିଲା, “ଟିକିଏ ଲଜ ଲଗୁନି । ଠିକ୍ ଦରକାର ବେଳକୁ ତେହେରା ବାହାରି ପଡ଼ିଲା, ନାହିଁ ? ଆଉ ଏଠି କାମ କରିବା ଦରକାର ନାହିଁ । କ’ଣ ଭାବିଛୁ କି ? ତୁ ନ ହେଲେ କାମ ଅଟଳ ? ...ମୁଁ ଅନ୍ୟ ଲୋକ ରଖି ସାରିଛି । ତୁ ଯା ।”

ପକାଇ ମା’ ଆଖି ଛଳଛଳ ହୋଇ ଯାଉଛି, “ଦାସ ବାବୁ ଗର କାମରୁ ବାହାର କରିଦେଲେ । ତୁମେ ବି ମା’...”

ତାକୁ ଆଉ କହିବାକୁ ନ ଦେଇ ସୁଜାତା ମାଡ଼ି ବସିଲା, “ନାହିଁ ତ, ତତେ ସମସ୍ତେ ପୂଜା କରିବେ । ଏମିତିଆ କାମ ବନ୍ଦ କଲେ କିଏ କାହିଁକି ତତେ ରଖିବ ମ ! ଲୋକ ଅଭବ ହୋଇଛି କି ? ତୁ ଗଲୁ ଏଠୁ... ମତେ ଆଉ ବିରକ୍ତ କରନା ।”

ଧଡ଼ କରି ତା’ ମୁହଁ ଉପରେ କବାଟଟା ବନ୍ଦ କରିଦେଇ ସୁଜାତା ଉପରକୁ ଚାଲିଗଲା । ଯଦି ଶାନ୍ତ ଭାବରେ ସେ ଟିକିଏ ଚିନ୍ତା କରିପାରି ଥାଆନ୍ତା, ତା’ହେଲେ ଅବାକ୍ ହିଁ ହୋଇଥାଆନ୍ତା । ଯାହାର ଏତେ ବେଶୀ ଆତ୍ମସନ୍ମାନ ବୋଧ, ଯିଏ ସବୁ ହରାଇ ମଧ୍ୟ ମୁଣ୍ଡ ଉତ୍ତ କରି ବଞ୍ଚିବାକୁ ଚାହେଁ, ସେଇ ପକାଇ ମା’ କେଜଣା ଟଙ୍କାର ଚାକିରୀ ପାଇଁ ତଳେଇ ହୋଇ ଅନୁନୟ କରୁଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ ସୁଜାତାର ଏସବୁ ଭାବିବା ଭଳି ମନର ଅବସ୍ଥା ନ ଥିଲା ।

ଦୟାରେ ଓ ମାଗଣାରେ କାମ କରୁଥିବା ଭଳି ଭଙ୍ଗା ଦେଖାଇ ଯେଉଁ ପଡ଼ିଶା ଘର ଠିକା ଗ୍ରହଣଶୀଳା ଆସୁଥିଲା ହଠାତ୍ ଦିନେ ସେ କାମ ଛାଡ଼ିଦେଲା । ‘ନାହିଁ ମାମୁଁ ଠାରୁ କଣା ମାମୁଁ ଭଲ’ ନୀତିରେ ସୁଜାତା ତାକୁ ସହି ଯାଉଥିଲା କେବଳ । କିନ୍ତୁ ଏମିତି ଗୋଟିଏ ଅଟଳ ଅବସ୍ଥା ଯେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯିବ, ତା’ତ ଥିଲା ତା’ର କନ୍ଧନା ବାହାରେ । ଏଠି ସେଠି କୁହାବୋଲ କରି ଜଣେ ଦି’ ଜଣକୁ ପାଇଥିଲା ସେ । କିନ୍ତୁ କିଏ ଓକିଏ ତ କିଏ ଦି’ଓକି କାମ କରି ଦେ ଛୁଟ । କ’ଣ ନା କାମ ବେଶୀ । ଏତେ ଉପର ତଳ ହୋଇ ସିଡ଼ି ଚଢ଼ି କାମ କରିବ କିଏ ?

ଅରୁତ ! ଅଧିକା ଟଙ୍କା ଦେଲେ ବି କାମ କରିବାକୁ ନାଗଜ ।

ଯେତେବେଳେ ସୁଜାତା ସବୁ ଆଶା ଛାଡ଼ି ଦେଇ ବସିଥିଲା ସେତିକିବେଳେ କାନକା ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ।

ରବିବାର ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀମୁଣ୍ଡିଆ ବିଧବା ସ୍ତ୍ରୀ ଲେକଟିଏ ଦେଖି ସୁଜାତା ପ୍ରଥମେ କିଛି ବୁଝି ପାରି ନ ଥିଲା ।

“ମୁଁ ଜାନକୀ । ଫକୀର ମା’ କରକି ଯାଇଥିଲ ଏଠି କାମ କଥା ବୁଝିବାକୁ ।”

“ଫକୀର ମା’ ?” ସୁଜାତା ତଥାପି କିଛି ବୁଝୁ ନ ଥିଲା ।

“ହଁ ପର ମା’, ତମ ଘରେ କାମ କରୁ ନ ଥିଲା ? ସେ ଗୁଲିଗଲା ତ... ଯିଏ ଆଗରୁ କଲଗଲା, ‘ମା’ ଘର ଛୋଟ ଛୁଆ । ମାଆ ଧନ୍ ହବ, ତୁ ଯିମିତି ହଉ ଯାଇ କାମ କଥା ବୁଝିବୁ ।’ ହେଲେ ମୁଁ ତିରୁପତି ଗୁଲି ଯାଇଥିଲି ଯେ ମା’...” ନିଜ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ମାରି ଜାନକୀ ହଲଦିଆ ଦାଗ ଦି’ପାଟି ଦେଖେଇଲା ।

ସୁଜାତା ଯେମିତି କଥା କହିବାର ଶକ୍ତି ଟିକକ ହରେଇ ବସିଛି । ଫକୀର ମା’ ଯାକୁ ପଠେଇଛି ସେ ନିଜେ ହଇରାଣ ହେବ ବୋଲି !!

“କ’ଣ ମା’; ଏବେ କାମ କରିବି ନା ଆଉ କିଏ କରୁଛି ଏଠି ?” ଜାନକୀ ପଚାରୁଛି ।

“ନାହିଁ ନାହିଁ, ଏବେ ଏଠି କେହି କାମ କରୁନି । ତୁ ଆ’ ଉତରକୁ...”

ରେଷେଇ ଘରେ ଜାନକୀକୁ କାମ ବତଇ ବତଇ ଅନ୍ୟମାନସ ହୋଇ ପଡୁଥିଲା ସୁଜାତା, “ଫକୀର ମା’ କୁଆଡ଼େ ଗଲା ?”

ବାସନ ମାକୁ ମାକୁ ବିବରଣୀ ଦେବା ଭଳି ଜାନକୀ କହିଲା, “ତମେ ଜାଣିନ କି ମା’, ଗାଁକୁ ପଳେଇଲା ପର ! ଏଠି ଏତେ ସବୁ କାଷ୍ଠ ପରେ ଆଉ କେମିତି ବା ରହିଥାଆନ୍ତା ? ଫକୀର ବାପର ଘାଁରେ କ’ଣ ଟିକିଏ ଜମି ପଡ଼ିଥିଲା । ଭଲ ଭଗାରି ସବୁ ମାଡ଼ି ବସିଥିଲେ । ଏବେ ଦିହେଁ ଯାଇଛନ୍ତି ଗୋଡ଼ ହାତ ଧରି ନେହୁର ହୋଇ ମାରିବେ । ଏଠି ତ ପେଟକୁ ଦି’ଓଳି ଦାନା କୁଟୁ ନ ଥିଲା । ସେଠି କିଛି ନ ହେଲେ ଘର ପାଇଁ ଉଡ଼ାତା ତ ଦବାକୁ ହବନି ।”

“ଦାନା କୁଟୁ ନ ଥିଲା ?” ସୁଜାତା ଯେମିତି ଗୋଲକ ଧନ୍ଦାରେ ପଡ଼ି ଯାଇଛି ।

ଦୀର୍ଘନିଃଶ୍ଵାସ ପକେଇ ଜାନକୀ କହିଲା, “ସବୁ ଖରାପ ମା’ ! ପୁଅ ମଲା ଦିନୁ...”

“କ’ଣ କହିଲୁ ? କ’ଣ କହିଲୁ ?” ଆର୍ତ୍ତଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲା ପୁଅଟା ।
ମା— ସେ ବୋଧହୁଏ ଭୁଲ୍ ଶୁଣିଲା ।

“କ’ଣ ମ ମା’, ତମେ କ’ଣ କିଛି ଜାଣିନ ?” ଜାନକୀ ବାସନ ମଜା ବନ୍ଦ କରି ତଳେ ବସି ପଡ଼ିଲା, “ବାଇଶି ବର୍ଷର ଜୁଆନ୍ ଟୋକାଟା । ଭସ ବୋଲି କେବେ କିଛି ହେଇନି । କି ନାହିଁ କି ଜରରେ ପଡ଼ିଲା ଯେ ଦିଲଟା ଦିନରେ ସବୁ ଶେଷ । ଖୋଦ୍ ଦଶର ଦିନର କଥା ପର ଯେ । ଓହୋ, ଫକୀର ମା’ର ସେ କି କାନ୍ଦ । ଜନ୍ମଜୁଡ଼ା ଆଖିରେ ପାଣି ଆସିଯିବ ।...ଖାଲି ସେତିକି,” ଆଖି ଛୋଟ ଛୋଟ କରିନେଇ ଜାନକୀ ସର ଟିକିଏ କମେଇ ଦେଲା, “ପୁଅ ମଲା ବାସୀ ଦିନ ବୋହୂଟା ଶାଶୁ ସାଙ୍ଗରେ ପଟାଏ କଳି କରି ସବୁ ଟଙ୍କା ଗହଣା ବୁଝି କାହା ସାଙ୍ଗରେ ପଲେଇ ଗଲା । ସେ ଗଡ଼ମୁହଁ ବୋମ୍ବୁ କହିଥିଲା କୁଆଡ଼େ ଫକୀରର ବଡ଼ ବେମାରୀକୁ ଲୁଚେଇ ତା’ବାପ ମା’ ବାହା ଦେଇ ଦେଇଥିଲେ । କହିଲୁଟି ମା’ ଏ ଯୁଗ କ’ଣ ହେଲା ? କଳିକାଳ ପର !”

ବାକୀ ବାସନ ମାଜିବାକୁ ଜାନକୀ ଉଠିଗଲା ।

ପୁଅଟାର ଦେହ ହାତ ଯେମିତି ବରଫ ହୋଇଯାଇଛି । ଆଖି ସାମ୍ନାରେ ଲାଗି ଉଠୁଛି ଫକୀର ମା’ର ଚିପୁଡ଼ି ହୋଇ ଯାଇଥିବା ମୁହଁ, ଫାଙ୍କା ଦୃଷ୍ଟି । ତା’ର ପଦେ କଥା ନ ଶୁଣି କି କୁହିତ ଭବରେ ଗାଳିଗୁଲାନ କରି ତାକୁ ତଡ଼ି ଦେଇଥିଲା ସେଦିନ । ସତ୍ୟ ପୁତ୍ରହର ମା’ ପେଟର କ୍ବାଳା ସହି ନ ପାରି ଧାଇଁ ଆସିଥିଲା ତା’ ପାଖକୁ । ପଦେ ସହାନୁଭୂତିଭର କଥା ତ କହି ପାରିଥାଆନ୍ତା ସେ, ଟିକିଏ ପିଠି ତ ଆଉଁଶି ଦେଇ ପାରିଥାଆନ୍ତା । ଅଥଚ କିଛି ନ ଶୁଣି ନ ବୁଝି ଏମିତି କଡ଼ା କଡ଼ା କଥା କହି ତା’ ମୁହଁ ଉପରେ କବାଟ ଦେଇଦେଲା କେମିତି ?

ଓଃ !

ଗେଷେଇ ଘର କବାଟ ପାଖକୁ ଟଳି ଟଳି ବାହାରକୁ ବାହାରି ଆସିଲା ପୁଅଟା । ମୁଣ୍ଡ ଭିତରଟା ରୋଜମାଳ ହୋଇ ଯାଇଛି ଏବଂ ଅନୁତାପ, ଅପରାଧ-ବୋଧକୁ ପଛକୁ ଠେଲି ଦେଇ ତା’ର ସମସ୍ତ ସତ୍ତାରେ ଘେରେଇ ଯାଇଛି ଏକ ଅହେତୁକ ଅଭିମାନ ।

ସତେ କ’ଣ ଫକୀର ମା’ ଓ ତା’ ସମ୍ପର୍କ କେବଳ ଠିକା ଗୁଳରଗୀ ଓ ମାଲିକାଣାର ସମ୍ପର୍କ ଥିଲା ?

ତା'ହେଲେ ?

ଯଦିବା ସେ ଦି'ପଦ କଢ଼ା କରି କହିଦେଲା, ତା' ମାନେ କ'ଣ ଫକୀର ମା' ଗୁଲିଯିବ ? ସବୁ ବିଷ ହଜମ କରି ବସିଯିବ ? ତା'ର କ'ଣ ଫକୀର ମା' ଉପରେ କୌଣସି ଅଧିକାର ନ ଥିଲା ?

ତୁହାକୁ ତୁହା ଅଭିମାନ ଉଠି ଆସୁଛି ସୁଜାତା ଭିତରୁ । ପଥରଟିଏ ଭଳି ସେ ଗୁହଁ ରହିଛି ଦାଣ୍ଡ କବାଟ ଆଡ଼କୁ ।

ଏଇଠି, ଠିକ୍ ଏଇଠି ଫକୀର ମା'କୁ କଢ଼ା କଥା କହି ଚଢ଼ି ଦେଇଥିଲା ସେ । ସୁଜାତାର ହାତ ତା' ଅଜାଣତରେ କବାଟ ପାଖକୁ ଗୁଲିଯାଉଛି ।

ଏଇ ତ, ଏଇ କବାଟ ଖୋଲିଲେ ସେ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବ ଫକୀର ମା' । କବାଟ ଖୋଲୁ ଖୋଲୁ ଭିତରକୁ ପଶିଆସି କହିବ, “ମୋ ମାଆ ଋଣୀ କେମିତି ଅଛି ଗୋ ମା' ? ତାକୁ କେତେଦିନ ଦେଖିନି ।”

ସତରେ ଆସିଥିବ ଫକୀର ମା' ? ସୁଜାତା ସବୁର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ ଏକାଥରକେ କରି ପକେଇବ । ଦାଣ୍ଡ କବାଟରେ ହାତ ଦେଇ ସେ ନିଃଶବ୍ଦରେ କାନ୍ଦି ପକେଇଲା ।

□□□

ରୂପାନ୍ତର

ସକାଳୁ ସକାଳୁ ସବୁ ଅସଫଳ ଯେମିତି ଏକାଠି ଘଟିବାର ଥିଲା । ବାର ବର୍ଷର ପୁରୁଣା ଆଲମ୍ପ ଘଣ୍ଟାଟା ଦଗା ଦେବା ପାଇଁ ଆଜି ସକାଳଟାକୁ ହିଁ ଠିକ୍ କଲା । ଛଅଟା ବେଳ ପାଇଁ ଆଲମ୍ପ ଦେଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଗତି ଦୁଇଟାକୁ ଘଡ଼ି ବନ୍ଦ । ମୋର ନିଦ ଭଙ୍ଗିବା ବେଳକୁ ସାତଟା । ପଇଁଘୁଳି ଗଳିଟି ଉପରେ ଝିଅକୁ ସୁଇଚ୍ ପାଇଁ ରେଡ଼ି କରିବା, ଜଳଖିଆ ଚିଆରି, ଟିଫିନ୍, ଡ୍ରାଟରବଟଲ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତି— ସବୁ କିଛି ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ସାଢ଼େ ଆଠଟାରେ ଜୟନ୍ତ ଯିବେ ଅର୍ଦ୍ଧ । ଚାକ୍ ପାଇଁ ଡର-ଡରରେ ଅଣ୍ଟା ଆମ୍ଲେଟ୍ କରିବାକୁ ଯାଇଁ ଦେଖେ ତ ଗ୍ୟାସ୍ ଶେଷ । କୌଣସିମତେ ହିଟରରେ କରି ତାକୁ ଖାଇବାକୁ ଦେଲି । ଜୟନ୍ତ ଯିବାର ସ୍ଥାନ ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ୍ ପରେ କଲିଂବେଲ ବାଜିଲା । କବାଟ ଖୋଲି ଦେଖେ ଛୋଟିଆ ଧୂଳିମୁଣ୍ଡିଆ ପିଲାଟାଏ ବାଁ ହାତରେ ସିଂଘାଣୀ ପୋଛି ନେଇ ଚେଁ ଚେଁ ସରରେ ଏକା ନିଃଶ୍ଵାସକେ ଘୋଷିଲା ଭଳି କହିଲା, “ମା’ର ମୁଣ୍ଡ ଧରିଛି । ଆଜି ଆଇ ପାରିବ ନାହିଁ । କଇଁଛି, କାଆଲି ଆଇବ ।”

ଠିକା ଗୁକରଣୀ ମାଛତାର ପୁଅ ।

ପ୍ରଭୁ ହେ !

ମୋ ମୁଣ୍ଡ ଦୁଇଇଫାଲ । ଆଖି ସାମ୍ନାରେ ଜଳ ଜଳ କରି ଉଠି ଉଠିଲା ରେଷେଲ ଘରେ ଗଦା ହୋଇଥିବା ଅଇଁଠା ବାସନର ଖୁସ୍ ଓ ଗାଧୁଆ ଘରେ ବଡ଼ୁର ହୋଇଥିବା ବାଇଟିଏ ଲୁଗା ।

କ'ଣ କେମିତି କରିବି ? କେଉଁଠୁ ଆରମ୍ଭ କରିବି ? ନିଜ ପାଇଁ ଶୂନ୍ୟ କପେ କରି ନେଇ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ବସିଛି ପୁଣି କଲିଂବେଲ୍ ବାଜିଲା ।

ମାଳତୀ ଆସିଗଲା କି ଆଉ ।

ଆଗ୍ରହରେ ଦାଣ୍ଡ କବାଟ ଖୋଲି ପକେଇଲି ମୁଁ ।

ନା— ମାଳତୀ ନୁହଁ । ସୁନୀତା । ସାନଭଉଣୀ ନୀତାର ଘନିଷ ବାନ୍ଧବୀ । ପାଖ ମାସ ତଳେ ବାହା ହୋଇ ଏଇ ସହରକୁ ଆସିଛି ।

ଏତେ ସକାଳୁ ସୁନୀତା ?

“ଲେଖା ନାନୀ, ବ୍ୟସ୍ତ ଅଛ କି ?” ଆଖି ଉପରେ ପଡ଼ିଥିବା ବାଳକୁ ଆଡ଼େଇ ଦେଇ ସୁନୀତା ପଚାରିଲା ।

ମୋର ହସିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଲା । ସକାଳର ଗୋଟିଏ ବିସ୍ମୃତ ରିପୋର୍ଟ୍ ଯଦି ତା' ଆଗରେ ଡେଇଁ ଧରେ... ? କିନ୍ତୁ ସୁନୀତା ମୁହଁରେ କ'ଣ ଲେଖା ଥିଲା କେଜାଣି, ମୁଁ କିଛି କହି ପାରିଲି ନାହିଁ ।

“ଆ, ଆ ଭିତରକୁ ଆ । କାମ ତ ସବୁବେଳେ ଲାଗିଛି ।”

ଦାଣ୍ଡଘର ଚୌକୀରେ ଥକ୍କା ମାରି ବସି ପଡ଼ିଲା ସେ । ଦେହରେ ସବୁଥର ଭଳି ଦାମୀ ଶାଢ଼ୀ ନାହିଁ । ସାଧାରଣ ଶାଢ଼ୀ ଖଣ୍ଡେ କୌଣସି ମତେ ଗୁଡ଼େଇ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ମୁଣ୍ଡରେ ଉପରୁ ଉପରୁ ଖାଲି ପାନିଆ ମରା ହୋଇଛି । ଏ ଯେମିତି ଅନ୍ୟ କେଉଁ ସୁନୀତା ।

“କ'ଣ ହୋଇଛି ରେ ?”

ଏତିକି ନରମ କଥାରେ ତା'ର ସବୁ ବନ୍ଧ ଯେମିତି ଇଙ୍ଗିଗଲା । ଦୁଇ ହାତରେ ମୁହଁ ଘୋଡ଼ାଇ ସକ ସକ ହୋଇ କାନ୍ଦି ପକେଇଲା ସେ ।

“ଆରେ, ଆରେ...” ମୁଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ି ଉଠି ଯାଇ ତା' ପିଠି ଆଉଁଶ ଦେଲି, “କ'ଣ ହୋଇଛି ନୀତୁ ?”

କ'ଣ ହୋଇଥାଇ ପାରେ ତା'ର ? ସହରର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବ୍ୟବସାୟୀ ପରିବାରର ଦ୍ଵିତୀୟ ବୋହୂ ହୋଇଛି ସେ । ଶାଶୁ ଘର ଲୋକେ ତ ଅତି ଭଲ । ମୁଣ୍ଡରେ ବସେଇ ଥାଆନ୍ତି ଦୁଇ ବୋହୂକୁ । ଆଉ ବାକୀ ରହିଲେ ସୁମନ୍ତ— ସୁନୀତାର ସ୍ଵାମୀ । ସେମାନଙ୍କର ତ ଲଭ୍ ମ୍ୟାରେଜ । ନିଜ ନିଜ ପସନ୍ଦରେ ବାହା ହୋଇଛନ୍ତି ସେମାନେ । ତା'ଛଡ଼ା ଯେତିକି ମୁଁ ଦେଖିଛି ସେଥିରୁ ଜାଣିବି ସେ ଅତି ଭଲ ମଣିଷ ।

ତେବେ ? ?

“ପାଣି ଗୁାସେ ଦେବ ଲେଖାନାନୀ ।”

ତକ ତକ କରି ଗୁାସକ ଯାକ ପାଣି ପିଇଦେଲା ସେ । ପୁଣି ଆଖିରୁ ଲୁହ ହାତରେ ପୋଛି ନେଇ ଭଙ୍ଗା ସ୍ତରରେ କହିଲା, “ଲେଖାନାନୀ, ବହୁତ ବଡ଼ ଗୋଟିଏ ଭୁଲ ହୋଇ ଯାଇଛି ।”

“କ’ଣ ହୋଇଛି କହ ? ଏତେ କାନ୍ଦୁଛୁ କାହିଁକି ?”

ସ୍ତୁଁ ସ୍ତୁଁ ହୋଇ ଅଧା କାନ୍ଦ, ଅଧା କଥାରେ ସୁନୀତା ଯାହା କହିଲା, ସେଇଟା ଏଇମିତି ।

ଗତକାଲି ଦି’ପହରେ ସୁନୀତା ଭିଡ଼ିଓରେ ସିନେମା ଦେଖୁଥିବା ବେଳେ ହଠାତ୍ ସ୍ତମ୍ଭିତ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ଓଠରେ ବିକୟର ହସ । “ଜାଣ ନୀରୁ, ସେଇ ସେଉଁ ଦୁଇ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ବିଲ୍ ସରକାରୀ ଅଫିସରେ ପଡ଼ିଥିଲା ଏତେ ଦୌଡ଼ାଦୌଡ଼ି ପରେ ଆଜି ମିଳିଲା । ଓହୋଃ... କେତେ କଷ୍ଟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲାଣି ସେଇଟା ପାଇବା ପାଇଁ । ନିଅ, ଏଇ ଡ୍ରାଫ୍ଟଟା ଆଲମାରୀରେ ରଖିଦିଅ । ଶନିବାର ଦିନ ବଡ଼ ଉଇନା ଦିଲ୍ଲୀରୁ ଫେରିଲେ ତାକୁ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।”

ଏତିକି କହି ଲଫାପାଟା ତା’ ହାତକୁ ବଢ଼େଇ ଦେଇ ସ୍ତମ୍ଭିତ ଚାଲିଗଲେ ।

ଭିଡ଼ିଓ ସିନେମାର ମୋହରେ ପୁଣି ସୋଫା ଧପରେ ଗୋଡ଼ ଲମେଇ ବସିଗଲା ସୁନୀତା । ତା’ ସାମ୍ନା ଟେବୁଲରେ ମୋଟା ମୋଟା ଲଇବ୍ରେରୀ ବହି କେତେଟା ରଖା ହୋଇଥିଲା । ଦିଅର ସୁକାଚକର ବୋଧହୁଏ । ଉପର ବହି ଭିତରେ ଲଫାପାଟା ରଖିଦେଇ ଅମୀର ଖାଁର ନୂଆ ସିନେମାରେ ପୁଣି ମଜ୍ଜିଗଲା ସେ । ଆଉ ତା’ର ଲଫାପା କଥା ମନେ ନାହିଁ ।

ଡ୍ରାଫ୍ଟ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା ଗତିରେ ଶୋଇବା ବେଳେ । ସ୍ତମ୍ଭିତଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର କିଛି ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତର ଦେଇ ବ୍ରଜେନ୍ଦ୍ରକୁ ଧାଇଁ ଆସିଲା ସେ । ସେତେବେଳକୁ କିନ୍ତୁ ଲଇବ୍ରେରୀ ବହି ସବୁ ଉଇନ୍ ।

“ମୁଁ କାହାକୁ ମୁହଁ ଦେଖାଇ ପାରିବିନି, ଲେଖାନାନୀ । ସେଉଁ ଡ୍ରାଫ୍ଟା ଏତେ ଦୌଡ଼ା ଦୌଡ଼ି ପରେ ମିଳିଲା, ମୁଁ ସେଇଟାକୁ କେବଳ କେଆର୍ଲେସ୍‌ଲି ହଜେଇ ଦେଲି ।”

“କିନ୍ତୁ ତୁ ସୁମତକୁ ପରାମର୍ଶ କାହିଁକି ?”

“ସକାଳୁ ପରୀକ୍ଷା ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷିଥିଲି ।.....ସେ ତାଙ୍କର କେଉଁ ସାଙ୍ଗଠୁଁ ବହିରୂପିକ ଆଣିଥିଲେ । କାଲି ସେ ସଞ୍ଚାରବେଳେ ଆସି ଲଜହେରୀରେ ଫେରେଇବା ପାଇଁ ନେଇ ଯାଇଛି ।...ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ସିଧା ସଜ୍ଜା ଏ କଥା କହିଛି କେମିତି ?”

“ହଉ ହଉ ତ୍ରାପ୍ତ ତ ! ହଜିଗଲେ ବି ଆଉ ଥରେ ତୁମ୍ଭିକେ କରେଇ ହେବ ।” ମୁଁ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଲି ।

ଚିକିଏ ଚୁପ୍ କରି ଯାଇ ସୁନୀତା କହିଲା, “ହୁଏତ ହେବ । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ତ୍ରାପ୍ତ ପାଇବାକୁ ଚିନ୍ତିବିଷ ଲାଗିଗଲା, ସେ ତ୍ରାପ୍ତର ତୁମ୍ଭିକେ ପାଇବାକୁ ପୁଣି କେତେବର୍ଷ ଲାଗିବ କେଜାଣି ?...ଓଃ, ଘରେ ସମସ୍ତେ ମତେ କ’ଣ ଭାବିବେ କୁହନ୍ତୁ ।” ଭାଙ୍ଗି ପଡୁଛି ସେ ।

ମୁଁ ଚିତାରେ ପଡ଼ିଗଲି ।

“ତୁ ସୁମତକୁ କହିଛୁ ?”

କାନ୍ଦୁଗା ଘରରେ ସେ ଭରର ଦେଲା, “କେମିତି କହିବି ତାଙ୍କୁ ?...ତାଙ୍କର ତ ମୋ ରପରେ ଥିବା ସବୁ ବିଶ୍ୱାସ ଉଲ୍ଲିସିବ । ସବୁବେଳେ ମତେ କହିଛି ଏତେ ବେଶୀ ଗୁଡ଼ାଏ ଭିଡ଼ିଓ ଦେଖ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତ ସିନେମା ପାଇଁ ସବୁଦିନେ ପାଗଳା...ଏବେ ସେଇ ସିନେମା ଦେଖା ଯୋଗୁଁ ଏତେ ଘଟଣା ।”

ଆଉ ଥରେ ସକସକ କରି କାର୍ଯ୍ୟ ପକେଇଲା ସୁନୀତା ।

ଯେ ତ ସତରେ ଭାରି ଗୋଳମାଳିଆ ପରିସ୍ଥିତି । ମୁଁ କିଛି ସମୟ ଭାବିବା ପରେ କହିଲି, “ଦେଖ ନୀତୁ, ଗୋଟିଏ ଉପାୟ ଅଛି । ସୁମତଙ୍କୁ କିନ୍ତୁ ସବୁ କଥା କହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଯୁନିଭରସିଟି ଲଜହେରୀକୁ ଯାଇ ଚିକିଏ ବେଞ୍ଚା କରି ଦେଖ । ହୁଏତ ଲଜହେରୀଆନ୍ ତତେ ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରନ୍ତି ।”

ତଥାପି ସୁନୀତା ମୁହଁରେ ଭୟ ଓ ଆଶଙ୍କାର ଚିହ୍ନ ସ୍ପଷ୍ଟ ।

“ଏ ହୁଏତ, ଏତେ ଡରୁଛୁ କାହିଁକି ? ଘରେ ଯଦି ସୁମତଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଥା କହିବା ପାଇଁ ସାହସ ହେଉନି, ମୁଁ ଫୋନ୍ କରି ତାଙ୍କୁ ଏଠିକୁ ଡକେଇ ଆଣୁଛି ।...କହ ତ ଫୋନ୍ ନମର କେତେ ?”

ସୁମତଙ୍କୁ ଫୋନ୍ କରିବାର ସାଧ୍ୟ ଅଧ୍ୟାୟାସ ପରେ ସେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ।

“କ’ଣ ହୋଇଛି, ଲେଖା ନାନୀ ? ଏମିତି ତର ତର କରି ଅର୍ପିବୁଡ଼ ତଳେ ଆଣିଲେ ଯେ ?...ଏ ଅସମୟରେ ନୀତୁ ଏଠି କେମିତି ?” ହସ ହସ ସ୍ବରରେ ସେ ପଚାରିଲେ ।

ସୁନୀତାର ଆଖିରୁ ପୁଣି ବହିଲଣି ଗଙ୍ଗା ଯମୁନା । ଅଗତ୍ୟା ମୋତେ ହିଁ ସବୁ କଥା ବୁଝେଇ କହିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

“ଓ ଗତ୍ ! ଓ ମାଲ୍ ଗତ୍ !” ଅର୍ପ ହୋଇ ବସି ପଡ଼ିଲେ ସୁମତ । ସୁନ୍ଦର ଗୋର ମୁହଁ ଶେତା ପଡ଼ିଯାଇଛି । ପଳେ ଯେମିତି ରକ୍ତ ନାହିଁ । ନିଷ୍ଠୁର ଆଖିରେ ଅସ୍ପତ ଯୁଗର ହତାଶା ।

ଥରକୁ ଥର ଖାଲି ଥରିଲା ଓଠରୁ ବାହାରି ପଡ଼ୁଛି, “ଓଃ ନୀତୁ, ଏ କ’ଣ କଲ ?” ତାଇମିଙ୍ଗ୍ ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ପୁଣି ମୁହଁ ମାଡ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି ସେ ।

ଆଃ— ସାମାନ୍ୟ ଅନ୍ୟମନସ୍ତତାରୁ କେତେ ବଡ଼ ଦୁର୍ଭିତଶା ହୋଇଗଲା ।

ଗୋଟିଏ ମଣିଷ ମୁହଁରେ ଏତେ ହତାଶା, ଦୁଃଖ, ଉପାୟଶୂନ୍ୟତା ପ୍ରତିବିମ୍ବିତ ହୋଇପାରେ ?

“ଏତେ ହତୋତ୍ସାହ ହେଲେ ଚଳିବ, ସୁମତ ?” ବୁଝେଇବାକୁ ଲାଗିଲି ମୁଁ । “ତୁମେ ବରଂ ଟିକିଏ ଲଇବ୍ରେରୀ ଯାଇ ଚେଷ୍ଟା କର । ଦେଖ ଯଦି ଲଇବ୍ରେରୀ-ଆନ୍ କିଛି ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରନ୍ତି ।”

ପବେ କଥା ନ କହି ଉଠି ଠିଆହେଲେ ସୁମତ । ପାଦ ଦୁଇଟି ଯେମିତି ସୀସାରେ ଟିଆରି । କଷ୍ଟରେ ଘୋଷାରି ହୋଇ ସେ ଗାଡ଼ି ପାଖକୁ ଆଗେଇ ଗଲେ । ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ମୁକ୍ତଙ୍କ ପରି ଶୁଲିଲା ସୁନୀତା । ଦୁହେଁ ଯେପରି କଥା କହିବାର ଶକ୍ତି ହରେଇ ବସିଛନ୍ତି । ପଛରୁ ତାଙ୍କିବାକୁ ଶୁହୁଁ ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ କହି ପକେଇଲି, “କ’ଣ ହେଲା ଟିକିଏ ଫେରିଲବେଳେ କହିଦେଇ ଯିବୁ, ନୀତୁ । ମୁଁ ଅଯଥା ଦୁର୍ଭିତାରେ ରହିବି ।”

ସୁନୀତା ମୁଣ୍ଡ ଟୁଙ୍ଗାରି ଦେଲା ।

ସେଦିନ ଘରକ ଯାକର କାମ ମୁଁ କେବଳ ମେସିନ୍ ଭର୍ଜି କରିଗଲି । କପଡ଼ାକ ସାର୍ଟ ପକୋରୁ କାଳି ଦାଗ ଛାଡ଼ିଲା ନାହିଁ, ଝିଅର ସୁଇ ବ୍ରାଉଜ୍ କଲରରେ ମାଲକା ସେଇମିତି ରହିଗଲା । ସ୍ବେସର୍ କୁକର୍ ମାଜିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ଶୁଖିଲା ଭଡ଼

ଲଗିକରି ଥିଲା । —ଅଥଚ କିଛି ମୋ ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ମୋ କାନ କେବଳ କଲିଂବେଲ୍‌ର ଶବ୍ଦ ଶୁଣିବାକୁ ଉତ୍କର୍ଷ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ଦିନ ତିନିଟା ବେଳକୁ ସୁନାତା ଆସିଲା । ମୁହଁରୁ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଚିହ୍ନ ତଥାପି ଲୁଚି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ନିଜକୁ ବେଶ୍ ସାଉଁଟି ନେଇଛି ସେ । ବାଗେଇ ପ୍ରେମ୍ ସିଲ୍‌କ ଶାଢ଼ୀଟିଏ ପିନ୍ଧିଛି । ମୁଣ୍ଡ କୁଣ୍ଡା ହୋଇଛି ଭଲ ଭାବରେ । ମୁହଁରେ ସାମାନ୍ୟ ପାଉଁର ଓ ଓଠରେ ହାଲୁକା ଲିପ୍‌ଷ୍ଟିକ୍ ।

“କ’ଣ ହେଲା ନୀତୁ ?” ମୋ ଧରରେ ଆଶା ଝଲମଲ କରୁଛି ।

“ଭାରି ଭଲ ଲଇଟ୍ରେରୀଆନ୍ ଜଣକ । ଯା’କୁ କହିଲେ ଯେ ସବୁ ପ୍ରକାର ଚେଷ୍ଟା କରି ଦେଖିବେ । ଗତ କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଯେତେ ବହି ରିଟର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି ସବୁ-ଗୁଡ଼ିକ ଖୋଜିବେ... କିନ୍ତୁ ଯଦି ଯା’ ଭିତରେ ପୁଣି ଇସ୍ତା ହୋଇଯାଇଥାଏ, ତେବେ ?” ଆଉ କିଛି କହି ପାରିଲା ନାହିଁ ସୁନାତା । ମୁହଁ ତା’ର କଳା ପଡ଼ିଗଲା । ପୁଣି ଛଳ-ଛଳେଇ ଆସିଲା ସୁନ୍ଦର ଟଣା ଟଣା ଆଖି ଦୁଇଟି ।

ମୋ ଭିତରେ ଆଦୌ ନ ଥିବା ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସକୁ ଜୋର୍ କରି ମୁଁ ଧରରେ ଫୁଟାଇଲି, “ମିଳିଯିବ, ନିଶ୍ଚୟ ମିଳିଯିବ । ମୋ ମନ କହୁଛି ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ । ତୁ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଡାକ, ନୀତୁ ।”

“ଲେଖାନାନୀ,” କ’ଣ ଯେମିତି ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ତା’ର, “ଯେ ତୁମ ଘର ଠିକଣା ଦେଇ ଆସିଛନ୍ତି । ଯଦି ମିଳେ, ତେବେ ଲଇଟ୍ରେରୀଆନ୍ ଉତ୍ତମହିକା ଏଇ ଠିକଣାରେ ପଠେଇବେ । ଯେ କହିଲେ, ଘରକୁ ଯଦି ଚିଠି ଆସେ, ତେବେ ପ୍ରଜୟ ହୋଇଯିବ ।”

ମୋ ଅଜାଣତରେ ସୁନାତାର ଭାଗ୍ୟ ପ୍ରତି ମୋର ଚିକିଏ ଈର୍ଷା ହେଲା । କେତେଟା ସାମାନ୍ୟ ନିଜ ସ୍ୱାର ଦୋଷ ଏମିତି ଘୋଡ଼େଇ ପକାନ୍ତି ?

“ଭିତରକୁ ଆସିବୁନି ନୀତୁ ?”

“ନା— ଆଉ ଆଜି ନୁହଁ । ...ଚିଠି ଆସିଲେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଫୋନ୍ କରି ଦେବ ।” ବୁଦ୍ଧିପତି ପାହାଚରେ ଓହ୍ଲାଇ ଯାଇଥିଲା ସୁନାତା । ହଠାତ୍ ଖସିଗଲା । ଗପୁଡ଼ିର ନିଷ୍ଠେ କ’ଣ ମନେ ପଡ଼ି ଯାଇଥିବ । “କାଣ ଲେଖାନାନୀ, ଏଇ ଲଇଟ୍ରେରୀଆନ୍ ଉତ୍ତମହିକା ମ— ଅତି ଭଲ ଆଉ କି ସୁନ୍ଦର ! ବେଶୀ ବୟସ ନୁହଁ, ତିରିଶ

ଭିତରେ ହେବ । ହେଲେ ତୋଫା ଗୋର ରଙ୍ଗ, ଛୋଟ କୃଷ୍ଣକୃଷ୍ଣିଆ ବାବ । ଆଉ ଆଖି, —ମୁଁ ଜାଣେ ତୁମେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବନି— ତାଙ୍କ ଆଖି ଦିଲଟା ପୁର ଶ୍ରାଦେବୀ ଭଳି..... ।”

ହସି ପକେଇଲି ମୁଁ, “ବାବ୍ ! ବାବ୍ ! ସୁମତ ଠିକ୍ କହିଛନ୍ତି । ଭିଡ଼ିଓରେ ସବୁବେଳେ ସିନେମା ଦେଖି ଦେଖି ତୋ ମୁଣ୍ଡ ଖରପ ହୋଇଗଲାଣି ।”

ଏତେବେଳେକେ ସୁନୀତା ଓଠରେ ଟିକିଏ ହସ ଖେଳିଲା, “ଏ ବର୍ଷନା ମୋର ନୁହଁ, ସୁମତଙ୍କର । ସତରେ ମ ଲେଖାନାମୀ, ଯେମିତି ସୁନ୍ଦର ସେମିତି ଭଦ୍ର । ଏଇ ଆଙ୍ଗୋଲରୁଆନ୍ ଝିଅଗୁଡ଼ିକ ଭାରି ଭଦ୍ର ଆଉ ନମ୍ର ।”

ରୁଲିଗଲା ସେ ।

ତା’ପର ଦିନଟି ମୁଁ କେବଳ ଦୁର୍ଘିତାରେ ହିଁ କଟେଇ ଦେଲି । ଯଦି ଚିଠି ନ ଥାଏ ? ଆଜି ବୁଧବାର, ଶନିବାର ସୁମତର ବଡ଼ଭାଇ ଫେରିବେ । ତା’ ପୂର୍ବରୁ ଡ୍ରାଫ୍ଟ ନ ମିଳିଲେ ବିତର ସୁମତ କି ଜବାବ ଦେବେ ?

ଶୁକ୍ରବାର ଦିନ ଝିଅର ସୁଇ ଫେରନ୍ତା ଦେବ । କଲିଫର୍ଣ୍ଣିଆର ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଭାବିଲି ବୋଧହୁଏ ଝିଅ ଆସିଲା । କିନ୍ତୁ କବାଟ ଖୋଲି ଦେଖେ ଖାକୀ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧା ଲୋକଟିଏ ।

“ମୁଁ ଯୁନିଭରସିଟି ଲାଇବ୍ରେରୀରୁ ଆସିଛି ଆସ୍ତା । ମିସ୍ ଡ଼ି ସୁଜା ଏଇ ଚିଠିଟି ପଠେଇଛନ୍ତି ।”

କୌଣସିମତେ ସେ ଧରିଥିବା ଖାତାରେ ଦସ୍ତଖତଟିଏ ମାରି ଧକ୍କା କରି ତା’ ମୁହଁ ଉପରେ କବାଟ ବନ୍ଦ କରିଦେଇ ଦୌଡ଼ିଲି ଫୋନ୍ ପାଖକୁ ।

“ନୀତୁ ?...ଶୀଘ୍ର ଆ । ଲାଇବ୍ରେରୀରୁ ଚିଠି ଆସିଛି ।”

“ତା’ ଭିତରେ..... ଅଛି ତ ?” ସେପଟୁ ସୁନୀତାର ସତର୍କ ସ୍ୱର ଶୁଣି ଆସିଲା । “ମୁଁ ଜାଣିନି । ବୋଧହୁଏ ଅଛି, ଥିଲାଭଳି ତ ଲଗୁଛି । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖୋଲିନି ବି । ତୁ ଶୀଘ୍ର ଆ ।” ଫୋନ୍ ରଖିଦେଲି ମୁଁ ।

ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ସୁନୀତା ଆସି ହାଜର ।

ମୁଁ ଲଫାଫା ଖୋଲି ଡ୍ରାଫ୍ଟ ବାହାର କରି ଦେଇଛି ସେତେବେଳକୁ ।

ଦ୍ରାଫ୍ଟ ଧରି ସେ ଆଗ ପରଷେ ନାଟିଗଲ । ତା'ପରେ ସୂକ୍ଷ୍ମ ନିଃଶ୍ଵାସଟିଏ ନେଇ କହିଲା, “ମତେ ମିଏ ଡି ସୁଜା ବଞ୍ଚେଇ ଦେଲେ । ଓଃ ଯାହା ମନସ୍ତାପରେ ଏଇ କେଇଟା ଦିନ କଟିଛି । ମୁଁ ନିଜେ ପର୍ଯ୍ୟାଳି ଯାଇ କାଲି ତାଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣେଇ ଆସିବି । ପର ପାଇଁ କିଏ ଏତେ କଷ୍ଟ କରେ ?”

ଲଫାପା ଭିତରେ ଦ୍ରାଫ୍ଟଟି ରଖି ରଖି ଭିତରୁ ଚିଠି ଖଣ୍ଡିଏ ଗଳିପଡ଼ିଲା । ହସ ହସ ମୁହଁରେ ତଳୁ ଉଠେଇ ମେଇ ସୁନୀତା ତା' ଉପରେ ଆଖି ବୁଲେଇ ଆଣିଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ମୁଁ ଦେଖିଲି ତା'ର ସୁନ୍ଦର ହସ ଖଣ୍ଡକ ପୋଛି ହୋଇ ଯାଉଛି । ଦୁଇରୁ ଯୋଡ଼ି ଆସିଲାଣି ସେତେବେଳକୁ । ମୁହଁର ଭବ ଠିକ୍ ଦୁଃଖର ନା ଦୁଃଖିଆର— ବୁଝି ହେଲ ନାହିଁ । ଆଖିରୁ କିନ୍ତୁ ଯେମିତି ନିଆଁହୁଳା ବଞ୍ଚୁଛି ।

ସବୁ ତ ଠିକ୍ ଗଲିଥିଲା, ପୁଣି କ'ଣ ହେଲା ?

କିଛି ନ କହି ନୀରବ ଭାବରେ ସୁନୀତା ମତେ ଚିଠି ଖଣ୍ଡକ ବଢ଼େଇ ଦେଲା । ସାମାନ୍ୟ କେଇ ଧାଡ଼ିର ଚିଠି ।

ପ୍ରିୟ ସୁମତ ବାବୁ,

ବହୁତ ଖୋଜିବା ପରେ ସ୍ଵପ୍ନ ବଢ଼ିଟି ପାଇଲି । ସ୍ତ୍ରୀ ଧୀରୁଙ୍କର ଅଶେଷ କୃପା ଯେ ଦ୍ରାଫ୍ଟଟି ତା' ଭିତରେ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଵରକ୍ଷିତ ଥିଲା । ଆଶାକରେ, ଆପଣଙ୍କର ପଢ଼ା ଏଥରକଠାରୁ ଏ ସବୁ ଦିଗ୍ଘରେ ସାବଧାନ ରହିବେ ।

ଦ୍ରାଫ୍ଟ ପାଇବା ପରେ ମୋତେ ଖଣ୍ଡିଏ ଚିଠି ଲେଖି ଜଣେଇବେ ବୋଲି ଆଶା ରଖୁଛି । ତଳେ ମୋର ଠିକଣା ଦେଲି ।

। ଇତି ।

ଏମିଲି ଡି ସୁଜା

ଚିଠି ତଳେ ଠିକଣା ଲେଖା ଥିଲା । ଉଦ୍ର, ମାର୍ଜିତ ଇଂରାଜୀରେ ଲିଖିତ ଚିଠିଟି । ଏମିତି ରାଗି ଯାଇ ଗନ୍ଧାର ହୋଇଯିବାର କ'ଣ ଅଛି ବୁଝି ପାରିଲିନି ।

“ଏଥିରୁ କିଛି ବୁଝିଲ, ଲେଖା ନାନୀ ?” ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଭାବରେ ସେ ପଚାରିଲା ।

ତା' ହାତକୁ ଚିଠିଟି ଫେରାଇ ଦେଇ ମୁଁ ନୀରବରେ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଲି ।

“ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଫେଉଟୁ କରିଦେଲା ତ, ସେଥିରୁ ଫାଇଦା ଉଠେଇବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି ।”

“ପାଇଦା ? କାହିଁ, ଚିଠିରେ ତ ସେମିତି କିଛି ଲେଖା ନାହିଁ ।” ମୁଁ ତଥାପି ଅବୁଝା ।

ମୋତେ ଦୟାର ଦୃଷ୍ଟିଏ ଦେଇ ସୁନୀତା ଓଠରେ ଛିଗୁଲାଇବା ଭଳି ହସ ଖେଳିଗଲା, “ତୁମେ ଲେଖାନାନୀ ବଡ଼ ସିଧା । ମୁଁ ପର ଏଇ ଆଙ୍ଗୋଲଣିଆନ୍ ଝିଅ-ମାନଙ୍କୁ ହାଡ଼େ ହାଡ଼େ ଚିହ୍ନେ । ଇପରକୁ ନରମ, ଭଦ୍ର । ଭିତରେ ଭିତରେ ଚେର କାଟିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ବଡ଼ ଭୟରେ ପଡ଼ା ଝିଅ... କି କାଇଦାରେ ଚିଠି ତଳେ ଠିକଣା ଦେଇଛି ! ଓହୋ, ବୁଝୁନ କେମିତି ମ ?” ବିରକ୍ତି ଝଲମଲ କରୁଛି ସୁନୀତା କଣ୍ଠରେ, “ପରେଷ ଉପରେ ସୁମତକୁ ତା’ ଘରକୁ ଆସିବା ପାଇଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଜଣେଇଛି ପର ।”

ପୁଣି ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ ହୋଇ ସେ କହିଲା, “ତୁମେ ପାଗଳ ହେଲ, ଏ ଚିଠି ମୁଁ ପୁଣି ସୁମତକୁ ଦେଖେଇବି ?”

ଛଣା ଓ ଘଣ୍ଟାରେ ସୁନୀତାର ସୁନ୍ଦର ମୁହଁ ବିକୃତ ଦିଶୁଛି । ଦ୍ରାଫ୍ଟଟିକୁ ପର୍ଯ୍ୟ ଭିତରେ ଗଣି ଚିଠି ଓ ଲଫାପାକୁ ଟିକ୍ ଟିକ୍ କରି ପବନରେ ଭଡ଼େଇ ଦେଇ ସେ ଗେଟ୍ ଖୋଲିଲା ।

ଗାଳ୍ପ ନୁହେଁ

ଛୋଟ ଚମଡ଼ା ପୁରୁଷକୁ ସିଟ୍ ତଳେ ପୁରେଇ ଦେଇ ଝୁଲ ବ୍ୟାଗ୍‌ଟିକୁ ଅର୍ଡ଼ନା ଟଙ୍ଗେଇ ଦେଲେ । ହାତର ପର୍ସକୁ କୋଳରେ ରଖି ଆଉଟି ହୋଇ ବସିଲେ ସେ । ଟ୍ରେନ୍ ଛାଡ଼ିବାକୁ ଆହୁରି ପ୍ରାୟ ଦଶମିନିଟ୍ ଅଛି । ସ୍ୱେପନ୍‌ରେ କୋକାହଳ, ବ୍ୟସ୍ତତା ଯେମିତି ବଢ଼ି ବଢ଼ି ଗୁଲିଛି । ଅର୍ଡ଼ନାଙ୍କ ମୁହଁରେ କିନ୍ତୁ ବିରକ୍ତି ନାହିଁ, ବରଂ ବେଶ୍ ଭଲ ଲାଗୁଛି । ବାହାରର ହଇଚର ଦୁର୍ଜନୀରେ ଫାଷ୍ଟ୍ କ୍ଲାସ୍ କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟଟି ଅପେକ୍ଷାକୃତ ନିଷ୍ଠୁର୍ଧର । ତା'ଠାରୁ ଆଉଟି ଶାନ୍ତ, ସ୍ଥିର ତାଙ୍କ ହୃଦୟ । ଅରେ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଗଲେ ସବୁ କିଛି ଯେମିତି ସହଜ ହୋଇଯାଏ । ଆଉ ସତେଇଶ ବର୍ଷର ବିଚଳିତ ଜୀବନ ପରେ ଯେ ଶାନ୍ତି ତ ଅମୂଲ୍ୟ । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣର ନିଃଶ୍ୱାସ ନେଇ ସିଟ୍ ଉପରକୁ ଗୋଡ଼ ଉଠେଇ ବସିଲେ ସେ !

ଛାଡ଼ିବାକୁ ଆସିଥିବା ବନ୍ଧୁ ଆତ୍ମୀୟଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଲୋକମାନେ କେତେ କଥା କରିଯାଉଛନ୍ତି । ଗାଡ଼ି ଛାଡ଼ିବା ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏତେ ବିଷୟ ଗପିବାକୁ ଥାଏ ? ଅର୍ଡ଼ନା ମନକୁ ମନ ହସିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିବାକୁ କେହି ଆସିନି । ଅବଶ୍ୟ ସବୁଥର ପରି ଦ୍ରାଘ-ଭର ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତାକୁ ସେ ବାହାରୁ ବାହାରୁ ହିଁ ଫେରାଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟଥର-ମାନଙ୍କ ପରି ଆଜି ମଧ୍ୟ ଅବୁଝାଭଳର ସମୟ ହେଲା ନାହିଁ । ଶେଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଫୋନ୍ କରି କହିଲେ ଯେ ସିଡ଼ନିରୁ ଫରେନ୍ ଡେଲିଗେଟ୍‌ସ ଆସିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ତିନିରୁ ଖାଇବାକୁ ହେବ । ତେବେ ଅର୍ଡ଼ନା ଯେମିତି ଚିତା ନ କରେ । ଠିକ୍ ସମୟରେ ସେ ଦ୍ରାଘଭରକୁ ପଠେଇ ଦେବେ ।

ବାସ୍- ଏତିକି ।

ଓଠ ସାମାନ୍ୟ ହରିଗଳ ତାଙ୍କର । ସେ ତ ଆଗରୁ ଇ ଜାଣିଥିଲେ ଅରୁଣାର ଆସି ପାରିବେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର କିଛି ନା କିଛି କାମ ନିଶ୍ଚୟ ପଡ଼ିଯିବ । ଫୋନ୍ ନ କରି ଯଦି ସେ ନିଜେ ପଡ଼ୁକୁ ଛାଡ଼ିବାକୁ ଆସିଯାଇ ଥାଆନ୍ତେ, ବରଂ ଅର୍ଚ୍ଚନାକୁ ଖାପୁଛନ୍ତା ଲାଗି ଥାଆନ୍ତା । ଅରୁଣାଭଙ୍କ ନିକଟରେ ବ୍ୟବସାୟ ମୁଖ୍ୟ, ପରିବାରର ସ୍ଥାନ ଅନେକ ପରେ । ସେଇ ଯେଉଁ ଥର ବାପାଙ୍କ ହାର୍ଟ ଆଟାକ୍ ଖବର ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା— ସେଇ ଘଟଣା ଅର୍ଚ୍ଚନା ଆଜିଯାଏ ଭୁଲି ନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କର କାନ୍ଦ, ଅଭିମାନ ସବୁ ସେ ବନ୍ଦେ ଯିବା ବନ୍ଦ କରି ନ ଥିଲେ । ବାପାଙ୍କ ଏକାଦଶାହ ଦିନ ଅରୁଣାର ଫେରିଥିଲେ ଏବଂ ଖର୍ଚ୍ଚବାଚ୍ ପାଇଁ ଭଲକ ହାତରେ ଚାଡ଼ାଏ ନୋଟ୍ ଧରେଇ ଦେଇ ବେଷ୍ଟ ନିର୍ଦ୍ଦିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ଅର୍ଚ୍ଚନା ସାମାଜିକ ଦୋଷ ଘୋଡ଼େଇ ପକଇଥିଲେ । ବ୍ୟସ୍ତ ମଣିଷ ଅରୁଣାର, ବ୍ୟବସାୟରୁ ଫୁରୁସଦ୍ କାହିଁ ? କେତେ କଷ୍ଟ କରୁଛନ୍ତି ବିଚର ! ଧୀରେ ଧୀରେ କିନ୍ତୁ ନିଜ କଥା କାନକୁ ଘୋଷଣ ଶୁଣାଗଲା । ସେ ଆଖି ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ କ'ଣ ଆଉ ସମସ୍ତେ ଅନ୍ଧ ? ଅର୍ଚ୍ଚନା କୈଫିୟତ ଦେବା ଛାଡ଼ିଦେଲେ । କିଛି ପାଇବାର ଆଶା ମଧ୍ୟ ରଖିଲେ ନାହିଁ ମନରେ ।

କ'ଣ ନେଇ ମଣିଷ ବଞ୍ଚେ ? ଖାଲି ଗଦାଏ ଟଙ୍କା ଓ ଗୁଡ଼ାଏ ଅଯଥା ପ୍ରଶଂସା ? ଏତିକି କ'ଣ ଜଣେ ବୁଦ୍ଧିମତୀ, ପ୍ରାୟଶଃ ଓ ଶିକ୍ଷିତା ମହିଳା ପାଇଁ ବଞ୍ଚିବାର ଯଥେଷ୍ଟ ଖୋରାକ ! ଶାଢ଼ୀ, ରହଣୀ ଓ କିଛି ପାର୍ଟି ନେଇ ଆଉ କିଏ ହୁଏତ ସରୁଷ୍ଟ ହୋଇ ପାରି ଥାଆନ୍ତା, କିନ୍ତୁ ଅର୍ଚ୍ଚନା ତ ଏ ସବୁ କେବେହେଲେ ଗୁଝି ନ ଥିଲେ । ଅରୁଣାର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି । କୁହନ୍ତି, “ଅର୍ଚ୍ଚନା, ତୁମେ ଏଥର ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଭଲରେପ ଟିପ୍ପରେ ଗଲ । ଘରୁ ତ ବାହାରିବ ନାହିଁ, ମନ କେମିତି ଭଲ ରହିବ ?”

ଅର୍ଚ୍ଚନା ଭଲକି ନାହିଁ । ଅରୁଣାଭଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ପୁଣି ବୁଲିଯିବେ ସେ ? ତାଙ୍କର ସାମାଜିକ ଆଉ କ'ଣ ଚିହ୍ନିବାରେ ବାକି ରହିଲା ? ସେଥର ବାହାଘର ପରେ ପରେ ହନିମୁନ୍ରେ ଯେଉଁ ସିଙ୍ଗାପୁର ଯାତ୍ରା— ତା'ରି ପୁନରୁଦ୍ଧି ତ ! ସେ ସବୁଦିନେ ରେମାଣିକ୍ । କବିତା ସ୍ଥିୟ । ତାଙ୍କର ହନିମୁନ୍ ସମ୍ପର୍କରେ କଳ୍ପନା ହିଁ ଥିଲା ଭଲ । ହିଲ୍ ଷେସନ ହୋଇଥିବ । ଅଫ୍ ସିକ୍ନ । ଭିଡ଼ ନ ଥିବ । ପରସ୍ପର ପରସ୍ପରକୁ ଭଲ

ଭବରେ ବୁଝିବେ, ଚିହ୍ନିବେ । ନୂଆ ନୂଆ ଜୀବନ ତାଙ୍କର । ନିଜର ସବୁକିଛି ସେ ଏଥିରେ ତାଳିଦେବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ବାହାଘର ପୂର୍ବରୁ ମାତ୍ର ଦୁଇଥର ଦେଖିଥିବା ଏବଂ ଜମା କଥା ନ କହିଥିବା ସ୍ବାମୀଟି ସାଙ୍ଗରେ ଗର୍ଭ ଉଠିବ ଏକ ଗଭୀର ପ୍ରେମ ସମ୍ପର୍କ । ପରସ୍ପରକୁ ଅଣନିଶ୍ଚାସୀ ନ କରି ଚରମ ବିଶ୍ବାସ ଓ ପ୍ରତ୍ୟୟର ସମ୍ପର୍କ । ଏଇ ମନପ୍ରାଣର ସମ୍ପର୍କ କ'ଣ ସିଙ୍ଗାପୁର ଭଳି ବିକାଶିଣୀ ସହରରେ ଗଢ଼ିହୁଏ ? ଅରୁଣାଭ କିନ୍ତୁ ନିଜ ଯୁକ୍ତିରେ ଅଟକି ଥିଲେ । ସାଙ୍ଗସାଥୀମାନଙ୍କର ଈର୍ଷାର ପାତ୍ରୀ ହୋଇପଡ଼ିଲେ ଅର୍ଚ୍ଚନା ।

“ତୁ'ଟା ସତରେ କ'ଣ ?” ତାଙ୍କର ଘନିଷ୍ଠ ବାନ୍ଧବୀ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା କହିଥିଲା, “ତୋ ବର ତତେ ସିଙ୍ଗାପୁର ନେଇଯିବାକୁ ବସିଛି । ଅଥଚ ତୁ ମୁଖିଙ୍କ ଭଳି କେଉଁ ଜଙ୍ଗଲ, ପାହାଡ଼କୁ ଝୁରୁଛୁ ?”

ଅର୍ଚ୍ଚନା ନିଜେ ନିଜକୁ ବୁଝାଇଥିଲେ । ଥରେ ଦୁଇଥର ଯେ ବିନୟଙ୍କ କଥା ମନକୁ ଆସି ନ ଥିଲା ତା' ନୁହଁ । ଯଦି ଅରୁଣାଭଙ୍କ ଜାଗାରେ ବିନୟ ଥାଆନ୍ତେ, ତେବେ ସେ କ'ଣ ହନିମୁନରେ ସିଙ୍ଗାପୁର ଯିବା କଥା ଉଠେଇ ଥାଆନ୍ତେ । ସାମାନ୍ୟ ହସ ଖେଳି ଯାଇଥିଲା ତାଙ୍କ ଓଠରେ । ବିନୟ ପାଖରେ ଏତେ ଟଙ୍କା ଆସିଥାଆନ୍ତା କୁଆଡୁ ?

ନିଜକୁ ତାରିଦା କରିଥିଲେ ସେ । ଆଉ ସେ ପୁରୁଣା କଥା କାହିଁକି ? ସେ ବାହାଘର ପାଇଁ ଗଢ଼ି ହୋଇଛନ୍ତି । କନ୍ୟା ଦେଖାରେ ସହଯୋଗ କରିଛନ୍ତି । ଭଲ ଭଉଜଙ୍କ ମନୋନୀତ ପାତ୍ରକୁ ପସନ୍ଦ ମଧ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ତେବେ... ?

ବିବାହିତ ଜୀବନରେ ଏଇ ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ପାଦ । ପ୍ରଥମରୁ କ'ଣ ସେ ଅଶାନ୍ତିକୁ ମନରେ ସଜାଇବେ ? ନା— ଆଦୌ ନୁହଁ । କ୍ୟାଥେ ପ୍ୟାସିଫିକ୍‌ର ବିଜନେସ କ୍ଲାସରେ ବସି ସ୍ବାମୀଙ୍କ ବାଧ୍ୟବାଧକତାରେ କନିଆକୁ ଗୁଣ୍ଡ ଗୁଣ୍ଡ ତାଙ୍କୁ ବଡ଼ ହାଲୁକା ଲାଗିଥିଲା । ସତରେ ତ, ତାଙ୍କ ଭଳି ଭଗ୍ୟ କେତେ ଜଣଙ୍କର ହୁଏ ?

ସିଙ୍ଗାପୁର ଏଆରପୋର୍ଟରେ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିଲା ଗାଡ଼ିଟିଏ । ଫୁଲତୋଡ଼ା ସହ ତାଙ୍କୁ ଅଭିନୟନ ଜଣାଇଲେ ଦୁଇଜଣ ଗୁରୁନିର୍ଦ୍ଦେଶକ । ଅର୍ଚ୍ଚନାକୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା । ହେଉ ପଛେ ବ୍ୟବସାୟିକ ସହର, ତା' ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଓ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନତାର ତୁଳନା ହୁଏ ନାହିଁ । ଏଆରପୋର୍ଟରୁ ହୋଟେଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରଥା ଯେ

କେମିତି କଟିଗଲା, ସେ ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଏତେ ସାଜସଜ୍ଜା; ଚଉଡ଼ା ଗସ୍ତର ଦୁଇ ଧାରରେ ଆଲୁଅର କେତେ ରୂପ । ହେ! ଟେଲ ମଧ୍ୟ ଅପୂର୍ବ । ତା'ଠାରୁ ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର ରୂମ୍ବି । ଗରମ ପାଣିରେ ଗାଧୋଇ ଆସି ସୋଫା ଉପରେ ପାଦ ଲମ୍ବା କରି ଅଙ୍ଗନା ବସିଲେ । ହସ ହସ ସ୍ଵରରେ ପଚାରିଲେ, “କୁଆଡ଼େ ନେଉଛ ଆଜି ଗତିରେ ?”

ଅଳ୍ପଶାଉ ବୋଧହୁଏ ସାମାନ୍ୟ ବିବ୍ରତ ହେଲେ । କିନ୍ତୁ ଖୁବ୍ ସାଧାରଣ ଭାବରେ କହିଲେ, “ଅଙ୍ଗନା, ତୁମେ ଭିଡ଼ିଓରେ ସିନେମା ଦେଖୁଥାଅ । ମୋର ଅଳ୍ପ କାମ ଅଛି । ମୁଁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଗୁଲି ଆସିବି ।”

ଅଙ୍ଗନା ମୁହଁ ଫୁଲାଇଥିଲେ, “ନଁ, ପହଞ୍ଚୁ ପହଞ୍ଚୁ କାମ ! ମୋ ପାଖରେ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ ପରା !”

“ମନ ଖରାପ କରନି । ଦେଖ, ଲି ଆଉ ବେନ୍ ସେତେବେଳୁଁ ଅପେକ୍ଷା କରି ଲବିରେ ବସିଛନ୍ତି । ମୁଁ ଅଧଘଣ୍ଟାଏ ଭିତରେ ଗୁଲି ଆସିବି; ବ୍ୟସ୍ତ ହେବନି ।”

ଅଳ୍ପଶାଉଙ୍କ ଅଧଘଣ୍ଟା ଦୁଇଘଣ୍ଟା ଭିତରେ ହୋଇଗଲା । ଭିଡ଼ିଓରେ ଦେଖୁଥିବା ଇଂରାଜୀ ସିନେମା ଶେଷ ହେବାକୁ ବସିଲାଣି । ତଥାପି ଅଳ୍ପଶାଉଙ୍କର ଦେଖା ନାହିଁ । ନୂଆ ଅଳ୍ପଶା ସୁନ୍ଦର । କାହା ପାଖକୁ ଯିବେ ଅଙ୍ଗନା ? ରିଭେଲ୍‌ସନ୍‌ରେ ପରାଣିବା କଥା ଶୁଣୁ ଲାଗୁ ଅଳ୍ପଶାଉଙ୍କର ଫୋନ୍ ଆସିଲା ।

“ସୋ ସରି, ଅଙ୍ଗନା ! କ'ଣ କରିବି କୁହ. ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଲେଟନା ଶେଷ ହେଲା ନାହିଁ । ମିଟିଙ୍ଗ୍ ଅଧାରୁ ଉଠି କେମିତି ଆସିବି ?” ସ୍ଵର କମେଇ ସେ ପୁଣି କହିଲେ, “ଏଇତା ପ୍ରାୟ ଦୁଇ କୋଟି ଟଙ୍କାର କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟ । ସେଇଥିପାଇଁ ହାତରୁ ଛାଡ଼ିବାକୁ ଚାହୁଁନି । ପୁଲ୍- ତୁମେ ରୁମ୍ ସର୍ଭିସ୍‌ରୁ କ'ଣ ମଗେଇ ଖାଇନିଅ । ମୁଁ ଏମାନଙ୍କୁ ନେଇ ବାହାରକୁ ଡିନର୍ ପାଇଁ ଯିବି ।”

ସ୍ଵରରେ ଚେଷ୍ଟାକରି ଭଲ ପାଇବା ମିଶେଇ ନେଇ ସଜାଡ଼ିଲେ, “ସେଠାକାର ଲିଟି ଆଇସକ୍ରିମ୍ ଅତି ବଡ଼ିଆ । ନିଶ୍ଚୟ ଅର୍ଡର କରି ଖାଇବ । ଗୁଲୁଛି ।”

ଅଙ୍ଗନା ତୁମ୍ ହୋଇ ସବୁ ଶୁଣି ଯାଇଥିଲେ । ପାଟିରୁ ପଦେ କଥା ଖସି ନ ଥିଲା ତାଙ୍କର ।

କେତେବେଳେକେ ଛୁମ୍ବ ସର୍ତ୍ତସବୁ ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ କପ୍ କର୍ପି ମଗାଇ ପିଇ-
ଥିଲେ ସେ । ଭିଡ଼ିଓରେ ଇଂରାଜୀ ସିନେମା ଶେଷ ହେବା ପରେ ଗୁଲନିଜ ସିନେମା-
ଟିଏ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଥିଲା, କିଛି ନ ବୁଝି ପାରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ବହୁତ ସମୟ
ଟେଲିଭିଜନ୍ ସାମ୍ନାରେ ବସି ରହିଥିଲେ । ଗତି ବାରତାରେ ଯେତେବେଳେ ଆଖି
ବିନ୍ଧିଲା ଅର୍ଚ୍ଚନା ବିଛଣାକୁ ଗଲେ । ଅରୁଣାଭ ଫେରୁ ଫେରୁ ଗତି ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ।
ସାମାନ୍ୟ ପାଦ ଟକମକ ଅବସ୍ଥା “ଆଇ ଆମ ସରି ହନି ।” କେବଳ ଏତିକି କହି
ଲୁଗା ବଦଳାଇ ନେଇ ସେ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ଯାଇଥିଲେ ଏବଂ ହନିମନ୍ତର ପ୍ରଥମ
ରତିଟି ଏଇମିତି କରିଗଲା ।

ପୁରୁଣା କଥା ଆଦୌ ଚିତା ନ ଦରିବା ପାଇଁ ଛାରି କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଇ
ରତିରେ ସେ ବିନୟକୁ ଝୁରିଥିଲେ । ଅଗତା ସମ୍ପର୍କ ପାଇଁ ଅଭିମାନ କରିଥିଲେ ।

କିନ୍ତୁ କାହିଁକି ? କାହିଁକି ଏମିତି ହେଲା ?

ଏବେ ବି ପରିଷ୍କାର ଭାବରେ ସେଦିନ ରତି କଥା ତାଙ୍କର ମନେ ଅଛି ।
ଫାଷ୍ଟକୁସ କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ନ ଥିଲା; ଥିଲା ସେକେଣ୍ଡ କ୍ଲାସ ସ୍ଲିପର କେ.ର୍ । କଲେଜ
ଏକ୍ସକରସନରେ ସେମାନେ ଯାଉଥିଲେ କଲିକତା । ସେଠୁଁ ପୁଣି ଶାନ୍ତିନିକେତନ ।
ସେମାନେ ପ୍ରାୟ ପଚାଶ ଛବିଶ ଜଣ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ । ସାଙ୍ଗରେ ଦୁଇଜଣ ଅଧ୍ୟାପକ
ଓ ଜଣେ ଅଧ୍ୟାପିକା । ରିଜର୍ଭ ବର୍ଷରେ ଶୋଇବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ ଅର୍ଚ୍ଚନା ।
କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ଯେ ଏତେ ଥଣ୍ଡା ପଡ଼ିବ, ସେ ତ ଭାବି ନ ଥିଲେ । ପତଳା ଚଦର
ତଳେ ଯେତେ ମୋଡ଼ିମୋଡ଼ି ହୋଇ ଶୋଇଲେ ବି ଥଣ୍ଡାରୁ ରକ୍ଷା କାହିଁ ? ତଥାପି
ସେଇ ଶୀତରେ ଆଖି ତାଙ୍କର କେତେବେଳେ ଲାଗି ଯାଇଛି । ଭେରୁ ଭେରୁ ଯେତେ-
ବେଳେ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲା, ତାଙ୍କ ପତଳା ଚଦର ଉପରେ କମଳଟିଏ ଦେଖି ସେ ଧଡ଼ପଡ଼
ହୋଇ ଉଠି ବସିଥିଲେ ।

ସାମ୍ନା ସିଟ୍‌ରେ ବସି ବିନୟ ମୁରୁକେଇ ନସୁଥିଲେ । ଅର୍ଚ୍ଚନା ଲଜ୍ଜିତ, “ତୁମ
କମଳ ଦେଇଦେଲ କାହିଁକି ? ତୁମେ ତ ଶୋଇ ପାରି ନ ଥିବ ।”

“ତୁମେ ଯେମିତି କୁକୁଡ଼ି କାକୁଡ଼ି ହେଉଥିଲ ନା, ବଡ଼ ଦୟା ଲାଗିଲା...
ତା’ ଛଡ଼ା ମୋ ପାଖରେ ତ ସାଲ୍ ଥିଲା ।”

ଏତେଦିନ ତାଙ୍କ ସହିତ ପଢୁଥିବା ସେଇ ତେଜୀ ପତଳା ପିଲଟିକୁ କେବେ
ଭଲ ଭାବରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ନ ଥିଲେ ଅର୍ଚ୍ଚନା । ଶାନ୍ତ ନରମ ତେହେର । ସାଙ୍ଗ

ପୋଷାକର କୌଣସି ବିରଟ ଆଡ଼ମ୍ବର ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । କୁସରେ ପ୍ରଥମ କେଜକଣ ଛାତ୍ରଙ୍କ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତାରେ ତାଙ୍କୁ କେବେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳି ନାହିଁ । ପାଠ ପଢ଼ାରେ ମନ୍ଦ ନୁହଁ, ସାଧାରଣ ଆଉରେକ୍ । ହଠାତ୍ ଆଖିରେ ପଡ଼େନି । ଗତ ତିନିବର୍ଷ ଧରି ସେମାନେ ଏକାଠି ପଢ଼ି ଆସୁଛନ୍ତି । କେବେ କେମିତି ଅର୍ଦ୍ଧନା ତାଙ୍କସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ମଧ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ତଥାପି ସେଦିନ କାହିଁକି ତାଙ୍କୁ ଭରି ଭଲ ଲାଗିଥିଲା ।

ସେଇ ଆଗମ୍ଭ ।

ଧୀରେ ଧୀରେ ସେ ଅନୁଭବ କଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ଭିତରେ କ'ଣ ସବୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇ ଯାଉଛି । ସେ କେମିତି ବଦଳି ଯାଉଛନ୍ତି । ପୁରୁଣା ଜଣାଶୁଣା ସହରର ଗୁମ୍ଫା, ଗଳି ହଠାତ୍ ଆକର୍ଷଣୀୟ ହୋଇ ଉଠିଲା । ବରିଷ୍ଠରେ ବସତ କେତେବେଳେ ଫୁଲର ସମ୍ଭାର ଧରି ଆସିଥିଲା କେବେ ପୁଣି ଗୁଲି ଯାଉଥିଲା— ଅର୍ଦ୍ଧନା ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖି ନ ଥିଲେ । ସେଇ ବସତ ପବନ, ସେଇ ଫୁଲର ସୁଗନ୍ଧ ପୁଣି ତାଙ୍କୁ ଅନ୍ୟମନସ୍ୟ କରିଦେଲା । ଆଖି ଦୁଇଟି ନିଜ ଅଜ୍ଞାତରେ ଖୋଜି ବୁଲିଲା ଜଣକୁ ।

ପୃଥିବୀ କ'ଣ ହଠାତ୍ ଏମିତି ସୁନ୍ଦର ହୋଇଗଲା ?

ଜାକ ଓଠରେ ଏବେ ପ୍ରାୟ ଲ ଅଜଣା ସଙ୍ଗୀତର ସ୍ୱର । ଏ ବର୍ଷା... ପଢ଼ା ଟେବୁଲ ପାଖ ଝର୍କା ବାହାରର ଏ ବର୍ଷା ତାଙ୍କୁ ଆନମନା କାହିଁକି କରିଦେଉଛି ? କାହିଁକି ହାତଠାଗି ଡାକୁଛି ଭିଜିଯିବା ପାଇଁ ? ଆଃ— ଏ ଡାକକୁ ତ ସେ ଅସୀକାର ମଧ୍ୟ କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ।

କ'ଣ ହୋଇଛି ତାଙ୍କର ?

ନିଜକୁ ନିଜର ଏ ପ୍ରଶ୍ନ । ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ସେ ଜାଣନ୍ତି ।

ବିନୟର ସେଇ ସୁନ୍ଦର ସହଜ ଗପ ତଳେ ଅର୍ଦ୍ଧନା ଏଥର ଅର୍ଥ ଖୋଜି ବସିଲେ । ତାଙ୍କ ଆଖି ଭିତରୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ଗୁମ୍ଫା ପଢ଼ିବାର ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ନିଜ ହୃଦୟର ଗୁମ୍ଫା ।

କିନ୍ତୁ ବିନୟ ସେଇ ପୁରୁଣା ସ୍ୱାଭବିକ ବିନୟ । ତାଙ୍କ କଥାବାର୍ତ୍ତା ପୂର୍ବ ଢଳି ଉଠୁ, ମାର୍ଜିତ । ସେଠି କୌଣସି ଦୁର୍ବଳତା ନାହିଁ ।

ଅର୍ଦ୍ଧନା ବୁଝୁଥିଲେ ତାଙ୍କର ଧୈର୍ଯ୍ୟର ଦୈର୍ଘ୍ୟ କମି ଯାଉଛି । କିଭଳି ଏକ ବ୍ୟସ୍ତତା ତାଙ୍କ ଛାତିରେ ଘର ବାନ୍ଧି ବସୁଛି ।

ବି.ଏସ୍‌ସି ପରୀକ୍ଷା ଶେଷ ହେଲା । ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ମଧ୍ୟ ବାହାରିଲା । ସେ କାହା କାହାଠାରୁ ଶୁଣୁଥିଲେ ସେ ବିନୟ ବାହାରକୁ କୁଆଡ଼େ ଯିବାର ଯୋଜନା କରୁଛନ୍ତି ।

ଆଉ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ପାରି ନ ଥିଲେ ସେ । କଲେଜରୁ ମାର୍କିଲିଷ ନେବା ଦିନ ସେ ବିନୟ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କଲେ । ଗୁଡ଼ାଏ ସମୟ । ସେଦିନ ମଧ୍ୟ ବିନୟ ସହଜ ।

“ଦେଖି ଦେଖି ତୁମ ମାର୍କସ— ବାଃ ଖୁବ୍ ଭଲ ମାର୍କ ତ । ମୋର ରେଜଲଟ ଯାହା ହୋଇଛି ନା...”

ଅର୍ଚ୍ଚନାଙ୍କ ଭିତରେ ଗୁପ୍ତତା ହୋଇ ଆବେଗ ଗୁଡ଼ିକ ବିଦ୍ରୋହ କରୁଥିଲେ । ସେ କିଛି ଶୁଣି ପାରୁ ନ ଥିଲେ ।

“ତୁମେ ବାହାରକୁ କୁଆଡ଼େ ଯାଉଛ ?”

“ହଁ, କାନପୁରରେ ଜଣେ ପିଲାଟି ଅଛନ୍ତି । ଉଡୁଛି ସେଠି ଡିପ୍ଲୋମା କୋର୍ସ୍‌ଟିଏ କରିନେବି । ତାହେଲେ ଗୁଜରାଟ ସହଜରେ ମିଳିଯିବ । ଏ ଯେଉଁ ରେଜଲଟ୍ ହୋଇଛି ସେଥିରେ ତ ଏମ୍.ଏସ୍‌ସି.ରେ ସିଟ୍ ମିଳିବ । ଅସମ୍ଭବ । ମୁଁ ଶନିବାର କାନପୁର ଯାଉଛି ।”

“ଶନିବାର ??”

“ହଁ ।”

“ବିନୟ, ତୁମ ସାଙ୍ଗରେ ଆଉ ଦେଖା ହେବନି ?” ଅର୍ଚ୍ଚନା ଆଉ ଟିକକରେ ଯେମିତି କାନ୍ଦି ପକେଇବେ ।

“ଆଉ ଦେଖା କାହିଁକି ହେବନି ?” ବିନୟ ହସିଲେ, “ତୁମ ବାହାଘର କାର୍ତ୍ତ ପାଇଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଆସି ପହଞ୍ଚିବି ।”

ଅର୍ଚ୍ଚନାଙ୍କ ଛାତି ଥରୁଛି । ଖୁବ୍ କଷ୍ଟରେ ତାହା ଭିତରୁ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ବାହାରିଲା । “ମତେ ଆଉ କିଛି କହିବ ନାହିଁ, ବିନୟ ?”

ବିନୟଙ୍କ ଆଖିରେ ସେ କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ଝଲକ ଦେଖିଲେ କି ? ବିଚ୍ଛୁର୍ଣ୍ଣ ଭଳି ଝଲସି କିନ୍ତୁ ଲୁଚିଗଲା । “ତୁମେ ଘରକୁ ଯିବନି କି ? ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇ ଆସିଗଲା ।”

“ବିନୟ”, ନା— ସେ କାନ୍ଦିବେନି । ଅବାଧ୍ୟ ଆଖି କିନ୍ତୁ ଭରି ଉଠୁଛି
ଯେ, “ତୁମର ଆଉ କିଛି କହିବାର ନାହିଁ ?”

“ନା ଅର୍ଚ୍ଚନା, ଆଉ ପୁଣି କ’ଣ ?” ଶାନ୍ତ ଭାବରେ ଭରର ଦେଇ ବିନୟ
ଅନ୍ୟଆଡ଼େ ଚାହିଁଲେ ।

“ଥରେ ମୋ ମୁହଁକୁ ଗୁହଁ । ଏତେଦିନ ଖାଲି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଲି...
ତଥାପି କହୁଛ କିଛି ବି କହିବାର ନାହିଁ ବିନୟ, ମୁଁ... ”

“ଆଃ ଅର୍ଚ୍ଚନା ପୁଲ୍ ! ଆଉ କିଛି କୁହ ନାହିଁ । ଯେଉଁ କଥା କହିବା ପରେ
ତୁମେ ଆଉ ଫେରାଇ ନେଇ ପାରିବ ନାହିଁ, ସେ କଥା ପାଟିରୁ ବାହାର କର ନାହିଁ ।”
ଅର୍ଚ୍ଚନାଙ୍କ ଦୂର୍ବଳତା ବିନୟକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରୁଛି ।

“କିନ୍ତୁ କାହିଁକି ? କାହିଁକି ସବୁ କିଛି ଏମିତି ଶୁଣି ବନ୍ଦ କରି ଦେଉଛ ?”

ମୁହଁ ବୁଲାଇ ବିନୟ ଅର୍ଚ୍ଚନା ଆଖିକୁ ଛାରି ଦୃଷ୍ଟିରେ ଗୁହଁଲେ । “ମୁଁ
ତୁମକୁ କୌଣସି ଦିନ କଷ୍ଟ ଦେଇ ପାରିବି ନାହିଁ । ...ମୁଁ ମଧ୍ୟବିର ପରିବାରର
ବଡ଼ ପୁଅ । ମୋ ଚଳେ ତିନି ଭଉଣୀ, ଦୁଇ ଭାଇ । ଆଉ ଶୁରିବର୍ଷ ପରେ ବାପା
ଅବସର ନେବେ । ସବୁ ଦାୟିତ୍ୱ ତେଣିକି ମୋର । ମୁଁ ବି ସେମିତି କିଛି ଭଲ ଛାତ୍ର
ନୁହେଁ । ସାଧାରଣ, ଅତି ସାଧାରଣ । ତୁମକୁ ମୁଁ କି ସମ୍ପର୍କର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖାଇବି ?
ନିଜ ଭବିଷ୍ୟତ ଉପରେ ମୋର କୌଣସି ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ । ସେ ଅନିଶ୍ଚିତତା ଭିତରକୁ
ତୁମକୁ କେମିତି ଟାଣି ଆଣିବି ?”

ତୁମେ ଏତେ ଯୁକ୍ତିଗତ ପ୍ରମାଣ ଦେଖାଅ ନି, ବିନୟ । କିଛି ଆବେଗକୁ ନିଜ
ଭିତରେ ସ୍ଥାନ ଦିଅ— ଏ କଥା କ’ଣ ଅର୍ଚ୍ଚନା କହିପାରିବେ ? ତାଙ୍କ ଆଖିରୁ ଟପ୍
ଟପ୍ ଝରିପଡୁଛି ଲୁହ ।

“ବିନୟ, ମୁଁ ଅପେକ୍ଷା କରିବି । ଯେତେଦିନ ହେଉ ପଛେ ଅପେକ୍ଷା
କରିବି ।”

“ନା”, ବିନୟଙ୍କ ସ୍ୱର ଦୃଢ଼, “ମୁଁ ଯଦି ଜାଣେ ଯେ ମୋ ପାଇଁ କେହି
ଅପେକ୍ଷା କରିଛି, ମୋର ଭବିଷ୍ୟତ ଗତି ହେବା ପାଇଁ ଗୁହଁ ଯିଛି, ତାହେଲେ
ମୁଁ ଆହୁରି ଦୂର୍ବଳ ହୋଇ ପଡ଼ିବି ।...ସରକୁ ଯାଅ ଅର୍ଚ୍ଚନା ! ଏଇଠି ହିଁ ସବୁର
ସମାପ୍ତି ହେଉ ।”

ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇ ବିନୟ ଶୁଦ୍ଧି ଯାଇଥିଲେ ।

ସେଇ ଶେଷ । ଆଉ କେନ୍ଦ୍ର ଦେଖା ହୋଇନି ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ । ଏମ୍, ଏସ୍‌ସି. ପଢ଼ିବା ବେଳେ ଘରେ ବାହାଘର କଥା ଉଠିଲା । ଅର୍ଚ୍ଚନା ଆପଣ କରି ନ ଥିଲେ । କାହିଁକି ବା କରତେ ? କେଉଁ ଭରସାରେ କରତେ ?

ଏବଂ ଅରୁଣାଭଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ତାଙ୍କର ବାହାଘର ହୋଇଗଲା ।

ସିଙ୍ଗାପୁରରୁ ସେମାନେ ଫେରିଲେ । ବଡ଼ ଦୁଇ ମହଲ ଘରଟିରେ ଅର୍ଚ୍ଚନା ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସହିତ ସ୍ୱପାର ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଏଇ ନୂଆ ମଣିଷଟିକୁ ଚିହ୍ନିବାକୁ ତାଙ୍କର ଆଦୌ ଡର ନ ଥିଲା । ନା— ମଣିଷ ହିସାବରେ ସେ ବେଶ ଭଲ । କିନ୍ତୁ ସ୍ତ୍ରୀ, ପରିବାର ଏସବୁର ମୂଲ୍ୟ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ନିହାତି ଗୌଣ । ବ୍ୟବସାୟ ଓ କାମ— ଏଇ ତ ତାଙ୍କର ଜୀବନ । ଯେତେବେଳେ ରମି କୋଳକୁ ଆସିଲା, ଅର୍ଚ୍ଚନା ଭାବିଥିଲେ ହୁଏତ ସ୍ୱାମୀ ଘରୁଆ ହେବେ । ନୂତନ ପୃଷ୍ଠି ଆନନ୍ଦରେ ହଜିଯିବେ । ନଜ ରକ୍ତରେ ଗଢ଼ିଥିବା କଷ୍ଟକୁ କୋଳ କରିବା ପାଇଁ ପାଗଳଙ୍କ ଭଳି ଘରକୁ ଛୁଟି ଆସିବେ ।

କିଛି ହେଲା ନାହିଁ । ଅରୁଣାଭଙ୍କ କର୍ମ ଜୀବନର ଗତିରେ ଆଦୌ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଲା ନାହିଁ । ସେଇ ବିଜିନେସ୍ ଟିପ୍ପସ୍, ଲେଟ୍ ନାଇଟ୍ ଡିନର୍, ପାର୍ଟି— ସବୁ ଠିକ୍ ଠିକ୍ ଶୁଭିଳ । ଅର୍ଚ୍ଚନାଙ୍କ ଜୀବନ କିନ୍ତୁ ସଜେଇ ହୋଇଗଲା । ରମିର ଦରୋଜ କଥା, ଠୁକୁ ଠୁକୁ ଶୁଦ୍ଧି ତାକୁ ଆତୁହର କରୁଥିଲା ।

ରମି ବଡ଼ ହେଲା । ସୁଲ ଗଲା । ଯେତେବେଳେ ସେ ସାତ ବର୍ଷର ହଠାତ୍ ଦିନେ ଅରୁଣାଭ ତାକୁ ପରୁଷ ସୁଲ ପଠେଇବା କଥା କହିଲେ । ତାଙ୍କର ଯୁକ୍ତି ଅକାଟ୍ୟ, “ମୋର ଏଇ ଯେଉଁ ବିରାଟ ବିଜିନେସ୍, ସବୁ ତ ତାକୁ ଇ ସମ୍ଭାଳିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏବେଠୁଁ ତାକୁ ଯୋଗ୍ୟ କରି ନ ଗଢ଼ିଲେ କେମିତି ହେବ ?” ସାତବର୍ଷର ପୁଅ ଅରିହନ୍ ଡେଇଡ଼ୁ ଗଲା ।

ଅର୍ଚ୍ଚନାଙ୍କ ଜୀବନ ପୂର୍ବଭଳି ହୋଇଗଲା ମୂଲ୍ୟହୀନ । ସେ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସତି ଛୁଟି ପାଇଁ । କେତେଦିନ ବା ଛୁଟି । ସୁଲ ପରେ ରମି ଗଲା ଖଟଗପୁର ଇଂଜିନିୟରିଂ ପଢ଼ିବାକୁ ଏବଂ ତା’ପରେ ସୁଦୂର ମ୍ୟାସାଚୁସେଟ୍ସ । ସବୁ କିଛି ଅରୁଣାଭଙ୍କ ବ୍ୟବସାୟୀ ମଣିଷ ଆଗରୁ ଯୋଜନା କରି ରଖିଥିଲା । ଅର୍ଚ୍ଚନା ତଥାପି

ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଥିଲେ । ପଢ଼ା ଶେଷ ହେବ । ରମି ଫେରି ଆସିବ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ । ତା' କାହାଣୀର କରିବେ । ଘର ପୁଣି ପୁରି ଉଠିବ ତାଙ୍କର ।

ବୋଧହୁଏ ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖିବା ଭବିଷ୍ୟତ ହେଲା ନାହିଁ । ହଠାତ୍ ସେଦିନ ଭଦ୍ରପୁର ହୋଇ ଅରୁଣାଭ ଘରରୁ ଧାଇଁ ଆସିଲେ ଅସମୟରେ । ଅର୍ଦ୍ଧନା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ, ଅବାକ୍ ।

“ଅର୍ଦ୍ଧନା, ଓଃ ହନି, ମୁଁ ଆଜି କି ଖୁସି ! ରମି ହ୍ୟାଜ ମେଡ଼ ମି ସୋ ପ୍ରାଇଡ଼ । ମୋର ଆଉ ଚିନ୍ତା କରିବାର କିଛି ନାହିଁ । ଆଶଙ୍କା କରିବାର କିଛି ନାହିଁ । ଆଜି ରମି ପ୍ରମାଣିତ କରି ଦେଇଛି ଯେ ସେ ଏତେ ବଡ଼ ବିଜିନେସ୍‌ର ସୁଯୋଗ୍ୟ ଭରସାପକାରୀ । ଯାହା ମୁଁ ଏତେବର୍ଷ ଧରି ପାରି ନ ଥିଲି, ଆଜି ସେ କରି ଦେଖାଇ ଦେଲା ।”

ଅରୁଣାଭଙ୍କ ହାତରେ ଏଗେଗ୍ରାମ । ଅର୍ଦ୍ଧନାଙ୍କର ପଢ଼ିବାର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନ ଥିଲା । “କୁହ, ଶୀଘ୍ର କୁହ, ରମି କେବେ ଆସିବ ? ଆସିବା କଥା ଲେଖିଛି କି ?”

“ଧେର୍”, ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲେ ଅରୁଣାଭ, “ତୁମେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲେକମାନେ ଏଇ ଛୋଟ ଛୋଟ ଜିନିଷ ନେଇ ଜୀବନଟା କଟେଇ ଦିଅ । ...ରମି ଏମା: ଆଇ: ଟିରେ ପଢ଼ିବା ବେଳେ ମାଇକ୍ରୋଟିପ୍ ଉପରେ ଶୁଭିଚା ପେଟେଣ୍ଡ ପାଇଥିଲା । ସେ କଥା ତ ତୁମେ ଜାଣ । ସେ ଆଗରୁ ଲେଖିଥିଲା । ଏବେ ଜେନେରଲ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକସର ଗୋଟିଏ ସବର୍ସିଡ଼ିଆରି ସାଙ୍ଗରେ ମିଶି କରି ନୂଆ କମ୍ପାନୀଟିଏ ଖୋଲିଛି । ଏତେଦିନ ଧରି ମୁଁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲି, କିନ୍ତୁ ଆମେରିକାକୁ ମୋ ବ୍ୟବସାୟ ନେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ଦେଖ, ମୋ ପୁଅ ମାତ୍ର ଛବିଶ ବର୍ଷ ବୟସରେ ତାହା ସମ୍ଭବ କରିଦେଲା । ସେ ନୂଆ କମ୍ପାନୀ ସମ୍ଭାଳିବ । ନ୍ୟୁୟର୍କରେ ଗୋଟିଏ ଆପାର୍ଟମେଣ୍ଟ କିଣିଛି । ଆପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ତ ତାକୁ ସେଇଠି ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।” ଶୁଭି ଯାଇ ଯାଇ ବୁଲିପଡ଼ି ଅରୁଣାଭ କହିଲେ, “ଓ ହଁ, ରମି ତୁମକୁ କହିଦେବାକୁ ଲେଖିଛି ଯେ ସେ ଆରବର୍ଷ ଆଡ଼କୁ ଭରତ ଆସିପାରେ ।”

ଅର୍ଦ୍ଧନାଙ୍କ ହାତ ଧରିଥିବା କୁଟା ଖିଅରୁ ଛାଡ଼ି ଛାଡ଼ି ଯାଉଥିଲା । ଏତେଦିନ ଧରି ଶୁଖି ଯାଉଥିବା ଲୁହ ବୋହିବାକୁ ନାଗଲା । ଛାତି ଭିତରେ ଜମାଟ ବାନ୍ଧି ରହିଥିବା ଯନ୍ତ୍ରଣା କିନ୍ତୁ ରକ୍ତ ବିନ୍ଦୁ ହୋଇ ଆଖିରୁ ବୋହି ଯାଉଛି ।

ହାତ ମୁଠେଇ ଆଣିଲେ ସେ । ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ବର୍ଷ ଏମିତି ଆଶା ସାଉଁଟି ସାଉଁଟି ସେ କଟେଇ ଦେଇ ପାରିଲେ । କ'ଣ ପାଇଲେ ସେ ? କ'ଣ ବା ଦେଲେ ?

ଦୀର୍ଘ ଅଠଶଳିଶ ବର୍ଷ ଯିଏ ଯତ୍ନରେ ପରମ୍ପରାପେକ୍ଷୀ ହୋଇ ବଢ଼ିଛି ତା' ପକ୍ଷରେ ଏଭଳି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ଆଦୌ ସହଜ ନୁହଁ । ଅର୍ଚ୍ଚନା ସେ କଥା ଜାଣିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ନା— ତେଣୁ ନ କରି ସେ ହାର୍ ମାନିବେ ନାହିଁ । କେବେ ନୁହଁ ।

ସେହିନ ରବିବାର । ସକାଳୁ ବଗିଚାରେ ବସି ସେମାନେ ଗୁହା ପିଉଥିଲେ । ଅରୁଣାଭଙ୍କ ହାତରେ ଇକୋନମିକ ଟାଇମ୍ସ । ଗୁହା କପ୍ରେ ଥରେ ମୁହଁ ଲଗାଇ ଚିପୟ ଉପରେ ରଖିଦେଲେ ଅର୍ଚ୍ଚନା ।

“ମୁଁ ଉବୁଛି କିଛିଦିନ ପାଇଁ ପଣ୍ଡିତେରୀ ଯିବି ।”

“ପଣ୍ଡିତେରୀ ?” ଅରୁଣାଭ ଖବର କାଗଜ ଉପରୁ ମୁହଁ ଠେକି ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଗୁହଁଲେ । ଅର୍ଚ୍ଚନା ଯଦି କେଜି ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ହୀରା ସେବ୍ କିଣିବା କଥା କହି ଥାଆନ୍ତେ ସେ ଏତେଟା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ନ ଥାଆନ୍ତେ !

“ଏ ହଇଚଇ ଆଉ ଭଲ ଲଗୁନି । ସହରଠୁଁ ବହୁତ ଦୂରକୁ ଗୁଲିଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି । ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ସେଇଠି ଅଛି । ତା' ସାମନା ସେଠି ପଡ଼ାନ୍ତି । ତାକୁ ମୁଁ କିଛିଦିନ ଆଗରୁ ଚିଠି ଦେଇଥିଲି, କାଲି ତା'ର ଉତ୍ତର ଆସିଛି ।”

“ଠିକ୍ ଅଛି । ମୁଁ ତୁମ ପାଇଁ ଫୁଲର୍ ଟିକେଟ୍ ମଗେଇ ଦେଉଛି । ମାତ୍ରାସ ଅଫିସକୁ ଫୋନ୍‌କରି କହିଦେଉଛି ଯେ ଏଆର୍‌ପୋର୍ଟରୁ ପଣ୍ଡିତେରୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯିବାପାଇଁ କାର୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବେ ।”

“ନା”

“ନା ?.....ମାନେ ?”

“କିଛି କରିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ମୁଁ ଟ୍ରେନ୍ ଟିକେଟ୍ କରି ଆଣିଛି ।”

“ଟ୍ରେନ୍ !!” ନାକ କୁଞ୍ଚେଇଲେ ଅରୁଣାଭ ।

“କାହିଁ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ମଣିଷ କ'ଣ ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ ?” ଅର୍ଚ୍ଚନାଙ୍କ ସ୍ଵରରେ ଚିତ୍ରତାର ଆଭାସ, “ମୁଁ ହାଡ଼ା ବାଙ୍ଗାଲେର୍ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍‌ରେ ଯାଉଛି । ମାତ୍ରାସରେ ଖସେଇ ସେଠୁ ପଣ୍ଡିତେରୀ ଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବି ।”

ହଠାତ୍ ଅରୁଣାଭ ହସିବାକୁ ଲାଗିଲେ, “ତୁମେ ଗୋଟିଏ ହୋସ୍‌ରେ କଥା କହି ଯାଉଛ । ଯିଏ ଶୁଣିବ କହିବ ବଡ଼ଲୋକୀ ଖିଆଇ । ଏତେଦିନ ଏଆରକଣ୍ଠସନ୍ତୁ

ଘରେ ଚଳିଲ । ବାହାରେ ପାଦଦେଲେ ଗାଡ଼ି । ସବୁବେଳେ ଖବର ବୁଝିବା ପାଇଁ ଗୁରୁପଟେ ଲେକ । ବର୍ତ୍ତମାନ କହୁଛ ଟ୍ରେନରେ ବସ୍ରେ ଟ୍ରାଭେଲ୍ କରି ଆଶ୍ରମରେ ରହିବ ? ଯେ ତ ପଲଭ ମାଂସ ଖାଇ ଖାଇ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଯାଉଥିବା ଲୋକର ଶାଗ ପଖାଳକୁ ଲେଉଟାଇବା ଭଳି କଥା ହେଲା ।”

ଅର୍ଚ୍ଚନାଙ୍କ ଭିତରେ କ’ଣ ଯେମିତି ପଥର ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ଶାଗ ପଖାଳର ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଅବୁଶାଭ ବା କେମିତି ବୁଝିବେ ?

ଦୃଢ଼ ସ୍ଵରରେ ସେ କହିଲେ, “ସବୁ ଆଡ଼ାଚୌଡ଼ା ଅଭ୍ୟାସ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ମୁଁ ଥରେ ଯାଇକରି ଦେଖେ ରହି ପାରୁଛି କି ନାହିଁ ।”

ଅର୍ଚ୍ଚନାଙ୍କ ଆଖି କିନ୍ତୁ କହୁଥିଲା ସେ ମୁକ୍ତି ରାହାଟି । ସୁନାର ପଞ୍ଜୁରୀରୁ ମୁକ୍ତି । ସେମିତି ବିଶେଷ କିଛି ଡେରି ହୋଇନି । ଅଠଗୁଳିଶ ବର୍ଷ କି ବା ଏମିତି ବୟସ ! ଆଉ ଥରେ ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ କରିବେ ସେ ଏବଂ ସେଇ ହେବ ତାଙ୍କର ହାତ ତିଆରି ଜୀବନ ।

x

x

x

x

ଆଜି କିଛି ସମୟ ପରେ ମାତ୍ରାସ ଆସିଯିବ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଫର୍ଟ ହୋଇନି । କିନ୍ତୁ ଅର୍ଚ୍ଚନା ନିଜ ଜିନିଷ ସଜାଡ଼ି ବାନ୍ଧି ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଉପର ବର୍ଥ ଦୁଇଟିରେ ଯୁବକ ଦୁଇଜଣ ନିଶ୍ଚିତରେ ଶୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଗଡକାଲି ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଗସ୍ତଥିଲେ । ବାଙ୍ଗାଲେରର କେଉଁ ବ୍ୟାଙ୍କରେ କାମ କରନ୍ତି ସେମାନେ । ଅର୍ଚ୍ଚନାଙ୍କ ସାମ୍ନା ବର୍ଥ ଖାଲି ପଡ଼ିଥିଲା । ଓ.ଲାଟିୟରରେ ଜଣେ କେହି ଉଠିଛନ୍ତି । ଗତିରେ ଖୁଁ ଖୁଁ କାଶ ଶୁଣିଥିଲେ ସେ । ଉତ୍ତୁଲେକ ଜଣକ ମୁହଁ ବୁଲାଇ ଶୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ବୟସ ବ୍ୟତି ନିଷୟ । ଧଜା ବାଜୁ ଦେଖି ଅନୁମାନ କରୁଥିଲେ ଅର୍ଚ୍ଚନା । ସେ ବି ବାଙ୍ଗାଲେର ଯିବେ ବୋଧହୁଏ । ପଡକା ଚଦର ତଳୁ ତାଙ୍କର ଦେହ ଥରି ଥରି ଉଠୁଛି । ଆଃ—ବିଚର କାଲି ରାତିରେ ବି ଖୁବ୍ କାଶୁଥିଲେ । ଥଣ୍ଡା ଧରି ଯାଇଛି ନିଷୟ । ଅର୍ଚ୍ଚନାଙ୍କ ମନ ତରଳି ଯାଉଥିଲା ।

ଏଇ ତ— ମାତ୍ରାସ । ଚରଚର ହୋଇ ଗୁଲି ଯାଉ ଯାଉ ତାଙ୍କ ପାଦ ଟିକିଏ ରହିଗଲା । କ’ଣ ଯେମିତି ସାମାନ୍ୟ ଚିତ୍କାରଲେ ସେ । ତା’ ପରେ ଦେହକୁ

ଧଳା ଶାଲ୍‌ଟି କାଟିନେଇ ବୟସ ଭଦ୍ରଲେକଙ୍କ ଦେହରେ ଘୋଡ଼େଇ ଦେଇ ଓହ୍ଲେଇ
ଗଲିଗଲେ ।

ପରଦିନ ତେକାନ୍ ହେଉଛନ୍ତୁର ବୃତୀୟ ପୃଷ୍ଠାରେ ଛୋଟ ସମାଦର୍ତ୍ତୀ
ବାହାରିଥିଲା । ହାଓଡ଼ା ବାଙ୍ଗାଲେର ଏକ୍ସପ୍ରେସର ଫା.ଷ୍ଟକୁସ କମାରମେଣ୍ଟରୁ ଧଳା
ଶାଲ୍ ଘୋଡ଼ି ହୋଇଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଶବ ମିଳିଛି । ତାଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିଥିବା
କାଗଜରୁ ଜଣା ପଡ଼ିଛି ଯେ ତାଙ୍କର ନାମ ବିନୟ ଦାସ । ତାଙ୍କର ଆତ୍ମୀୟମାନଙ୍କୁ
ସିଟି ପୋଲିସ୍ ସ୍ଵେଚ୍ଛାରେ ଶ୍ରୀ କାମାଧ୍ୟକ୍ଷ ସହିତ ଦେଖା କରିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ ।

ସମାଦର୍ତ୍ତୀ ଅର୍ଚ୍ଚନାକ ଆଖିରେ ପଡ଼ି ନ ଥିଲା ।

ଜନଶାଃ...

ବୁଝୁର ‘ମା, ମୋ ସାହିତ୍ୟ ବହି କାହିଁ ଏବଂ ପାପୁର ‘ମା, ମୋଟା ପାଉନି’କୁ ବେଖାତିର କରି ଶୋଇ ପରଟା କରି ଗୁଲିଥିଲା । ପରଟା ବେଲ ଓ ଲଜା ଦିଲଟା ଯାକ ଏକାଠି । ମେସିନ୍ ଲଜି ହାତ ଦିଲଟା ଥରେ ପରଟା ବେଲି ପଇଉଛି, ପୁଣି ତା’ପରେ ପଡ଼ିଥିବା ପରଟାକୁ ଓଲଟାଇ ଘିଅ ଦେଉଛି । ସେପାଖ ବୁଲାଇ ବସିଛି ଆଳୁ ଲଜା । ପରଟାତଳ ଲଜା ସବୁ ସବୁ ଆଳୁ ଲଜା ହୋଇ ଯାଇଥିବା । ଖଡ଼ିକାରେ ଆଳୁ ଖିଣ୍ଡେ ଚିପି ଦେଖିଲା ସେ ।

“କପେ ଗୁହା ମିଳିବ ?” ଲେଷେଇ ଘର କବାଟରେ ଆଉଟି ପଡ଼ି ଠିକ୍ ସେତିକି ବେଳକୁ କହିଲେ ଗୌତମ । ଶୋଇର ସର୍ବାଙ୍ଗ ଗଗରେ ଜଳିଗଲା । ସେ କ’ଣ ଭେଟିକି ଦେଖାଇବ କି ? କିଛି ନ କହି କେବଳ ମୁଣ୍ଡଟା ପଛକୁ ବଙ୍କେଇ ଘିରି ଦୃଷ୍ଟିରେ ସାମାନ୍ୟ ଦେଖିଲା ଚିକିଏ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସାଲିସ୍ କର ନରମ ଗଳାରେ ଗୌତମ କହି ପକେଇଲେ, “ନାହିଁ ନାହିଁ, ଏଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେବାର ଦରକାର ନାହିଁ । ତୁମେ ତୁମ ସୁବିଧାରେ କପେ ଦିଅ । ଆଉ ପିଲାକୁ ଜଳଖିଆ ଦେଇ ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଅ । ତା’ପରେ...” ଲୁଲିଗଲେ ସେ ।

ଈଃ ! ଘର ଭିତରେ ସମସ୍ତେ ଚିକିଏ ବୁଝିବାର ନ ହେଲେ କେତେ ଆଉ ଏକା ସମ୍ଭାଳିବ ସିଏ ? ଶୋଇ ମନେ ମନେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଉଠୁଛି । ଏଇମିତିଆ ସମୟରେ ତା’ର ଶାଶୁଙ୍କ କଥା ଖୁବ୍ ମନେ ପଡ଼େ । ଯେତେଦିନ ବର୍ଷିଥିଲେ ଲେଷେଇର ସବୁ ଦାୟିତ୍ୱ ତାଙ୍କର । ସେଇ ଶେଷ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ନିଜ ହାତରେ ସେଦିନ

ରତିରେ ଲଭ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି, ଇଲିସି ମାଛର ପୁରର ଝୋଳ କରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଖୁଆଇଲେ ।
 ‘ଦେହଟା କେମିତି ଟିକେ ଲଗୁଛି’ କହି ନିଜେ ନ ଖାଇ କିନ୍ତୁ ଶୋଇଲେ ଏବଂ ସବୁଦିନ
 ପାଇଁ ଶୋଇଗଲେ । ଗକାଳକୁ ଆଉ ମଣିଷଟା ନ ଥିଲା । କେମିତି ହସ ହସ ମୁହଁରେ
 ସବୁକିଛି ସମାଜି ଥିଲେ କେଜାଣି ! ତାକୁ ଦେଖି ଶୋଇ ଭବିଥିଲା ଶେଷେଇଟା ଆଉ
 କ’ଣ ଏମିତି ? ହାତ ହଲେଇଦେଲେ ହେଲା ।

କିନ୍ତୁ ଯେବେଠୁଁ ନିଜ ମୁଣ୍ଡରେ ଦାୟିତ୍ୱଟା ପଡ଼ିଲାଣି, ସେ ବୁଝୁଛି ଖାଲି ଉଡ଼
 ଦି’ଟା ପୁଟାଇ ଦେଲେ ବା ଉଜାଭଳି ଦି’ଖଣ୍ଡ କରିଦେଲେ ଶେଷେଇ ଦାୟିତ୍ୱ ସରେ
 ନାହିଁ । ପ୍ରଥମରୁ ଆଗ କଟା ଧୁଆ । ଶେଷେଇ ସରିଲେ ପୁଣି ଧୁଆ ପୋଛା । ଖାଇବା
 ପରେ ରଖା ଧୁଆ । ଏ ଯେମିତି ଗୋଟିଏ କେବେ ଛିଣ୍ଡୁ ନ ଥିବା ଦର୍ଶନିକ ଗଣିତ ।

ଆଜି କଥାଟା ଦେଖ । ସକାଳୁ ଯେତେବେଳେ ତୁଳୀ ଖାଲି ପଡ଼ିଥିଲା, ସେ
 ଗୌତମଙ୍କୁ ଆଗ ପରୁରି ନେଇଥିଲା, “ଏଇ, ଆଉ ଗୁହା ଦରକାର ତ ଏବେଠୁଁ କହି-
 ଦିଅ । ଥରେ ତୁଳୀରେ ରଜା ବସେଇଲେ ମୁଁ ଆଉ ଓହ୍ଲେଇ କରି ପାରିବିନି ।”

ଖବର କାଗଜରୁ ଅଳ୍ପ ମୁହଁ ଉଠାଇ ଗୌତମ କହିଥିଲେ, “ସ୍ୱପ୍ନ କଲ୍ ତ
 ସରିନି ଏଯାବତ୍ । ଏବେଠୁଁ କେମିତି କହି ପାରିବି ?”

ଅଥଚ ଠିକ୍ ଯେତିକିବେଳେ ସେ ମରିପଡ଼ି ପିଲାଙ୍କ ଜଳଖିଆ କରୁଛି ସେତିକି-
 ବେଳେ ଗୁହା ବରଦ !

ଗୁହା ଚିତାଟା କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ମନରୁ ଦୂରେଇ ଦେଇ ପୁଣି ପରଟା
 ଉଜାରେ ମନ ଦେଲା ଶୋଭା । ରାଗରେ ମୁଣ୍ଡଟା ଗରମ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ବି ଅନ୍ୟ
 ଦିନ ଭଳି ସବୁ କିଛି ଠିକ୍ ଠିକ୍ ହେଲା । ପିଲାଏ ଶାନ୍ତିରେ ଜଳଖିଆ ଖାଇଲେ ।
 ଗୌତମଙ୍କୁ ଆଉ କପେ ଗୁହା ମଧ୍ୟ ମିଳିଲା । ବୁଦୁର ସାହିତ୍ୟ ବହି ତକିଆ ତଳେ
 ଥିଲା । ପାପୁର ମୋକ୍ଷା ହଳକ ଆଲମାରୀ ଭିତରେ ରହି ଯାଇଥିଲା । ପିଲାଙ୍କ ସ୍କୁଲ
 ବସ୍ ଆସେ ଠିକ୍ ଆଠଟାରେ । ଝଙ୍କା ଘାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ଶୋଭା ହାତ
 ହଲେଇଲା ।

ତା’ପରେ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କର ଓ ଗୌତମଙ୍କର ଜଳଖିଆ ପର୍ବ । ନଅଟା ବେଳେ
 ଗୌତମ ବାହାରି ଯାଆନ୍ତି ଅର୍ଘ୍ୟ । ଘରକାମ କରୁଥିବା ଠିକା ଗୁକରଣୀଟା ଆସୁ
 ଆସୁ ପ୍ରାୟ ଦଶ । ତା’ପରେ ପୁଣି ଲଗିଯାଏ ତା’ କାମ ତଦାରଖ, ଶେଷେଇ
 ଆୟୋଜନ ।

ନଅରୁ ଦଶ । ଏଇଟା ଶୋଭର ଅତି ପ୍ରିୟ ସମୟ । ଖୁବ୍ ଆପଣାର ସମୟ । ଭରି ଭଲ ଲଗେ ତାକୁ ଏଇ ବେଳଟା । ରେଷେଇ ଘରେ ଟିକିଏ ହାତ ବୁଲେଇ ନେଇ ନିଜର ଜଳଖିଆ ଥାଳୀଟି ଧରି ଗୁଲିଆସେ ଶୋଇବା ଘରକୁ । ଶୁଶୁର ସବୁବେଳେ କହନ୍ତି, “ମା’ରେ, ଏତେ ବେଳ କରି ଜଳଖିଆ ଖାଇଲେ ପେଟ ନିଆଁ ହୋଇଯିବ ନାହିଁ ? ଆମ ସାଙ୍ଗରେ ଏକାଠି ବସିପଡ଼ ।”

ଶୋଭ ଭଲ ହୁଏ ନାହିଁ । “ନାହିଁ ବାପା, ସବୁ କାମ ସାରି ଖାରିରେ ଖାଇବି ।”

ଖାଲ ଖାଲ ବାରମ୍ବାର ଉଠିବାକୁ ତାକୁ ଆଦୌ ଭଲ ଲଗେ ନାହିଁ । ପୁଣି ଖାଇବା ସବୁଣୁ ନ ସବୁଣୁ ଦୋଡ଼ି ଦୋଡ଼ି ବାକୀ କାମ କରିବା କି ସେ ବିରକ୍ତିକର !

ସେଇଥିପାଇଁ ତ ସେ ସବୁକାମ ସାରି ଜଳଖିଆ ପ୍ଲେଟ୍‌ରେ ହାତ ଦିଏ । ତେରି ଟିକିଏ ହେଉ ପଛକେ । ସକାଳର ଦୋଡ଼ା ଦୋଡ଼ି ପରେ ଏଇ ଶାନ୍ତ ପରିବେଶର ତୁଳନା ହୁଏ ନାହିଁ । ଶୋଇବା ଘରର ଗୋଟିଏ କନ୍ଦରେ ପଡ଼ିଥିବା ଆୟମ ଚୌକୀରେ ବସି ସେ ଜଳଖିଆ ଖାଏ; ଟେପ୍‌ରୁ ଗୀତ ଶୁଣେ; ଖବର କାଗଜ, ପତ୍ରିକାରେ ଆଖି ବୁଲଏ ।

ସେଦିନ ମଧ୍ୟ ସବୁଦିନ ଭଳି ଖାଇବା ଆରମ୍ଭ କରୁଥିଲା ଶୋଭ, ହଠାତ୍ କାନରେ ବାଜିଲା କଲିଂବେଲ୍‌ର ଶବ୍ଦ ।

ଏତେବେଳେ ପୁଣି କିଏ ? ଠିକାଟା ଆଜି କ’ଣ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଗୁଲି ଆସିଲା !

ଧେରୁତେରି ।

ବିରକ୍ତିରେ ଉଠୁ ଉଠୁ ଶୁଣିଲା କବାଟ ଖୋଲିବାର ଶବ୍ଦ । ଶୁଶୁର ଖୋଲିଛନ୍ତି ଏବଂ ପରେ ପରେ ହିଁ, “ଆସନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା ଆସନ୍ତୁ, ଏଇଠି ବସନ୍ତ... ହଁ ହଁ। ସେଠି ବସିଲେ କାହିଁକି, ବେତ ଚୌକୀରେ ପିଠି ଦରଜ ହେବ । ଏଇଠି ସୋଫା ଉପରେ ବସନ୍ତ ।”

କବାଟ ପାଖରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ମାରି ଆସି ପୁଣି ଥରେ ଆରମ୍ଭ ଚୌକୀରେ ଥପ୍ କରି ବସିଗଲା ଶୋଭ । ହେ ଭଗବାନ ! ଆଜି ପୁଣି ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଜଣେ ହାଜର ! ୩୫ !

ଥଧା ଖାଇଥିବା ଜଳଖିଆ ପ୍ଲେଟ୍‌କୁ ସେ ଠେଲି ଦେଇ । ଖାଇବାର ସବୁ ଆଗ୍ରହ ଶୁଲିଗଲଣି । ନା— ଆଉ ସହି ହେଉ ନାହିଁ । ହେଉଥାନ୍ତା ଅବା ଦିନେ ଅଧେ କଥା । ଲଗ ଲଗ ସବୁଦିନ ଏମିତି ହେଲେ କିଏ ବା ସହିବ ? ହିସାବ କଲ ଡଳି ପ୍ରତିଦିନ ଶୁଶୁର କାହାକୁ ନା କାହାକୁ ଧରି ଆଣିବେ । ହେଉ ହେଉ ଏମିତି ହେଲଣି ବିନା ନିମନ୍ତ୍ରଣରେ ମଧ୍ୟ ଲୋକ ଆସି ହାଜିର ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ଏଇ ଏବେ ଯେମିତି ।

କିଏ ଗୁହା ପିଇବ ତ ଆଉ କିଏ କର୍ପି । କାହାର ପୁଣି ସେସବୁ ଚଳେ ନାହିଁ, ଫଳ ଟିକିଏ ଖାଲି କାଟି ଦେବାକୁ ହେବ । ତା’ ନାହିଁ ? ନ ଥାଉ— ଦହି ? ଲେମ୍ବୁ ?? ଟିକିଏ ଚିନି ଦେଇ ସରବତ କରିଦେଲେ ଚଳିବ ଯେ.....

ଅଥଥାଟାରେ ଖଟଣୀ ବଢ଼େ ତା’ର । ଏମିତିରେ କି କାମ କିଛି କମ୍ ! ତା’ ଉପରେ ପୁଣି କିଏ ନାହିଁ କିଏ ଏମାନେ; ତାଙ୍କର ବାର ଫରମାସୀ । ଶୁଶୁର ଅତି ଉଲ୍ଲୋକ ବୋଲି ସିନା ! ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମହାପୁରୁଷ ଭାବି ଘରଟାକୁ ଧର୍ମଶାଳା କରି ସାରିଲେଣି । ତାଙ୍କୁ କିଏ କ’ଣ କହିବ ?

ଏଇ ତ ସେଦିନର କଥା । କଲିକତାରେ ଗୁଡ଼ାଏ ବର୍ଷ ରହି ଫେରିଥିବା ଭଗବାନ ବାବୁଙ୍କୁ କରୁଡ଼ୀ ଖୁଆଇବାର ଲୋଭ ଦେଖାଇ ଘରକୁ ଡାକି ଆଣିଥିଲେ ସେ । “ଆଜ୍ଞା, ଏମିତି କରୁଡ଼ୀ ଆପଣ କଲିକତାରେ କେବେ ଖାଇ ନ ଥିବେ ! ଥରେ ଖାଇ ଦେଖନ୍ତୁ । ଖାଲି ସେତିକି— ମା’ ମୋର ଯାହା ସନ୍ଦେଶ କରେ ନା, କଲିକତା ସନ୍ଦେଶକୁ ହାର ମନେଇ ଦେବ । ଶୋଭା ରେ, ମା’ କେବେ ଦିନେ ସନ୍ଦେଶ କଲେ ମତେ ଆଗରୁ କହିବୁ । ମୁଁ ଭଗବାନ ବାବୁଙ୍କୁ ଡାକି ନେଇ ଆସିବି । ଆଜ୍ଞା ?”

ମୁଣ୍ଡ ଟୁଙ୍ଗାରି ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳର ସବୁ କାମ ଛାଡ଼ି କରୁଡ଼ୀ କରି ବସିଥିଲ ଶୋଭା । ନା ପିଲା ଦିଇଟାଙ୍କର ପଢ଼ା ଦେଖି ହେଲ ନା ଭଲଭେ ରାତି ରେଷେଇ କରି ହେଲ ।

ଆଉ ରସବିହାରୀ ଦାସ ? ସେଇ ଯୋଉ କଳା ମୋଟା ଗେଡ଼ା ହୋଇ ଲୋକ ଜଣକ ? ଦେହରେ ସବୁନେଜେ ମଇଳା ଟିକିଟା ଧୋତି ପଞ୍ଜାବୀ, କେବେ ସାବୁନ ବାଜିନି ଯେମିତି । ପାଣିଟିଆ ଲେଉଟ ଲଗା ଆଖି ଦିରଟା ଘୁରି ବୁଲୁଥିବ ଘର ସାରା । କ’ଣ ଫାଇଦା ନିଆଯାଇପାରେ ? ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଶୋଭାର ଭିତରୁ ବାଜି ଉଠି ଆସେ । କିନ୍ତୁ ଯେତେ ଯାହା ହେଲେ ଶୁଶୁରଙ୍କର ବନ୍ଧୁ । ସହିବାକୁ ହୁଏ ।

ତିନି ଗୁରିଦିନ ତଳେ ଗସବିହାରୀ ଦାସ ଆସି ଗୁଡ଼ାଏ ସମୟ ବସିଗଲେ । ଆଉ ଦହି ସରବତ । କିଛି ସମୟ ପରେ ପୁଣି ଗୁଡ଼ା । ସେଇଠି ଶୋଇବାକୁ ମଧ୍ୟ ଅଧ୍ୟା-
ସଦାଏ ବସିବାକୁ ହୋଇଥିଲା । ପାଖରେ ବସାଇ ବୋହୂର ବହୁମୁଖୀ ସ୍ତତିର ଲପରେ
ଶୁଣୁର ଛୋଟକାଟିଆ ଉଷଣଟିଏ ଦେଇଥିଲେ ।

“ଶୋଇ ମା’ଟା ଦେଖିବାକୁ ଏମିତି ଗୋଟିଏ ସିନା, କିନ୍ତୁ ଅତି ଗୁଣର ।
ନିଜ ପ୍ରତି ଅନ୍ତର କରି କରି ଏମିତି ଚେହେରା କରି ଗଣିଛି । କିନ୍ତୁ କେତେବେଳେ
ହେଲେ ଅଳସେଇ ବସିବା ମୁଁ ଦେଖିନି । ଘର କାମ । ତା’ ଉପରେ ପିଲାକୁ ପଡ଼ାଏ ।
ଏଣେ ସିଲେଇ— ଏଇ ଦେଖୁଛନ୍ତି ନା ଯେତେକ ଫଟ କାନ୍ଧରେ ଖଜା ହୋଇଛି ସବୁ
ସେ କରିଛି । ଏଇ ଟେବୁଲ୍ କୁଥିରେ ଫୁଲ ବି ସେ ପକେଇଛି । ଆମ ବାଙ୍କବାବୁକୁ
ପଚାରିବେ, ସେ କହିବେ । ତାଙ୍କ ନାତୁଣୀ ପାଇଁ ଦିଲଟା ଫୁଲ୍ ସିଲେଇ କରି ଦେଇ-
ଥିଲା ଯେ ତାଙ୍କ ଝିଅ ଜୋଇଁ ଆଜିଯାଏଁ କହି ହେଉଛନ୍ତି । ଆଉ ମୋ ସେତରୁ ?”
ନିଜ କୋଠାରୁ ଧଳା ହାତ୍ ସେତରୁଟିକୁ ନେଇ ଆସି ଗର୍ବର ସହ ଦେଖାଇଥିଲେ
ସେ । “ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ ବୁଣିଥିଲା ମୋ ପାଇଁ । ପୁରୁଣା ସେତରୁଟା ଭିଲ ହୋଇ
ଗୋଟିଏ ଦିଲଟା ଜାଗାରେ କଣ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ହେଲେ ଚଳୁଥିଲା ତ ! କିନ୍ତୁ
ମା’ର ଏକା ଜିଦି । ଆଜ ସେଇଟା ପିନ୍ଧିବାକୁ ହେବନି । ଏମିତି ଗୁଣର ବୋହୂ...
ତିଷ୍ଟିକିସନ୍ ଗଣି ପୁଣି ବି.ଏ. ପାଶ୍ କରିଛି ଯେ !”

ନିଜ ପ୍ରଶଂସା କେତେ ଆଉ ଶୁଣିବ ଶୋଇ ? ତାକୁ ମାଡ଼ି ମାଡ଼ି ପଡ଼ୁଥିଲା ।
ଶୁଣୁରକର ଲମ୍ବା ଉଷଣରେ ଗସବିହାରୀ ଦାସକର କୌଣସି ଆଗ୍ରହ ଥିଲା କି ନାହିଁ
ଠାକୁର ଜାଣନ୍ତି । ହେଲେ ଖୁବ୍ ମନଯୋଗ ଦେଇ ଶୁଣିବାର ଉଜ୍ଜା କରୁଥିଲେ । ଉଠିବା
ବେଳେ କିନ୍ତୁ ଠିକ୍ ସ୍ମୃତିଧାରୀ ମାରି ନେଲେ ଅନ୍ୟ ସବୁଥର ପରି, “ତୁମେ ମା’ ଏତେ
କ’ମ କରୁଛ । ଏ ବୁଡ଼ା ପୁଅ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ମଫଲର୍ ବୁଣି ବିଅତ ନାହିଁ ?”

“କାହିଁକି ନୁହଁ ?” ଶୋଇ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଅଧିକାରଭର ଦୃଷ୍ଟି ପକେଇ
ଦେଇ ଆଗ୍ରହରେ ଶୁଣୁର କହି ପକେଇଲେ, “ଏଇ ସେତରୁ ବୁଣିବା ପରେ ବେଶ୍ ଭଲ
ରହିଯାଇଥିଲା । ସେଥିରେ ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ମଫଲର୍ଟିଏ ହୋଇଯିବ ଯେ ! ନା କ’ଣ
ମା’ ?”

ଶୋଭା ହସିଦେଇ ଛୋଟ ହୁଁ ମାରିଥିଲ । ସେ ଆଉ କହି ପାରିଲ ନାହିଁ ଯେ ବାକୀ ଭଲ୍ରେ ସଂନ ଭଗଣୀର ଝିଅ ପାଇଁ ମୋଜା ଓ ଟୋପି ବୁଣିବା ପାଇଁ ସେ କେବେଠାରୁ ଠିକ୍ କରି ରଖିଛି ।

ଶୋଭା ଦାଉ କଡ଼ମଡ଼ କଲ । ନିଜ ଲେକକ ପାଇଁ କିଛି କରୁନି ବୋଲି, ତା'ର କରିବ ର କ୍ଷମତା ଅଛି ବୋଲି ବୁଲି ବୁଲି ସମସ୍ତଙ୍କର ପରମାସୀ ବୁଝିବ ନା କ'ଣ ?

କିଛି ବୁଝି ପାରେ ନାହିଁ ସେ । ସତୁରି ଛୁଇଁ ଯାଇଥିବା ଲେକଟିକୁ କ'ଣ କେମିତି କହିବ ?

ଗୌତମ ବି କେମିତିଆଁ ମଣିଷ ! ସବୁ ଦେଖୁଛନ୍ତି, ସବୁ ବୁଝୁଛନ୍ତି ; ଅଥଚ ପାଟି ଖୋଲିବ ନାହିଁ । ଶୋଭା ତାକୁ ଏ ଦିଷ୍ଟୟରେ କିଛି କହିଲେ ତାଙ୍କ ମୁହଁ କେମିତି ଶୁଖିଯାଏ । ଗାର ପଡ଼ିଯାଏ କପାଳରେ । ଏତେ ଶାନ୍ତ, ନିର୍ମାୟା ହେଲେ ଆଜିକାଲି ଯୁଗରେ ତଳେ ! ହସିଦେଇ ସେ କହନ୍ତି, “ସମାଜ ସେବା କରୁଛ ଇବି ଏତିକି କରି ଦିଅ ।”

କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! ଶୋଭା ଉଗରେ ଉଗର ଦେଇ ପାରେ ନାହିଁ । ନା ଗୌତମଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଝଗଡ଼ା କରି ପାରେ ସେ ।

ସେଇ ପ୍ରଥମ ଥରର ଘଟଣାଟି ତ ଆଜିଯାଏଁ ମନେ ଅଛି ତା'ର । ଏମିତି ହଠାତ୍ ଘରେ ଲେକ ଆଣି ପହଞ୍ଚିବା କଥାରୁ ଚିଡ଼ି ଯାଇଥିଲ ସେ । ଗୌତମ ଶାନ୍ତ ଭବରେ ବୁଝାଇଥିଲେ, “ଆଃ, ଟିକିଏ ବୁଝ ତାକୁ । ମା’ ଗୁଲିଗଲ ପରେ ସେ କେତେ ଏକା ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ବୟାଳିଶ ବର୍ଷ କଣେ ପାଖେ ପାଖେ ରହିବା ପରେ ହଠାତ୍ ଦିନେ ଗୁଲିଗଲ ! ଏତେ ବଡ଼ ଧକ୍କା ସହିବା କ'ଣ କମ୍ କଥା ? ସେଇଥିପାଇଁ ତ ସେ ବାହାର ଲେକଙ୍କଠାରୁ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ ଖୋଜୁଛନ୍ତି !”

“ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ ନା ଆଉ କିଛି !” ଶୋଭା ତାତି ଯାଇଥିଲ । “ଏମାନେ କ'ଣ ସତରେ ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁ ? ଖାଲି ପାଇବା ଆଶାରେ ବାପାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମିଶୁଛନ୍ତି । ଏକଥା ତ ବୁଝେଇ ପାରନ୍ତ ତାକୁ । ...ଆଉ ଆମେ କ'ଣ ତାଙ୍କର କେହି ନୁହଁ ? ଘରେ ତୁମେ ଅଛ, ମୁଁ ଅଛି । ବୁବୁ, ପାପୁ ଅଛନ୍ତି ।”

ଟିକିଏ ତୁମ୍ଭ ରହିଯାଇ ଗୌତମ କହିଥିଲେ, “ମୁଁ ଅର୍ପିତ୍ ଆଉ ପିଲାଏ ସ୍ଥଳ ଖଲ ପରେ ତୁମେ ତୁମ କାମ ନେଇ ବ୍ୟସ୍ତ ରୁହ, ବାପାଙ୍କ ଖବର ବୁଝ, ଦେଖାଶୁଣା କର । କିନ୍ତୁ... । ଏଠି ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁ କିଏ, ଶୋଭା ? ଗପିବା ପାଇଁ ତ ତାଙ୍କର ପୁଣି ଲୋକ ଦରକାର ।”

“ତୁମ ମନସ୍ତାବ୍ଦିକ ବିଶ୍ଳେଷଣତା ବେଶ୍ ତମଜ୍ଞାନ !! କିନ୍ତୁ ମୋ କଥା କେବେ ଭବିଷ୍ୟ ? ଅଥବା କାମର ଗୁପ୍ତ ଯଦି ଏମିତି ପଡ଼ିବ ମୁଁ ପାଗଳ ହୋଇଯିବି । ବାପା ଯଦି ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କର ମୋତେ ଛାଡ଼ି ନ ପାରିବେ ତାକୁ କିଛିଦିନ ପାଇଁ ଗାଁକୁ ପଠେଇ ଦିଅ ନ ହେଲେ ମୁଁ ଇ ଯାଉଛି ବଡ଼ ଭଜନା ଘରେ ମାସେ ଖଣ୍ଡେ ରହି ଆସିବି ।”

ଗୌତମଙ୍କ ମୁହଁ ଯେଭଳି ଭାବରେ ବିବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା, ଶୋଭା ଅତତଃ କୌଣସି ଦିନ ତା’ ଭୁଲି ପାରିବ ନାହିଁ । ସେ କିଛି କହି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ତାଙ୍କର ଶେତା ପଡ଼ିଯାଇଥିବା ଶୁଖିଲା ମୁହଁକୁ ଗୁଣ୍ଠି ଶୋଭାର ସବୁ ଗନ୍ଧ କୁଆଡ଼େ ଭୁଲିଗଲା । ଛିଃ ଛିଃ— ଗନ୍ଧ ମୁଣ୍ଡରେ କ’ଣ ସବୁ ଯେ ସେ କହିଗଲା ! ସତ କଥା ତ ; କି ସମାଧାନ କରିବେ ଗୌତମ ଏ ସମସ୍ୟାର ? ବାପାକୁ ଗାଁକୁ ପଠେଇ ଦେବାର ତ ସ୍ତମ୍ଭ ଭଠୁନି । ହେଳାରେ ହେଳାରେ ଗାଁ ଘର ସାଥୀ ରୁଷୁଡ଼ି ପଡ଼ିଛି । ସେଠି ଯାଇ ବାପା ରହିବେ କୋଉଠି ? ଯଦି ବା ତାଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ଘରଟାକୁ ଠିକ୍ କରାଯାଏ, ତଥାପି ଖିଆପିଆ କଥା ତ ଅଛି । ଦିନେ ଅଧେ ସିନା ସାହି ପଡ଼ିଶାରେ ରହିବାଦି ଗୁଆଇ ଦେବେ, ବେଶୀ ଦିନ କଥା ହେଲେ କିଏ ବା କାହିଁକି କରିବ ? ବୁଢ଼ା ବୟସରେ ଶେଷରେ କ’ଣ ମିଳି ହାତରେ ତୁଲୀ କାଳିବେ ? ଭତ ପୁଟେଇବେ ?

ଶୋଭାର ଭବିବାକୁ କଷ୍ଟ ହୁଏ ।

ଆଉ ତା’ର ଭଜନା ଘରକୁ ଯିବା କଥା । ଓଠର ହସ ଖେଳି ଯାଇଥିଲା ତା’ର । ସେ ଭୁଲିଗଲେ ଯେ ଏ ଘର ଅଟଳ ।

କଥା ନ ବଢ଼େଇ ସବୁ କିଛି ଭୁଲିଯିବାର ଅଭିନୟ କରି ଶୋଭା ଗୌତମଙ୍କ ମନରୁ ଚିତ୍ତା ଦୂର କରି ଦେଇଥିଲା ସେଦିନ ଏବଂ ତା’ପରେ ଦିନାକେତେ ସହିବା

ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲ ସେ । କିନ୍ତୁ ରହି ରହି ପୁଣି ମନ ତଳୁ ବିରକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଠେଲି ହୁଅନ୍ତି । ଗୌତମଙ୍କୁ କିଛି କହିପାରେ ନାହିଁ, ଶେଷରେ ଗର ଛିଣ୍ଡେ ପିଲ ଦିଇଟାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ।

କ'ଣ କରିବ ସିଏ ? ସବୁ ଜିନିଷର ଦାମ ଯେମିତି ବଢ଼ୁଛି, ଗୌତମଙ୍କ ଦରମାଟା ତ ସେଇ ଅନୁସାରେ ବଢ଼ୁନି । ଏଣେ ଘର ଖର୍ଚ୍ଚ, ତେଣେ ପିଲଙ୍କ ପଢ଼ା ଖର୍ଚ୍ଚ । ପୁଅ ଦିଇଟା ବଡ଼ ହେଉଛନ୍ତି, ତାଙ୍କର ବି କେତେ ଆବଦାର । ପଢ଼ୁଛନ୍ତି ଭଲ ସ୍କୁଲରେ । ସେଥିରେ ଯୋଡ଼ା ଭଲ ଦରମା, ବସ୍ ଖର୍ଚ୍ଚ ଆଜି ଧମ୍ବୁକ ପାଇଁ ପାଞ୍ଚଟଙ୍କା, କାଲି ସମ୍ବୁକ ପାଇଁ ଦଶ ଟଙ୍କା । ଏତେ ସବୁ ଭିତରେ ଯେଉଁ ମାପିରୁପି ଚଳିବାକୁ ପଡ଼େ, ଯେ କଥା ଶୋଭା ଛଡ଼ା ଜାଣିବ କିଏ ? ତା' ଭିତରେ ଏଇ ଧବୁ ଯାବତାୟ ଲେକଙ୍କ ଫରମାସୀ ସହି ହୁଏ ?

“କ'ଣ କରୁଛୁ କି ମା' ?”

ଶୁଶୁରଙ୍କ ଘରରେ ଉଠିଲା ଶୋଭା । ମୁହଁର ବିରକ୍ତିକୁ ଭିତରକୁ ଠେଲି ଦେଇ ଓଠରେ ହସ ବୋଳିଲା । ଅଭିନୟ କରିବାକୁ ଇ ପଡ଼ିବ । ମୁଣ୍ଡ ଉପରକୁ ଓଡ଼ଣା ଟାଣି ନେଇ ଦାଣ୍ଡ ଘରେ ପାଦ ରଖିଲା ସେ ।

“ମତେ ତାକୁଛନ୍ତି ବାପା ?”

ସ୍ନେହଭର ଦୃଷ୍ଟିରେ ବୋହୂକୁ ଚିକିଏ ଦେଖିନେଇ ଶୁଶୁର କହିଲେ, “ଆ ମା', ଏଇଠି ବସ । ଦେଖ ତ କିଏ ଆସିଛନ୍ତି ? ହରନାଥ ବାବୁ— ରିଟାୟାତ୍ ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରି ସେକ୍ରେଟେରୀ । ସେଦିନ ତାଙ୍କ କଥା କହୁ ନ ଥିଲା । ମନ୍ଦିରରେ ଦେଖାହୁଏ ବାର-ମାର । କୌଣସି ଦିନ ଘରକୁ ଆସିବାକୁ ରଜି ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଯଥା କୁଆଡ଼େ ସମସ୍ତେ ହଇଗଣ ହେବେ । ମୁଁ ଜବରଦସ୍ତି କାଲିଠୁଁ କହି ରଖିଛି... ଆରେ ନିଜ ଲେକଙ୍କ ପାଇଁ ପୁଣି ହଇଗଣ କ'ଣ ?”

ଶୋଭା ହରନାଥ ବାବୁଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହାତ ଯୋଡ଼ିଲା । ଶୁଶୁର ତ କେତେ ଲେକଙ୍କ କଥା କହନ୍ତି । କାହା କାହା ନାଁ ସେ ମନେ ରଖିବ ? କାହା ବିରୁଦ୍ଧରେ କେବେ କିଛି କହନ୍ତି ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ଭଲ । ଅତି ଭଲ ପରିବାରର । ସମସ୍ତେ ଜୀବନରେ ଗୁଡ଼ାଏ ଭଲଟି କରିଛନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କର ପିଲାମାନେ ଅତି ଶୁଣାର । କେଉଁଠି କିଛି ବାଛି ଦେବା ଭଜି ନାହିଁ । କୋଉଦିନ ଯେ ସେ ଏଇ ହରନାଥ ବାବୁଙ୍କ ବିଷୟରେ ଗପିଥିଲେ ସେ କଥା କ'ଣ ଶୋଭାର ମନେ ଥିଲା ? କହି ଦେବକି, “କେବେ କହୁଥିଲେ ? କାଲି ମୋର ତ କିଛି ମନେ ନାହିଁ ।”

ଭୟ— କ’ଣ ସବୁ ଯେ ସେ ଭବୁଛି ।

ଓଠରେ ହସ ଖେଳାଇ ଶୋଇ କହିଲା, “ବାପା ତ ସବୁବେଳେ ଅପଣଙ୍କ କଥା କହନ୍ତି । ବହୁତ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ଆପଣଙ୍କର । କେବେ ଆସୁ ନ ଥିଲେ କାହିଁକି ?

ହରନାଥ ବାବୁ ଲଜିତ ସ୍ଵରରେ କହିଲେ, “ଘର ଦେଖି ନ ଥିଲି... ।”

ଶୋଇ ମାଡ଼ିବସି କହି ପକେଇଲା, “ଏଥର ତ ଦେଖିନେଲେ, ନିଶ୍ଚୟ ମଝିରେ ମଝିରେ ଆସିବେ ।”

ମୁଖ ! ଗଣ୍ଡ ମୁଖ !! ନିଜ ପିଠିରେ ଦୁଇଟା ବିଧା ଓ ଗାଢ଼ରେ ଦୁଇଟା ଗରୀ ଚଟକଣୀ ବସେଇ ଦେବାକୁ ଲଜା ହେଉଛି ଶୋଭାର । ଯାକୁ ଲ କହନ୍ତି ନା —ଆ ବଜଦ ମଡେ ବିନ୍ଦୁ !

ହେଃ— ଅପଥୀ ଏମିତି ବୋହୁଣିବାର କ’ଣ ବା ଦରକାର ଥିଲା ? ଏତେ ବର୍ଷ ହୋଇଗଲା ; ଏତେଥର ବୁଦ୍ଧି ଶିଖି ସାରିଛନ୍ତି ସେ ; ତଥାପି ଗୁଣ ଗଲା ନାହିଁ । ଲୋକଙ୍କ ସାମ୍ନାରେ ନିଜକୁ ଅତି ଲଜ ବୋଲି ଦେଖାଇବାଟା କ’ଣ ନିହାତି ଜରୁରୀ ? ଶୋଭାର ନିଜ ଉପରେ ଗମ ହେଉଛି ।

“ଆଜ୍ଞା ମା’...” ଶୁଣୁରଙ୍କ ସ୍ଵରରେ ସାମାନ୍ୟ କୁଣ୍ଠା ।

“କ’ଣ ବାପା ?” ଖୁବ୍ ଆଗ୍ରହରେ ଶୋଇ ପଚାରିଲା ।

“ସେ... ଘରେ ଆମ ଅଛି କି ?”

“ହଁ ଅଛି । କାଚି ଆଣିବି ?”

“ନାହିଁ ନାହିଁ”, ଶୁଣୁର ସାମାନ୍ୟ ହସି କହିଲେ, “କ’ଣ କହୁଥିଲି କି, ଯଦି ଅସୁବିଧା ନ ହୁଏ ତେବେ ସେଦିନ ଯେମିତି ଆମ ସରବତ କରିଥିଲ ସେମିତି ଟିକିଏ କରନ୍ତ ନାହିଁ ? କି ଯେ ଖର ବାହାରେ ! ଏ ଖରରେ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ବାଟ ଚାଲି ଚାଲି ଆସିଛନ୍ତି ହରନାଥ ବାବୁ ।”

“ଅସୁବିଧା କ’ଣ ଯେ ? ମୁଁ କରି ଆଣୁଛି ।” ଶୋଇ ଉଠିଗଲା ।

ଗେଷେଇ ଘରେ ପାଦ ଦେଇ ସେ ଶ୍ଵେତ କରି ଅଣ୍ଟାରେ କାନି ଗୁଡ଼େଇ ନେଇ । ଓଃ, ଲଜ ନାହିଁ ତାକୁ ? ଶୋଇ ନିଜକୁ ନିଜେ ଶିଶୁଲା ହେଲା, “ନାହିଁ

ବାପା, ଅସୁବିଧା କ'ଣ ଯେ ? ...ମୁଁ ମରେ । ଖଟି ଖଟି ପ୍ରାଣାତକ ହୁଏ ; କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ଓ ସେବାରେ କୌଣସି ତ୍ରୁଟି ରହିବ ନାହିଁ ।”

ନା— ଆଉ ହେବ ନାହିଁ । ଏଥର ତାକୁ ଇ ମୁହଁ ଖୋଲିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଏବଂ ସତକୁ ସତ ଦିନେ ତା’ ପାଟିରୁ ବାହାରିଗଲା । ଦୁଇପହର ଖାଇବା ବେଳେ ଶୁଶ୍ରୁରଙ୍କ ପାଇଁ ଇଡ଼ ତରକାରୀ ବାଜି ଦେଇ ପାଖରେ ବସିଥିଲା ସେ । ସବୁ ଥର ପରି ଶୁଶ୍ରୁର କହିଥିଲେ, “ତୋ ପାଇଁ ବି ବାଜି ଆଣ ମା’... ଏକା ଏକା ଖାଇବୁ ନା କ’ଣ ?” ଅନ୍ୟ ଦିନ ଭଳି ନିଜ ପାଇଁ ବାଜି ଆଣିଥିଲା ଶେ ଇ । ଖାଇବା ବେଳେ କିନ୍ତୁ ସେ ଭାଷଣ ରୂପଗ୍ରସ୍ତ । ଅନ୍ୟ ଦିନମାନଙ୍କ ଭଳି ଏଇଟା ସେଇଟା ପାତ୍ର କଥା ପକେଇ ନ ଥିଲା । ପ୍ରାୟ ଖାଇ ସାରିବା ବେଳକୁ ସେ କେମିତି କହିବ ଜାଣି ନ ପାରି ସିଧା ସଜଖ କଥାଟା କହି ଦେଇଥିଲା, “ବାପା ଆପଣ ଜାଣି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି, ଅଧିକାଂଶ ଲୋକ ଯେଉଁ ଆପଣଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମିଶୁଛନ୍ତି କେବଳ ପାଇଦା ଉଠେଇବା ପାଇଁ । ଏତେ ଜଣ ଆପଣଙ୍କର ବହି ସବୁ ନେଇ ମାସ ମାସ ଧରି ରଖିଛନ୍ତି, ଫେରାଇବାର ନାଁ ଧରୁଛନ୍ତି ?”

“ହଉ ରଖନ୍ତୁ ଏବେ ।” ସାମାନ୍ୟ ହସିଥିଲେ ଶୁଶ୍ରୁର, “ବହି ଯିଏ ଯେତେ ପଢ଼ିବ ଜ୍ଞାନ ତା’ର ସେତେ ବଢ଼ିବ । ପଢ଼ା ସରିଲେ, ବଳେ ଫେରେଇବେନି କି ?”

“ଆପଣ ବୁଝୁନାହାନ୍ତି କେମିତି ଯେ ସେମାନେ କେବଳ ପାଇବା ଆଶାରେ ହିଁ ଏଠିକି ଆସୁଛନ୍ତି । କିଏ ଖାଇବା ଲେଉଟରେ ତ ଆଉ କିଏ ଅନ୍ୟ ଚିନିଷ ଲେଉଟରେ... । ଆପଣଙ୍କୁ କିଏ କେତେଥର ଡାକୁଛି କୁହନ୍ତୁ ତ ? କିଏ କିଛି ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଇଛି କି ?”

ଶୁଶ୍ରୁରଙ୍କ ହାତ ଖାଇବା ଆର୍ଦ୍ର ଉପରେ ଘିରି ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ମୁହଁରେ ଆତ୍ମାତର ଚିହ୍ନ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ । ଶୋଇ ମନ ତଳେ କେମିତି ଗୋଟାଏ ଖଟ୍ଟା ଲାଗି ଆସୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ନିଜକୁ ଦୃଢ଼ କଲା ।

ନା— ସେ ନରମ ହେବନି । ଆଜି ଅନ୍ତତଃ ମୁହଁ । ଦିନେ ନିଜକୁ ନଠୋର କରି ଏ କଥା ନ କହିଲେ ଏମିତି ତ ଚାଲିଯିବ ।

ଏହା ପରେ ଯେତେବେଳେ ସେତେବେଳେ ଘରକୁ ଲୋକ ଆସିବା ପ୍ରାୟ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଶୁଶ୍ରୁର ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ବୁଲି ଯାଉଥିଲେ ଆଗଭାଙ୍ଗି, କିନ୍ତୁ ଫେରିବା

ବେଳେ ସାଙ୍ଗରେ କାହାକୁ ଧରି ଫେରୁ ନ ଥିଲେ । ଶୋଭା ମଧ୍ୟ ଇକ୍ଷ୍ୟ କରି ଦେଖି-
ଥିଲା ବାପା ଯେମିତି ବହୁତ ରୁପସ୍ତୁ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଦରକାର ନ ପଡ଼ିଲେ ସ୍ବାସ୍ଥ
କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁନାହାନ୍ତି । ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ବହିଟିଏ ଧରି ନିଜ କୋଠରୀରେ
ବସି ରହୁଛନ୍ତି ।

ଗୌତମ ମଧ୍ୟ ଅରେ ଦି'ଅର ପଶୁରି ସାରିଲେଣି ଶୋଭାକୁ, “ବାପାଙ୍କର
କ'ଣ ହେଉଛି କୁହ ତ ?”

“ମୁଁ କେମିତି କହିବି ?” ଶୋଭା କଥା ବୁଲେଇବାର ଚେଷ୍ଟା କରେ ।

“ଆଜିକାଲି ଆଗ ଭଳି ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଆଣୁ ନାହାନ୍ତି ।” ଗନ୍ଧାର
ଭାବରେ ଚିନ୍ତା କରୁ କରୁ ଗୌତମ ଯେମିତି ସବୁ ବୁଝି ପକେଇଲେ । ହସି ଦେଲେ
ସେ, “ଏତେ ଦିନକେ ବୋଧହୁଏ ତଥାକଥିତ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କର ଅସଲ ସ୍ବରୂପ ବୁଝି
ପାରିଛନ୍ତି । ନା କ'ଣ ?”

“କେତାଣି ହେଇଥିବ ।”

ଶୋଭା ଅନ୍ୟ କାମରେ ମନ ଦିଏ । ସେ ଭାବିଥିଲା ଶୁଶୁରଙ୍କୁ ଚେତେଇ
ଦେଲେ ତା'ର ଖଟଣୀ କମିବ । କର୍ମିଛି ତ ! ତା'ର ତ ଏବେ ନିଜକୁ ନେଇ ଗର୍ବ
କରିବାର କଥା । ସବୁବେଳେ ଅଜଣା ଏକ ଭାବ ଖାଇ ଗୋଡ଼ାଇଛି ତାକୁ ।

ବୁଢ଼ା ଲେକ, କେତେବେଳେ କେଉଁ କଥା । କାଲିକୁ କିଛି ଗୋଟାଏ ହୋଇ-
ଗଲେ ସେ ନିଜକୁ ନିଜେ କ୍ଷମା କରି ପାରିବ ? ତା' ବିବେକ ତାକୁ ସବୁବେଳେ ମନେ
ପକେଇ ଦେବ ସେ ହିଁ ଶୁଶୁରଙ୍କ ପାଦରେ ବେଡ଼ି ପକେଇଥିଲା ; ଆକଟି ଦେଇଥିଲା ।

ଶୋଭା ବୁଝୁଛି । ସବୁ ବୁଝୁଛି । ବାପାଙ୍କର ଯେଉଁ ଲେକ ଧରି ଆଣିବାର
ପ୍ରବୃତ୍ତି ତା'ର କାରଣଟା ସେ ଏବେ ଭଲ କରି ବୁଝୁଛି । ତା' ତଳେ ଥିଲା ଗର୍ବ ଓ
ଗୌରବର ଛଟା । ସେତେବେଳେ ଶୋଭା ଦେଖି ପାରିନି, ବୁଝି ପାରିନି । ଏବେ ସବୁ
କିଛି ପରିଷ୍କାର ହୋଇ ଯାଇଛି ତା' ଆଖି ସାମ୍ନାରେ । ବାପା ପାଞ୍ଚଲେକଙ୍କ ଆଗରେ
ଦେଖାଇ ଦେନାକୁ ଗୁହାଡ଼ି ତାକୁ ଇ । ସେ ଶୋଭା । ତାଙ୍କର ଘୋଟିଏ ବୋଲି ପୁଅର
ସ୍ତ୍ରୀ । ସେ ତାଙ୍କର ଖବର ବୁଝେ ; ତାକୁ ସମ୍ମାନ କରେ, ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଚିନ୍ତା କରେ ।
ତା'ରି ଗୌରବର ବାଜା ବଜେଇ ବୁଲୁଛି ଶୁଶୁର । ଶୋଭା ତଥାପି କେମିତି ଅନ୍ଧ
ହୋଇ ଯାଇଥିଲା !

ଖାଇବା ଟେବୁଲ ପାଖରେ ବସି ଉପରେ ପଡ଼ି ସେ ଆଜିକାଲି ଅଧିକା କଥା କହେ । ସବୁ କଥାର ଠିକ୍ ଠିକ୍ ଜବାବ ଦେଲେ ମଧ୍ୟ ଶୁଣୁର ନିଜ ଚରଫରୁ କୌଣସି କଥା ପକାନ୍ତି ନାହିଁ । ବିଶେଷ କରି ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ କଥା ତ ଆଦୌ ଉଠାନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଏମିତି ସ୍ତମ୍ଭ ମାସେଖଣ୍ଡେ ଶୁଣିବା ପରେ ଶୋଭ ଆଉ ପାରିଲ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଚରକାରୀ ଗିନାଟା ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ବଢ଼େଇ ଦେଇ ଦେଇ ପରୁରି ଦେଇ, “ବାପା, ଦାନନାଥ ମଉସା କ’ଣ ଏଠି ନାହାନ୍ତି କି ?”

“ଅଛନ୍ତି ତ ।”

“କାହିଁ ଆଉ ଆସୁନାହାନ୍ତି ଆଜିକାଲି ।”

ହଠାତ୍ ଶୁଣୁରଙ୍କର ଆଖିଟା ଉଜ୍ଜଳି ଆସିଲା । “ସେ ତ ବରବର କହୁଛି ଆସିବା କଥା । ଅଗଷ୍ଟ ମାସରେ ପୁଅ ପାଖକୁ ଆମେରିକା ଗୁଲିଯିବେ ତ । ହେଲେ... ହେଲେ ମୁଁ ତ ମନା କରିଦିଏ ।” ଦୟା କରି ଲିଭିଗଲା ଆଖିର କ୍ୟୋଟି ।

“ମନା କାହିଁକି କରିଦେଲେ ଯେ ! ଥରେ ଆମେରିକା ଗଲେ କେତେଦିନ ରହିବେ ତା’ର ଠିକଣା ଅଛି ? ଆପଣ ତାକୁ କହିବେ ଆସିବାକୁ ।”

“ଆଜ୍ଞା ।”

ଛୋଟ ପିଲାଟିଏ ହାତରେ ଚକୋଲେଟ୍ ଦୁଇଟି ଧରେଇ ଦେଲେ ତା’ର ମୁହଁର ଚେହେରା ଯେମିତି ବଦଳିଯାଏ, ଠିକ୍ ତା’ର ଛାପ ଦେଖିଲା ଶୋଭ ଶୁଣୁରଙ୍କ ମୁହଁରେ । ପ୍ରଶାନ୍ତିରେ ମନ ଭରିଗଲା ତା’ର ।

ସେଦିନ ବର୍ଷା । ଝିପ୍ ଝିପ୍ କରି ଲାଗି ରହିଛି ସକାଳୁ । ଥଣ୍ଡାକିଆ ପବନରେ ମନ କେମିତି କାଲୁଆ ଧରିଯାଉଛି ଶୋଭର । କାମ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉନି ତା’ର ।

ଆଃ— ସବୁ ଯଦି ଏମିତି ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ଗୁଲୁଥାଆନ୍ତା !

ଏମିତି କାହିଁକି ହୁଏ ? ଯେଉଁଦିନ କାମ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏନାହିଁ ସେଇଦିନ ତ କାମର ଯେତେକ ଜୋର ।

ଗୌତମ ଚୁରରେ ଯିବେ, ତାଙ୍କ ପୁଟ୍‌କେଶ ସଜଡ଼ା ହେବ । ବୋତଲରେ ପାଣି ରହିବ । ଗତି ଖାଇବା ଟିଫିନ୍ କ୍ୟାରିଅର୍ ଭିତରେ ପୁରେଇ ଦେବାକୁ ହେବ । ସେ ପୁଣି ଏମିତି ଅରୁଣ ଟ୍ରେନ୍ ଯେ ବାଟରେ କୋଉଠି କିଛି ଭଲ ଜିନିଷ ମିଳିବ ନାହିଁ ଖାଇବାକୁ ।

ରୋଷେଇ ଘରକୁ ରନ୍ଧିବା ପାଇଁ ବାହାରିଲେ ପଛରୁ ଟାଣି ଧରୁଛି ପାପୁ ।
କାଲି ବର୍ଷାରେ ଡିଡି ସୁଲୁରୁ ଫେରିଲା । ଆଜି ସକାଳୁଁ କର ।

ଓଃ ! ସବୁତକ ଝାମେଲା ଏକାବେଳେକେ ପଡ଼େ କାହିଁକି ? ସେ ଗୋତମକୁ
ଏତେକରି କହିଥିଲା, “ଆଜି ଅର୍ପିସ ନ ଗଲେ ବଜ୍ରା ନାହିଁ ?”

“କେମିତି ହେବ କୁହ । ସାତ ଆଠଦିନ ବାହାରେ ରହିବି । ଟାଇଲ୍‌ଗୁଡ଼ାକ
ତ ପୁଣି ଠିକ୍ କରିବାକୁ ହେବ ।” ଅର୍ପିସ୍ ଗୁଲି ଯାଇଥିଲେ ସେ ।

ଶୋଭା କେଉଁଠୁ କ’ଣ କାମ ଆରମ୍ଭ କରିବ ଜିଛି ବୁଝି ପାରୁନି । ଠିକ୍
ସେତିକିବେଳକୁ ଛତା ଖଣ୍ଡିଏ ଧରି କବାଟ ଠକ୍ ଠକ୍ କଲେ ଦାନନାଥ ମିଶ୍ର ।

“ଦେଖିଲୁଣି ମା’ ? ଦାନନାଥ ବାବୁ ଆସିଛନ୍ତି ! ଆସନ୍ତୁ ଦାନନାଥ ବାବୁ...
ଏଇ ସେଦିନ ପର ବୋହୂ ପରାସୁଥିଲା ମଉସା କାହିଁକି ଆସୁନାହାନ୍ତି ବୋଲି ? ...କ’ଣ
ରା’ କପେ ହେବ ?”

ସୋପା ଉପରେ ଚକା ପକେଇ ବସିଗଲେ ଦାନନାଥ ମିଶ୍ର, “ମା’ରେ ମୋ
ପାଇଁ ଅବା ପକେଇ ରା’ ଟିକିଏ କରିବ । ବର୍ଷାରେ ଗୁଲି ଆସିଲି ; ଦେହ ହାତ କେମିତି
ଲଗୁଛି ।”

ଶୁଣିର ହଠାତ୍ କ’ଣ ଭବିହେଲେ, “ମା’ରେ, ଘରେ ବେସନ ଅଛି ?”

“ଅଛି ବାପା ।” ଶୋଭା ଟିକିଏ ଟିକିଏ ଜାଣି ପାରୁଥିଲା ଯାହା ସେ କହିବାକୁ
ଯାଉଛନ୍ତି ।

“ଟିକିଏ ଆଳୁ ପକୁଡ଼ି ହେଲେ ଏ ପାଗରେ ରା’ ସାଙ୍ଗରେ ବର୍ଦିଆ ଜମଜା ।”

“ଆହା ହା, ଥାଉ ଥାଉ,” ଦାନନାଥ ବାବୁ ମିଛ ଅନିଳାରେ ମୁଣ୍ଡ ହଲେଇ
ପକେଇଲେ । “କାହିଁକି ବୋହୂକୁ ହଇରଣ କରୁଛନ୍ତି ?”

“ନାହିଁ ମ ମଉସା, ପକୁଡ଼ି ଟିକିଏ କରି ଦେବାରେ ହଇରଣ ପୁଣି କ’ଣ ?”
ହସ ହସ ମୁହଁରେ ଶୋଭା ରୋଷେଇ ଘର ଆଡ଼କୁ ଗୁଲି ଆସିଲା ।

ଏବଂ ନିକର ଦୁଇ ଗାଲରେ କୋର୍ କୋର୍ ଦୁଇଟା ଗୁପୁଡ଼ା ବସେଇ
ଦେଲା... ।

ଶନିଳା

ନୂ୍ୟ ମାର୍କେଟ ଆଉ ଦଶହର ପର୍ବର ଭିଡ଼ । ତା' ଭିତରେ କହୁଣୀ ଠେଲ ଖାଇ, ଖୁଆଇ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ଆଗେଇ ଗଲୁଥାଏ ଲିପି । ବାଁ ହାତରେ ମେରୁନ୍ ରଙ୍ଗର ବଡ଼ ପର୍ସ । ଡାହାଣ ହାତରେ ସାତ ବର୍ଷର ପୁଅ ବାବୁଲର ଗୋଟାଏ ହାତ ଗୁପି ଧରିଛି ସେ । ଦେକାନୀମାନଙ୍କର ଗରଖ ଆକର୍ଷିତ କରିବା ପାଇଁ “ସେଲ୍, ସେଲ୍— ପୂଜା ପାଇଁ ରିବେର୍— ଶସ୍ତାରେ ଜିନିଷ କିଣିବାର ଅପୂର୍ବ ସୁଯୋଗ— ଷ୍ଟକ୍ କି ଅଭାବ ସେଲ୍” ଚିତ୍କାର ଲିପିକୁ କିଛିଟା ପ୍ରଲୁପ୍ତ କରୁଛି । କିନ୍ତୁ ଦୋକାନ ଭିତରେ ପଶିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ଦଶପଦ କଥା ଶୁଣେଇ ଦେବେ ସତ୍ୟ । ଅଥଥା ଲେକହସା ହେବା ସାର ହେବ । ହୁଁ, କୁଟିଚଢ଼ି ତ ମଣିଷଟିଏ !

କେଇପାଦ ପଛରେ କିଛିଟା ଅନ୍ୟମନସ୍ତ ଓ କିଛିଟା ନିସ୍ବୃହ ଭାବ ନେଇ ସତ୍ୟପ୍ରିୟ ଗଲୁଥିଲେ । ଏତେବଡ଼ ଭିଡ଼ ଭିତରେ ବି ପାଟିରେ ସିଗାରେଟ୍ । ବେଙ୍ଗାଏ ବିରକ୍ତିରୁ ହେଉ ବା ବେଶୀ ସିଗାରେଟ୍‌ର କୃପାରୁ ହେଉ ପାଟି ଭିତରଟା ପିତାକିଆ ଲଗୁଛି । ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି ଏ ମଣିଷ ପଲକୁ ପଛରେ ପକାଇ ଘରକୁ ଧାଇଁଯିବା ପାଇଁ । ଏମିତିରେ ତ ମନଟା ଯାଇ ପଡ଼ିଛି ନୂଆ ‘ଇଣ୍ଡିଆ ଟୁଡେ’ ମ୍ୟାଗାଜିନରେ । କି ସୁନ୍ଦର ଆର୍ଟିକଲ୍‌ଟା ପଢୁଥିଲେ ସେ । ସବୁ ମାଟି କରିଦେଲା ଲିପି । ସକାଳୁ ସକାଳୁ ପଛରେ ପଡ଼ିଗଲା ସେ । “ଗୁଲ ବଜାର, ନୂ୍ୟ ମାର୍କେଟ ଯିବା । ଶାଢ଼ୀ କିଣା ହେବ, କନା ବି ।”

ଧେରୁ, ଗଲା ରବିବାରଟେ ମାଟି ହୋଇ ।

ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ ହୋଇ ଲୁଗା କିଣିବ.ରେ ଏ କି ଅଭୁତ ଭୂତି ଲିପିର !
 ନିହାତି ଯଦି ନୂଆ ଲୁଗାପଟା କିଣାହେବା କଥା, ତେବେ ମାସେ ଆଗରୁ
 କିଣି ରଖ । କିନ୍ତୁ ମହାରଣୀ ସେଥିରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲେ କି ? ପୂଜା ପାଇଁ ଗିବେଟ୍‌ରେ
 ଲୁଗା ନ କିଣିଲେ ସେ କି ଲୁଗା କିଣା ? ସତ୍ୟପ୍ରିୟଙ୍କର ଗିବେଟ୍ ଉପରେ ଆସା
 ନାହିଁ । ଏଇଟା ଦୋକାନୀମାନଙ୍କର ଗୋଟାଏ ଗୁଲ୍ । ଏଣେ ଦାମ ବଢ଼େଇ
 ଦେଇ, ତା' ଉପରେ ଡିସ୍କାଉଣ୍ଟ । ଘରୀ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗେ ତାକୁ । ଇକନମିକ୍‌ସ
 ଅନର୍ସ ନେଇ ବି.ଏ. ପାସ କରିଛି ଲିପି, ଅଥଚ ମାର୍କେଟିଂର ଏଇ ସାମାନ୍ୟ କଥା
 ତା' ମୁଣ୍ଡରେ ପଶେ ନାହିଁ ! ହଁ— ପଣ୍ଡିତ କେମିତି ? ଯେତେ ଯାହା ହେଲେ ମହିଳା
 କଲେଜର ଅନର୍ସ । ସେଠି ଖାଲି ଶାଢ଼ୀ, ଚୁଡ଼ି ଚର୍ଚ୍ଚାରେ ଦିନ କଟି ଯାଉଥିବ ।
 ପରୀକ୍ଷା ବେଳକୁ ଘୋଷାଘୋଷି କରି ପାସ୍ କରିଦେଲେ ସରିଲା କାମ । ଲିପି ଆଉ
 କ'ଣ ବ କରିବ ? ସେ ସେଇମିତି ଗିବେଟ୍ ଘୋଷଣା ଯାଏ ଅପେକ୍ଷା କରିବ ।
 ଭିଡ଼ ଭିଡ଼ରେ ପଣ୍ଡି ଯୁଦ୍ଧ କରିବ । ତେବେ ଯାଇ ସିନା ଲୁଗା କିଣାର ଗୁମ୍ ।

ଅମରସନ୍ଦ୍ୟ ଦୋକାନ ଭିତରକୁ ଲିପି ପଣ୍ଡିଗଲ ବେଳକୁ ପଛରୁ ଡାକିଲେ
 ସତ୍ୟ । “ଶୁଣ, ବାବୁଲ୍ ମୋ ପାଖରେ ଥାଉ । ମୁଁ ଏଇଠି ବାହାରେ ରହୁଛି ଭିଡ଼ରେ
 ପଣ୍ଡି ହେବନି । ତୁମେ ବେଶୀ ଡେରି ନ କରି ଦି' ମିନିଟ୍‌ରେ କିଣାକିଣି କରି
 ଚାଲିଆସ ।”

“ଦି' ମିନିଟ୍‌ରେ ?” ଜଳି ଉଠିଲା ଲିପିର ଆଖି ଦୁଇଟା । ଏଇ ଆଖିକୁ ନେଇ
 ସତ୍ୟ କେତେ ପାଗଳ ହୋଇଛନ୍ତି । କେତେ କବିତା ଲେଖିଛନ୍ତି । ଏ କ'ଣ
 ସେଇ ହରିଣୀ ଆଖି ନା ଜଳତା ନିଆଁ ମୁଣ୍ଡା ଦିଇଟା । ସତ୍ୟ ଟିକିଏ ଉଦ୍‌ଘ୍ରବଣ
 ହୋଇ ଆସୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଲିପିର ଟାଣ କଥା ପୁଣି ତାଙ୍କ ମନକୁ କଠୋର କରିଦେଲା ।
 ଅଣ୍ଟାରେ କାନି ଗୁଡ଼େଇ ଲିପି ପାଟି କରି ଉଠିଲା, “ଦି' ମିନିଟ୍‌ରେ ଗୁରିଖଣ୍ଡ ଶାଢ଼ୀ
 ଆଉ ଦୁଇହଳ ପ୍ୟାଣ୍ଟସାଟ୍ କନା କିଣି ହୁଏ ? କାହିଁ, ତୁମେ କିଣି ଦେଖେଇଲ । ମୁଁ
 ବରଂ ବାହାରେ ରହୁଛି ।”

“ଓଃ” ପାଦତଳେ ସିଗାରେଟ୍ ମକଟି ଦେଉ ଦେଉ ବିରକ୍ତିରେ ସତ୍ୟ
 କହିଲେ, “ଦି' ମିନିଟ୍ ମାନେ କ'ଣ ଲିଟେରାଲି ଦି' ମିନିଟ୍ ? ଦେଖୁଛ ଏ ଭିଡ଼ ।
 ଶୀଘ୍ର କାମ ସାର । ନ ହେଲେ ତ ତୁମେ ଖଣ୍ଡେ ଶାଢ଼ୀ ବାହୁ ବାହୁ ଯୁଗଟାଏ
 କଟାଇ ଦେବ ।”

“ସତେ ?” ଦାଢ଼ ଚିପି ଆଖି ଛୋଟ ଛୋଟ କରି ଲିପି କହିଲା, “ମାସକୁ କେତେଟା ଶାଢ଼ୀ କିଣିବା ପାଇଁ ପଇସା ଦେଇ ପକାଅ ମ ।”

କଥାଟା ସତ୍ୟକୁ ଖୁବ୍ ବାଧିଗଲା । ରାଗ ମୁଣ୍ଡରେ ପାଟିକଲେ ସେ “ହାଟ ଦ ହେଲ୍ । ବାହା ହେଲାନି କେଉଁ ବ୍ୟବସାୟୀକୁ । ପଇସାରେ ଗୁଲୁଥାଆନ୍ତ... ? ଭିଡ଼ ଯେ ମଣିଷ ଠିଆ ହୋଇ ପାରୁନି । ତା’ ଉପରେ ଅଯଥା ଅଶାନ୍ତି ?” ମୁହଁ ଘୁରେଇ ଆଉ ଗୋଟାଏ ସିଗାରେଟ୍‌ରେ ଲଇଟର୍ ଛୁଆଁଇଲେ ସେ । କେଇଯୋଡ଼ା କୌତୁହଳୀ ଆଖି ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଘୁରି ଆସିଲା ।

ଓଃ, ବାବୁକୁ କଥାଟା ତାହେଲେ ଖୁବ୍ ବାଧିଗଲା । ଘର ହୋଇଥିଲେ ଲିପି ମୁହଁ ଖୋଲି ନ ଥାଆନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ମାର୍କେଟ ଭିତରେ ଏ ତ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା କଥା । ଏପଟ ସେପଟକୁ ଚାହିଁ ସାଲିସ୍ କରିବାର ଭଙ୍ଗୀରେ ଲିପି କହିଲା, “ଗୁଲୁନ ଭିତରକୁ । ଦି’ ଜଣକ ବ୍ୟସ୍ତରେ ଶାଢ଼ୀ କିଣିଲେ କିଣାକିଣି ଶୀଘ୍ର ହୋଇଯିବ ।”

ସତ୍ୟଙ୍କ ରାଗ ତଥାପି କମି ନ ଥିଲା । “ମୁଁ ସେ ଏଫିମିନେଟ୍ କାମ କରି ପାରିବିନି ।”

ଲିଜି ଆସୁଥିବା ନିଆଁ ହଠାତ୍ ଦୟା ଦୟା ହୋଇ ଜଳି ଉଠିଲା । ଚିତ୍ତ କଣ୍ଠରେ ଲିପି ଛିଗୁଲାଇଲା, “ଓ... ନିଜ ପ୍ରିୟଜନଙ୍କ ପାଇଁ ଶାଢ଼ୀ କିଣିବାଟା ପର ମାଲଟିଆମୀ ! ଏ କଥା ତ ମୁଁ ଜାଣି ନ ଥିଲି ! ଆଜ୍ଞା କୁହତ, ତୁମର ଆଉ ବାବୁଲର କନା କିଣିବାଟା ପୌରୁଷ ତ ? ନା, ସେଥିରେ ବି ପ୍ରେଷ୍ଟିଜ୍ ଗୁଞ୍ଜିଯିବାର ଭୟ ଅଛି ?”

ସ୍ତ୍ରୀକୁ ମୁହଁରେ ଗାରଡ଼େଇ ଗୁଞ୍ଜିଲେ ସତ୍ୟ । “ଓକେ, ଓକେ” ଧସ୍‌ଧସ୍ ହୋଇ ଦୋକାନ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲେ ସେ ।

ବଜେଟରୁ ପ୍ରାୟ ପଚାଶ ଟଙ୍କା କମରେ ମନ ପସନ୍ଦରେ ଶାଢ଼ୀ ମିଳିଗଲା । ଅନ୍ୟଦିନ ହୋଇଥିଲେ ଗୁଡ଼ାଏ ଖୁସି ହୋଇଥାଆନ୍ତା ଲିପି, ଆଜି କିନ୍ତୁ କିଛି ଭଲ ଲାଗୁନି । ସ୍ବାମୀଙ୍କର ବିରକ୍ତି, ଅନାଗ୍ରହ ଭର ମୁହଁଟାକୁ ଦେଖିଲେ କେହି ଭଲ ଖୁସି ହୋଇ ପାରିବ ? ଗୋଟାଏ ମଣିଷକୁ କେତେ ଆଉ ଠେଲେଇବ ସେ । କୌଣସିସିରେ ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ । ଅର୍ଥସ ଓ ଘର । ଟେଲିଭିଜନ ଆଉ ବହି ? ଯା ବାହାରେ ଯେ ଗୋଟାଏ ପୃଥିବୀ ଅଛି, ସେ କଥା ସତ୍ୟ ବୁଝି ନାହିଁ ।

“ଏଇ ଗୁଲ, ଆଜି ସିନେମା ଯିବା ।” ବେଳେବେଳେ ଅଜି କରେ ଲିପି ।

“ସିନେମା !!” ନାକ କୁଞ୍ଚେଇ ସ୍ବାମୀ କହନ୍ତି, “ଆର୍ ସୁ ଆଉଟ୍ ଅଫ୍ ଘୋର୍ ମାଇଣ୍ଡ ? ହିସେ ହିସେଇନୁଙ୍କର ଗଛ ଗୁରିପଟେ ଦୋଡ଼ାଦୋଡ଼ି ଦେଖିବାକୁ ଯିବ ?”

“ନ ହେଲେ ଆର୍ଟ୍ ପିଲ୍ମ । କନ୍ଧନା ଲକ୍ମୀଙ୍କ ‘ଏକ୍ ପଲ୍’ ଗୁରୁଛି ମେଟ୍ରୋରେ ।”

“ବାବୁଲ୍ କୁ ନେଇ ?” କଥା କଟିଯାଏ ।

କେବେ କେବେ ଏମିତି ବି କହେ ଲିପି, “ଗୁଲନା, ଘେରାଏ ବୁଲି ଆସିବା । ଘରେ ବସି ବସି ଚିଟା ଲଗିଗଲଗି ।” ସତ୍ୟ ହୁଏତ କୌଣସି ଭରର ଇ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ବହି ଧରି ଖଟରେ ପଡ଼ିଯାଆନ୍ତି ।

ସେ ସିନେମା ଯିବା ପାଇଁ ଗୁହାଁତି ନାହିଁ । ସପିଙ୍ଗ୍ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଖୋଲମେଲ ହାଉ । ପାଇଁ ଆକାଂକ୍ଷିତ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଭିଡ଼ ସହି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଏମିତି ସ୍ବାମୀଟିକୁ ନେଇ କି ଘର କରିବ ଲିପି ?

ଟ୍ୟାକ୍ସିର ବାଁ ପଟ ପଛ କବାଟ ଖୋଲି ଭିତରକୁ ଉଠିଲା ସେ । ପାଖରେ ବାବୁଲ୍ । ତାହାଣ ପଟେ ସତ୍ୟ ।

“ଦର୍ଜୀ ଦୋକାନରେ ତୁମ କନା ଦେଇ ଯିବା ।”

ମୁହଁ ନ ବୁଲଇ ହୁଁ ମାରିଲେ ସତ୍ୟ । ତାଙ୍କର ବି ମିଜାଜ୍ ବିଗିଡ଼ି ଯାଇଛି ସେଇ ଦୋକାନ ସାମ୍ନା ଘଟଣାରୁ । ସବୁବେଳେ କଳିକଳିଆ, ଅଶାନ୍ତି ଭଲ ଲାଗେ ? କଥା ଆଜିକାଲି ଆଉ ଅଭିମାନରେ ଧୀମାବନ୍ଧ ହୁଏନାହିଁ । ରୀତିମତ ଗଣ, ଝଗଡ଼ା, କଥା କଟାକଟି ଏବଂ ଚିତ୍ରତା । ଏମିତି ତ ନ ଥିଲା ଲିପି । କିଏ ତା’ ମନରେ ଏତେ ଅସନ୍ତୋଷ ଭରିଦେଲା ? କଥା କଥାକେ ତାଙ୍କୁ ଦୋଷାରେଷ । ସବୁବେଳେ ଚିଡ଼ି-ଚିଡ଼ି । ଏଥିରେ ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡଟା ବା କେମିତି ଅଣ୍ଟା ରହନ୍ତା ! ନୂଆ ନୂଆ ବାହାଘର ପରେ ଦି କଳି ହେଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଖୁବ୍ ମିଠା ମିଠା । ଭଲ ପାଇବାର ନିଶା ଆଉ ଟିକିଏ ବଢ଼ି ଯାଉଥିଲା ସେମିତି । ହଠାତ୍ ସବୁ ଏମିତି ବଦଳିଗଲା ! ଭବିଷ୍ୟତ ନେଇ ସେମାନଙ୍କର କେତେ ରଙ୍ଗାନ କନ୍ଧନା, ସୁନ୍ଦର ସଜଡ଼ା ସଂସାରଟିଏ ଗର୍ଜି ତୋଳିବା

ଚୋକିବା ପାଇଁ କେତେ ଆଗ୍ରହ, କେଉଁଠି ହଜିଗଲା ସେଦିନ ସବୁ ? ଚିତା କଲେ ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ସବୁ ଗୋଳମାଳ ହୋଇଯାଏ ।

“ଆରେ, ରେକୋ ଭେୟା, ରେକୋ ।” ଚମକି ପଡ଼ି ସର୍ଦାର ଟ୍ୟାକ୍ସି ଡ୍ରାଇଭର କାନ୍ଧରେ ଶୁପ ଦେଲେ ସତ୍ୟ । ଗାଡ଼ିଟା ପଛରେ ପକାଇ ଆସିଲା ଦର୍ଜୀ ଦୋକାନକୁ । ଆଉ ସେ ଭୀଷଣ ଅନ୍ୟମନସ୍ୟ । ଲିପି ବି ! ଯେଉଁ ଅଶାନ୍ତି ନିତିଦିନିଆ ଛୁଟିନ୍ ହୋଇଗଲାଣି, ତାକୁ ଗିଳି ହଜମ କରି ନେବାରେ ଏତେ ଆପତ୍ତି କାହିଁକି ? ଗମ୍ଭୀର ଉପରେ ଟ୍ୟାକ୍ସିରୁ ଓହ୍ଲେଇ ପକେଟରୁ ପର୍ଯ୍ୟ କାଢ଼ିଲେ ସେ ।

x

x

x

x

ଭଲ ଫସେଲ ଦେଲା କଲିକତିଆ ମିଠା ! ଘର ଲୋକ, ପଡ଼ୋଶୀ ସମସ୍ତଙ୍କର ବରଦ, “କଲିକତା ଯାଉଛ ? ଦଶଟଙ୍କାର ମିଠା ଆଣିବ ।” ଦିଲ୍ଲୀରେ କ’ଣ ମିଠା ମିଳେ ନାହିଁ ? ଅନାଲ୍ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲେ । ଶହେ ଟଙ୍କାର ମିଠା ! ସବୁ ପୁଣି ଅଇଗା ଅଇଗା ପ୍ୟାକେଟ୍ । ତେରି ହେବ ବୋଲି ଟ୍ୟାକ୍ସିଟାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ବଡ଼ ଭୁଲ ହୋଇଗଲା ସତରେ ! ଏଣେ ଟ୍ରେନ୍ ସମୟ ହୋଇ ଆସିଲାଣି । ଅଥଚ ଗଛାରେ ଗୋଟାଏ ବି ଖାଲି ଟ୍ୟାକ୍ସି ନାହିଁ । ମିଠା ପ୍ୟାକେଟ୍ ସବୁ ଜରି ପ୍ୟାକେଟ୍ରେ ଗୁଡ଼ା ହୋଇ ଗେ ଟିଏ କାର୍ଟନରେ ରହି ସାରିଲାଣି । ମିଠା ଦୋକାନୀକୁ ଟଙ୍କା ଗଣିଦେଇ ଗସ୍ତା ଉପରେ ଆଉଥରେ ଆଖି ବୁଲେଇ ନେଲେ ସେ ।

ଏଇ ତ ! ଏଇ ତ ଟ୍ୟାକ୍ସି । ଭଦ୍ରଲୋକ ଜଣେ ଓହ୍ଲଇଛନ୍ତି ତ ।

“ଟ୍ୟାକ୍ସି ରେକନା ।” ଉତ୍ତୁଙ୍ଗ ହୋଇ ସେଇଠୁ ପାଟି କଲେ ସେ ।

ଲକ୍ଷେ ଟଙ୍କା ହଜେଇଥିବା ପରି ମୁହଁ କରିଥିବା ଲୋକଟି ବୁଲି କରି ଗୁହଁଲା ଅନାଲ୍‌କୁ । ସତେ ଯେପରି ଖୁସି ଉପରେ କର୍ପୁ ଜାରୀ ! ଚିକିଏ ସେପଟକୁ ଥମ୍ ଥମ୍ ଉବ ନେଇ ତା’ ସ୍ତ୍ରୀ ଠିଆ ହୋଇଛି । ସ୍ତ୍ରୀ ପାଖକୁ ବୋକା ବୋକା ଚେହେରର ପୁଅଟିଏ । ଏ ବାହାହେବା ଲୋକଗୁଡ଼ାକ ସବୁବେଳେ ଏମିତି ଅଶାନ୍ତିରେ କାହିଁକି ରହନ୍ତି କେଜାଣି ? କେତେଟା ଦିନ ବା ବର୍ଷର, ଚିକିଏ ହସ ଖୁସିରେ ରୁହ । ବୁଡ଼ି ପୁରୁଷ ।

ମିଠା ପ୍ୟାକେଟ୍ ସବୁ ସାବଧାନରେ ପଛ ସିଟ୍‌ରେ ରଖି ଟ୍ୟାକ୍ସି ଭିତରକୁ ପଶୁ ପଶୁ ହାତ ଉପରେ କିଏ ଶୁପ ଦେଲା ।

“ଅନୀଲ୍ ! ଅନୀଲ୍ ମାଧୁର !!”

ଟ୍ୟାକ୍ସିରୁ ଓହ୍ଲେଇଥିବା ଚନ୍ଦ୍ରଲେକ ଜଣକ ହସ୍ତଛୁଟି ।

“କ’ଣ ବେ ଶଳା, ଚିହ୍ନି ପାରୁନୁ ?”

ଅନୀଲ୍ ହତବଦେଇଲେ । ମୋଟାଳିଆ ଚେହେରା ଇନ୍ଦ୍ରଲେକଙ୍କର, ସବୁ କଳା ଫ୍ରେମର ଚଷମା । କାନ ଉପର ବାଳ କେତୋଟି ଧଳା । ମୁଣ୍ଡ ସାମାନ୍ୟ ଚନ୍ଦା । ନା, ଆଦୌ ଚିହ୍ନି ପାରୁନାହାନ୍ତି ସେ । ଯିଏ ଏତେ ଆପଣାର କଥା କହୁଛି ତା’କୁ ଅନୀଲ୍ କ’ଣ କହିବେ ? କ୍ଷମା କରିବେ । ମୁଁ ଠିକ୍ ଜାଣି ପାରୁନି... ଆଗରୁ କେଉଁଠି ଦେଖା... “ଆବେ ସତ୍ୟ ! ଶଅକା, ତୁ ବଞ୍ଚିଛୁ ?”

ଟ୍ୟାକ୍ସିରୁ ଓହ୍ଲେଇ ପଡ଼ି ଦୁଇ ହାତରେ ସତ୍ୟକୁ ଜଡ଼େଇ ଧରୁ ଧରୁ ଅନୀଲ୍ ସତ୍ୟର ସ୍ତ୍ରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହିଲେ, “ସରି ଭବିକା, କିଛି ମନେ କରିବେ ନାହିଁ । ଏକଟା ଆମର ପୁରୁଣା ସମ୍ବାଷଣ ।”

ଲିପି ହସିଲା ।

ସତ୍ୟ ଚିହ୍ନା କରେଇ ଦେଲେ, “ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ । ଲିପି, ଯେ ଅନୀଲ୍ । ଏକାଠି ଇଞ୍ଜିନିୟରିଙ୍ଗ୍ ପଢ଼ୁଥିଲୁ । ହଷ୍ଟେଲରେ ମୋ ରୁମ୍‌ମେଟ୍ ଥିଲା । ଆଉ ଯେ ବାବୁଲ-ମାଲି ସନ ।”

ଲିପି, ବାବୁଲ ହାତ ଯୋଡ଼ିଲେ ।

“ଏବେ କେଉଁଠି ଅନୀଲ୍ ?”

“ଦିଲ୍ଲୀରେ । ଫ୍ୟାକ୍ଟରୀ କରିଛି ଫରିଦାବାଦରେ । କାମରେ ଏଇ ପ୍ରଥମ କଲିକତା ଆସିଲି । ଏବେ ମଝିରେ ମଝିରେ ଆସିବାକୁ ହେବ । ଏଥର ଆସିଲେ ତୋ ଘରେ ରହଣୀ ।” ଖୁବ୍ ସହଜ ଭାବରେ ଅନୀଲ୍ କହିଲେ ।

“ଅଫ୍ କୋର୍ସ୍ !” ସତ୍ୟ ପକେଟରୁ ଖଣ୍ଡେ କାଗଜ କାଢ଼ି ଠିକଣା ଲେଖିଦେଲେ ।

“ଆପଣଙ୍କର ସୀଙ୍କୁ ଥରେ ନେଇ ଆସନ୍ତୁ ନା ବେଶ ଭଲ ଲାଗିବ ।” ଲିପି କହିଲା ।

ହୋ ହୋ ହୋଇ ହସିଲେ ଅନୀଲ୍ । “ସ୍ତ୍ରୀ ଭ ନାହିଁ । ଆଣିବି କେଉଁଠୁ ? ସ୍ତ୍ରୀ ଆସିବାର ସମ୍ଭାବନା ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । କମ୍‌ପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ବ୍ୟାଟେଲରୁ ।”

“ଏକ୍ସଲେଣ୍ଟ ଡିସିପଲ ।” ଖୁବ୍ ଆସ୍ତେ ତାଙ୍କ କାନରେ ସତ୍ୟ କଥାଟା କହିଲେ ମଧ୍ୟ ଲିପି ଠିକ୍ ଶୁଣି ପାରିଲା । ମୁହଁ ଲଲ ହୋଇଗଲା ତାହାର ।

ପରିବେଶକୁ ହାଲୁକା କରିବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟ କଥା ପଚେଇଲେ ଅନୀଲ ।

“ଆରେ ସତ୍ୟ, ମୁଁ ତୋ କଟକ ଠିକଣାରେ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଚିଠି ଦେଇଥିଲି । ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଯାକ ଫେରି ଆସିଲା ।”

“କଟକରୁ ତ ମାସେ ଭିତରେ ଗ୍ରାନ୍ସଫର ହୋଇଗଲା । ଦଶଯାଗା ବୁଲି ବୁଲି ଏବେ ଆସି କଲିକତାରେ ।”

“ତୁ କେମିତି ଖଣ୍ଡେ ବି ଚିଠି ଦେଲୁନି ?”

“ଦେଖ ଭାଇ, ଅଳପ୍ରଥା ଲୋକ ତୁ ତ ଭଲରେ ଚିହ୍ନିଛୁ । କମିଦାରୀ ରକ୍ତ ରହି ଯାଇଛି ନା ଦେହରେ ।”

“ଆରେ ଯା ଯା— ପ୍ରେମ କଲବେଳେ ତୋ ଅଳପ୍ରଥାମୀ କୁଆଡ଼େ ଯାଇ ଥିଲା ? ସେତେବେଳେ ତ ବେଶ୍‌ଚିଠି ଲେଖି ଲେଖି ଲଙ୍ଘାପା ଭର୍ତ୍ତି କରି ଦେଇଥିଲୁ ।”

ହଠାତ୍ କ୍ଷଣେ ତୃପ୍ତ ହୋଇଗଲେ ସତ୍ୟ । କେମିତି ଭବିଷ୍ୟତ ଭଳି ହୋଇ କହିଲେ, “ପ୍ରେମ କଲବେଳେ ?”

ହାତ ହଲାଇ ଅନୀଲ କହିଲେ, “ନା— ଏବେ କାହିଁକି ତମର ସେ ସବୁ ମନେ ପଡ଼ିବ ବନ୍ଧୁ । ଯେତେ ଯାହା ହେଲେ ପ୍ରେମିକା । ବୁଝିଲେ ଭବାନୀ ଚିଠି ଲେଖା, ଚିଠି ପଢ଼ାରେ ଗତି ଗତି ଅନିଦ୍ରା ରହି ଯାଉଥିଲେ ବନ୍ଧୁ ଆମର । କ’ଣ ସତ୍ୟବାସୁ, କୁଆଡ଼େ ଖଲେ ତୁମର ସେ ଶ୍ୟାମଳା ନା ଶର୍ମିଳା ?”

ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ଭାବରେ ଡୋକ ଗିଳି ଅନୀଲ ନିଜକୁ ରୁପ୍ତ କରେଇ ଦେଲେ ।

ଲିପି ଗନ୍ଧାର । ଅନ୍ୟମନସ୍ତ ଭାବରେ ସିଗାରେଟ୍ ସ୍ୟାକେଟ୍ ଉପରେ ଆଙ୍ଗୁଠି ବାଡ଼ାଇଛନ୍ତି ସତ୍ୟ ।

ଆଃ— ନିଜ କଥା ଯଦି ଫେରାଇ ନେଇ ପାରନ୍ତେ ଅନୀଲ ! କି ଅସ୍ତିତ୍ବର ପରିସ୍ଥିତିରେ ପଡ଼ିଗଲେ ସେ !

“ଆରେ ଏତେ ବେଳ ହୋଇ ଗଲାଣି । ମୁଁ ଗଜଧାନୀ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ଧରିବି । ଆରଥର ଆସିଲେ ଦେଖା ହେବ ସତ୍ୟ । ନମସ୍ତେ ଭବାନୀ ।” ବାଧ୍ୟହୋଇ ପଳାୟନ-ଦଳୀ ହେଲେ ଅନୀଲ ।

ତାଙ୍କ କଥା ଲିପି ଠିକ୍ ଶୁଣି ପାରିଲ ନାହିଁ । ପ୍ରତିନିମନ୍ତର କଣେଇବାକୁ ମଧ୍ୟ ଭୁଲିଗଲା ।

ସତ୍ୟ ବି ତୁମ୍ଭ । ଖାଲି ବିଦାୟ ଭଙ୍ଗୀରେ ତାହାଣ ହାତ ଟିକିଏ ଉଠେଇ ଦେଖଲ ସେ ।

x

x

x

x

ଦୀର୍ଘ ଛଅମାସ ପରେ ଆଉଥରେ କଲିକତା ଆସିଗଲେ ଅନୀଲ । ତିନିଦିନ ପରେ ମଧ୍ୟ ମନ ଛାରି କରି ପାରୁନାହାତି ସେ ସତ୍ୟ ଘରକୁ ଯିବେ କି ନାହିଁ । ଏବେ ବି ଭୟଙ୍କର ଅସ୍ଥି ଭବ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରି ରଖିଛି ମନକୁ । କେମିତି ସେ ଏପରି ଏକ ଅଘଟଣ ଘଟେଇ ଦେଲେ ! ଗୃହସ୍ଥ ଜୀବନରେ ସତ୍ୟ, ଲିପି ହୁଏତ ସ୍ତମ୍ଭୀ ନୁହେଁ । ପୁଣି ତା' ଉପରେ କଲେଜ ଜୀବନର ପ୍ରେମ କାହାଣୀ କହି ସେ କେତେ ବଡ଼ ଭୁଲ କଲେ ! ଉଃ— ନିଆଁ ଜଳୁଥିବ ତା' ଘରେ । ନା— ମନ ଛାରି କଲେ ଅନୀଲ । ଯେତେ ଅପ୍ରୀତିକର ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଝଡ଼ ଯେତେବେଳେ ସେ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଇ ଯାଇ କ୍ଷମା ମାଗିବାକୁ ହେବ ।

ସତ୍ୟର ଘର ଖୋଜି ପାଇବାକୁ ତାଙ୍କୁ ବେଶ୍ କିଛି ସମୟ ଲାଗିଗଲା । ମନରେ ଗୁଡ଼ାଏ ଆଶଙ୍କା । ତାଙ୍କର ହୁଏତ ଯିବା ଠିକ୍ ହେଉନି । ଯଦି ସତ୍ୟ ଅପ-ମାନିତ କରେ ? ଯଦି ଛିଗୁଲେଇ କହେ, “ଆଉ କିଛି ଗସ୍ତ ପସ୍ତ ଆଣିଛୁ କି ? କହି ପକା, କହି ପକା । ଆଉ ଟିକିଏ ଅଶାନ୍ତି ବଢ଼େଇ ଦେଇ ଯା ।”

ତା' ସ୍ତ୍ରୀ ?

ହୁଏତ ସେ ଅନୀଲକୁ କିଛି ସମୟ ଛାରି ଦୃଷ୍ଟିରେ ରୁହିଁ ମୁହଁ ବୁଲାଇ ରୁଲି-ଯିବ ଭିତରକୁ ।

କୌଣସି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇ ପାରୁ ନ ଥିଲେ ଅନୀଲ । ଏମିତି ସମୟରେ ସତ୍ୟର ଘରଟା ମିଳିଗଲା । କିଛିଟା କୁଣ୍ଡା, କିଛିଟା ସଂଗ୍ରହ ନେଇ କଲିଂ ବେଲ୍‌ରେ ହାତ ଦେଲେ ସେ ।

କବାଟ ଖୋଲିଲ ଲିପି ।

ଆସନ୍ତୁ, ଆସନ୍ତୁ । ଏଇ କାଲି ଆପଣଙ୍କର କଥା ପଢ଼ିଥିଲ । ହଠାତ୍ କଥା କହି କମ୍ ହସେଇଛନ୍ତି ସେ ! ସେଇଠୁ ମୁହଁ ବୁଲାଇ ପାଟିକଲା ଲିପି, ‘ଏଇ ଦେଖ

କିଏ ଆସିଛନ୍ତି ।’ ଏମିତି ଅଳସୁଆ ଲୋକ, ଛୁଟି ଅଛି ବୋଲି ଖଟରୁ ଓହ୍ଲେଇବେନି । ଆପଣ ଭିତରକୁ ଆସନ୍ତୁ ।

କିଛି ଗୋଟାଏ ଭୁଲ୍ ହୋଇ ଯାଇଛି ନିଶ୍ଚୟ । ନ ହେଲେ ସେ ଦିନର ସେଇ ଗମ୍ଭୀର ଭଦ୍ରମହିଳା ଆଉ ଆଜିର ଏ ପ୍ରଗଳ୍ଭ ଝରଣା, ଏମିତି ସାଗତ ଅନୀଲ ଆଶା ବି କରି ନ ଥିଲେ । ଯେମିତି ଖୁବ୍ ଆପଣାର ବନ୍ଧୁ କଣେ ! ତୁମ୍ଭ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି ସେ । ଠିକ୍ ହସି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି, ଆବାକାବା ହୋଇ ଦେଖୁଛନ୍ତି ଲିପିକୁ । ସେଇ ପତଳା ଚେହେରା, ଡେଇ ମୁହଁ । କିନ୍ତୁ ଅନେକ କୋମଳ । ବୟସ ଯେମିତି ପ. ଅବର୍ଷ କରି ଯାଇଛି । ଗୋଟିଏ ଖୁସି ଖୁସି ଭାବ ଘେରି ରହିଛି ତାକୁ ।

“କ୍ୟାର୍, ଅଙ୍କଲ୍ !”

ଧଡ଼ କରି ଗୋଟାଏ କ୍ରିକେଟ୍ ବଲ୍ ନାକ ପାଖକୁ ଗୁଲି ଆସିଲା ଅନୀଲଙ୍କର । ମୁହଁ ଘୁଞ୍ଚାଇ ଦୁଇ ହାତରେ ବଲ୍‌କୁ ଧରି ପକେଇଲେ ସେ ।

“ଏକ୍ସଲେଣ୍ଟ କ୍ୟାର୍,” ସେପଟୁ ତାଲି ମାରି ମାରି ବାବୁଲ ଆସିଲା !
“ଅଙ୍କଲ, ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ଭଲ କ୍ରିକେଟ୍ ଖେଳୁଥିଲ ?”

ଅନୀଲ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ ଦେଖୁଥିଲେ ସତ୍ୟର ପୁଅକୁ । ସେଦିନର ବୋକା ବୋକା ଚେହେରାର ପିଲାଟି କି ସ୍ପାର୍ଟ ଲଗୁଛି ! ଦେଖିଲେ ଭା ଶେହା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି ।

“ଓଃ ବାବୁଲ, କେତେଥର କହିଛି ଘରେ ବଲ୍ ଖେଳିବୁନି । ଯା ଲନକୁ ଯା ।” ଲିପି ପୁଅକୁ ଆକଟିଲା, “କାଶକି, ଯୋଡ଼ାଏ ଝର୍କା କାତ ଇଙ୍ଗି ସାରିଲଣି ଏ ଦୁଷ୍ଟ ଗୋକା !”

“ଆ ଅନୀଲ ଆ ।” କଣ୍ଠରେ ଗୁଡ଼ାଏ ଆଗ୍ରହ ନେଇ ସତ୍ୟ ଶୋଇବା ଘର ଭିତରକୁ ଅନୀଲକୁ ଡାକିନେଲେ ।

ଅସକଡ଼ା ଖଟ । ମଶାରୀର ଗୋଟାଏ କଡ଼ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖୋଲ ହୋଇନି । ସିଡ଼ିନି ସେଲ୍‌ଡନଙ୍କ ବହି ଖଣ୍ଡେ ଓଲଟା ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଖୁବ୍ ଦୟନୀୟ ଭାବରେ ଗଡ଼ୁଛି ପକେଟ୍ ଟ୍ରାଞ୍ଜିଷ୍ଟରଟା । ତକିଆ ଉପରେ ଆଉଜା ହୋଇ ରଖା ହୋଇଛି ଗୁାସେ ଗୁା ।

ଗୋଟିଏ କୋଠରୀର ଏମିତି ଦୟନୀୟ ଅବସ୍ଥାରେ ଯେ ଏତେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା
ଥାଇ ପାରେ, ଅନୀଲ ଆଶଙ୍କୁ କେବେ ଜାଣି ନ ଥିଲେ ।

ଚରଚର ହୋଇ ଖଟ ପରିଷ୍କାର କରି ନେଉ ନେଉ ଲିପି ଲଞ୍ଜିତ ଭାବରେ
କହିଲା, “ସକାଳୁ ଗପ ବହି ନିଶା ଲାଗିଛି । ଦେଖୁ ନାହାତି ଘର ସଜଡ଼ା ହୋଇନି
ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।”

ଗୁଲିରେ ଫୁଲ ଫୁଟେଇ ଲିପି ରେଷେଇ ଘରକୁ ଗଲା । ପ୍ଲେଟ୍‌ରେ କଳଶିଆ
ନେଇ ଆସିଲା ଅନୀଲଙ୍କ ପାଇଁ, “ଆପଣଙ୍କର ବହୁଳ ସାଙ୍ଗରେ ଗପୁ ଗପୁ ଟିକିଏ କିଛି
ଖାଆନ୍ତୁ ।”

“ଏଇତ, ବ୍ରେକଫାଷ୍ଟ କରି ଆସିଲି ।” ଅନୀଲ ମୁହଁ ପ୍ରତିବାଦ କଲେ ।

“ଖା ବେ ଖା । ହଷ୍ଟେଲରେ ତ ଯାହା ମିଳୁଥିଲା ଗୋରୁ ଭଳି ଚରି ଯାଉ-
ଥିଲା, ଏବେ ଏତେ ଫର୍ମାଲିଟି କାହିଁକି ?”

ଚେଷ୍ଟାକରି ହସିଲେ ଅନୀଲ । କେତେ ସମୟ ଏମିତି ସହିଷ୍ଣୁ ମନ ନେଇ
ରହିବେ ? କ୍ଷମା ମାଗି ନେଇ ମନକୁ ହାଲୁକା କରି ଦେବାକୁ ହେବ । ହେଲେ
କେମିତି ? କେଉଁଠୁ ଆରମ୍ଭ କରିବେ ସେ ?

“ସତ୍ୟ, ଗତ ଥରର ଘଟଣା ପାଇଁ ମୁଁ ଜୀଷ୍ଣା ଲଞ୍ଜିତ । କଲେଜ ଜୀବ-
ନର ଆଲ୍‌ତୁ ଫାଲ୍‌ତୁ କଥା ଭରୋଇବା ଭରିତ ହୋଇନି । ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ ଭବା,
ସତ୍ୟର ଆପ୍ତେଆର୍ ଏମିତି କିଛି ସିରିୟସ ନ ଥିଲା । ହଷ୍ଟେଲ କଥା ତ ଜାଣିତି ।
କେଉଁ ଝିଅ ସାଙ୍ଗରେ ଟିକିଏ ଟିକା ପରିଚୟ ହେଲା ମାନେ ଥକା ଚାମସାରେ ସାଙ୍ଗ-
ମାନେ କଥାର ଗୁରୁତ୍ୱ ବଢ଼େଇ ଦିଅନ୍ତି ।”

ଆଖିରେ ଆଖିଏ ଦୁଷ୍ମାନୀର ହସ ନେଇ ଲିପି କହିଲା, “ଆପଣଙ୍କ କଥାରେ
ମୁଁ ଏକମତ ।”

ହଠାତ୍ ସତ୍ୟ ଗର୍ଗିଗଲେ, “ଓ ଯଦି ଅପ ବୋର୍ଡ୍ ଅଫ୍ ଯୁ ।” ପୁଣି ନିଜକୁ
ସଫତ କରିନେଇ କହିଲେ, “ଆଇ ଆମ୍ ସଡ଼ି । ବର୍ ଅନୀଲ, ମୁଁ ଗୋଟିଏ କଥା କହି
ରଖୁଛି, ଆଇ ରଥାକ୍ କୁଡ଼ି ସିରିୟସ । ମୁଁ କାୟମନୋବାକ୍ୟରେ ଭଲ ପାଇଥିଲି ।”

କିଛି ସମୟ ଚୁପ୍ ହୋଇଯାଇ ସେ ପୁଣି କହିଲେ, “ମୁଁ ମୁର୍ଖ । ବାହାଘର
ପରେ ସବୁ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲି । ହଠାତ୍ ସେଦିନ ତୁ ମନେ ପକାଇ ଦେଲୁ । ତୁ ଭ

କହ ମୁଁ ତାକୁ ନ ପାଇଥିଲେ, ମୋର କେତେ ବଡ଼ ଅଭବ ରହିଯାଇ ଥାଆନ୍ତା ।
ଅଥଚ ସର୍ବାନ୍ତଃକରଣରେ ତା' ପ୍ରେମ ପାଇ ମୁଁ କେଡ଼େ ନିର୍ବିକାର ହୋଇ ଯାଇଥିଲି ।
ସେଦିନ ଯଦି ଏ ସବୁ କଥା ତୁ ମନେ ପକାଇ ଦେଇ ନ ଥାଆନ୍ତୁ... ।”

ଚକ୍ରକୁ ମୁହଁ ପୋତି ବସିଛି ଲିପି ।

ଅନୀଲର ମନ କ'ଣ ହୋଇଗଲା । “ସତ୍ୟ ପୂର୍ବ, ତୁ ତୁମ୍ଭ କର । ଭବାଙ୍କ
ସାମ୍ନାରେ ଏ ସବୁ କଥା ? ଏତେ ବର୍ଷ ବାହାଘର ପରେ ଆଉ ସେ ପୁରୁଣା କଥା
କାହିଁକି ?”

ଲିପି ଥରେ ଅନୀଲଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲା । ତା'ପରେ ତା'ର ସେ କି ହସ !
ହସି ହସି ଆଖିରୁ ଲୁହ ବୋହି ଗଲଣି । ସତ୍ୟ ତାଳ ଦେଇ ହୋ ହୋ ହସୁ ହସୁ ତୁମ୍ଭ
କରିଯାଇ କହିଲେ, “ଅନୀଲ, ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଭୁଲ ବୁଝାମଣା ହୋଇ ଯାଇଛି । କ'ଣ
ଜାଣୁ ? ଯେଉଁ ପ୍ରେମିକା ନେଇ ଏତେ ଚର୍ଚ୍ଚା, ଏତେ ଆଲୋଚନା ସେ ପ୍ରେମିକା
ଏବେ ମୋର ପତ୍ନୀ ହୋଇଯାଇଛି । ଅନୀଲ, ମିର୍ ମାଇଁ ଓ.ଆଇ.ଏ. ମିସେସ୍ ଶର୍ମିଷ୍ଠା
ଦାସ । ଅପ୍‌କୋର୍ସ ତୁ ତାକୁ ଲିପି ବୋଲି ଡାକିପାରୁ । ସେଇଟା ତା'ର ଡାକ ନାଁ ।”

ଅପ୍ରତିହତ

କାଲି ଦି' ପହରେ ଖାଇ ପିଇ ସୁସ୍ଥ ସବଳ ମଣିଷଟା ଖୋଇଲା, କୋଡ଼ଆତୁ
କିଛି ନାହିଁ; ଅଥଚ ନିଦରୁ ଉଠିବା ମାତ୍ରେ ହିଁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା ଦେହହାତ ଘୋଳା-
ବିକା ! ସମାଜନ ପାଇଁ ଯେ କିଛି ନୂଆ କଥା ନୁହଁ । ଏମିତି ତା'ର ମଝିରେ ମଝିରେ
ହୁଏ । ଅଦା ଗୋଲମରିତ ଦେଇ କଡ଼ା ନାଲି ଗୁହା ଗିଲସେ ପିଇଦେଲେ ପୁଣି
ତା'କା । କିନ୍ତୁ କାଲି ଗୁହା ହାର୍ ମାନିଗଲା; କିଛି ଲଜ ହେଲା ନାହିଁ । ଧୀରେ ଧୀରେ
ଦେହବଥା ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ବହୁଦିନୁ ଲୁଚିକରି ରହିଥିବା ବାତଟା ମଧ୍ୟ ବାହାରି
ପଡ଼ିଲା ସେତିକିବେଳକୁ । ତା' ସାଙ୍ଗରେ ମୁଣ୍ଡଧର । କିଏ ଯେମିତି ହାତୁଡ଼ିଟାଏ ଧରି
ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ପିଟି ଚାଲିଛି । ସମାଜନ ଉଠିଥିଲା ସବୁ ଅନିଦ୍ରା ଦୋଷ । ଗିଲସେ
ଦେଶୀ ପକେଇଦେଲେ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଯିବ ! ସେଥିପାଇଁ ସନ୍ଧ୍ୟା ନ ହେଉଣୁ ସେ ମାଡ଼ି
ଯାଇଥିଲା ସରପଟ୍ ଖାଁ ଦୋକାନ ଆଡ଼େ । ଗୋଟିଏ ଗୁାସ ବଢ଼ି ବଢ଼ି ପହଞ୍ଚିଲା
ଦୁଇ ବୋତଲରେ । ହେଲେ କାହିଁ ? ଦେହ ବଥା କମିବାର କୌଣସି ଚିହ୍ନ ଇ
ନାହିଁ । ମଦ ନିଶାରେ ମନ ଯେତେବେଳେ ଟିକିଏ ଢିଲ ପଡ଼ି ଆସିଲା, ଭଲ ଲାଗିବାର
ସମସ୍ତ ଆଶା ଛାଡ଼ିଦେଇ ସେ କଲେନୀ ଆଡ଼କୁ ପାଦେ ପାଦେ ଆଗେଇ ଯାଇଥିଲା ।

ରାତି ଅଧରୁ ଦେହରେ ତାତି । କେଜାଣି କରଠିକାର ଜର ଯେ, ଛଅଫୁଟିଆ
ଦମିଲା ମଣିଷଟାକୁ ଏକଦମ୍ କାବୁ କରି ପକେଇଲା ! କୌଣସି ମତେ ରାତିଟା
କଟେଇ ସକାଳୁ ଭୁଟି ଖେଷ ହେବା ମାତ୍ରେ ଘର ଆଡ଼କୁ ମୁହାଁଇଛି ସେ । ଅନ୍ୟଦିନ
ହୋଇଥିଲେ ଆଗ ଯାଇଥାଆନ୍ତା ବଙ୍ଗାଳୀ ରିପ୍ୟୁକି ବୁଢ଼ା ବେରୁ ସାହା ଦୋକାନକୁ ।

ସେଠି ପାଞ୍ଚଲେକଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ପଡ଼େ ଦି'ପଦ କଥା କହୁ କହୁ ଗହା, ଛୁଟି ପେଟରେ ପକେଇ ନେଇ ଥାଆନ୍ତା ସେ । ତା'ପରେ ଟହଲି ଟହଲି, ଏଠି ସେଠି ମିନିଟିଏ ଦି' ମିନିଟ୍ ଆଡ଼ୁ ଦେଇ, ବିଡ଼ି ତିନି ଗୁରୁଟା ଟାଣି ଘରେ ପହଞ୍ଚୁ ପହଞ୍ଚୁ ହୋଇଥାଆନ୍ତା ସାତେ ଆଠ, ନଅ ।

ସମାତନର ଆଜି କିନ୍ତୁ କାହା ସାଙ୍ଗରେ ଗପିବାର ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ । ଖାଇବାକୁ ବି ମନ ଟାଣୁ ନାହିଁ ଯଦିଓ କାଲି ଗତିୁଁ ସେ ଖାଡ଼ା ଓପାସ । ଏତେବେଳକୁ ଘାସ ଶ୍ଵେଦେଇ ସାରତାଣି; ଅଥଚ ଖାଇବା କଥା ଭାବିଲେ ତ ଭିତରୁ ଅଇ ଉଠୁଛି ।

ନିଜ ଘର ଗଳିରେ ପାଦ ରଖିଲ ସମାତନ ।

ବଞ୍ଚିଷ୍ଠରୁ ସିଧା ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ଗଛରେ ଅଧ ମାଲିକିଏ ଗଲେ ପଡ଼େ ନେହେରୁ ପାର୍କ । ପାର୍କ କଡ଼କୁ ଲାଗି ଯେଉଁ ଅଣଓସାରିଆ ଗଛାଟି ଲାଗିଛି, ସେଇଟି ଯାଏ ମୁନିସିପାଲ୍‌ଟି ସୁଇ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ସୁଇ ପର ଗଳିରେ ବା'କୁ ବକିଗଲେ ତାଙ୍କ ଗଳି । ସହର ଭିତରେ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ଏ ଗଳିର ଭିତ ପରିଚୟ, ଭିତ ରୂପ । ଛୋଟ ଛୋଟ ପୁରୁଣା ଅଧାଭଙ୍ଗା ଘର । ନାଲି ମ'ଟିର ସବୁ ଗଛା ଦୁଇ ଧାରରେ ସଂସାର ଯାକର ଆବର୍ଜନା । ଗଳିରେ ପଶୁ ପକ୍ଷୀ ଦମକାଏ ପରୁ ଗନ୍ଧ ଆସି ନାକ ପଟେଇ ଦିଏ ।

ନିର୍ବିକାର ଭାବରେ ସମାତନ ଆଗେଇ ଚାଲିଲା । ତା'ର ଅଭ୍ୟାସରେ ପଡ଼ି ଗଲଣି । ପରୁ ଗନ୍ଧରେ ବାଡ଼ି ଉଠି ଆସେ ନ, ହିଁ କି ବାରମ୍ବାର ଛେପ ପକେଇବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପାଇଁ ହାତରେ ନାକ ବନ୍ଦ କରି ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତଟା କଟିଗଲେ ସବୁ ସାଧାରଣ । ଗତାନୁଗତିକ ।

ସମାତନ ଲେକଟା ଏଇମିତି । ଗଳିର ସବୁ ଆବର୍ଜନା ସହି ନିଏ । କିନ୍ତୁ ଲେକଙ୍କ ମନ ଭିତରେ ପୋତି ହୋଇ ରହିଥିବା ଆବର୍ଜନାର ଏତେ ଚିକିଏ ଧାସ ମଧ୍ୟ ସହିପାରେ ନାହିଁ । କାହିଁକି ତା' ସାହି ଲେକଙ୍କ ଭିତରେ ଏତେ ଆବିଳତା ? ଚିନ୍ତା ? ଛୋଟ ଛୋଟ କଥାରେ ପାଟିତୁଣ୍ଡ ତ ନିହାତି ସାଧାରଣ କଥା, ହାତା-ହାତି ହୋଇଯିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଏଠି ସମସ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ପ୍ରତି ତିନି, ଚାରି ଦିନରେ ପୋଲିଏ ଆସେ ଏଠିକୁ । ଦି' ଗୁରିଜଣ ବନ୍ଧା ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି ଆନାକୁ ।

କାହିଁକି ଯେ ଏମାନେ କଥା କଥାକେ ଡାକି ଉଠନ୍ତି ।

ସନାତନ ବା କାହାକୁ କ'ଣ କହିବ ? ତା' ନିଜ ଘରେ କି କିଛି କମ୍ । ଯେତେବେଳେ ଦେଖି ପାରିତୁଣ୍ଡ, କଳିକଳିଆ । ନୂଆ ନୂଆ ସା ପାର୍ବତୀକୁ ବୁଝାଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଦେଖିଲା ଯେ ଲଭ କିଛି ନାହିଁ, ବରଂ ଗରର ତୋଡ଼ ଆସି ପଡୁଥିଲା ତା' ମୁଣ୍ଡରେ, ସେ ବୁଝେଇବା ଛାଡ଼ି ଦେଲା । ଏବେ ପାର୍ବତୀ ସଙ୍ଗରେ ତାଳ ଦେଇ ଗାଳି ଗୁଲୁକ କରିବା ଶିଖିଛନ୍ତି ଦି' ଝିଅମାନ । କାହାକୁ ଆକଟିବ ସେ ? କାହାକୁ ସୁଧାରିବ ?

ଦୀର୍ଘନିଃଶ୍ଵାସ ନେଇ ନିଜ ଘରର ଅଣପାରିଆ ବାରଣ୍ଡାରେ ବସି ପଡ଼ିଲା ସେ । ଦୁଆର ମୁହଁ ଓଳା ସରିଛି । ଅଧା ମେଲା ହୋଇ ରହିଛି ଦାଣ୍ଡ କବାଟ ।

ଘର ଭିତରୁ ହଠାତ୍ ଗୋଟିଏ ଚିହାରର ଝଡ଼ ଆସି ସନାତନର ଦୁର୍ବଳ ଶରୀରକୁ ଦୋହଲାଇ ଦେଇଗଲା ।

“ଆଲେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ମୀ, କୁଆଡ଼େ ଗଲୁ ?” ପରିସେଇ କଣିକିଆ ଗେଷେଇ ଘରୁ ପାର୍ବତୀର ଘାଘଡ଼ା କଣର ଚିହାର ଧସି ଆସିଲା, “ଏଇଟା କାଲି ହୋଇଗଲା ନା କ'ଣ ?”

ଧୂଆଁର ଘେର ଭିତରୁ ବୋଧହୁଏ ସେ କିଛି ଦେଖି ପାରୁନି । କିନ୍ତୁ ବାରଣ୍ଡାରୁ ଅଧାମେଲା ଦାଣ୍ଡ କବାଟ ଦେଇ ପରିସାର ଦେଖି ପାରୁଛି ସନାତନ । ଛୋଟ ଝରକା ଦେଇ ଯେଉଁ ଟିକିଏ ଥାଲୁଅ ଆସୁଛି, ସେଇଠି ଭଙ୍ଗା ଦର୍ପଣଟିଏ ଧରି ବସିଛି ତା' ବଡ଼ ଝିଅ ଲକ୍ଷ୍ମୀ । ତାହାଣପଟେ ଛିଣ୍ଡା କଛା ଉପରେ ହାତ ଗୋଡ଼ ବାଡ଼େଇ ଖେଳୁଛି ମାଣିକ— ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଝିଅ । ବାଁ ପଟେ ଟିଣ ତବାଟି ଭିତରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଅମୂଲ୍ୟ ସମ୍ପଦ ସବୁ— ଛୋଟ କଜଳ ତବା, ବାହାଘର ବେଳର ପାଉଡ଼ର ବାକ୍ସ, ପିତଳ ଚୁଡ଼ୀ, କଳା ପଡ଼ି ଆସୁଥିବା ପାଉଁଜି ହଳେ, ଆଉ ମାଲି ହାର କେଇଟି । ଏଇ କିଛିଦିନ ହେଲାଣି ନୂଆ ଜିନିଷ କେତୋଟି ବି ଦେଖା ଯାଉଛି ତା' ଭିତରେ । ଶସ୍ତା ନାଲିଆ ଓଠ ରଙ୍ଗ, ଗୋଲପୀ ନଖ ପାଲିସ, ଅତର ଆଉ ଚକ-ମକିଆ କାନପୁଲ ହଳେ । କାନପୁଲଟିକୁ କାନପାଖକୁ ନେଇ ଥରେ ଦେଖୁଛି ଲକ୍ଷ୍ମୀ । ପୁଣି ହସିଦେଇ ଟିଣ ତବା ଭିତରେ ରଖି ଦେଉଛି ।

ସବୁ ଜାଣୁଛି, ସବୁ ବୁଝୁଛି ସମାଜନ, ହେଲେ ତା'ର ଯେମିତି କିଛି କରିବ'ର ନାହିଁ । ଦେହର ଦୁର୍ବଳତା ଆଖିକୁ ମାଡ଼ି ବସୁଛି । ଅଜାଣତରେ ଆଖି କୋଣ ଜଳେଇ ଆସୁଛି ତା'ର । ଗାମୁଛାରେ ସେ ମୁହଁ ପୋଛି ନେଲ ।

ପାର୍ବତୀ ସେତେବେଳକୁ ଧୂଆଁର ଆସ୍ତରଣ କାଟି ବାହାରକୁ ବାହାରି ଆସିଲଣି । ଲକ୍ଷ୍ମୀର କାନପୁଲ କାନ ପାଖକୁ ନେବା ଓ ହସି କରି ଭିତରେ ରଖି ଦେବାର ତଙ୍ଗଟି ଆଉ କାହାର ମନ ହୁଏତ ମୋହି ନେଇ ଥାଆନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ପାର୍ବତୀ ଦେହରେ ଯେମିତି ନିଆଁହୁକା ଚହଟି ଗଲ । ସେ କ'ଣ ଜାଣିନି କେଉଁଠୁ ଆସିଛି ଏ ସବୁ ଜିନିଷ ? ପୋଡ଼ାମୁହଁ, ସବୁ ଲକ୍ଷଣରମ ଖାଇ ବସିଲ ।

“କିଲେ ସକାଳଠାରୁ ଖାଲି ସାଜୁଥିବୁ ନା କ'ଣ ବା ? ବେଳ ଆସି ଘଡ଼ିଏ ହେଲଣି, ଟିକିଏ ରନ୍ଧାବଡ଼ାକୁ ନଜର ଦେ । ମୁଁ ଏକୁଟିଆ ମଣିଷ ଧୂଆଁ ଭିତରେ କାଢ଼ଲୁ ବାଉଲୁ ହୋଇଗଲିଣି । ତୋ ମନ କହୁନି ଟିକିଏ ହାତ ଦେବାକୁ ଏଠି... କାହାପେଇଁ ଏତେ ସଜ ମ ?”

“ମଲ, ତୋର କାହିଁକି ଦିହ ସହୁନି ? କଳା ଦେହରେ କଳା ଜସ୍ତା ଶାଢ଼ୀ ଖଣ୍ଡିକ ପିନ୍ଧି ସତେ ଅବା ମାଆ କାଳୀ ବିରଜିଲେ ।” କାନିଟାକୁ ଭଲ କରି ଅଣ୍ଟାରେ ଭିଡ଼ିଦେଇ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କଳି ପଟାଏ କରି ନେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲା, “ସକାଳଟାରୁ ଏମିତି ପାଟି କାହିଁକି କରୁଛୁ ? ମୁଁ ଏତେ ରନ୍ଧାବଡ଼ା କରି ପାରିବିନି । ଘର ଗୋଟାକଣ୍ଠାକ କାମ ଖାଲି ମୁଁ କରୁଥିବି କି ? ଏତେ ଖଟି ଖଟି ବା କି ଲଭ ? କେବେ କିଛି ଭଲମନ୍ଦ ଦଉଛୁ କି ? ସବୁ ଭଲ ଜିନିଷ ଘୋଡ଼େଇ ରଖିଦେବୁ ପୁନଃ ପେଇଁ । କ'ଣ ନା ରେଜଗାରିଆ ଝିଅ ।...ଏ ମେଞ୍ଚଡ଼ ଟୋକୀ ଦିନ ଗତି ମୋ ଜୀବନ ଖାଉ ନ ଥିଲେ ମୁଁ ବି ରେଜଗାର କରି ଦେଖେଇ ଦିଅନ୍ତି ।...ଏବେ ବି ମହାନ୍ତି ବାବୁ ଘର କହି ହେଉଛନ୍ତି ମ ଲଖମୀ ଭଳି କାମ କାଆରି ନାହିଁ । ରଇଆ ଆଉ ଟିକିଏ ବଡ଼ ହେଉ ମାଣିକ— ଦେଖିବୁ ତେଣିକି । ...ଆଲେ ହେ... ମୁଁ ଟିକିଏ ସାଜିଲେ ତୋ କଲିଜା କାଉଁକି ପୋଡ଼ି ଯାଉଛି ବା ?”

ଏଇତ, ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା । ଟିକିଏ ବିଶ୍ରାମ ନେବା ଆଶାରେ ଘରେ ପାଦ ଦେଇଥିଲା ସମାଜନ । କିନ୍ତୁ ସକାଳୁ ଏଠି ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା ପାଟିତୁଣ୍ଡ । କାହାକୁ ଚୁପ୍ କରେଇବ ସିଏ ? ସ୍ତ୍ରୀକୁ ନା ଝିଅକୁ ?

“ନାହିଁ ଲେ ମନ ଇଚ୍ଛା ପାଜେ । ଓଠ ରଙ୍ଗ ଲଗା, ଦେହରେ ଅତର ଛିଅଁ ହୋଇ କାନପୁଲ ହଲଇ ହଲଇ ଦାଣ୍ଡରେ ନାଚେ ।” ଛିଗୁଲେଇ ପୁଣି କହିଲ ପାର୍ବତୀ, “ପାଣିକୁ ତ ସେ ଡ୍ରାଇଭର ଟୋକାଟାକୁ ବି ଟାଣି ଆଣ । ଦିହେଁ ମିଶି ବାରଣ୍ଡାଟାରେ ଧେଇ ଧେଇ ହୁଅ ।”

ଓହୋ, ଏମିତିଆ କଥାଗୁଡ଼ାକ କିଏ ଏଡ଼େ ପାଟିରେ କହେ ? ସାଇଯାକ ସମସ୍ତେ ଜାନ ପଡେଇଥିବେ ଏବେ ।

ମୁହଁ ମୋଡ଼ିଲ ଲକ୍ଷ୍ମୀ, “କା ସାଙ୍ଗରେ ଦି’ପଦ କଥା ହସିକରି କହିଦେଲେ କ’ଣ ମହାଭରତ ଅଶୁଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା ? ମୋର ଯାହା ଇଚ୍ଛା ମୁଁ କରିବି । ତୁ କହିବାକୁ କିଏ ? କ’ଣ କରିପକେଇଛୁ ମୋ ପାଇଁ ?”

ଥ ହୋଇ ଦଣ୍ଡେ ଠିଆ ହୋଇଗଲା ପାର୍ବତୀ । ତା’ପରେ ହାତରେ ଧରିଥିବା ଖଡ଼ିକା ଧରି ସେ କି ନାଚ— “ଘୋଡ଼ାମୁହଁ, ନିର୍ଲକ୍ଷୀ, ଛତରଖାଇ । ଏଣେ ଭେରୀ, ତେଣେ ମୁହଁଟାଣ । ଏଡ଼େ ଏଡ଼େ କଥା ଯେ ବଡେଇ ଦଉଛୁ । ତତେ ଏଡୁଟିରୁ ଏଡ଼ିକ କଲ କିଏ ? ତୋ କୁଆଡ଼ୀ, ମଦୁଆ ବାପ ? ସେଇଟା ତ ମଦ ଅର୍ପିମ ଖାଇ ଗଣ୍ଡାରେ ଗଡୁଥାଏ ସବୁବେଳେ । ମୁଁ ବାରଦୁଆରେ ଅଇଁଠା ବାସନ ମାଜି, ଅଧାପେଟ ଖାଇ ତତେ ବଞ୍ଚେଇ ରଖିଲି । ବଡ଼ କଲି । ବାହାପତର କଲି । ଆଉରି ତୁ କହୁଛୁ ଏମିତି...”

“ଆହା ହା ମରିଯାଉଥାଏ ଲେ, ବାହା କରେଇ ପାରି କରିଦେଲୁ । କିଏ କଉଥିଲା ବା ? ସେତେବେଳେ ମୁଁ କହିଲି କୋଉଠୁ ନାହିଁ କୋଉଠୁ ଏଇଟା ଆସିଛି, ଦେଖିବାକୁ ଗଲ, କଟା, ବାବନାଭୂତ ଭଳି । ମୁଁ ବାହା ହେବିନି । ତୁ ଶୁଣିଥିଲୁ କି ?”

ସ୍ତୁଁ ସ୍ତୁଁ ହୋଇ କାନ୍ଦିବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା ପାର୍ବତୀ । “କିଏ ଜାଣିଥିଲା ଏତେ କଥା । କୋଳକୁ ଫିଲ ଆସୁ ଆସୁ ଭରିଗଲା ! କୁଆଡ଼େ ଯେ ଗଲା ମରଦଟା । ରଇଥା ଦେଖିବୁ ପଡ଼ି ମରିବ ସେଇଟା । ଗୋଡ଼ ହାତରେ ଘୋକ ପଡ଼ିବେ । ଛିଡ଼ି ଛିଡ଼ି ପଡ଼ିବ ତା’ ଦିହ । ମୁଦାଏ ପାଣି କେହି ଟେକି ଦେବେନି କି ଆହା ପଦେ କେଇ କହିବେ ନାହିଁ । ଗୋଡ଼ରେ ଆଡେଇ ଦେବେ ତାକୁ । ମୋ ଝିଅକୁ କଷ୍ଟ ଦେଇଛି, ତାକୁ ଦଇବ ସହିବ ନାହିଁ...”

ଝିଅ ସାଙ୍ଗରେ କଳି କରିବା କଥା ଭୁଲିଯାଇ ପାର୍ବତୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଫିଲ ଛାଡ଼ି ଶୁଳି-ଯାଇଥିବା କୋଇଁ ଭିତରେ ଅଭିହସାତ ବର୍ଷଣ କରିବା ଆରମ୍ଭ କଲା ।

ସବୁଦିନିଆ ଘଟଣା ଯେ ; ତଥାପି ସନାତନକୁ ଅସହ୍ୟ ଲାଗିଲା । ସେ ଆସି-
ବାର ପ୍ରାୟ ଘଣ୍ଟେ ହୋଇଗଲାଣି, କିନ୍ତୁ ଭିତରକୁ ଯିବାକୁ ମନ ତାକୁନି । ବାହାର ପଟ
କାନ୍ଥକୁ ଆଉଟେଇ ହୋଇ ସେଇମିତି ବସି ରହିଛି ସେ । ପଟିଟା ପିତା । ଏଣେ
ତଟି ଶୁଣି ଯାଉଛି । ଅବା, ତେଜପତ୍ର ଦେଇ ଗୁହା ମୁହଁଏ ପିଇବା କଥା ଉଠୁଥିଲା ।
କିନ୍ତୁ ଘର ଭିତରର ଅବସ୍ଥା ଯାହା, ଗୁହା ମାଗିଲେ ପାର୍ବତୀ ତା’ ଚଉଦ ପୁରୁଷକୁ
ଶୋଧିବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେବ । ସ୍ତ୍ରୀ ସାଙ୍ଗରେ କଳି କରିବା ଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ ସନାତନ
ନାହିଁ ।

ଲକ୍ଷ୍ୟହୀନ ଭାବରେ ସେ ଗୁଲିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା ।

ଅଧା ମେଲା ଝରକା ଦେଇ ପାନ ଛେପ ପକଉ ପକଉ ପାର୍ବତୀ ଆଖିରେ
ପଡ଼ିଗଲା ଏ କଥା । ଆଖି ଦୁଇଟା ଛୋଟ ଛୋଟ ହୋଇଗଲା ତା’ର । ହୁଙ୍କାର
ଛାଡ଼ି ଆଉ ଥରେ ଚିତ୍କାର କରିବା ଆରମ୍ଭ କଲା ସେ, “ଘରେ ପାଦ ନ ଦେଉଣୁ
ପୁଣି କୁଆଡ଼େ ଯାଉଛି ବା ମଣିଷଟା । ଯା’ ରେ ଯାଆ— ବୋତଲ ତାକୁଥିବ
ହାତ ଠାରି ! ରଙ୍ଗ ପାଣି ଦି’ ଗିଲସ ପେଟରେ ନ ପକେଇଲେ ହବ କେମିତି ?
ଯାଆ— ପି ଆଉ ମର... ।” ଝରକାଟାକୁ ଧକ କରି ବନ୍ଦ କରିଦେଇ ମନକୁ ମନ
ଗୁଣି ହେଲା ପାର୍ବତୀ, “କୋଲୁ ଏ ମଦୁଆ ମୋ କପାଳରେ ଲେଖା ଥିଲା କେଜାଣି !
ଏଣେ ଝିଅଟା ସବୁ ଲଜ ସରମ ଖାଇଲାଣି । ତେଣେ ବାପର କୋଉଠିକି ନଜର
ନାହିଁ । ନେଡ଼ି ଗୁଡ଼ କହୁଣୀକି ବୋହିଗଲେ ଚେତା ପଶିବନି କି ?”

ସନାତନ କାନରେ ପଡ଼ିଲା ସ୍ତ୍ରୀର ମର୍ମଜଳା କଥା । ଅନ୍ୟଦିନ ହୋଇଥିଲେ
ବୁଲିପଡ଼ି ସେ ଦି’ପଦ ଝାଡ଼ି ଦେଇ ଥାଆନ୍ତା ବା ଧାଇଁ ଆସି ତା’ ପିଠିରେ ଦି’
ଗୁରିଟା ବିଧା ଗୁପ୍ତତା କର୍ଷି ଦେଇ ଥାଆନ୍ତା । ଆଜି କିନ୍ତୁ ଶୁଣି ମଧ୍ୟ କିଛି ଶୁଣି
ପାରିଲା ନାହିଁ ସେ । ସ୍ତ୍ରୀର ସ୍ବର ଧୀରେ ଧୀରେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଆସିଲା ।

କାନରେ କିନ୍ତୁ ତବତବ ହୋଇ ବାଜୁଛି ବାସ୍ତୁଆର ଅଶ୍ରୁମଳ ମୁହଁ ଆଉ କଥା
କେଇପଦ, “କ’ଣ ସନା ଗଲା, ଘରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦୋକାନ ଖୋଲି ବସିଲାଣି ପର ?
ହାତ ଭଲ ପାଲିସ ହେଉଥିବ !”

ମୁଣ୍ଡକୁ ଦୂର ହାତରେ ଟିପି କେନାଲ କୁଳରେ ବସି ପଡ଼ିଲା ସେ । ଉଦ୍ରବ
ମାସ ଖର ଦେହରେ ଗଳି ଯାଇଛି ପେଟିତି । ଏଇ ସମୟରେ ଏ ପାଖଟା ବଡ଼
ଫାଙ୍କା ଥାଏ । ବେଳ ଦଶଟା ଏଗାରଟା ବେଳେ କିଏବା କେନାଲ କୁଳ ଝାଞ୍ଚି
ହାଉ । ଖାଇ ଆସିବ ? ସେଇଥିପାଇଁ ସମାଜନକୁ ଏ ଜାଗା ଏତେ ଭଲ ଲାଗେ ।
ସକାଳର ଗୁଆ ଛୁଟି ଯେତେବେଳେ ହଜମ ହୋଇ ପେଟ ମଝି ହୋଇଯାଏ,
ଯେତେବେଳେ ମୁଣ୍ଡ ଉପରକୁ ଉଠିଯାଉ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆଉ ଟିକିଏ ପଶିମକୁ ଗଡ଼ି ପଡ଼ିଛି,
ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ କେନାଲରେ ଦୁଇ ବୁଡ଼ ପକେଇ ଦେଇ ସେ ଗଲେ ଘରମୁହଁ ।
ପାର୍ବତୀର ଟାଉ ଟାଉ କଥା ଆଉ ବାସୀ ପଖାଳ ପେଟେ ଠୁଳିଦେଇ ସମାଜନ
ନିନ୍ଦୋଡ଼ ନିଦରେ ଶୋଇଯାଏ । ଉଠିବା ବେଳକୁ ସାଢ଼େ ପାଞ୍ଚ, ଛଅ । କେବେ
କେମିତି ପାର୍ବତୀର ମିଜାଜ୍ ଅଣ୍ଟା ଥିଲେ ବଡ଼ ଆଲୁମିନିୟମ୍ ଗ୍ଲାସରେ ଗିଲସେ ନାଲି
ଗୁମ୍ମା ତା' ସାମ୍ନାରେ ଥୋଇଦିଏ । ସାଙ୍ଗରେ ବାଟିଏ ମୁଢ଼ି । କେବେ କେବେ ତା'
ବି ନାହିଁ । ତା'ପରେ ଗୋଡ଼ ଲମ୍ବେଇ ବସି ମେଲିଦିଏ ଘରଯାକର ଯେତେ ସମସ୍ୟା ।
ହୁଁ ହୁଁ ମାରି ଶୁଣିଯାଏ ସମାଜନ । କୌଣସି ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିପାରେନି
ସେ । ସାତଟା ସାଢ଼େ ସାତଟା ବେଳକୁ ସେ ଟିକିଏ ଘୁରିଆସେ ସରଫର୍ ଖାଇ
ଦେଶୀ ମଦ ଦୋକାନ ଆଡ଼ୁ । ପାର୍ବତୀ ମିଛ କହେ ନାହିଁ । ସମାଜନର ନାଲି ପାଣି
ପ୍ରତି ଟିକିଏ ଦୂର୍ବଳତା ରହିଯାଇଛି ଚିରଦିନ ଧରି । କିନ୍ତୁ ଆଜିକାଲି ସେ ବେଶୀ
ପିଏ ନାହିଁ । ଗଣ୍ଡାଘାଟରେ ମଧ୍ୟ ଗଡ଼େ ନାହିଁ । କାମକୁ ତ ଫେର୍ ଯିବାକୁ ହେବ !
ସରଫର୍ ଖାଁ ଦୋକାନରେ ଯେଉଁ ଘଣ୍ଟାଏ ଦେଡ଼ ଘଣ୍ଟା କଟାଏ ସେ, ସେଇଘରେ
ପୋଛି ହୋଇଯାଏ ତା'ର ଦିନକ ଯାକର କ୍ଳାନ୍ତି । ସେଠୁ ଫେରି ଘରେ ପୁଣି ଯାହା
ଥାଏ ଦି'ମୁଠା ଖାଇଦେଇ ସେ ବାହାରିଯାଏ କଲେନୀ ଆଡ଼େ ।

କଲେନୀ ! ବ୍ୟାଙ୍କ୍ କଲେନୀ ।

ସହରର ଦକ୍ଷିଣ ଆଡ଼କୁ ଡିଆରି ହୋଇଛି ଏଇଟି । ଚିନିବର୍ଷ ତଳେ
ଯେତେବେଳେ ଘରଗୁଡ଼ିକ ନୂଆ ନୂଆ ଡିଆରି ହେଉଥିଲା, ସମାଜନ ପାର୍ବତୀ ଓ
ଘର ଜଞ୍ଜାଳରୁ ଉଦ୍ଧାର ପାଇବା ପାଇଁ ଅଧା ଡିଆରି ଘର ବାରଣ୍ଡାରେ ଚଦରଟାଏ
ଘୋଡ଼େଇ ହୋଇ ଶୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଦିନେ ଗତିରେ ଦୁଇଜଣ ଗରୁଆକାଙ୍କ ଆଖିରେ
ଧୂଳି ଦେଇ ଶ୍ଵେତଟାଏ ପଶିଥିଲା ଚନ୍ଦ୍ର ଶ୍ଵେତା କରିବ ବୋଲି । ସମାଜନର ଛାଇ
ନିଦ ଭଙ୍ଗିଯିବା ବେଳକୁ ଶ୍ଵେତଟି କାମ ସାରି ଯିବା ଉପରେ । ପଛପଟୁ ଯାଇ

ତା' ବେଳେ ଚନ୍ଦ୍ର ପକେଇ ତାକୁ କେମିତି ସେ ଧରିଲ ସେ କଥା ତା'ର ଆଉ ପରିଷ୍କାର ମନେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତା' ପାଟିଚୁଣ୍ଡରେ ଜଗୁଆଳୀ ଦିଇଟା ଧାନ୍ଁ ଆସିଲେ ଏବଂ ଶ୍ରେର ଟଣାହୋଇ ଗଲ ଥାନ'କୁ । ଏ ଘଟଣା ଭୁଲିଯାଇ ଥାଆନ୍ତା ସମାଚନ, କିନ୍ତୁ ତା' ପରଦିନ କଲେନୀ ତିଆରି ଦାୟିତ୍ଵରେ ଥିବା ବାବୁ ତାକୁ ଡକେଇ ପଠେଇଲେ ।

ଦଶଟା ଟଙ୍କା ତା' ହାତରେ ଗୁଞ୍ଜିଦେଇ ଗୁଡ଼ାଏ ପ୍ରଶଂସା କରିଥିଲେ । ପଚାରିଥିଲେ, “ଆଉ ସମାଚନ, ତୁମେ କର କ'ଣ ?”

ମୁଣ୍ଡ କୁଣ୍ଡେଇ ହୋଇଥିଲା ସମାଚନ, “କିଛି ନାହିଁ ବାବୁ ! ଯେତେବେଳେ ଯାହା କାମ ମିଳିଯାଏ । ଏବେ ତ ଦୁଇ ମାସ ହେଲା କିଛି କାମ ନାହିଁ ।”

“କାମ କରିବ ଏଠି ?”

ଅଗ୍ନିନିକ ଏଭଳି ସୌଭାଗ୍ୟର ଆଶା ସମାଚନ କରି ନ ଥିଲା । ବାବୁଙ୍କର ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତରରେ ସେ କିଛି କହି ନ ପାରି ଖାଲି ମୁଣ୍ଡ ଟୁଙ୍ଗାରି ଦେଇଥିଲା ।

ଏତେ ତୁମେ ବାହାରେ ପଡ଼ିଥିବା ଇଟା, ରଡ଼, ସିମେଣ୍ଟ ଦେଖାଥିଆଁ କାମ କର । କଲେନୀ ତିଆରି ହୋଇଗଲେ ଓୟାର୍‌ମ୍ୟାନ୍ ହୋଇଯିବ । ଆଠ ଘଣ୍ଟା ଭୂତି । କିନ୍ତୁ ତୁମକୁ ନାଭର୍ ଭୂତି କରିବାକୁ ହେବ । ରାତି ଦଶଟାରୁ ସକାଳ ଛଅ । କ'ଣ ଗଢ଼ି ତ ?”

ସମାଚନ କ'ଣ କହିବ ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ ।

“ଦେଖ ନରସିଂହ ଆଉ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାର ଆଗରୁ ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଆଉ ଦୁଇ ସିଫ୍ଟ ଭୂତି ଆଗରୁ ଲେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । କ'ଣ କହୁଛ ? କରିବ ?”

ତଥାପି ସମାଚନର ବିଶ୍ଵାସ ହେଉ ନ ଥିଲା । ଫ.ଙ୍କା ଭାବରେ ଗୁଞ୍ଜି ରହି ସେ କେବଳ କହିଥିଲା, “ହଁ ବାବୁ ।”

ଧୀରେ ଧୀରେ କଲେନୀ ତିଆରି ହୋଇଗଲା । ଚଉଷଠାଟା ଘର । ଜମେ ଘରଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଲେକ ଆସିଗଲେ । କେବଳ ଖାଲି ରହିଲା ଦୁଇଟି ଘର । ଏଇ ଦୁଇଟି ଗେଷ୍ଟ ହାଉସ୍ । ବାହାରୁ କେତେବେଳେ କେମିତି କିଏ ବାବୁ ଆସିଲେ ସେଇଠି ରହନ୍ତି । ତେବେ ଅଧାଦିନ ଖାଲି ପଡ଼ିଥାଏ ।

ରାତିରେ ଅନିଦ୍ରା ରହି ଜଗିବା କାମ ସମାପନକୁ ଆସିବ କି ନାହିଁ । ଏମିତିରେ ତା'ର ନିଦ କମ୍ । ପୁଣି ଦିନରେ ଶୋଇଲେ ହେଲ । ଠିକ୍ ରାତିରେ ଯେ ଶୋଇବାକୁ ହେବ ସେମିତି କିଛି ଲେଖା ଅଛି ? ଦରମା ଗଣ୍ଡାକ ମଧ୍ୟ ଭଲ । ଏତେଦିନ ତିନି ଘରେ ବାସନ ମାଜି, ଲୁଗା କାଟି ପାର୍ବତୀ ଯାହା ଆଣୁଥିଲା ସେଇ-ଥିରେ ଚଳୁଥିଲେ ସେମାନେ । ସେ ଟଙ୍କା ସାଙ୍ଗରେ ତା' ଦରମା ଗଣ୍ଡାକ ମିଶିଗଲା ହଠାତ୍ ତାଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ବଦଳିଗଲା । ଏତିକିବେଳେ ତା' ବଡ଼ ଝିଅ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ବାହାଘର ପରଶୁ ସାଙ୍ଗରେ ଠିକ୍ ହୋଇଗଲା । ପ୍ରସାବ ନେଇ ଆସିଥିଲା ପାର୍ବତୀର ସାନ ଭାଇ ଯଦୁଆ । ପିଲାଟିର ରଙ୍ଗ କଳା । ହେଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଏମିତି କୋଉ ଡେଣା କଟା ପରା କି ? ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ବସ୍ରେ କିନ୍ତୁ ନା । ଭଲ ଆୟ । ଆଉ କ'ଣ ଦରକାର ? କିନ୍ତୁ ଘରେ କେହି ଆଉ ନାହିଁ । ଯଦୁଆ ଯୁକ୍ତି କଲା— “ଭଲ ତ, କଥା କଥାକେ କେହି ଖୁଣ୍ଟା ଦେବେ ନାହିଁ ।” ସହରର ଫୁଲ୍‌ଫାଥରେ ମଣିଷ ହୋଇଛି ପରଶୁ । ମା' କିଏ, ବାପା କିଏ— କିଛି ଜାଣେନି ସେ । ସେଇଥିପାଇଁ ପ୍ରଥମେ କୁଛୁକୁଛୁ ହେଉଥିଲା ସମାପନ । କିନ୍ତୁ ପାର୍ବତୀ ଓ ଯଦୁଆର କଥାରେ ସେ ଭଲିଗଲା । ସତ କଥା ତ, କିଏ ବା ବିନା ଯୋତୁକରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଭଲିଆ ଦୁର୍ବଳିଆ, ରଙ୍ଗ ମଇଳା ଝିଅକୁ ବାହା ହେବା ପାଇଁ ରାଜି ହେବ ? ଲକ୍ଷ୍ମୀର କାନ୍ଦ ପ୍ରତି ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରି ସେ ସେଇଠି ବାହାଘର କରିଦେଲା ।

ସେତେବେଳକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ କାମ ପାଇଗଲା ସମାପନ । ଦିନେ ଅଠର ନମର ଘରର ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ବାବୁ ଭେରୁରୁ ଭାରି ନୂଆ ଜିଣିଥିବା ମାଛୁଟି ଗାଡ଼ିକୁ ସଫା କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ହାତରୁ ଜମା ଟାଣି ନେଇ ସମାପନ ଗାଡ଼ି ଚକ୍‌ଚକ୍ କରିଦେଲା । ଖୁସି ହୋଇ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ବାବୁ ତା' ହାତରେ ଦୁଇଟା ଟଙ୍କା ଦେଇ-ଥିଲେ । ପରଦିନ ତାକୁ ତାକି ଗାଡ଼ି ସଫା କାମଟା ହିଁ ଦେଇଦେଲେ । ମାସକୁ ପରୁଣ ଟଙ୍କା । ସମାପନର କାମ ଦେଖିବା ପରେ ଆଉ ତିନି ଘରର ଗାଡ଼ି ସଫା କାମ ମଧ୍ୟ ମିଳିଗଲା ତାକୁ ।

ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ସମାପନ ହାତରେ ବଜକା ଟଙ୍କା ହେଲା । ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ବାବୁଙ୍କ କଥାରେ ବ୍ୟାଙ୍କ୍‌ରେ ଆକାରଣ୍ଡଟିଏ ଖୋଲି ଟଙ୍କା ଜମା କରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଲା ସେ । ବାବୁଙ୍କ କଥାର ମୂଲ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟ ଅଛି । ଆଉ ଟଙ୍କା ସଞ୍ଚିବା ତ କୌଣସି ଖରାପ କାମ ନୁହଁ । ପୁଣି ପୁନି ବାହାଘର ବି ତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତା' ପରେ

ପରେ ତା'ର ନାତି ନାତୁଣୀ... ଗୋଟିଏ ବଢ଼େଇ.. କୁଣିଆ ମଞ୍ଜର । ଆଗକୁ ଆଗକୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ଖାଲି ବଢ଼ିବ ସିନା କର୍ମବ ନାହିଁ । ସେଇଥିପାଇଁ ଗାଡ଼ି ସଫା ଟଙ୍କାକୁ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଅଂଶ ପ୍ରତି ମାସକୁ ସେ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଚଷିଦେଇ ଆସୁଥିଲା ଘରେ କାହାକୁ କିଛି ନ କହି । ମନେ ମନେ ହିସାବ କରି ସେ ଖୁସି ହୁଏ । ପୁନି ବୟସ ଏବେ ଚଉଦ । ଆଉ ତିନି ଗୁଣ ବର୍ଷ ପରେ ଯଦି ତା' ବାହାଘର ହୁଏ, ତେବେ ସୁନା ଅସିଏ ମସିଏ ଦେଇ ହେବ ତାକୁ । ଆଉ ଖାଲି ତାକୁ ଦେଲେ କେମିତି ହେବ, ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପୁଣି ମୁହଁ ପୁଲୁଇବନି ? ନା ଦି' ଝିଅଙ୍କ ପାଇଁ ଏକା ଚକମର କିଛି କରେଇ ଦେବ ।

ଗାଡ଼ି ସବୁ ସଫା କରିବା ପରେ ସେଦିନ ଗେଷ୍ଟ ହାଉସ୍ ବାରଣ୍ଡାରେ ବସି ଏମିତି ସବୁ ଭାବୁଥିଲା ସେ । ପାଖରେ ଆସି ବସିଥିଲା ଅନ୍ତ୍ରାଲ୍ । ଅନ୍ତ୍ରାଲ୍‌ର ଦି'ପହର ସିଫ୍ଟ । କିନ୍ତୁ ଟୋକା ଲୋକ । ଜଞ୍ଜାଳ ନାହିଁ । ସକାଳୁ ଆସି ପହଞ୍ଚି-ଯାଏ । ସକାଳ ପହରଟା ଆଡ଼ା ଦେଇ ଦି'ପହରକୁ ଗେଟ୍ ପାଖକୁ ଯାଏ । ଅଧିକାଂଶ ଦିନ ସକାଳେ ସନାତନ ସାଙ୍ଗରେ ବସି ବିଡ଼ି ପିଇ ପିଇ ସହରରେ ଚାଲୁଥିବା ସିନେମା ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରେ ସେ । ଅନ୍ୟଦିନ ପରି ବିଡ଼ିଟିଏ କାତି ଅନ୍ତ୍ରାଲ୍ ଆଡ଼କୁ ବଢ଼େଇ ଦେଇ ସନାତନ । ସାମାନ୍ୟ ହସି ଅନ୍ତ୍ରାଲ୍ ହାତ ହଲେଇ ଦେଇ ଏବଂ ସାର୍ଟ ପକେଟ୍‌ରୁ କାଢ଼ିଲା ବିଦେଶୀ ସିଗାରେଟ୍ ।

“ଏଇଟା କି ସିଗାରେଟ୍ କିରେ ?” କୌତୁହଳ ଦମନ ନ କରି ପାରି ସନାତନ ପଚାରି ଦେଲା ।

“ଆମ ସାହିର ରହିମ୍ ଭାଇ... ତୁମେ ରହିମ୍ ଭାଇକୁ ଚିହ୍ନିନ ? ସେଇ ଯେଉଁ ଗୋର ହୋଇ, ଚନ୍ଦା ହୋଇ ଲୋକଟି... ଗୁଣିବର୍ଷ ତଳେ ସେ ଦୁବାଇ ନା ପୁନାଇ କୁଆଡ଼େ ଗଲା । ଏତେଦିନକେ ଫେରିଛି । ଫେରିଛି ଏକ୍ସବାରେ ବଡ଼ଲୋକ ହୋଇ । କଥା କଥାକେ ପଇସା ଫୋପାଡୁଛି । ସେଇ ଯାଚିକରି ଦେଲା ପରା ।”

“କ'ଣ କହୁଛୁ ? ଗୁଣିବର୍ଷରେ ଏତେ ଟଙ୍କା ଲୋକଗାର କରିଦେଲା ?” ସନାତନର କେମିତି ବିଶ୍ୱାସ ହେଉ ନ ଥିଲା ।

“ରହିମ୍ ଭାଇ ପରା କହୁଥିଲା ସେଠି ଖାଲି ଟଙ୍କା ଗଡୁଛି । ଯିଏ ଯେତେ ଗୋଟେଇ ପାରିଲେ ହେଲା... । ଥରେ ଖାଲି ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ପହଞ୍ଚି ଯିବାକୁ ହେବ । ...ମୁଁ ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ କି, କିନ୍ତୁ ଆଗ ତିନି ହଜାର ଥୋଇଲେ ସିନା— ।”

“ଖାଲି ତିନି ହଜାର !” ହଠାତ୍ ସନାତନ ମନ କୁହୁଳି ଉଠିଲା । ତା’ର ତ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ପୁଣି ଦି’ହଜାର ପାଖାପାଖି ଟଙ୍କା ହୋଇଗଲାଣି ।

“ହଁ ସେୟା ତ କହୁଥିଲ ରହିମ୍ ଭାଇ । କ’ଣ ସବୁ କାଗଜପତ୍ର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତା’ପରେ ଗୁଲ ।” ଉଠିପଡ଼ି ଭିଡ଼ିମୋଡ଼ି ହେଲା ଅନ୍ତୁର୍ । “ସେ ସବୁ କଥା ଛାଡ଼ । ହଉ ଦିଅ ମତେ ଭଲ ବିଡ଼ିଟେ । ଏ ବିଦେଶୀ ସିଗାରେଟ୍‌ରେ ବିଡ଼ି ମଜା କାହିଁ ?”

ଅନ୍ତୁର୍ ସେଦିନ ରହିମ୍ ଭାଇ ଆଉ ଦୁବାଇ କଥା କହି ସନାତନ ମନରେ ଆଶାର ଦାପଟିଏ ଜଳେଇ ଦେଇ ଯାଇଛି । ସେ ଯଦି କୌଣସି ମତେ ବିଦେଶ ଗୁଲି-ଯାଏ ଆଉ ମନ ଲଗାଇ କାମ କରେ, ତେବେ ତା’ ଘରର ଅବସ୍ଥା ସବୁଦିନ ପାଇଁ ବଦଳି ଯିବ । ବାହା ହେଲା ବେଳେ ପାର୍ବତୀକୁ ଯେଉଁ ଘର ଖଣ୍ଡିଏ କରେଇ ଦେବ ବୋଲି କଥା ଦେଇଥିଲା, ସେ କଥା ହୁଏତ ସତ ହେବ । ପୁଣି ବୁଢ଼ାକାଳ ପାଇଁ କିଛି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତା’ର ତ ଆଉ ପୁଅ ନାହିଁ, ଶେଷରେ କ’ଣ କୋଇଁ ଓଳି ତଳେ ଦିନ କଟାଇବାକୁ ହେବ !

ଛି .. ଛି... ।

ନା— ଯେମିତି ହେଉ ସେ ଦୁବାଇ ଯିବ ନିଶ୍ଚୟ । ସବୁ ଦିନ ପାଇଁ ନୁହଁ, ଗୁରି ପାଞ୍ଚଟା ବର୍ଷ ଭିତରେ ଫେରି ଆସିବ । ପାର୍ବତୀ ସାଙ୍ଗରେ ଏସବୁ ନେଇ କଥା-ବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ଜିଉ ସଜସଜ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ସେ ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ନା— କିଛି ନ ବୁଝି ଆଗ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଜମା ଟଙ୍କାଗୁଡ଼ିକ ହାତେଇବାକୁ ବସିବ । ନା— ଏବେ ଥାଉ ।

ଥରେ ପ୍ରବିଧା ଦେଖି ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ବାବୁଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିଥିଲା ସନାତନ । ସେ ଆଗ ହସିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ସନାତନର ଦୃଢ଼ତା ଦେଖିଲେ, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଇଥିଲେ ।

“ଆଉ କେଇଟା ମାସରେ ଯିବା ପାଇଁ ଟଙ୍କା ହୋଇଯିବ ତୁମର । କିନ୍ତୁ ପାସ୍‌ପୋର୍ଟ, ଭିସା, ଡ୍ରାଫ୍ଟ ପର୍ମିଟ୍— ଏ ସବୁ ତ ଦରକାର ।”

“ଆଜ୍ଞା ??” କିଛି ବୁଝି ନ ପାରି କାନ କୁଣ୍ଡେଇ ହୋଇଥିଲା ସନାତନ ।

“ବିଦେଶ ଯିବାକୁ ହେଲେ କାଗଜପତ୍ର ଦରକାର । ଜାଣିନ କି ?”

ଆରେ ହଁ, ଅନ୍ତର୍ଭାବି ବି ତ ସେମିତି କ'ଣ କହୁଥିଲ । ସେ ମୂର୍ଖ ଲୋକ,
ଏସବୁ କ'ଣ ବୁଝିବ ? ସମାଜର ଚିପୁଡ଼ି ହୋଇ ଯାଇଥିବା ମୁହଁ ଦେଖି ବାବୁଙ୍କର
ଦୟା ହେଲ ବୋଧହୁଏ । କହିଲେ, “ହଉ, ତୁମେ ଆଗ ଯିବା ଟଙ୍କା ଯୋଗାଡ଼ କର ।
କାଗଜପତ୍ର କଥା ମୁଁ ପରେ ବୁଝି ଦେବି ।”

କୃତଜ୍ଞତାରେ ନଇଁ ପଡ଼ିଥିଲା ସେ ।

ତା'ପରେ ସମାଜର ଆହୁରି ମନ ଦେଇ କାମ କରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା ।
ବାବୁକୁ କହି ସମ୍ଭୁଥିବା ଟଙ୍କାର ପରିମାଣ ମଧ୍ୟ ବଢ଼େଇ ଦେଇଥିଲା ।

ବେଶ୍ ସୁନ୍ଦର ଶୁଭୁଥିଲା ସବୁ । ତିନି ଓଳି ପେଟପୁର ଖିଆଠୁଁ ଲୁଗାଘଟା
ଦି'ଖଣ୍ଡ କିଣିବା, ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ଦେବା ଥୁଆ— ସବୁ କରି ପାରୁଥିଲା ସମାଜନ । କାହାର
ଦୃଷ୍ଟି ଲାଗିଗଲା କି ? ନା କେହି ଗୋଟାଏ ଗୁଣୀ ଗାରେଡ଼ି କଲା ?

ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଝିଅଟି ଯେତେବେଳେ ମାସକର, ଦିନେ କାନ୍ଦି ବୋବେଇ ସେ ଆସି
ବାପଘରେ ହାକର । କଥା ବୁଝୁ ବୁଝୁ ଜଣା ପଡ଼ିଲା ଯେ ପରଶୁ ମାସ କେଇଟା ତଳୁ
ଆଉ ଗୋଟାଏ ଝିଅ ସାଙ୍ଗରେ ଲସର ପସର ହେଇଥିଲା । ହଠାତ୍ ତାକୁ ଇ ନେଇ
ସହର ଛାଡ଼ି ପଳେଇଛି ସିଏ । ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ସମାଜନ ଉବୁଥିଲା ପରଶୁ ବୋଧହୁଏ
ଫେରି ଆସିବ । ସ୍ତ୍ରୀ ଆଉ ପିଲାଙ୍କ ମୋହ ଟାଣି ଆଣିବ ତାକୁ । କିନ୍ତୁ ଦିନ ଯିବା
ସାଙ୍ଗରେ ସେ ଆଶା ତା'ର କମିଗଲା ।

ଝିଅ ଯେତେବେଳେ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରୁଏ, ସମାଜନ ଦମ୍ଭର ସହିତ କହେ,
“କାନ୍ଦେନା ମା, ତୋର ଏଠି କିଛି ଅଭାବ ରଖିବିନି । ମୁଁ ସବୁ ସୁବିଧା କରିଦେବି ।
ସେଇଟା କୁଳାଙ୍ଗାର, ଲକ୍ଷ୍ମୀଛଡ଼ା । ଯାଇଛି ତ ଯାଉ । ତୁ ଆଉ କାନ୍ଦେନା ।”

ଝିଅକୁ ବୁଝେଇଲେ ମଧ୍ୟ ନିଜ ମନରେ ଖର୍କା ରହିଯାଏ । ସତର ବର୍ଷର
ଝିଅଟା । ଏମିତି କ'ଣ ସାର ଜୀବନ କଟେଇ ଦେବ ? ତାଙ୍କ ଜାତିରେ ଆଉ ଥରେ
ବାହା ହେବା ନିୟମ ନାହିଁ । ନ ହେଲେ ସବୁ ଦିଆଥୁଆ କରି ବାହା କରେଇ ଦିଅନ୍ତା
ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ।

କ୍ରମେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କାନ୍ଦିବା ଛାଡ଼ି ଦେଲା । ସମାଜନ କିଛିଟା ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହେଲା । କିନ୍ତୁ
ଅନେକ ଦୁର୍ଘଟଣା ଆସି ବସିଥିଲା ମନ ଭିତରେ । ଲକ୍ଷ୍ମୀର କନ୍ଦାକଟା ବରଂ ଉଲ ଥିଲା ।

ତା'ର ଏଇ ହସ ହସ ମୁହଁ, ସାଜି ହେବା ନିଶା— ଏସବୁ କୌଣସି ନୂଆ ବିପଦର ଲକ୍ଷଣ ନୁହଁ ତ ?

ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଲ ସନାତନ । ତା' ମନର ସନ୍ଦେହ ଅମୃତକ ନୁହଁ । ଗଡ଼-କାଳି ସରଫର୍ ଖାଁ ଦୋକାନରେ ବାସ୍ତୁଆ ମଦୁଆ ସରରେ କହିଥିବା କଥା ପଦକ କାନରେ ଝାଜି ଝାଜି କରି ଉଠିଲା— “ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦୋକାନ ଖୋଲି ବସିଲଣି ପରା !”

୩୫ ।

ପାର୍ବତୀ କେବେଠାରୁ କହି ହେଉଛି କେଉଁ ଗୋଟାଏ ଡ୍ରାଇଭର୍ ଟୋକା ସାଙ୍ଗରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ହେଁ ହେଁ ଫେଁ ଫେଁ ଲାଗିଛି । ସେତେବେଳେ ସେ କାନ ଦେଇ ନ ଥିଲା । ଏବେ କିନ୍ତୁ ବାହାର ଲୋକେ କହିହେଲେଣି । କଥା କ'ଣ ମିଛ ହୋଇଥିବ ?

ନା— ଏ ସହର ଛାଡ଼ି ଗୁଲିଯିବାକୁ ହେବ । ଯିଏ ଯାହାର ଯାହା ମନ ତା' କରନ୍ତୁ । ଅଳ୍ପକୂଳୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀର କ'ରବାର, ପାର୍ବତୀର କଟାସମ୍ପା— ସବୁଥିରୁ ଦୂରେଇ ଯିବ ସେ । ସନାତନ ଦୁବାଇ କଥା ଭବିଷ୍ୟ । ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ବାବୁଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କାଗଜ-ପତ୍ର କରିବା ବିଷୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ହେବ ।

କେନାଲ କୁଳରୁ ଉଠି ଠିଆ ନେଇ ସେ ।

ତା'ପରେ ସନାତନ ପାଇଁ ଗଡ଼ି ଗୁଲିଇ ଦିନ ସବୁ । ଥରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଛାରି ହେବା ପରେ ଆଉ କୁଆଡ଼େ ଗୁରୁବା ଲୋକ ନୁହଁ ସେ । ଘର— କଲେନୀ— ଗାଡ଼ି ସଫା— ପୁଣି ଘର । ଧରବନ୍ଧା ରୁଟୀନ୍‌ରେ ପକେଇ ନେଇ ଜୀବନକୁ । ଥରେ ଅଧେ ଯେ ବାହାର ଲୋକଙ୍କର ମର୍ମଜଳା କଥା ଶୁଣିବାକୁ ପଡ଼ିନି ତା' ନୁହଁ । କିନ୍ତୁ ନିଜ କାନକୁ ପଥର କରି ନେଇଥିଲା ସେ ।

ସେଦିନ ଗାଡ଼ି ସଫା କରି ସନାତନ ଘରେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଦେଖେ ତ ହୁଲ-ସୁଲ କାଣ୍ଡ । ବାହାର ବାରଣ୍ଡାରେ ବସି ଛାତି ବାଡ଼େଇ କାନ୍ଦୁଛି ପାର୍ବତୀ । କାନ୍ଦ ମଝିରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ, ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ଛାଡ଼ି ଗୁଲିଯାଇଥିବା ପରଶୁକୁ ଏବଂ କୌଣସି କଥାରେ କାନ ଦେଇ ନ ଥିବା ସନାତନକୁ ଗାଳି ଉପରେ ଗାଳି ଦେଇ ଗୁଲିଛି ସିଏ । ଘର ସାମ୍ନାରେ ପଲ୍ଲେ ମାଉପେ ମର୍ବ ହୋଇ ଛୋଟିଆ ଭିଡ଼ଟିଏ । ଦଳେ ଫିଲ କିଛି ନ ବୁଝିପାରି ଖାଲି ଡିଆଁଡ଼ିଇଁ କରୁଛନ୍ତି । ଆଉ ଭିତର ବାହାର ହେଉଛି ପୁନି ।

ସନାତନ ମନ ଭିତରେ ଗୁଞ୍ଜି କରି ଲାଗିଲା । ପୁନି କାହିଁକି କାମକୁ ଯାଇନି ? ସେ ତ ଭେରୁରୁ ଉଠି କାମକୁ ପକାଏ । ଆଜି ନ ଯାଇ ଘରେ ରହିଛି କାହିଁକି ? ପୁଣି ଏ ଭିତ୍ତ ଆଉ ପାର୍ବତୀର କାନ୍ଦ ! ମାଣିକର ଜିଛି ହୋଇଯାଇନି ତ ? ଛାତି ଗୁଣି ହୋଇ ଆସିଲା ତା'ର । ନାତୁଣୀ ପ୍ରତି ମନରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ସ୍ନେହ ହୋଇଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏଇ ତ— ପଡ଼ିଶା ଘର ସାବିତ୍ରୀ କୋଳରେ ବସି ରହିଛି ମାଣିକ । ତେବେ ହେଲା କ'ଣ ?

ସନାତନକୁ ଦେଖି ପାର୍ବତୀକୁ ଯେମିତି କାଳିସୀ ଲାଗିଗଲା । ଲୁଗାପଟା ଠିକ୍ ନାହିଁ । ବାକ ଅତୁଆ ହୋଇ ଗୁରିଆଡ଼େ ଉଡ଼ୁଛି । ଦାଣ୍ଡଟାରେ ପାଟି କରି କମ୍ପେଇ ତାକୁ ଗାଳି ଗୁଲଜ କରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା । ତା'ର କଥାକୁ ଯାହା ବୁଝିଲା ସନାତନର ହଂସା ଉଡ଼ିଗଲା ।

ମାସେ ଦୁଇମାସ ତଳୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ହାବଭାବ ଦେଖି ପାର୍ବତୀ ଟିକିଏ ସନ୍ଦେହ କରୁଥିଲା । ତା' ସନ୍ଦେହ ମିଛ ନୁହେଁ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପେଟରେ ପିଲା ରହି ଯାଇଛି । ପିଲା ଖସେଇବାକୁ ଭ୍ରାଉଉରୁ ଟୋକା କ'ଣ ଔଷଧପତ୍ର ଆଣି ଦେଇଥିଲା । ତାକୁ ଗତିରେ ଖାଇ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଭେରୁରୁ ଅସାତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ପାଟିରୁ କ'ଣ ସବୁ ଫେଣ ବାହାରୁଛି । ଆଖି ଦିଇଟା ଅଧା ବନ୍ଦ ।

ସାହିର ବୁଢ଼ା ଲୋକ ଜଗା'ଇ । ସନାତନକୁ ହଲେଇ ଦେଇ କହିଲା, “ଆଉ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଲେ କ'ଣ ହେବ ? ଶୀଘ୍ର ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ଡାକ୍ତରଖାନା ନେଇଯାଆ । ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳେ... ।”

ସନାତନ ନିଦରେ ଗୁଲିବା ଭଳି ଉଠି ଠିଆ ହେଲା । ଟ୍ୟାକ୍ସି ତାକି ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ଡାକ୍ତରଖାନା ନେଇଗଲା ସେ । ସେଇ ଆରମ୍ଭ । ତା'ପେଟେ ପାଣି ଭରି ପଇସା ହାତରୁ ଖସିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଯେତେ କଷ୍ଟ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସଞ୍ଚିଥିବା ଟଙ୍କାରେ କେବେ ହାତ ଦେଇ ନ ଥିଲା ସେ; ଅଥଚ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପାଇଁ ସବୁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିଦେଲା । ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ବାବୁ ମରୁ ଶୁଣି ଭରସା ଦେଇଥିଲେ, “ଝିଅ ଆଗ ନା ତୁମର ବିଦେଶ ଯିବା ଆଗ ?”

ପଦରଟା ଦିନ ଭିତରେ ସନାତନର ଅଣ୍ଟା ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ବୟସ ଯେମିତି ଦଶବର୍ଷ ବଢ଼ିଗଲା । ତା'ର ଏତେ ଦିନର ଆଶା, ଏତେ ସ୍ୱପ୍ନ ସବୁ ଅଧା ହୋଇ ରହିଗଲା । ଗାଡ଼ି ସଫା କରୁ କରୁ ସନାତନର ଆଜିକାଲି ଧୂଳି ରହିଯାଏ । କି ତ ଭଲକରି

ସଫା ହୁଏ ନାହିଁ । ବାବୁମାନେ ବିରକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ବିଡ଼ି ଟାଣୁ ଟାଣୁ ଅନ୍ୟମନସ୍ୟ ହୋଇ ପଡ଼େ ସେ । ହାତରେ ନିଆଁ ଗୁଲି କରି ଲୁଗିଲେ ଚମକି ପଡ଼ି ବିଡ଼ି ଫୋପାଡ଼ି ଦିଏ ।

ସେଦିନ ବାଁ ହାତରେ ବିଡ଼ି ଧରି ଶେଷ ହାତସ୍ ବାରଣ୍ଡାରେ ବସି ରହିଥିଲା ସେ । ପାଖରେ ଆସି ଅନ୍ତ୍ରାର ବସିଲା । ତା' ପଛେ ପଛେ ନରସିଂହ । ସନାତନକୁ ଅଖାଡୁଆ ଲୁଗିଲା । ଗେଟ୍ ଛାଡ଼ି ନରସିଂହ ନ ଏ ପାଖକୁ ଆସିବା କଥା ନୁହଁ । କେବେ ଆସେନି ମଧ୍ୟ ଏ ବେଳା । ତେବେ ? ବୁଲି ପଡ଼ି ତା' ମୁହଁକୁ ଗୁହଁଲା ସେ, “ଗେଟ୍ ଖାଲି ପକେଇ ଗୁଲି ଆସିଲୁ ?”

ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ ହୋଇ କ'ଣ ଗୋଟାଏ କହିଲା ନରସିଂହ । ବୁଝି ହେଲାନି ।

ପୁଣି କିଛି ସମୟ ସବୁ ତୁପ୍‌ତୁପ୍ । ଥରେ ଦି'ଥର ଅନ୍ତ୍ରାର ଗଲା ଖଙ୍କାରି ପୁଣି ତୁପ୍ ରହି ଯାଇଛି । କ'ଣ କହିବ କହିବ ହେଉଛି ଯେମିତି ସେ ।

“ଭଏ ସନା ଭଲ, ତୁମ ଦୁବାଇ ଯିବା କଥା କ'ଣ ହେଲା ? ରହିମ୍ ଭଲକୁ ମୁଁ ଚିଠି ଦେଇଥିଲି । ଜବାବ ଆସିଛି । ସେ ଲେଖିଛି ଯେ ତୁମେ ଥରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ ସେ ତୁମକୁ ପାଖକୁ ନେଇଯିବ । କାମ ବି ମିଳିଯିବ ।”

ସନାତନ ଖାଲି ଶୁଣିଲା । ଆଗ୍ରହ ଦେଖାଇଲା ନାହିଁ । କ'ଣ ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ଦେଖାଇବ ? ଆଉ କ'ଣ ବାକୀ ରହିଛି ଯେ ! ନରସିଂହ ଅନ୍ତ୍ରାର ଆଡ଼େ ଗୁହଁଲା ।

“ତୁମ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କେମିତି ଅଛି ?”

ସନାତନ ମୁହଁରେ ଗୋଟାଏ ଅଭୂତ ଭବ ଫୁଟେଇଲା । ତର୍କମା କଲେ ହୁଏତ ବୁଝାଯିବ, “ସେଇମିତି !”

“ଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ତା' ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଗଲା । ନୁହଁ ?” ସରକୁ ଯଥା ସମ୍ଭବ ନରମ କରି କହିଲା ଅନ୍ତ୍ରାର ।

ଏଥର ସନାତନ ଦୀର୍ଘ ନିଃଶ୍ବାସ ପକେଇଲା, “ଏତେ ଦିନ ଲୁଗିପଡ଼ି ଯେଉଁ ଟଙ୍କା ସଞ୍ଚିଥିଲି ସବୁ ସରିଗଲା । ଭବିଥିଲି ଦୁବାଇ ଯାଇ ଭଲ କରି ଥରେ ରେଜଗାର କରି ଆଣିବି । ଆମ ବାକୀ ଜୀବନ ପାଇଁ ଚିତ୍ତା ନ ଥିବ । ହେଲେ ଠାକୁରଙ୍କ ବରଦ ଅନ୍ୟ ରକମ ।”

“ଏତେ ଶୀଘ୍ର ମନ ଦବେଇ ଦେଲେ ହୁଏ ?”

“ସହଜ ପଢ଼ିଛି କିରେ ପୁଣି ଏତିକି ଟଙ୍କା ସଞ୍ଚିବା ! କେତେ ବର୍ଷ ଲାଗିଥିଲି ତା’ ପଛରେ । ପୁଣି ହୁଏତ ଲାଗି ଲାଗି ଟଙ୍କା ସଞ୍ଚିବି । ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳକୁ ଆଉ ଗୋଟାଏ କ’ଣ ହେବ... । ବୟସ ବି ତ ବଢ଼ୁଛି ମୋର ।”

“ବର୍ଷଟାଏ ଭିତରେ ଟଙ୍କା ସଞ୍ଚି ହୋଇଯିବ ଯେ..” ଅଙ୍ଗେଇ ଅଙ୍ଗେଇ ନର-ସିଂହ କହିଲା ।

ଏଥର ଠୋ ଠୋ ହୋଇ ପାଗଳଙ୍କ ଭଳି ହସିଲା ସନାତନ, “ବର୍ଷେ ଭିତରେ !”

ସନାତନର ହସରେ ଚମକି ଯାଇ ଅନ୍ତୁର୍ ଆଉ ନରସିଂହ ଯାହା କହିବାକୁ ଆସିଥିଲେ ଡରବରିଆ ହୋଇ କହି ପକେଇଲେ, “ତୁ ଭାବି ଦେଖ ।” ଏବଂ ବଡ଼ ବଡ଼ ପାଦ ପଛକଇ ସେମାନେ ଶୁଲିଖଲେ ।

ସେଦିନ କେନାଲ କୂଳରେ ଗୁଡ଼ାଏ ସମୟ ସନାତନ ବସି ରହିଲା । ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ସବୁ ଗୋଳମାଳ ହୋଇ ଯାଉଛି । ହାତ ସାମ୍ନାରେ ଟଙ୍କା ଲେକଗାର କରି-ବାର ଗୋଟିଏ ଏତେ ବଡ଼ ଋଷ୍ଟା; କିନ୍ତୁ ହାତ ବଢ଼େଇବାକୁ ସାହସ ହଉନି ତା’ର । ଏ ପାଖେ ଦୁବାଇ, ଆଉ ମୁକ୍ତି । ଅନ୍ୟ ପଟେ ତା’ର ମଣିଷ ପଣିଆ ।

ସରଳ ସାଧାସିଧା ମଣିଷଟିଏ ସନାତନ, ଏଡ଼େବଡ଼ ଲୋଭକୁ ଆଡ଼େଇ ଦେଇ ପାରିଲାନି । ତା’ ପରଦିନ ସେ କଣେଇ ଦେଇ ଅନ୍ତୁର୍ ଓ ନରସିଂହକୁ— ସେ ରାଜି ।

କାମଟି ଏଇମିତି । ରାତି ଏଗାରଟା ପରେ କଲେନୀକୁ ଆସିବ ନରସିଂହ । ଜଗୁଆଳୀର ଗୁରୁ ଲେଙ୍କା ଭିତରେ ଯେଉଁ ଗେଷ୍ଟ ହାଉସର ଗୁରୁ ଅଛି ସେଇଟା ତାକୁ ବଢ଼େଇ ଦେଲେ ସନାତନର କାମ ଖେଷ ।

ନରସିଂହ ଟିକିଏ ହସି ଟିକିଏ ଇସାରା ଦେଇ ବୁଝେଇଥିଲା ଯେ ତାଙ୍କ ସାହିର କେଇଟା ଝିଅକୁ ଆଣିବ ସିଏ । କେଜକଣ ବାବୁ ତାକୁ କହିଛନ୍ତି ।

ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ସେ ପୁଣି କହିଥିଲା, “କେହି କିଛି ଜାଣିବେ ନାହିଁ ମ ସନା-ଭାଇ ! କେତେ ଲୋକ ଆସୁଛନ୍ତି, ଯାଉଛନ୍ତି । ତୁ ଟିକିଏ ଛାଡ଼ି ଦେଲେ ହେଲା । ଗୋଟାଏ ରାତିକୁ ଦଶ ଟଙ୍କା । ବର୍ଷେ ଭିତରେ ତୋ ଟଙ୍କା ଜମିଯିବ କି ନାହିଁ କହିଲୁ ।”

ସେଇଟା ପ୍ରଥମ ରାତି । କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ କି କ'ଣ ହେବ । କିଟିମିଟିଆ ଅନ୍ଧାର । ଗେର୍ ଉପରର ଦିଇଟା ଲଇର୍ ଭିତରୁ ଗୋଟାଏ ଫିଉକ୍ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଅନ୍ୟଟି ଉପରେ ମଳି ଜମି ଜମି ଆଲୁଅର ଧାର ହୋଇଯାଇଛି ନିହାତି କ୍ଷୀଣ । ଦରଆଡ଼କା ଗେର୍ ପାଖରେ ଷ୍ଟୁଲ୍ ପକେଇ ବସି ସନାତନ ବିଡ଼ି ଟାଣୁଥିଲା ।

ଦୂରରୁ ନରସିଂହକୁ ଦେଖି ବିଡ଼ି ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲା ସେ । ଅନଭ୍ୟସ୍ତ ମନରେ କେମିତି କେମିତି ଗୋଟିଏ ଭବ । ନରସିଂହ ପଛରେ ଦୁଇଜଣ ସାର୍ତ୍ତ ପ୍ୟାଣ୍ଟ ପିନ୍ଧା ଲୋକ । ଆଉ ସାମାନ୍ୟ ସେ ପାଖକୁ କ'ଣ ଦୁଇଜଣ ଝିଅ ? ତା'ରି ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ପୁନି ଭଳି ଦି'ଜଣ । ହଠାତ୍ ସନାତନର ଭିତରେ କ'ଣ ଯେମିତି ହୋଇଗଲା । ଇଏ ଝିଅ ଦୁଇଜଣ ଯେମିତି ନରସିଂହ ସାହିର ନୁହନ୍ତି, ତା'ରି ରକ୍ତମାଂସର ପୁନି ଆଉ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।

ଗୋଟାଏ ରଡ଼ି ଛାଡ଼ିଲା ସେ, “ପକା ପକା ଏଠୁ । ମୁଁ କାହାକୁ ଭିତରକୁ ଛାଡ଼ିବିନି ।”

“ମୁଁ ପର ସନା ଭାଇ । ମୁଁ ନରସିଂହ... ତୁ କ'ଣ ଆଉ କିଏ ବୋଲି ଭାବିଲୁ କି ?” ନରସିଂହ ହସ ପୁଟେଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି ।

“ଶଳା ଗ୍ରେର... ଶଳା ଦଲ୍ଲୁ” ମୋ ଝିଅ ଉପରେ ଯିଏ ଆଖି ପକେଇବ, ତା' ଆଖି କଣା କରି ରଖିଦେବି । ...ମୋତେ ଟଙ୍କା ଦେଖାଉଛୁ ?”

ସନାତନର ପାଟି ଜମେ ବଢ଼ୁଛି । କେଇଟା ଘରେ ଆଲୁଅ ଜଳି ଉଠିଲାଣି । ହୁଏତ କବାଟ ଖୋଲି କଥା କ'ଣ ବୁଝିବାକୁ ବାବୁ କେଇଜଣ ବାହାରି ଆସିବେ । ନା— ଆଉ ରହିଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ବୁଲିପଡ଼ି ନରସିଂହ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା ଏବଂ ତା'ପରେ ଅନ୍ୟମାନେ । ଗତିର ଅନ୍ଧାରରେ ସେମାନେ ଯେତେବେଳେ ଲୁଚିଗଲେ ସ୍ୱସ୍ତିର ନିଃଶ୍ୱାସ ନେଇ ସନାତନ ଗେର୍ରେ ତାଲା ପକେଇ ଦେଲା ।

ସେଦିନ ରାତିରେ ସନାତନର ଚିତ୍କାର ଯେଉଁ କେତେଜଣଙ୍କ କାନରେ ବାଜିଥିଲା, ସେମାନେ ଏ ବିଷୟରେ ବେଶୀ ଭାବି ନ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ପରଦିନ ନରସିଂହ ଓ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାର ଘର ଘର ବୁଲି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭଲ କରି ବୁଝେଇ ଦେଇଥିଲେ, “ସେଇଟା ମଦୁଆଟା ଆଜ୍ଞା ! ମୁଣ୍ଡ ଦୋଷ ବି କିଛି ରହିଛି । ଏମିତିରେ ଜଣା ପଡ଼େନି, ଟିକିଏ ମଦ ପେଟରେ ପଡ଼ିଗଲେ ସବୁ ଦୋଷ ବାହାରି ପଡ଼େ । ଖାଲି ପାଟିତୁଣ୍ଡ,

ଶୁଣିଲେ ଚିତ୍କାର, ଗାଳି ଫକିର୍ । ...ଆମ କଥା ନିଆର ଥାଜ୍ଞା ! ଆମେ ଛୋଟ ମୁଣ୍ଡ । କେଉଁଦିନ ବାବୁମାନଙ୍କୁ, ମାଆମାନଙ୍କୁ...” ସେମାନଙ୍କୁ ବେଶୀ କହିବାକୁ ପଡ଼ି ନ ଥିଲା ।

ତା' ପରର ଘଟଣା ଖୁବ୍ ସନ୍ଧ୍ୟା । ସନାତନ ନିଜ ଭୂମି ଠିକ୍ ଭାବରେ କରିପାରୁ ନ ଥିବା ଓ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ମଦ ପିଇ ରହୁଥିବା ବିଷୟ ନେଇ କଲେନାର ବାବୁମାନେ ଏକ ମିଳିତ ରିପୋର୍ଟ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ସନାତନକୁ କଲେନା କଗୁଆଳୀ କାମରୁ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଛୁଟୀ ମିଳିଗଲା । ତା' ଜାଗାରେ ରହିଲା ଅନୁଷ୍ଠାନର ମାଉସୀ ପ୍ରଥ ଭଇ ସଫିକ୍ ।

X

x

x

x

ଏହାର କେଜିବର୍ଷ ପରର ଘଟଣା । ପ୍ରାୟ ସାତେ ପାଞ୍ଚଟା ବେଳକୁ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ବାବୁ ବ୍ୟାଙ୍କରୁ ବାହାରି ଗାଡ଼ି ଆଡ଼କୁ ଯାଉଥିଲେ । ଗାଡ଼ି ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ଲୋକଟି ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ନମସ୍କାର କରାଉଛି । ମୁଣ୍ଡରେ ଝୋଟ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ବୋଧାଏ ବାଳ । ଚାକର ଗାଲରେ କେଉଁଦିନର ଦାଢ଼ି । ତାଲିପକା ପ୍ୟାଣ୍ଟ ଓ ଡିଜ୍ ପାର୍ଟ । ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ବାବୁ ଚିହ୍ନିପାରି ନ ଥିଲେ ।

“ମୁଁ ସମାଜନ ଆଜ୍ଞା !” ନଇଁପଡ଼ି ଲୋକଟି କହିଲା ।

“କୋଉ ସମାଜନ ? ...ଓହୋ ଆମ ଓ୍ଵାଚ୍‌ସାନ୍ ! କିଓ କ’ଣ କରୁଛ ଏବେ ?”

“ଆଜ୍ଞା ଗୋଟାଏ ଅଫିସ୍ରେ ଡ୍ରାଫ୍ଟମ୍ୟାନ୍ ହୋଇଛି । ଗତିରେ କଗେ ଆଉ ଦିନବେଳେ ବୋଲୁଛାକ କରେ । ଗୁହା, ପାନ...”

“ଆଜ୍ଞା ଆଜ୍ଞା, ବେଶ୍ ଭଲ ।” ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ବାବୁ ଗାଡ଼ି କବାଟ ଖୋଲିଲେ ।

“ଆଜ୍ଞା, ଗୋଟିଏ କଥା କହିବାର ଥିଲା ।” ଭିତରକୁ ପଶି ଯାଇଥିବା ଗାଲ ଆଉଁସି ଆଉଁସି ସମାପନ କହିଲା ।

“**୧୧ ୧୧ ।**”

“ମୁଁ ଏଇ କେତେବର୍ଷ ଧରି କିଛି ରଜା ରଖିଛି । ଦୁବାଇ ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ।
ଆପଣ ଯଦି ଚିହ୍ନେ ଦୟା କରି କାଗଜପତ୍ର କରେଇବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଦିଅନ୍ତେ...”

ପ୍ରତୀକ୍ଷା

ଅନନ୍ଦତା :

ନାନୀ ବାହାଘର ବେଳେ ଯେତେବେଳେ ବେଦୀ ତିଆରି କଥା ଉଠିଲା, ବାପା ସିମେଣ୍ଟର ବେଦୀ କରିବାକୁ ବସିଲେ । ଧରକାରୀ ଘର, ପୁଣି ବଦଳି ଚାଲିଗଲା, ଏମିତିରେ କିଏ ସିମେଣ୍ଟ ବେଦୀ କରେ ? ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ବହୁତ ବୁଝେଇ ଥିଲେ, ମାଟି ବେଦୀଟିଏ କରିଲେ ତ ଚଳିଯିବ ! କିନ୍ତୁ ବାପା କାହା କଥାରେ କାନ ଦେଇ ନ ଥିଲେ । ଅପଥ୍ୟା ଖର୍ଚ୍ଚର ତାଲିକା ଧରି ମା' ଯୁକ୍ତିତର୍କ ଆରମ୍ଭ କଲା । ସେତେବେଳେ ବାପା କହିଥିଲେ, “ଆହା, ବୁଝୁନ କାହିଁକି ? ବର୍ଷକ ପରେ ତ ଅନି ବାହାଘର କରିବା । ଏକାଠି ବେଦୀଟା କରେଇ ଦେଉଛି । ଦୁଇବର୍ଷ ଭିତରେ ବଦଳିର ଆଶଙ୍କା ନାହିଁ । ଭବିଷ୍ୟତ କଥା ଟିକିଏ ଭବ ।” ବାପାଙ୍କ ଉତ୍ତରରେ ମା' ତୁପ୍ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ବୋଧହୁଏ ଭବିଷ୍ୟତ ଭଲ ହିଁ ହେଲା ।

କଥାଟା ମୁଁ ଶୁଣିଥିଲି । ଏମିତି ଗୋଟିଏ ଖବର ମୋ ମନକୁ ଷୋକଅଶ୍ରୁ ଆନନ୍ଦରେ ଧୋଇ ଦେଇ ନ ଥିଲା କି ପରଧାନତାର ଆଶଙ୍କାରେ ମଳିନ ପକେଇ ଦେଇ ନ ଥିଲା । ଅନେକଟା ନିର୍ବିକାର । ପିଲାଦିନରୁ ଶୁଣି ଆସୁଛି, ଦେଖି ଆସୁଛି । ସବୁ ଝିଅ ବଡ଼ ହୁଅନ୍ତି, ବାପା ମା'ମାନେ ବାହାଘର ପାଇଁ ଧର୍ମ ହୁଅନ୍ତି, ଏଠି ସେଠି ପ୍ରସ୍ତାବ ପକାନ୍ତି । ପୁଣି ବାହାଘର ଠିକ୍ ହୋଇଯାଏ । ତେଲିଙ୍ଗିବାଜା ଓ ମାଇକ୍ସ ମିଶାମିଶି ସ୍ବର ଭିତରେ ଗହଣା ପିନ୍ଧି ସଜେଇ ହୋଇ ପରିଚିତ ଝିଅଟି ବୋହୂ ସାଜି ଚାଲିଯାଏ । ଏମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଅଧିକାଂଶ ହିଁ ଅଧା ପାଠୁଆ ; ହୁଏତ ସ୍କୁଲ ଶେଷ କରି ନ ଥାଆନ୍ତି

ବା କଲେଜ ଛୁଇଁ ଥାଆନ୍ତି । ଯେଉଁ କେତେଜଣ ଅଧିକ ପଢ଼ିବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଅଧିକାଂଶ ବାହା ବଜାରରେ ଫେଲ୍ ମାରି ଘରେ ବସିବା ଅପେକ୍ଷା କଲେଜରେ ପଢ଼ିବାଟାକୁ ସହଜ ପଛା ମନେ କରିଛନ୍ତି । ବାକି ରହିଲେ ହାତଗଣତା ମେଧାବୀ, ବୁଦ୍ଧିମତୀ କେଲେଜ । ସେମାନେ ଗ୍ରାଜୁଏସନ୍ ପରେ ଗୁଲିଯାଆନ୍ତି ବାହାରକୁ ।

ବାପା ଯେତେ ଛୋଟ ଛୋଟ ଜାଗାରେ ରହି ଆସିଛନ୍ତି, ଏଇ ହେଲ ସେ ସବୁ ଅଞ୍ଚଳର ରୀତିନୀତି । ମୁଁ ପିଲାଦିନରୁ ଦେଖି ଆସୁଛି ; ଏହାକୁ ଜୀବନର ଗୋଟିଏ ଅଙ୍ଗ ବୋଲି ମାନି ମଧ୍ୟ ନେଇଛି ।

ମୁଁ— ଅନିର୍ଦ୍ଦିତା ମିଶ୍ର ଅପ୍ରସନ୍ନା ତାଲିକାରେ ଆଦୌ ଯିବି ନାହିଁ । ଏ କଥା ସତ ଯେ ନାନୀ ଭଳି ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦରୀ ମୁଁ ନୁହଁ, ତଥାପି ସମସ୍ତେ କହନ୍ତି ମୁଁ ସୁଶ୍ରୀ, ମୋ ମୁହଁରେ ଲଳିତ୍ୟ ଅଛି । ଦର୍ପଣରେ ନିଜ ମୁହଁ ଦେଖିଲେ ମନ୍ଦ ଲାଗେ ନାହିଁ । ତା'ଛଡ଼ା ରେଷେଇବାସ ଓ ଅନ୍ୟ ଘର କାମରେ ମା' ମତେ ତାଲିମ୍ ଦେଇଥିଲ । ମୋ'ଠାରୁ ସିଲେଇ ଶିଖିବାକୁ, ଭଲ୍ଲର ଡିଜାଇନ୍ ଉଠାଇବାକୁ ପଢ଼ିଶା ଘର ମାଉସୀ ଏବଂ ଭଉଜମାନେ ଦି'ପହରେ ଆସୁଥିଲେ । ତେଣୁ ମୋ ବାହାଘର ଯେ ଖୁବ୍ ସୁବିଧାରେ ହେବ ଦେଖିପାଇଁ ଘରେ ସମସ୍ତେ ନିଶ୍ଚିତ ରହିବା ସ୍ଥାୟିକ । ହଠାତ୍ ବାପାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଏ ବିଷୟରେ ଶୁଣି ନୂଆ କଥାଟାଏ ଶୁଣିବା ଭଳି ବା ଲାଗନ୍ତା କାହିଁକି ?

କିନ୍ତୁ ମୋ ବାହାଘର ହେଲ ନାହିଁ, ଅତତଃ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇ ପାରି ନାହିଁ । ନାନୀ ବାହାଘର ପରେ ସତର ବର୍ଷ କଟି ଗଲଣି । ସେତେବେଳେ ମୋ ବୟସ ଥିଲା ଅଠର । ଏବେ ପଞ୍ଚତିରିଶ । ଅର୍ଥାତ୍ ଆଉ ବାହାଘର ହେବାର ଆଶା କମ୍ । ବାହାଘର ଆଶାରେ ବାପା ସେଇ ସରକାରୀ ଘରେ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ କଟାଇ ଦେଲେ । ତା'ପରେ ଉଡ଼ା ଚଢ଼େଇ ଭଳି ଏଠି ସେଠି ଘୁରି ଦୁଇବର୍ଷ ତଳେ ସେ ଅବସର ନେଇ ବାଲେଶ୍ଵରରେ ଘର କରି ରହିଲେଣି । ମୁଁ ଆଇ.ଏ. ପାଶ୍ କରି ପାରିବି କି ନାହିଁ ସେଇଟା ଥିଲା ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ । ଅଥଚ ଏବେ ମୁଁ ଏମ୍.ଏ. ପାଶ୍ କରି ବି.ଏଡ୍. କରିବା ପରେ ଗୋଟିଏ ବେସରକାରୀ କଲେଜରେ ଅଧ୍ୟାପନା କରୁଛି । ଦରମା ଖୁବ୍ ଭଲ ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ମନ୍ଦ ନୁହଁ । ମୋ ନିଜ ଖର୍ଚ୍ଚ ଉଠିଯାଏ । କେତେବେଳେ କେମିତି ନାନୀ ପୁଅ ଝିଅଙ୍କ ପାଇଁ କିନିଷ କିଣି ପଠେଇ ପାରେ ।

କେଉଁ ପାଖର ବିବାହ ବାର୍ଷିକୀରେ ଉପହାର କିଣିବା ପାଇଁ ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ ହାତ ପଡେଇବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ ।

ନାନୀ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରଥମ ଘରକୁ ଆସୁଥିଲା, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଭଳି ମୁଁ ଆନନ୍ଦରେ ମାତି ଉଠୁଥିଲି । ଦିନ ଗଣୁଥିଲି କେବେ ଆସିବ ସେଇ ଆକାଂକ୍ଷିତ ଦିନଟି । ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ତିଆରି କରୁଥିଲି, ନାନୀ ଆଉ ମୁଁ କେଉଁ ସିନେମା ଦେଖିବାକୁ ଯିବୁ କାହା କାହା ଘରକୁ ବୁଲିଯିବୁ । ନୂଆ ନୂଆ ଜଳଖିଆ ତିଆରି କରି ରଖିବାରେ ମା'କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲି । ସେତେବେଳେ ନାନୀ ଭିତରେ ମୋ ଭବିଷ୍ୟତର ରୂପ ମୁଁ ଦେଖୁଥିଲି ।

ନାନୀ ପେଟରେ ବୁବୁ ଥିବାବେଳେ ତା'ର ବିଭିନ୍ନ ଅବସ୍ଥା ଏକା ନାନୀକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିନାହିଁ । ନାନୀର ଅତି ନିକଟରେ ଥିଲି ମୁଁ । କୌଣସି ପୁରୁଷକୁ ସ୍ପର୍ଶ ନ କରି, ଗର୍ଭରେ ସନ୍ତାନ ନ ଥାଇ, ମା' ନ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ମାତୃତ୍ବର ଗୌରବ ହାସଲ କରିଛି । ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ । ବୁବୁର ପ୍ରଥମ ଚିହାର ମୋର ପରମ ଆକାଂକ୍ଷିତ ସନ୍ତାନର ଛବିନ । ସେ ଯେତେବେଳେ ନୂଆ ନୂଆ କଥା କହି ଶିଖିଲା, ଆତୁହର ହେଉଥିଲି ମୁଁ । ତା' ପାଇଁ ବଜାରରୁ ଗଦା ଗଦା ଖେଳଣା କିଣି ଆଣୁଥିଲି । ରାତି ରାତି କଟି ଯାଉଥିଲା ନୂଆ ବେବି ସ୍ବପ୍ନ ତିଆରି କରିବାରେ । ଶୀତଦିନ ଆସିବା ଆଗରୁ ବିଭିନ୍ନ ପତ୍ରକାରୁ ଡିଜାଇନ୍ ଖୋଜି ତା'ପାଇଁ ସ୍ବେଚ୍ଛା ତିଆରି କରୁଥିଲି ।

ମୁଁ ମୋ ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥିଲି— ଜୟା ଓ ଜନନୀ ଭୂମିକାରେ ଅଭିନୟ କରିବା ପାଇଁ ।

ବହୁତ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆସୁଥିଲା । ସେତେବେଳେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଥିଲା, ଆଗ୍ରହ ଥିଲା; ମୋତେ ନେଇ ଥିଲା ଅନେକ ଗର୍ବ । ପ୍ରସ୍ତାବମାନଙ୍କରେ ଟିକିଏ ବାନ୍ଧବିଶ୍ବର ଦେଖିଲେ କାଟିଦେବା ପାଇଁ ହାତ ବଢ଼ାଇ ଦେଉଥିଲେ ସମସ୍ତେ— ମା, ବାପା, ନାନୀ ଭାଇନା, ସାନ ଭାଇ ବୁଲୁ । ବାକୀ ରହିଲା ଆମ ମନ ପସନ୍ଦ ପ୍ରସ୍ତାବ ସବୁ । କିନ୍ତୁ କେଉଁଠି ବି କଥା ପକ୍କା ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ମୋ ଜାତକରେ କ'ଣ ଟିକିଏ ଦୋଷ ରହି ଯାଇଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ କଟିଗଲା ସବୁ ସମୟ ! ବାକୀ କେତେକଙ୍କ ଘରୁ 'ସର୍ବମଙ୍ଗଳ ଜଗନ୍ନାଥ' କରି ବାହାଘର କରେଇ ଦେବା କଥା ଉଠେଇ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ

ସେଠି ଯୌତୁକର ଭର ଓକନିଆ । ଆମ ଘରର ଅବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ସେସବୁ ସ୍ଥାନରେ ବାହାଘର କରିବା ଅସମ୍ଭବ ।

ସମୟ କଟିଗଲା । ବିନା ଜାକଜମକରେ ଦିନେ ମୋର ପ୍ରତିଶତମ ଜନ୍ମଦିନ ଗୁଲିଗଲା । ଘରେ ସମସ୍ତେ ବ୍ୟସ୍ତ । ବାହାଘର ପାଇଁ ବେଶୀ ବାନ୍ଧବିଗୁର କରିବା ଛାଡ଼ିଦେଲେ ସମସ୍ତେ । କେବଳ ମୋରି ପାଇଁ । ମୁଁ ଇ ଦିନେ ମୁହଁ ଖୋଲି ନାନୀକୁ କହିଥିଲି । ସେଥରକ ପ୍ରସ୍ତାବଟିଏ ଆସିଥାଏ ଭବାନୀପାଟଣାରୁ କିଛି ଦୂର ଗୋଟିଏ ଗାଁରୁ । ପୁଅ ଓକିଲ । ଓକିଲତି କରେ ଭବାନୀପାଟଣାରେ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତିଦିନ ଗାଁରୁ ଯିବା ଆସିବା କରେ । ସେ ଆଧୁନିକ ଗାଁ ନୁହଁ । ମଟି, ପାଣି, ପଙ୍କ, କାଦୁଅର ଗାଁ । କୁଅରୁ ପାଣି ଟାଣିବାକୁ ହେବ । ଛୁଆଁଛୁତ ବାରଣ— ଦିନରେ ଦଶ ଥର ଗାଧୋଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଲକ୍ଷଣ, ଡିବିରିରେ ଦିନ କଟିବ । ଆମ ଘରେ ସମସ୍ତେ ପ୍ରଥମରୁ ‘ନା’ କରି ଦେବାକୁ ବସିଥିଲେ । ମୁଁ ଏକା ପାଇଁ ନାନୀକୁ କହିଥିଲି, “କ୍ଷତି କ’ଣ ? ଟିକିଏ ଆଡ଼କଷ୍ଟ କଲେ ହେଲା ।”

ନାନୀର ଆଖି ଦୁଇଟି ବଡ଼ ବଡ଼ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା, “କ’ଣ କହୁଛୁ ? ଏତେ ହିନସ୍ତାରେ ଚଳି ପାରିବୁ ?”

ମୁଁ ଅନ୍ୟ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ କହିଥିଲି, “କ’ଣ ଏମିତି ମୋର ଯୋଗ୍ୟତା ଯେ ? ହେବାର ଥିଲେ କେବେଠାରୁ ଭଲ ଜାଗାରେ ହେଉ ଯାଉଥାଣି ।”

ନାନୀ ମା’କୁ କହିଲା । ସେଇଠି ବାହାଘର ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା । ନିର୍ବନ୍ଧ ଦିନ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ । ପୁଅର ବାପା, ମା, ଭଉଜ, ଭଉଣୀ ସବୁ ଆସି ଦେଖିଗଲେ । ଖାଲି ଆସିଲା ନାହିଁ ପୁଅଟି । ବାପା ଦିନେ ଭଲନାକ ସାଙ୍ଗରେ ଯାଇ ଭବାନୀପାଟଣା ବୁଲି ଆସିଲେ । ମଦ ନୁହଁ । ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ ହେଲି । ଧୀରେ ଧୀରେ ମନ ସ୍ଥିର କରି ନେଉଥିଲି ମୁଁ ।

କିନ୍ତୁ ବାହାଘର ତ ଦୂର କଥା, ନିର୍ବନ୍ଧ ମଧ୍ୟ ହେଲା ନାହିଁ ସେଇଠି । ଓକିଲ ଜଣକ କ’ଣକୁ ସେମ କରୁଥିଲେ । କରଣ ଘର ଝିଅ । ହୁଏ କରି ଦିନେ କୋର୍ଟରେ ବାହା ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ମୁଁ ବିନା କେତେ ସେଇ ଅଦେଖା ବର ପାଇଁ ଝୁରିଲି । ମନ ଖରପ କଲି । ପୁଣି ନିଜକୁ ସାଉଁଟି ନେଇ ବି.ଏଡ୍ କରିବାକୁ ଗୁଲିଗାଲି ଭୁବନେଶ୍ୱର ।

ବି.ଏଡ୍ । ବି.ଏଡ୍ ପରେ ଏମ୍.ଏଡ୍ । ଏମ୍.ଏଡ୍ରେ ଆଡମିଶନ ନେବାର
କେଉଟା ଦିନ ପରେ ମୋର ଦେଖା ପ୍ରତାପ ସାଙ୍ଗରେ ।

ମୋର ସାଙ୍ଗ ପ୍ରଜ୍ଞାର ବଡ଼ ଭାଇ ପ୍ରତାପ । ଶ୍ୟାମଳ ରଙ୍ଗ । ରେଗାଟିଆ
ଚେହେରା । ଷ୍ଟେର୍ ବ୍ୟାଙ୍କ୍ରେ ଅର୍ପସର୍ । ପୁରୀରୁ ବଦଳି ହୋଇ ଆସିଥାଆନ୍ତି
ଭୁବନେଶ୍ୱର । ପ୍ରଜ୍ଞାକୁ ଦେଖା କରିବାକୁ ସେ ପ୍ରାୟ ଆସୁଥିଲେ ହଷ୍ଟେଇ । ସେଇଠି
ମୋ ସାଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା, ଚିହ୍ନା ପରିଚୟ । ପ୍ରତାପଙ୍କର କଥା କହିବାର ଭଙ୍ଗୀଟି
ଅନନ୍ୟ । ଦର୍ଶନର ଛାତ୍ର ସେ । ତାଙ୍କର ମୂଲ୍ୟବାନ, ଗଭୀର କଥା ମତେ ନେଇ
ଯାଉଥିଲା ଅନ୍ୟ ଏକ ପୃଥିବୀକୁ । ମୋର ନିରଲସ, ଏକଚଣା ଜୀବନରେ ଝରି ଯାଉ-
ଥିଲା ଫଲ୍‌ଗୁ । ମୁଁ ଆଡ଼ହର ହୋଇଥିଲି । ପୁଣି ଗୁରୁବାରେ ଲାଗିଥିଲି ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ
ଅନେକ ସ୍ୱପ୍ନ । ଜାୟା, ଜନନୀର ସ୍ୱପ୍ନ । ପ୍ରତାପ ସାଙ୍ଗରେ ଘର ବାନ୍ଧିବାର ସ୍ଥଳରେ
ମୁଁ ମଜି ଯାଇଥିଲି ।

କିନ୍ତୁ ସେ କୌଣସି ଦିନ ବାହାଘର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ ନାହିଁ । ପାଖରେ ପ୍ରଜ୍ଞା
ଥିଲେ ତାକୁ କହିଥାଆନ୍ତି ନିଶ୍ଚୟ । କିନ୍ତୁ ଚିତରସିପ୍ ପାଇ ସେ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲା ଦୂରକୁ ।
ବ ଧ୍ୟ ହୋଇ ଦିନେ ପ୍ରତାପ ନିକଟରେ ମୁହଁ ଖୋଲିଲି ମୁଁ ।

ପ୍ରତାପଙ୍କ ମୁହଁର ବିସ୍ମୃତ ଭାବ ମୁଁ କୌଣସି ଦିନ ଭୁଲି ପାରିବି ନାହିଁ ।
ଗୁଡାଏ ଯମୟ ତୁମ୍ଭ ରହିବା ପରେ ସେ କହିଥିଲେ, “ମୁଁ ତ ତୁମକୁ କୌଣସି ଦିନ
ଆଶା ଦେଇନାହିଁ, ଅନିହିତା । ତୁମେ ଭଲ ଲାଗ । ତୁମ ସାଙ୍ଗରେ କଥା କହିଲେ ଖୁସି
ଲାଗେ । ସମୟ କଟିଯାଏ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ । ସେଇଥିପାଇଁ ତ ମୁଁ ଏଠିକି ଏତେ
ଆସେ । ପ୍ରଜ୍ଞା ଯିବା ପରେ ମଧ୍ୟ୍ୟ । ହେଲେ... ଭଲ ପାଇବା ? ବାହାଘର ??”

ସତରେ ତ । ପ୍ରତାପ କେବେହେଲେ ପ୍ରେମାଳାପ କରି ନାହାନ୍ତି ମୋ
ସାଙ୍ଗରେ । କେବେ ମୁହଁ ଖୋଲି କହି ନାହାନ୍ତି ସେଇ କେତୋଟି ଶବ୍ଦ— ମୁଁ ତୁମକୁ
ଭଲ ପାଏ । ନା କେବେ ବାହାଘର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖାଇଛନ୍ତି । ତେବେ ? ତେବେ ମୁଁ
ଭାସିଗଲି କାହିଁକି ? କାହିଁକି ଭାବିନେଲି ଯେ ସେ ମୋତେ ନେଇ ସୁନ୍ଦର କବିତା
ରଚନା କରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ?

ନିଜ ପ୍ରତି ଘୃଣା ଆସିଲା । ଏମ୍. ଏଡ୍. ଶେଷ ନ କରି ମୁଁ ଭୁଲି ଯାସିଲି
ବାଲେଶ୍ୱର । ବାପା ଅବସର ନେଇ ସାରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କରି ଏଇ ଭୁକିରୀ

ଖଣ୍ଡକ ଯୋଗାଡ଼ କରିଦେଲେ । ମୁଁ ବଞ୍ଚିଛି । ବେଷ୍ଟ ବଞ୍ଚିଛି । ଜୀବନରୁ କୌଣସି ଆଶା ନ ରଖି ବଞ୍ଚିଛି ।

ତଥାପି ବେଳେ ବେଳେ ମନ ଭଙ୍ଗାଟ ହୁଏ । ଶରୀର ହୁଏ ଦୁର୍ବଳ । କଲେଜର ହୋ ହଲ୍ଲା, ହଲ୍ଲା ତଳ ଭିତରେ ମନେହୁଏ ମୁଁ ଏକା । ନିହାତି ନିଃସଙ୍ଗ । ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଥା କହୁ କହୁ ମୁଁ ଅନ୍ୟମନସ୍ୟ ହୋଇଯାଏ । ସତର ବର୍ଷ ତଳେ ବାହାଘରଟା ମୋ ପାଇଁ ଥିଲା ନିହାତି ସାଧାରଣ, ଅବଶ୍ୟମ୍ବାବୀ ଏକ ଘଟଣା । ସେଥିପାଇଁ ମୋର ଉତ୍ତୁକତା ନ ଥିଲା । କୌଣସି ଆଗ୍ରହ ମଧ୍ୟ ନ ଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ ଏବେ ?

ନିଜ ପାଖରେ ନିଜର ଭୟ ହୁଏ । ନିଜକୁ ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବାକୁ ସାହସ ହୁଏ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଏତେ ନିର୍ବିକାର ଥିଲି, ସେଇଟି ଯେ ମୋର ଏକାନ୍ତ କାମ୍ୟ ।

ନାନୀର ପୁଅ ଝିଅଙ୍କୁ ଗେହ୍ଲା କରିବା ବେଳେ ଭିତରେ ଜମାଟ ବାନ୍ଧେ ଜର୍ଷା । ନାନୀ କ'ଣ ମୋ'ଠାରୁ ଏତେ ସୁନ୍ଦର ଥିଲା ? ଗୁଣର ଥିଲା ? ତେବେ ଜାଣିକି ସେ ସବୁକିଛି ପାଇଗଲା, ଅଥଚ ମୁଁ ରହିଗଲି ନିଃସ୍ୱ ।

ହଁ, ଆଜି ଏକାନ୍ତରେ, ମୋ ନିକଟରେ ମୁଁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି । ମୁଁ ବାହା ହେବାକୁ ଗୁହେଁ । ଗୁହେଁ ଓଡ଼ିଶା ପକାଇ ଅଳତା ପିନ୍ଧି ଶାଶୁଘର ଯିବାକୁ । ଗୁହେଁ ସ୍ୱାମୀର ବାହୁ ବନ୍ଧନରେ ମୁହଁ ଲୁଗୁଇ ରହି ଯିବାକୁ । କାନିକୁ ଅଣ୍ଟାରେ ଗୁଡ଼େଇ ନେଇ ପୁଅଝିଅଙ୍କୁ ଶାସନ କରିବାକୁ ଗୁହେଁ । ଗୁହେଁ ପୁଣି ସେମାନଙ୍କର ଦେହ ଖଗପ ବେଳେ ଗତି ଗତି ଅନିଦ୍ରା ରହି ସେବାଯତ୍ନ କରିବାକୁ ।

ହୁଏତ, କେବେହେଲେ ସେ ଦିନ ଆସିବ । ହୁଏତ, ବିଧାତା ପୁରୁଷ ମୋ ପାଇଁ ବରଟିଏ ଗତି କେଉଁଠି ରଖିଛି । ସେ ବି ମୋ ପରି ଘୁରୁଛି । ଖୋଜୁଛି ମତେ । ଏମିତିରେ ଦିନେ ସେ ଆଉ ମୁଁ ପରସ୍ପରକୁ ପାଇଯିବୁ । ସୃଷ୍ଟି କରିବୁ ନୂତନ ସଙ୍ଗୀତ । ସ୍ୱପ୍ନକୁ ସାକାର ରୂପ ଦେବୁ । ଦୁର୍ଦ୍ଦିନର ମିଳିତ ପାଦଶବ୍ଦରେ ଧରଣୀ ଆହ୍ୱାନିତ ହେବ । ମୋର ଜୀବନ— ମରୁଭୂମିରେ ଫୁଲ ଫୁଟିବ । ସେଇ ଫୁଲର ସୁଗନ୍ଧରେ ଆମେ ଆତ୍ମହର ହେବୁ ।

ହଁ ଆମେ— ମୁଁ ଓ ମୋର ସେଇ ଏକାନ୍ତ ନିଜର ପୁରୁଷ ଜଣକ ।

ଅଜନ୍ମା :

ଜେଜେମା କହୁଥିଲା, ଜନ୍ମବେଳେ ମୋ ରଙ୍ଗ ବେଶି ସଫା ନ ଥିଲେ କ'ଣ ହେଲା ଆଖି, ନାକ, ଓଠର ଗଢ଼ଣ ଏତେ ପରିଷ୍କାର ଓ ସୁନ୍ଦର ଥିଲା ଯେ ଯିଏ ଦେଖୁଥିଲା ଘଡ଼ିଏ ଗେହ୍ଲା କରି ଯାଉଥିଲା । ଯେଉଁ ଡାକ୍ତରଣୀ ମା'କୁ ସେତେବେଳେ ଦେଖୁଥିଲେ ସେ ଖୁସିରେ କହିଥିଲେ, “ଇଏ ତ ଅଜନ୍ମାର ଖୋଦେଇକର ମୂର୍ତ୍ତିଟିଏ !” ସେଇଦିନ ହିଁ ବାପା ଘର କରିଦେଲେ ମୋ ନାଁ ହେବ ଅଜନ୍ମା । ଜନ୍ମ ସମୟର ଶ୍ୟାମଳ ଦର୍ଶ କିନ୍ତୁ ରହିଲା ନାହିଁ । ପ୍ରକୃତିର ଆଶୀର୍ବାଦରୁ ହେଉ ବା ଜେଜେମା'ର ସର ହଳଦୀ ବଟା ଦୟାରୁ ହେଉ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ମୋ ଠଙ୍ଗ ବେଶ୍ ଫୁଟି ଉଠିଲା । ବୁଢ଼ି ହେବା ପରଠାରୁ ହିଁ ମୋର ମନେ ଅଛି ମତେ ନେଇ ମା' ଆଉ ଜେଜେମା' ଖୋଜି ବସନ୍ତି । ମତେ ସୁନ୍ଦରରୁ ଆଉରି ସୁନ୍ଦର କରିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର ଯେମିତି ଜିଦି ଲାଗି ଯାଇଥିଲା । ନିଜ ହାତରେ ନଡ଼ିଆରୁ ତେଲ ଚିଆରି କରି ଜେଜେମା' ସେଥିରେ ମନ୍ଦାର ଫୁଲ ରସ ମିଶାଏ । ଘଣ୍ଟାଏ ଧରି ମୁଣ୍ଡରେ ଘଷାହୁଏ ସେ ତେଲ । ମା' ନିଜେ ହଳଦୀ ବାଟେ । ସେଥିରେ ଚନ୍ଦନ, ସରବଟା ମିଶାଇ ଜେଜେମା' ମୋତେ ଗାଧୋଇବା ଆଗରୁ ଲଗାଇ ଦିଏ । ଖାଇବା ପିଇବାରେ ମଧ୍ୟ ବହୁ ସତର୍କତା । ବାପା ବାରମ୍ବାର ତାଗିଦା କରି ଦିଅନ୍ତି । ଜିତା ମା'କୁ ଯେମିତି ସୁଷମ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବାକୁ ଦିଆଯାଏ ! ନିଜେ ବଜାରରୁ ଖୋଜି ଖୋଜି ଆଣନ୍ତି ତଟକା ଶାଗ, ପନିପରିବା । କେବଳ ମୋରି ପାଇଁ ଘରକୁ ଗାଈଟିଏ ମଧ୍ୟ ଆସିଲା । ଗଉଡ଼ ଘରର ପାଣିମିଶା କ୍ଷୀର ପିଇଲେ ମୋ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର କି ବା ଉନ୍ନତି ହେବ ?

ଏତେ ଯତ୍ନ, ଏତେ ବେଶୀ ତତ୍ପରତା ମତେ ଛାତିପିଟି ଲାଗେ । ଅଣ-ନିଃଶ୍ୱାସୀ ହୋଇଯାଏ ମୁଁ । ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କଠାରୁ ଆଣି ଗଦା କରିଥିବା ବହି ଭିତରେ ହଜି ଯିବାକୁ ମନ ତାକେ । କିନ୍ତୁ ଜେଜେମା' ଓ ମା'ର କଣ୍ଢେଇ ଖେଳରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇଲେ ସିନା... । ଜେଜେମା' କହେ, “ଦେଖିବୁ ରହିଥା, ଆମ ଜିତା ପାଇଁ ବର-ଘରମାନଙ୍କର ଭିଡ଼ ଲାଗିଯିବ ।”

ବାପା ହାତ ଯୋଡ଼ି ଠାକୁରଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ । ମା' ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସେ । କିନ୍ତୁ ମୋତେ ଏ ସବୁ ଆଲୋଚନା ଆଦୌ ଭଲ ଲାଗେନାହିଁ । ବାହାଘର... ବର... ଏ ସବୁ ବୁଝିବାର ବୟସ ହେବା ପରେ ମଧ୍ୟ ମୋ ଭିତରେ କୌଣସି

ଶାହରଣ ଖେଳେ ନାହିଁ । ମୋର ଖାଲି ଇଚ୍ଛାହୁଏ ଗଣିତ ମଧ୍ୟରେ ବୁଝି ରହିବାକୁ । ଉଚିତରେ ଶୋଇବା ବେଳେ ମନପବନ ଘୋଡ଼ାଚଢ଼ା ଉଡ଼ୁଥିବାକୁ ସ୍ବପ୍ନ ନ ଦେଖି ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖେ ହେଉ ନ ଥିବା ଦ୍ବିତୀୟମନ୍ତ୍ର । ଟ୍ରାନ୍ସନୋମେଟ୍ରି ମୋତେ ପାଗଳ କରେ । ଆଲ୍‌ଜେବ୍ରା ତାଙ୍କେ ହାତ ଠାରି । ଏ ସବୁର ମୋହ କଟାଇବା କ'ଣ ଏତେ ସହଜ ? ମୁଁ ମନେ ମନେ କେତେ ଯୋଜନା କରେ । ଆଇ.ଏସ୍‌ସି ପରେ ପରେ ମୁଁ ଡାକ୍ତରୀ ନ ପଢ଼ି କଟକ ଯିବି । ରେଭେନ୍ସା କଲେଜରେ ବି.ଏସ୍‌ସି ପଢ଼ିବି ଗଣିତ ଅନର୍ସ ନେଇ । ତା'ପରେ ଏମ୍.ଏସ୍‌ସି, ପି.ଏଚ୍‌ଡ଼ି । ମୁଁ ଆଡୁହର ହୁଏ ।

ମା'କୁ ଦିନେ ମୋର ସବୁ ଇଚ୍ଛା ଖୋଲି କହିଦେଲି । ଉଦ୍‌ଧୃଷ୍ଟି ସେ ଖୁସି ହେବ । ମୋ ପଢ଼ିଆ ହୋଇ ବାପାକୁ କହିବ । ଗର୍ବରେ ଫୁଲି ଉଠିବ ତା' ଛାତି । କିନ୍ତୁ ଏ ସବୁ କିଛି ହେଲ ନାହିଁ । ମା' ସମୀତ ହୋଇ ମୋ ମୁହଁକୁ ଗୁଞ୍ଜି ରହିଲ କେବଳ । ଏବଂ ତା'ପର ଘଟଣା ଥିଲା ସ୍ବପ୍ନ ଆକର୍ଷକ । ଜେଜେମା'ର ଅନ୍ଧାରୀଆ କଥାରୁ ବୁଝିଲି ମୋ ବାହାଘର ପାଇଁ ହଠାତ୍ ତପ୍ତର ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ସମସ୍ତେ । ମ୍ୟାଟ୍ରିକ୍‌ରେ ପାଇଥିବା ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ଯେମିତି ମୂଲ୍ୟହୀନ । ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ ଦିନେ ଯାଇ ଖୁବ୍ ବାହାଘର ସହିତ କହି ପକେଇଲି, “ବାପା, ମୁଁ ପଢ଼ିବି ।”

ମୋ ମୁଣ୍ଡ ସାଉଁଟି ସାଉଁଟି ବାପା କହିଥିଲେ, “ଦୁର୍ ପାଗଳୀ । ବାହା ହେଲେ କ'ଣ କେହି ପଢ଼ନ୍ତି ନାହିଁ ? ମୁଁ ଆଗରୁ ତୋ ଶାଶୁଘର ଲୋକକୁ କହି ରଖିବି । ତତେ ସେମାନେ ପଢ଼େଇବେ ।”

“ନାହିଁ ବାପା, ଆଗ ପଢ଼ା ଶେଷକରେ ତା'ପରେ ଯାଇ ବାହାଘର ।”

ଗଭୀର ଦୃଷ୍ଟିରେ ମତେ କିଛି ସମୟ ଦେଖିଲେ ପାପା । “ମା'ରେ, ତୋ ବାହାଘର ନ କରିବା ଯାଏଁ ଅନିଚ୍ଛା କ'ଣ ବାହା ଦେଇ ପାରିବି ? ଆଉ ଗୁଜିରୀ ଆଉ ଆଉ ଏ ସବୁ କାମ ଶେଷ ନ କଲେ ରିଟାୟାର୍ କରିବା ପରେ କ'ଣ ସମ୍ଭବ ହେବ ? ତ.'ଛଡ଼ା ଆମ ସମାଜ କଥା ତ ଜାଣୁ— ଟିକିଏ ବୟସ ଗଢ଼ିଗଲେ ଝିଅ ବାହାଘର ଅଟକିଯାଏ ।”

ଯା ପରେ ମୋର ଆଉ କହିବାର କ'ଣ ଥିଲା ? ଆଇ.ଏସ୍‌ସି ପ୍ରାର୍ଥକାଲ୍ ପରୀକ୍ଷା ଶେଷ ହେବାର ମାତ୍ର କେଇଟା ଦିନ ପରେ ମୋ ବାହାଘର ହୋଇଗଲା ଅମରୋଦ୍ଧୁଙ୍କ ଘାଟରେ ।

ଅମରେନ୍ଦ୍ର । ପତଳା, ଲମ୍ବାକିଆ ଚେହେରା । ଆଖିରେ ସବୁ ପ୍ରେମର ଚଷମା । କେମିତି ଗୋଟିଏ ଇଷ୍ଟଲେକ୍ଚରୁଆଲ୍ ଭାବ ତାଙ୍କ ଚେହେରାରେ ଝଲମଲ କରେ । ବାହାଘର ପରେ ଜାଣିଲି ଏଇ ଗମ୍ଭୀର ଆବରଣ ତଳେ ଅଛି ରୋମାଂଟିକ ଭାବପ୍ରବଣ ହୃଦୟଟିଏ । ମୋ ପାଇଁ ସପ୍ନର ନୂତନ ଏକ ପୃଥିବୀ । ଚଳିତ ହୋଇଥିଲି ମୁଁ, ମୁଗ୍ଧ ମଧ୍ୟ । ତଥାପି ଲଜା ଘେରି ନେଉଥିଲା ମୋତେ । ଲଜା ଏଇଥିପାଇଁ ଯେ ମୁଁ ନିଜର ବାସ୍ତବବାଦୀ । ଅମରେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଭଳି ସଜେଇ କଥା କହିପାରେ ନାହିଁ । ସେ ଛୋଟ ଛୋଟ କିନିଷ୍ଟରୁ ଆନନ୍ଦ ପାଆନ୍ତି । ଅଦିନିଆ ବର୍ଷା, ଅଶୁଣା ଚଢ଼େଇର ଘର, ଫୁଲଗଛର କଢ଼ି, କ୍ରୋଟନର ନୂତନ ପତ୍ର— ସବୁକିଛି । କିନ୍ତୁ ମୋ ଆଖିରେ ଏ ଧରୁର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଧରା ପଡ଼େନାହିଁ । ଅମରେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରକୃତିର ଉପାସକ । ତାଙ୍କ ଭିତରେ ରହିଛି କବିର ହୃଦୟ ।

କିନ୍ତୁ ମୋର ଯୌତୁକ ଚିତାଧାର ସେ କବିତ୍ବକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଇ ପାରେ ନାହିଁ । ମୁଁ ବୁଝିପାରୁ ନ ଥିଲି ଗଛକୁ ଆର୍ତ୍ତକ୍ଷିପ୍ତରେ କି ସୁଖ, ବର୍ଷାରେ ଭିଜି ଭିଜି ନାଟିବାରେ କି ଆନନ୍ଦ ! ଇସ୍— ତା’ପରେ ଯେ ସର୍ବିକାଶରେ ଭେରିବାକୁ ପଡ଼ିବ !!

ଅମରେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପରିବାରରେ ଆଡ଼କଷ୍ଟ କରି ଚଳିବାକୁ ମତେ କଷ୍ଟ ହେଉଥିଲା । ଅଥଚ ଦୋଷ ବାହାର କରିବା ଭଳି କୌଣସି ଘଟଣା ଲାଗି ନ ଥିଲା । ଶାଶୁଘରେ ସମସ୍ତେ ମୋତେ ନେଇ ଖୁସି ଥିଲେ, ମୋତେ ଭଲ ପାଉଥିଲେ, ସ୍ନେହ ଦେଉଥିଲେ । ତଥାପି...

ଶାଶୁଘରେ ବୋହୂପଣିଆ କରିବା ସମୟରେ ବାପାଙ୍କ ଚିଠି ଆସିଲା । ମୁଁ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ଆଇ. ଏସ୍‌ସି ପାଶ୍ କରିଛି । ଶାଶୁଘରେ ସମସ୍ତେ ଆନନ୍ଦରେ ଉତ୍ସୁକ ହୋଇ ଉଠିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ମୋ ଆଖିରେ ଭରି ଯାଇଥିଲା ଲୁହ । ଅକ୍ଷମଚାର ।

ସେଇଦିନ ରାତିରେ ଖାଇବା ବେଳେ ଶୁଶୁର କହିଥିଲେ, “ମା’ର ପରା ପଡ଼ିବାରେ ଖୁବ୍ ମନ । ତା’ ବାପା କହୁଥିଲେ ସେଦିନ ସେ କଥା । ମୁଁ ଭବୁଛି, ବି.ଏସ୍‌ସିରେ ଆର୍ତ୍ତମଣ୍ଡଳ କରେଇ ଦେଲେ ଭଲ ହେବ ।”

ଅମରେନ୍ଦ୍ର ଅଜାକିଆ ଘରରେ ଯୋଡ଼ିଲେ, “ବାହାଘର ପରେ ସାଇନ୍‌ସ ପଢ଼ି ପାରିବ ସେ ? ବରଂ ଆର୍ଟ୍‌ସ୍ ପଢ଼ିଲେ ଭଲ ।”

ସତ୍ୟପ୍ରଭର ଭାବରେ ମୋ ପାଟିରୁ ଖସି ଆସିଲା, “କିନ୍ତୁ ମ୍ୟାଥେମ୍ୟାଟିକ୍‌ସ...”

“ଓ ଗଣିତର ପୋକ ପର”, ଅମରେନ୍ଦ୍ର ହସିଲେ, “ବୋକୀ, ଆର୍ଟସ୍‌ରେ ବି ଗଣିତ ଅନର୍ସ ନେଇ ହୁଏ ।”

ସବୁ ପାଇର୍ସିବାର ଆନନ୍ଦରେ ମୋ ଛାତି ଭରିଗଲା । ଆଉ ଥରେ ଅମରେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୋତରେ ଯେମିତି ମୁଁ ପଡ଼ିଗଲି ।

ଆରମ୍ଭ ହେଲା ମୋର କଲେଜ ଜୀବନ । କିନ୍ତୁ କେଉଁଠି ଗୋଟିଏ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଗଲା । ମାତ୍ର କେଉଁଟା ମାସରେ ମୁଁ ମୋର ସ୍ବାଧୀନତା ହରାଇ ବସିଥିଲି । ଲାଇବ୍ରେରୀରେ ବେଶୀ ସମୟ ବସିଗଲେ କେମିତି ଦୋଷୀ ଦୋଷୀ ଲାଗେ । କଲେଜରୁ ଫେରୁ ଫେରୁ ତେରି ହେଲେ ଛାତିରେ ଛନକା ପଶେ । ଶାଶୁଘରେ କେହି କିଛି କହନ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୋ ମନର ଭୂତ ମୋତେ ଖାଇ ଗୋଡାଏ । ଋତିରେ ସବୁ କାମ ସରିବା ପରେ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ବହିଖାତା ଧରି ବସେ, ଅମରେନ୍ଦ୍ର ମୋ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହନ୍ତି । ଥରେ ଅଧେ ମଧ୍ୟ କହି ଦିଅନ୍ତି, “ଅର୍ଥ ବିଦ୍ୟୁଷୀ, ଏ ମୂର୍ଖ ଅଧମ ଉପରେ ଟିକିଏ ଦୟା କର ।”

ମୋର ମଧ୍ୟ ମନ ଭିତରେ କେମିତି ହୋଇଯାଏ । ବହି ଖାତା ଫୋପାଡ଼ି ଧାଇଁଯାଏ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ।

ଭାଗ୍ୟ ଉପରେ ଅଭିମାନ ହୁଏ । ଗୋଟିଏ ପଟେ ଅମରେନ୍ଦ୍ର, ଅନ୍ୟପଟେ ପଢ଼ା । କାହାକୁ ହତାଦର କରିବି ? ଦୁହେଁ ଯେ ମୋର ସ୍ଥିର ! ମୋର ହୃଦୟର ଅତି ନିକଟରେ ବେଦୀ ବାନ୍ଧି ବସିଛନ୍ତି । ଦୁଇ ଦେବତାଙ୍କୁ ଏକାଠି ବସାଇ ହେଉ-ନାହିଁ । ତା’ହେଲେ ଯେ ଦୁହେଁଙ୍କ ପ୍ରତି ଅବିଶ୍ୱାସ ହେବ । କାହାକୁ ନିଜର କରିବି ଏବଂ କାହାକୁ ତ୍ୟାଗ କରିବି— ମୋ ମନ ଭିତରେ ଦୃଢ଼ ଧୂର୍ଢ଼ି ହୁଏ ।

ଶୀଘ୍ର ଏହି ଦୃଢ଼ ସମାଧାନ ହୋଇଗଲା ! ବି.ଏ ପାଠନାଲ୍‌ର କେଇ ସପ୍ତାହ ଆଗରୁ ହଠାତ୍ ମୁଁ ଖୁବ୍ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇ ପଡ଼ିଲି । ଡାକ୍ତର ଦେଖି ଯାହା କହିଲେ ତାହା ଥିଲା ମୋ ପାଇଁ ସପୂର୍ଣ୍ଣ ଆକସ୍ମିକ ଓ ଅନାକାଂକ୍ଷିତ । ମୁଁ ମା’ ହେବାକୁ ଯାଉଛି । ତେଣୁ ପ୍ରଥମ ତିନିମାସ ସପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ରାମ ନେବାକୁ ହେବ ।

ବାସ୍— ମୋ ପଢ଼ାରେ ତୋରି ବନ୍ଧା ହୋଇଗଲା । ବାପା ଆସି ମତେ ନେଇଗଲେ ଘରକୁ । ସେତେବେଳେ କେକେମା ଆଉ ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ମା’ ଓ ପୁନିର ସଦୃଶେ ପୁଅ ହୋଇଗଲି । ବେଶ୍ ସୁକୁଖୁରୁରେ ବୁକୁ ଜନ୍ମ ହେଲା । ତା’ପରେ ଆରମ୍ଭ

ହୋଇଗଲା ନ୍ୟାୟକିନ ବଦଳା, ଫିଡ୍ ଦେବା, ଗତି ଅନିଦ୍ରାର ପର୍ବ । ମୁଁ ଗୁଣିଦିଆ କଣ୍ଢେଇ ଭଳି ସବୁ କରିଗଲି । ସବୁ ପୁଣି ଅନ୍ୟାୟରେ ପଡ଼ିଗଲା । ବୁକୁ ଜନ୍ମର ଦୁଇ ବର୍ଷ ପରେ ଗୀତୁ, ପାପୁ । ତିନି ଛୁଆଙ୍କ ଅଳି ଅର୍ଦ୍ଧ ଛିତରେ ମୁଁ ଗଣିତର ସମସ୍ତ ଫର୍ମୁଲା ଭୁଲିଗଲି । କେବେ ଯେ ବହି ଧରି ବସୁଥିଲି ଭାବିଲେ ଇ ଅବାକ୍ ଲଗୁଥିଲା । ସକାଳୁ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ଜଳଖିଆ, ସ୍କୁଲ ପାଇଁ ଚିଫିନ୍ । ଦି'ପହରେ ସମୟ ମିଳିଲେ ଅଜାଣତରେ ହତ ଗୁଲି ଯାଉଥିଲା ଉଲ୍ କଣ୍ଠା ଉପରକୁ । ଗୁରିଟା ବେଳୁଁ ପୁଣି ଶେଷେଇ । ଏ ରୁଟିନ୍‌ରେ ମୁଁ ଏମିତି ଜଡ଼ିତ ହୋଇଗଲି ଯେ ଏହା ବାହାରେ ବି ମୋର ଗୋଟିଏ ଅତି ନିଜର ପୃଥିବୀ ଗତିବାର ସ୍ୱପ୍ନ କେବେ ଦେଖୁଥିଲି ବୋଲି ଭାବିଲେ ହିଁ କଷ୍ଟ ହେଉଥିଲା ।

ଆଜିକାଲି ଅନିକୁ ଦେଖିଲେ ମୋର ହିଂସା ହୁଏ । ମା', ବାପା ମନ ଖରପ କରନ୍ତି । କହନ୍ତି, “ତା' ବାହାଘର ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ।”

ନ ହେଲା ତ କ'ଣ ଏମିତି ହୋଇଗଲା ? କ'ଣ ବା ଅଛି ବାହାଘରରେ ? ଜଞ୍ଜାଳ । ଅପଥା ଜଞ୍ଜାଳ । ଖୁବ୍ ଭଲରେ ତ ଅଛି ଅନି । ଗୁଲିରୀ କରୁଛି । ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ବୁଲୁଛି । ତାକୁ କାହା ଆଗରେ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇବାକୁ ପଡୁନି । ନିଜେ ନିଜ ସମୟର ମାଲିକ । କି ସୁନ୍ଦର ଜୀବନ ସତେ !

ଅମରେନ୍ଦ୍ର କହନ୍ତି ପିଲାଏ ବଡ଼ ହୋଇଗଲେ ମୁଁ କିଛି କରି ପାରିବି । ସେତେବେଳେ ହାତରେ ସମୟ ଥିବ । ନିଜେ ଲେକଗାର କଲେ ମୋର କୁଆଡ଼େ ଆଡ଼ୁସମ୍ମାନ ବର୍ତ୍ତିବ । ଏଇ ଯେଉଁ ଏକଟଣା ଜୀବନ ମୋତେ ଅଣନିଃଶ୍ୱାସୀ କରୁଛି, ସେଥିରୁ ମୁକ୍ତି ମିଳିବ ।

ମୁଁ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଯୁକ୍ତି କରେନାହିଁ । କେମିତି ତାକୁ ବୁଝାଇବି ମୁଁ ଯେଉଁ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଥିଲି ତାହା ଆଉ କେବେହେଲେ ପୁରଣ ହେବ ନାହିଁ । ଆଉ କି ସତେ ଗଣିତସର୍ବସ୍ୱ ପୃଥିବୀଟିଏ ପାଇ ପାରିବି ? ହୁଏତ ମୁଁ କେଉଁ ନର୍ସରୀ ସ୍ଥଲର ଚିତରୁ ହେବି ବା ଘରେ ପିଲାଙ୍କୁ ଚିକିତ୍ସନ କରିବି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଯାହା ଚାହୁଁଥିଲି, ତାହା ତ ପାଇବି ନାହିଁ ।

ତଥାପି... ତଥାପି, ମୁଁ ଆଶା ଛାଡ଼ି ନାହିଁ । ମୋ ଜୀବନର ଲଗାମ ଏବେ ବି ମୁଁ ହାତରେ ଧରି ବସିଛି । ତାକୁ ଛାଡ଼ିବି ନାହିଁ । ମୋର ଅନ୍ତରର ସ୍ୱପ୍ନକୁ

ସାକାର ନ କରି ପାରିବାର ଦୁଃଖକୁ ମୁଁ ରଙ୍ଗ ଦେବି । ନିଷ୍ଠୁର ରଙ୍ଗ ଦେବି । ବୁଦ୍ଧ,
ରାତ୍ନ, ପାପୁଙ୍କ ଭିତର ଦେଇ ତାକୁ ସୁନ୍ଦର କରି ଗଢ଼ିବି । ଅର୍ଦ୍ଧ ସପ୍ତର୍ଷିତା ମଧ୍ୟରେ
ମୁଁ ମୋର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ହାସଲ କରିବି । ମୋ ମନ କହୁଛି ମୁଁ ପାରିବି । ଖୁବ୍
ଶୀଘ୍ର ସେଇ ଦିନ ଆସିବ । ତା'ରି ଅପେକ୍ଷାରେ ମୁଁ ବସି ରହିବି । କନୁକନୁକର
ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରି ପାରିବି ।

□□□

ପରାହତ ଅପରାହ୍ନ

ପୂଜା ସାରି ଉଠୁ ଉଠୁ ସ୍ବାମୀଙ୍କ ମୁହଁରୁ ହଠାତ୍ ଏକ ଅଭୁତ ପ୍ରକାଶ ଶୁଣି
କ୍ଷଣେ ତୁମ୍ଭ ରହିଗଲେ ପରିମାଳା । ଧୀରେ ଧୀରେ ଓଠ ଦିଓଟି ମେଲି ହୋଇଗଲା
କ୍ଷୀଣ ହସରେ । ନକଲି ଦାନ୍ତ ଲଗାହେଇଥିବା ପାଟିରେ ହସଟା ବଡ଼ କଳ୍ପଣ ମନେ
ହେଲା ନିଜକୁ । ଏତେ ବର୍ଷ... ଏତେ ବର୍ଷ ବିତିଯିବା ପରେ ସ୍ବାମୀ ତାଙ୍କୁ ଖୋଜିଲେ !
କାଠପିତୁଳା ନୁହଁ, ରକ୍ତ ମାଂସର ମଣିଷ ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିଲେ !

ଆଃ... କି ପରିତ୍ରସ୍ତ !

ସେଇ ସ୍ବାମୀ ଇଏ, ଯିଏକି ତାଙ୍କର କୌଣସି କଥାରେ କେବେହେଲେ
ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି । “ଯାଅ ଯାଅ— ପୁରୁଷ ପିଲା ମୁଁ । ତୁମ ମାଉସି କଥାରେ
ଭସିଯିବି ?” ବାହାଘରର କେଉଟି ମାସ ପରେ ପୁରୀ ସରକାରୀ ହାଇସ୍କୁଲର
ଭୁଗୋଳ ଶିକ୍ଷକ ବରଦାକାନ୍ତ ବାସ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ପରିମାଳାଙ୍କୁ ଏ କଥା ପଦକ ଶୁଣେଇ
ଦେଇଥିଲେ । ସେଇଦିନଠାରୁ ଯେ ତୁମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଥିଲେ ଆଉ ପାଟି ଖୋଲି ନାହାନ୍ତି
ପରିମାଳା । ବାହାଘରର ଗୁଳିଶ ବର୍ଷ ହୋଇଗଲାଣି ।

ଅରଟିଏ ପାଟି ଖୋଲିଥିଲେ ସେ, ଯେଉଁଦିନ ତାଙ୍କ ଦିଅର ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତଙ୍କଠାରୁ
ଶୁଣିଲେ ଯେ ସ୍ବାମୀ ସେ ଦୁର୍ଘଟର ନ୍ୟୁୟର୍କ ଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରୁଛନ୍ତି । ପୁଅ ଭନୁ
ପାଖକୁ । ଗୋଟିଏ ବୋଲି ପୁଅ ତାଙ୍କର । କେତେ ଅଡ଼ି ବସିଥିଲେ ତାକୁ ବିଦେଶକୁ
ପଠେଇବେ ନାହିଁ । ହେଲେ ତାଙ୍କ କଥାଟା ଫୁଃ କରି ଉଡ଼ିଗଲା । ସେ କେଉଁ
ମଣିଷରେ ଗଣା ଯେ ! ଅଭିମାନରେ ନାକପୁଡ଼ା ଫୁଲି ଉଠିଲା ।

“ହେ— ଇଏ କହୁଛନ୍ତି ପୁଅ ବିଦେଶ ନ ଯାଉ ! ସାରା ଜୀବନ କ’ଣ ତାକୁ କାନିରେ ବାନ୍ଧି ରଖିବ !” ଛିଗୁଲେଇ କହିଥିଲେ ବରଦାକାନ୍ତ ବାବୁ । ଆଖି ଦୁଇଟିରେ ଲୁହ ଟଳମଳ କଲ ପରିମାଳାଙ୍କର । “କେଇଟା ବର୍ଷ ପାଇଁ ଗଲେ ଅଲଗା କଥା । ସବୁଦିନ ପାଇଁ ସେଇଠି ଥଇଥାନ କରି ନିଜ ଲେକଙ୍କ ଠାରୁ ଏତେ ଦୂରରେ ରହିବାରେ କି ଆନନ୍ଦ ! ମନା କର ତାକୁ !” ବିକଳ ହୋଇ ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ କହି ପକେଇଥିଲେ ।

ତାଙ୍କ ଆଖି ଲୁହ ବୋଧହୁଏ କିଛିଟା ପ୍ରଭବ ପକାଇଥିଲା ବରଦାକାନ୍ତ ବାବୁଙ୍କ ମନରେ । କଷ୍ଟତାକୁ ଟିକିଏ କୋମଳ କରି କହିଲେ, “ମନାଟା ଆଉ କରିବି କେମିତି, ସବୁ ତ ଠିକଣା ହୋଇଗଲାଣି— ପାସ୍‌ପୋର୍ଟ, ଭିସା ଇତ୍ୟାଦି । ତା’ଛଡ଼ା ଏ ଦେଶରେ ଅଛି କ’ଣ ? ତା’ ଭବିଷ୍ୟତ ଗର୍ଭିବାକୁ ସେ ଯିବ । ...ଆଉ ନିଜ ଲେକ କହିଲେ ତ ଆମେ ଦୁହେଁ । ଏଇ... ବୋହୂ ତ ସେଦିନ କହୁଥିଲ ମାସ ଛଅଟା ପରେ ଆମକୁ ନେଇଯିବେ ପାଖକୁ !” ଶ୍ରେଣୀରେ ଶିକ୍ଷାଦେବା ଭଳି ଅନର୍ଗଳ କହି ଚାଲିଥିଲେ ସେ ଦେଶର ସତ୍ୟତା ଓ ଉନ୍ନତି ବିଷୟରେ ।

ବୋକାଙ୍କ ଭଳି ତାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଗୁହଁ ରହିଥିଲେ ପରିମାଳା । ସ୍ବାମୀଙ୍କର କଥା ସବୁ ତାଙ୍କୁ ଛୁଇଁ ପାରୁ ନ ଥିଲା ଯେମିତି । କେତେ ବେଳକେ ଲୁଗା କାନିଟା ଆଖିରେ ମାଡ଼ି ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ କହି ପକେଇଲେ, “ପୋଡ଼ା ଜୀବନଟା ଶେଷ ହେବା ବେଳକୁ ଯାହା ସେ ଖୀରସ୍ତାନ ଦେଶକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିଛି । କେତେ ଆଶା କରିଥିଲି ଚକା-ଡ଼ୋଳାକୁ ଅନାଇ ଅନାଇ ଜୀବ ଛାଡ଼ିବ... !”

କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ଦ୍ରବୀଭୂତ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ମନଟା ବରଦାକାନ୍ତଙ୍କର ହଠାତ୍ ପୁଣି କଠିନ ହୋଇଗଲା । କଥାଟା ପୁରୁ ନ ଶୁଣି ସେଇ ଯାଗାରୁ ଉଠି ଚାଲିଗଲେ ସେ । ପାଟିରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା, “ହୁଏ— ସିଲି ଓମ୍ୟାନ୍ !”

ଜଳକା ହୋଇ ରହିଗଲେ ପରିମାଳା । କାହିଁକି ବା ସେ ପ୍ରତିବାଦ କରିବାକୁ ଗଲେ ? ଏତେ ଯୁଗ ତ କଟି ଗଲାଣି, ଆଉ କେଇଟା ବର୍ଷ କଥା ତ ! ଠାକୁରେ ଯେଉଁଠି ରଖେଇବା କଥା ରଖିବେ ।

ତା’ପରେ ଆଉ ଯୁକ୍ତି କରି ନାହାନ୍ତି ସେ । ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରି ନିଜ ଘରଟାକୁ ଭଡ଼ା ଲଗାଇଲେ । ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ବସି ଆସିଲେ ଦମ୍ ଦମ୍, ଆଉ ଦମ୍ ଦମ୍‌ରୁ ସିଧା ନ୍ୟୁୟର୍କ । ପୁଅ ଆସିଥିଲା, ଆସିଥିଲା ବୋହୂ, ନ ଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଝିଅ ଦୁଇଟି । ପିଲାଦିନରୁ

ଦାୟିତ୍ବପନ୍ନ ହେବେ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କୁ ବୋର୍ଡିଙ୍ଗ୍ ପୁଲରେ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥିଲେ ତାଙ୍କ ବାପା, ମା' ।

ମାର୍କିନ୍ ଲୁଇଁରେ ପାଦ ଦେଇ ଦେଉ ମନଟା ଘାଣି ହୋଇଗଲା ତାଙ୍କର । ଆହାଃ ଛୁଆ ଦୁଇଟି ! ବଡ଼ଟି ସାତ ବର୍ଷର, ସାନଟି ପାଞ୍ଚ ତେଇନି । ଏବେଠାରୁ ଦାୟିତ୍ବ ଶିଖିବା ଦରକାର ! ମା' କୋଇ, ବାପାଙ୍କ ସ୍ନେହ ଖୋଜନ୍ତି ନାହିଁ ସେମାନେ !!

ସେତିକି ନୁହେଁ, ଆଉରି ଅନେକ ଧକ୍କା ପାଇବାକୁ ଥିଲା । ସେ କ'ଣ ଜାଣି ନ ଥିଲା କ'ଣ ଦେଖିବେ ବୋଲି, ଅଥଚ ରକ୍ଷଣଶୀଳ ମନଟା ବୁଝେ ନାହିଁ । ବୋହୂଟା ଯେତେବେଳେ ନାଲଲନ୍ ନାଲଟି ପିନ୍ଧି ଶୁଶୁରଙ୍କ ହାତକୁ ଗ୍ରାସି ବଢ଼ାଇ ଦିଏ, ଲଜ୍ଜାରେ ମୁହଁଟା ପୋତି ଦିଅନ୍ତି ପରିମାଳା । ଠିକ୍ ଇକ୍ଷ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ଜିନ୍ଦା ବା ମିଡ଼ି ସାଙ୍ଗରେ ସମର୍ ସୋର୍ସ୍ ଓର ପିନ୍ଧି ବୋହୂ ଯେତେବେଳେ ଅର୍ପିସ୍ କୁ ବା ସପିଙ୍ଗ୍ କରିବାକୁ ବାହାରି ଯାଏ, ଖବରକାଗଜ ଭିତରେ ମୁହଁ ପୋତି ଦିଅନ୍ତି ବରଦାକାତ ବାବୁ ।

ନ କହିବାର ସବୁ ସକଳ ସବେ ଦିନେ କଥାଟା ବୋହୂକୁ କହିଥିଲେ ପରିମାଳା । “ମୋ ଆଗରେ ନ ଜଲେ ପଛେ ନାହିଁ, ଶୁଶୁରଙ୍କ ଆଗରେ ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧ ମା’ । ଆଗକାଳିଆ ଫୁଲ୍ଲଣା ଲୋକ ତ ! ଘରର ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ଏ ସାର୍ତ୍ତ ପେଶରେ ଦେଖିଲେ ନିଷ୍ଠୟ ମାଡ଼ି ପଡ଼ୁଥିବ ।”

ସଫେଇ ଦେଇଥିଲା ବୋହୂ ଉର୍ବଶୀ । “ତମେ ବୁଝୁନ ବୋଉ, ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧି ବସ୍ତ୍ରରେ ଯିବା ଆସିବା କରିବା କି କଷ୍ଟ ! ଆଉ ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧି ଅର୍ପିସ୍ ଗଲେ ସମସ୍ତେ ଡବ ଡବ କରି ରୁହିବେ । ସେଇଥିପାଇଁ ତ ଏଠିକି ଆସି ସାର୍ତ୍ତ ପିନ୍ଧା ଅଭ୍ୟାସ କଲି ।” ପୁଣି ଗେହେଇ ହୋଇ କହିଲା, “ନାହିଁ ନାହିଁ ତମେ କହ ବୋଉ, ମୁଁ କ'ଣ ଏ ଆମେରିକାନ୍ ଝିଅଙ୍କ ପରି ବ୍ୟାକ୍‌ଲେସ୍ ଡିସ୍ ନେକ୍ ମିନି ଡ୍ରେସେସ୍ ପିନ୍ଧେ ? ତମେ ଟିକିଏ ନନାଙ୍କୁ ବୁଝେଇ ଦିଅନା...”

ବୁଝେଇ କିନ୍ତୁ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ପରିମାଳା । ଏ ଜିନ୍ଦା ପିନ୍ଧା ସଭ୍ୟତା ସପକ୍ଷରେ ଉକ୍ଷଣ ଦେବେ ବରଦାକାତଙ୍କୁ ! ଜୀବନର ତିନିଭଗ ଯାହାର ଶିକ୍ଷକତା କରି କଟିଗଲା, ସେ ଆଦର୍ଶବାଦୀ ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ କ'ଣ ବୁଝେଇବେ ପରିମାଳା ! ସତେ ଯେମିତି ଯଥେଷ୍ଟ ଆଘାତ ପାଇନାହିଁ ତାଙ୍କର ଆଦର୍ଶବାଦ !

ପୁଅ ପାଟିରେ ସବୁବେଳେ ସିରାରେଟ୍ । ପାଟି, ତିନାବୁରୁ ଫେରିଲେ ପୁଅ ବୋହୂଙ୍କ ମୁହଁରୁ ମଦର ଗନ୍ଧ— ଏ ସବୁ କ’ଣ ହୁଏ ନ ଥିବ ବରଦାକାନ୍ତକୁ । ଏବେ ମଧ୍ୟ ମନେ ପଡ଼େ ପରିମାଳାଙ୍କର । ପୁଅକୁ ମଣିଷ ପରି ମଣିଷ କରିବେ ବୋଲି କେତେ କଷ୍ଟ ସହି ନାହାନ୍ତି ସ୍ୱାମୀ ତାଙ୍କର । ମଦ, ସିରାରେଟ୍, ଅତି ସାଧାରଣ କଥା ଆମେରିକାନ୍ ସମାଜରେ; ତାଙ୍କ ପୁଅ ତ ଆଉ ମାମାଲ୍ ହୁଏ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଶେଷ ଜୀବନରେ କ’ଣ ଆଦର୍ଶବାଦର ମାନଦଣ୍ଡ ବଦଳାଇ ହୁଏ ! ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପାଇଁ ମନରେ ବେଳେ ବେଳେ ଖୁବ୍ ଦୁଃଖ ହୁଏ ତାଙ୍କର । ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ସେ ଯେଉଁ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ ନା କାହିଁକି, ତାଙ୍କରି ସ୍ୱାମୀ ତ ! ଭୀଷଣ ତପା ଲେକ ସେ । ମୁହଁରେ କିଛି ନ କହିଲେ ବି କେତେ ଆସ୍ଥାତ ପାଇଥିବେ ମନରେ !

ଏଇ ତ ସେଦିନର କଥା । ହସିକରି ବରଦାକାନ୍ତ ପରିମାଳାଙ୍କୁ କହିଥିଲେ, “ଭତ, ସରୁକା ଟିକିଏ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ମାଳା ! ପାଇଁରୁଟି ଆଉ ବିଦେଶୀ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଭତ ରନ୍ଧା ଖାଇ ଖାଇ ପାଟିଟା ଟିକିଟା ହୋଇଗଲଣି ।” କିନ୍ତୁ ଅର୍ଥସରୁ ଫେରି ବୋହୂ ପାଟି ପଡ଼ିଲା ଯେମିତି । “ବୋଉ, ତମେ କୁକିଙ୍ଗ୍ ରେଞ୍ଜରେ ରନ୍ଧିଲ ? ଅଭ୍ୟାସ ନ ଥାଇ ରନ୍ଧୁଛ, ଯଦି କିଛି ହୋଇଯାଏ ଦୋଷଟା ତ ମୋରି ମୁଣ୍ଡରେ ଯିବ ।”

“ନାହିଁ ଲେ ମା, ଭତ ଟିକିଏ ଖାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଲା ଯେ—” କଥାଟା ନିଜ ଉପରକୁ ନେଇ ଆସିଥିଲେ ପରିମାଳା ।

“ଓଃ ଗର୍ ! ଏ କଥା ଶୁଣିଲେ ସମସ୍ତେ କହିବେ ବୋହୂଟା ଶାଶୁଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ଦେଉନାହିଁ । ପଥରିଦିନ ରାତିରେ ପରା ମୁଁ ଟିକେନ୍ ପ୍ରାଇଡ୍ ରଇଭ୍ କରିଥିଲି ।”

ବୋହୂକୁ ବୁଝେଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ ପରିମାଳା ପ୍ରାଇଡ୍ ରଇଭ୍ ଆଉ ଭତ ଭିତରେ ତପାତ୍ । ପଖାଳ ଭତ ଖାଇବା ଲେକ କ’ଣ କେବେହେଲେ ପଲ୍ଲବରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେବେ ?

କିନ୍ତୁ ସେଦିନର ସେଇ ଝଡ଼ ପରେ ଆଉ କେବେ ଭତ ଖାଇବାକୁ ମନ କରି ନାହାନ୍ତି ବରଦାକାନ୍ତ । ସାରା ଜୀବନ ସ୍ତ୍ରୀ ଉପରେ ସ୍ୱାମୀପଣିଆ ଜାହିର୍ କରି ଆସିଲେ, ଅଥଚ ବୋହୂ ଉପରେ ଶ୍ୱଶୁରପଣିଆ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ କେବେ ସାହସ ହୋଇନାହିଁ ତାଙ୍କର । ଆଉ ଥରେ ନକଲି ଦାନ୍ତ ଦେଖାଇ ହସିଲେ ପରିମାଳା ।

ନକଲି ଦାତ ! ଯା ପଛରେ ମଧ୍ୟ ଅଛି ଗୋଟାଏ ଇତିହାସ । ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିବାର କେଇଟା ଦିନ ପରେ ପୁଅ ଉନ୍ମୁ କଥାଟା ଉଠେଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ କଥାଟା ଯେ ବୋହୂର, ଏଥିରେ ସହେହ ନ ଥିଲା ପରିମାଳାଙ୍କର । “ବୋଉ ଲେ ! ଥାମର ଏଠି କେତେ ସାଜସାଥୀ । ସେମାନେ ତୋତେ ଦେଖିଲେ କ’ଣ ଭାବିବେ କହିବୁ ? ଆମେରିକାରେ ନକଲି ଦାତ ଲଗାଇବାଟା ଅତି ସାଧାରଣ କଥା । ତୋ ପାକୁଆ ପାଟି ଦେଖିଲେ ମନସ୍ତେ କହିବେ ଆମେ ତୋ ଖବର କିଛି ବୁଝୁନୁ ।”

କଥାଟା ହସି ଉଠେଇ ଦେଇଥିଲେ ପରିମାଳା । “ଯା ମ— ଆଉ ବୟସ ଆସୁଛି ନକଲି ଦାତ ଲଗେଇବାକୁ ।” ମୁହଁଟା ଅମ୍ଳ ଅମ୍ଳ କରି ବୋହୂ କହିଥିଲା, “ଦାତ ଲଗାଇଲେ ଏମିତି କ’ଣ ଅଶୁଦ୍ଧ ହୋଇଯିବ ଯେ ବୋଉ !”

ତା’ କଥାକୁ କ’ଣ ବିଚାରିଲେ କେଜାଣି ରାଜି ହୋଇଗଲେ ପରିମାଳା । ବୁଝିଲେ, ସେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଦର୍ଶନୀୟ ପଦାର୍ଥ ଏଇଠି । ଦର୍ଶକର ଆଖିକୁ ଭୁଟିବା ଭଳି ନିଜକୁ ମରାମତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

କେତେ ସମୟ ସେ ସେମିତି ବସି ରହିଥିଲେ କେଜାଣି । ମନେ ମନେ ସ୍ବାମୀଙ୍କର ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସଜ୍ଜିତ ହେଉଥିଲେ— କେତେଦିନ ହେଲା ଉତୁଛି, ଶୁଭ ଆମେ ଘରଟ ପୋରିଯିବା । କ’ଣ କହୁଛ ?

ମୁହଁ ଟେକି ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ ଚାହିଁଲେ ପରିମାଳା । କେମିତି ଏକ ସ୍ବପ୍ନଭର କଣ୍ଠରେ ବରଦାକାତ ପୁଣି କହିଲେ, “ଆଜି ଉନ୍ମୁକୁ କହିବି ଯିବା ଇଡାଟା ସେ ଦେଇ ଦେଇ, ଆଉ କିଛି ମାଗିବି ନାହିଁ ତାକୁ । ଆମ ଘରର ଗୋଟାଏ ଖଞ୍ଜା ଭଡ଼ା ଦେଇଦେବା । ଆଉ ଖଞ୍ଜାରେ ଆମେ ରହିବା । ପିଲାଙ୍କୁ ଟିଉସନ କରିବି ମୁଁ । ଘରଭଡ଼ା ଓ ଟିଉସନ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ବେଶ୍ ଚଳିଯିବା ଆମେ ଦୁହେଁ । ତୁମେ ରନ୍ଧିକରି ଦେବ ଗୁଆଗିଅ ପକା ଲତ, ନଡ଼ିଆ କୋଇ ଚିରଗୁଣ୍ଡ ଦେଇ ମୁର ତାଲିର ତାଲମା, କୋଶଳା ଶାଗ ଭଜା, ଆଉ ଭରତା ଆଉ ବଡ଼ିରୁର ।”

ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ ସେ ସେଇମିତି ଚାହିଁ ରହିଥିଲେ । କେତେ ବେଳକେ ଉଠି ଧୀରେ ଧୀରେ ଟେବୁଲ ପାଖକୁ ଗଲେ ସେ । ପାଟିରୁ ଦାତ ସେଟ୍ଟା କାଢି ଟେବୁଲ ଉପରେ ରଖି ରଖି ମୁହଁ ବଙ୍କେଇ ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ ଚାହିଁ ହସି ପକାଇଲେ ପରିମାଳା । ପାକୁଆ ପାଟିର ସେ ସ୍ବର୍ଣ୍ଣାୟ ହସରେ ବିମୁଗ୍ଧ ହୋଇଗଲେ ବୁଦ୍ଧ ବରଦାକାତ ଦାସ ।

ଫେରିଯିବାର ଦିନ

ପାଟେରୀରେ ନାଲି ଚକ୍ରେ କିଏ କଣେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଅକ୍ଷରରେ ଘର ନମର ଲେଖି ଦେଇଛି । ନ ହେଲେ ବୋଧହୁଏ ଉର୍ମିଳା ଘର ପାଇ ନ ଥା'ନ୍ତେ । ଛୋଟିଆ ଜମି ଉପରେ ଘରଟି । କେବେ ଥରେ ରଙ୍ଗ ଦିଆଯାଇଥିଲା, ବହୁବର୍ଷ ଧରି ଖରା ଓ ବର୍ଷାର ଅତ୍ୟାଶ୍ରର ସହିବା ପରେ ସେ ସବୁ ବିବର୍ଣ୍ଣ । ନାକ କୁଞ୍ଚେଇ ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲେଇଲେ ସେ ।

ଏଇ ଘର କି ?

ବାହାରେ କୌଣସି ନେମ୍ ପ୍ଲେଟ୍ ନାହିଁ । କାହାକୁ ପଚାରିଲେ ବା ହୁଅନ୍ତା । କିନ୍ତୁ କେହି ଲୋକବାକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ପଡ଼ୁନାହାନ୍ତି । ପାଖଆଖରେ ଘର ବି ନାହିଁ । ଅନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ସ୍ଥାନର ଧଳା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖୋଲି ଭିତରୁ ଚମଡ଼ାବନ୍ଧା ତାଏରୀଟି ବାହାର କଲେ ସେ । ଆଉ ଥରେ ଆଖି ବୁଲେଇ ଆଣିଲେ ଘର ନମର ଉପରେ । ନା— ଠିକ୍ ଅଛି । ଏଇ ଘର ଇ ତ ।

ସେ ଗେଟ୍ ଖୋଲିଲେ । ଗେଟ୍‌ରୁ କେଇ ପାଦ ଦୂରରେ ବାରଣ୍ଡା । ଲମ୍ବିଏ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ସବୁ ହୋଇ ମାଟିର ଯେଉଁ ପଟି ଖଣ୍ଡକ ରହିଛି, ସେଠି କିନ୍ତୁ ଫୁଲର ମେଳା । ମାଙ୍କା ରଖି ପାରିବା ଭଳି ସାମର୍ଥ୍ୟ ଏ ଘରେ ରହୁଥିବା ପରିବାରର ଅଛି ବୋଲି ମନେ ହୁଏନାହିଁ । ତେବେ କିଏ ନିଏ ଏସବୁ କୁଣ୍ଡର ଯତ୍ନ ?

ଫୁଲ ଆଡ଼କୁ ନ ଗୁଞ୍ଜି ଘର ବାରଣ୍ଡାରେ ଉର୍ମିଳା ପାଦ ଦେଲେ । ତଥାପି ଏକ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବ ଘେରି ରହିଲା ତାଙ୍କୁ । ଭୁଲ୍ କରୁନାହାନ୍ତି ତ ? ଏମିତି ଗୋଟିଏ

ହୋଇଥିଲେ ଏଠିକୁ ଶୁଣି ଆସିବାଟା କ'ଣ ଠିକ୍ ହୋଇଛି ? ଦ୍ରାଘର ଗାଡ଼ିରେ
ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଛି । ଫେରିଯିବେ କି ? ପକାଇଯିବା ଓ ରହିବାର ଦୁଇ ଭିତରେ
କବାଟରେ ହାତ ଦେଲେ ସେ । ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ଖୋଲିଗଲା କବାଟ ।

“ଏଇଟା ଦେବଗଜ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଘର ?”

“ହଁ ।” ଶାନ୍ତ ଭାବରେ ଉତ୍ତର ଦେଲା ଧନା ପାଇକାମା ପଞ୍ଜାବୀ ପିନ୍ଧା
ସତେଇଶ ଅଠେଇଶ ବର୍ଷର ଯୁବକଟି । କ'ଣ ଲେଖୁ ଲେଖୁ କଠି ଆସିଛି ବୋଧହୁଏ,
ହାତରେ ଖୋଲା ପାଞ୍ଜି ଥୋପେଇ । “କିନ୍ତୁ... କିନ୍ତୁ ବାପା ତ ଦୁଇମାସ ଚଳେ...”
କଥା ଶେଷ ନ କରି ତୁମ୍ଭ ରହିଗଲା ଯୁବକଟି ।

“କାଣେ ବାବା କାଣେ । ତୁମେ ଅଭିଷେକ ନିଷୟ ?” ଉର୍ମିକାଙ୍କ ଓଠରେ
ଆତୁରତାର ହସ ।

“ଆଜ୍ଞା !” ଅଭିଷେକ ବଡ଼ ଅତୁଆରେ ପଡ଼ିଗଲା । ସେ କ'ଣ ଏଇ ଉତ୍ତ-
ମହିଳାକୁ ଚିହ୍ନିଛି ? ହୁଏତ କେବେ ଦେଖା ହୋଇଥିଲା । କେବେ ? ପାଞ୍ଚବର୍ଷ
ବିଦେଶରେ ରହି ଫେରିବା ପରେ ଏଭଳି ବହୁ ଲଜ୍ଜାକର ପରିସ୍ଥିତିରେ ପଡ଼ି
ସାରିଲଣି ସେ ।

ତା' ମନ ତଳର ସ୍ତମ୍ଭ ପଡ଼ି ନେବା ଭଳି ଉର୍ମିକା ପଦକରେ ନିଜର ପରିଚୟ
ଦେଇଦେଲେ, “ମୁଁ ଶ୍ୱେତାର ମାଆ.. ତୁମ ମାଆଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖା କରିବାକୁ
ଆସିଛି । ଆଗରୁ ଖବର ନ ଦେଇ ଶୁଣି ଆସିଲି । ସେ ଅଛନ୍ତି ତ ?”

ଏଥର ଅଭିଷେକ ଓଠରେ ହସ ଖେଳିଗଲା । କେମିତି ଏକ ଚିହ୍ନା ଚିହ୍ନା
ହସ । ବାସ୍ତବିକ୍ ଉର୍ମିକା ଏଇ ପିଲାଟି ବିଷୟରେ ଏତେ ବେଶୀ ଶୁଣିଛନ୍ତି ଯେ ସବୁ
କିଛି କେମିତି ଜଣାଶୁଣା ଲାଗୁଛି ।

“ଆସନ୍ତୁ, ଭିତରକୁ ଆସନ୍ତୁ । ବସନ୍ତ ଏଇଠି । ମୁଁ ମାଆକୁ ତାଙ୍କି
ଦେଉଛି ।”

ଉର୍ମିକା ଘର ଭିତରେ ପାଦ ରଖିଲେ । ମଝିରେ ପଡ଼ିଥିବା ବେତ ଚୌକୀ
ଆଡ଼କୁ ଆଗେଇ ଯାଉ ଯାଉ ଅନୁସନ୍ଧାନୀ ଆଖି ତାଙ୍କର କୋଠରୀ ଭିତରେ ଖେଳି-
ଗଲା । ସାଧାରଣ ବେତ ଚୌକୀ ଗୁରେଟି । ମଝିରେ ଗୋଲିଆ ବେତ ଟେବୁଲ୍ । ତା'
ଉପରେ ପଡ଼ିଛି ସୁନ୍ଦର ଏମ୍ବ୍ରୋଇଡ଼ରୀକର ପରିଷ୍କାର ଟେବୁଲ୍ କୁଥ୍ । ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ

କେତୋଟି ପତ୍ନୀ ଓ ଛୋଟିଆ କ୍ୟାବ୍‌ସଟିଏ । କାନ୍ଥରେ ବାଟିକ୍‌ର ପେଣ୍ଟିଙ୍ଗ । ଆଉ ଝଙ୍କାରୁ ଝୁଲୁଛି ପୁରୁଣା ଶାଢ଼ୀ କଟା ହୋଇ ଡିଆରି ହୋଇଥିବା ପର୍ଦା । ତାଙ୍କର ଦାମୀ ପର୍ସିଆନ୍ କାପେର୍, ଚମଡ଼ା ସୋଫା, ରଂସିଲ୍‌କ ପର୍ଦା । ଆଉ କ୍ରିଷ୍ଣାଲ୍‌ର ପ୍ରାରୁଣ୍ଡରେ ସଜା ତୁଙ୍ଗିରୁମ୍‌ର ପାସଙ୍ଗରେ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ଏ କୋଠରୀଟି । କିନ୍ତୁ ଭରି ଭଲ ଲଗୁଛି । ଘରର ଗୋଟିଏ କୋଣରେ ରଖା ହୋଇଥିବା ଧଉର ସବୁଜିମାରେ କେମିତି ଉଜ୍ଜଳ ହୋଇ ଉଠିଛି କୋଠରୀଟି । ନିଜ ଅନିଚ୍ଛା ସତ୍ତ୍ୱେ ଉର୍ମିଳା ମାନିଲେ— ଯିଏ ଘର ସଜେଇଛି ତା'ର ଭୂତି ସୁନ୍ଦର !

ଧଳା ଶାଢ଼ୀର ଏକ ଝଲକରେ ସେ ବାସ୍ତବ ଜଗତକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ।

“ନମସ୍କାର...” ଠିଆ ହୋଇପଡ଼ି ଅଭିଷେକର ମାଆଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହାତ ଜୋଡ଼ୁ ଜୋଡ଼ୁ ରହିଗଲେ ସେ ।

“...ସବିତା ??”

ସବିତାକୁ ଚିହ୍ନିବାରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମଧ୍ୟ ଲାଗିଲା ନାହିଁ ତାଙ୍କୁ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ— ଚିରିଶ ବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ସେ ଏମିତି ସହଜରେ ତାକୁ ଚିହ୍ନି ପାରିଲେ ? ଚିକିଏ ବି ବଦଳି ନାହିଁ ସେ । ମୁହଁରେ ଅଳ୍ପ କେଇଟା ଗୁଆ ପଡ଼ିଛି ଅବଶ୍ୟ । ଆଖି ତଳେ ମଧ୍ୟ କଳା ଛାଇର ଆଭାସ । କିନ୍ତୁ ଏବେ ବି ରହିଛି ସେଇ ଲବଣ୍ୟ, ସେଇ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ । ସବୁ କଳା ବର୍ତ୍ତର ଦିଆ ଧଳା ସମଲପୁରୀ ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧି ସେଇମିତି ସଭ୍ରାତ ଲଗୁଛି ସେ । ଉର୍ମିଳାଙ୍କ ଦେହରେ ଗୁଡ଼େଇ ହୋଇ ରହିଥିବା ଫ୍ରେଣ୍ଡ୍‌ସ୍‌ ଫିଫ୍‌ଟନ୍ ଶାଢ଼ୀ ହଠାତ୍ ତାଙ୍କୁ ଓଜନିଆ ଲାଗିଲା । ବେକରେ ପିନ୍ଧିଥିବା ଦୁଇ ସରି ମୁକ୍ତା ହାରଟି ଯେମିତି ନିଷ୍ପ୍ରଭ ପଡ଼ି ଯାଉଛି ସବିତାର ସବୁ ସୁନା ଚେନ୍‌ ସାମ୍ମାରେ ଏବଂ ସବୁଥର ଭଳି ଉର୍ମିଳାଙ୍କର କେତେକ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ଏଥର ବି କେମିତି ତଳକୁ ଦବି ଦବି ଆସିଲା ।

ସବିତାଙ୍କର ଚିହ୍ନିବାରେ ଚିକିଏ ଅସୁବିଧା ହେଲା ବୋଧହୁଏ । କିଛି ସମୟ ନୀରବ ରହି ମେଦବହୁଳା ଉତ୍ତମହିଳାଙ୍କ ଶରୀର ଭିତରୁ ସେ ଖୋଜୁଥିଲେ ଏକ ପରିଚିତ ମୁହଁ ।

“ଉର୍ମିଳା ? ଉର୍ମି ??”

ହଠାତ୍ ଏକ ଦୁର୍ଲ୍ଲବଶୀର ଶୀକାର ହେବା ଭଳି ଉଭୟେ ନୀରବ ।

ସବିତାଙ୍କର ଶାନ୍ତ, ନରମ ଆଖି ତଳୁ ତାଙ୍କ ହୃଦୟର ଉଷା ପଡ଼ିବା କଷ୍ଟ । ସବୁଦିନ ପରି । ଆଉ ଉର୍ମିଳା ?

ତାଙ୍କ ଭିତରଟା ଯେମିତି ଏକ ଅଶାନ୍ତ ସମୁଦ୍ର । ଦେଉ ପରେ ଦେଇ ଖାଲି ମାଡ଼ି ଆସୁଛି । ଗତିରେଧ କରି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି ସେ । କ'ଣ ଯେମିତି କହିବାକୁ ପାଟି ଖୋଲୁଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସର କେଉଁଠି ହଜି ଯାଇଛି । କିଛି ବି କହି ହେଉ ନାହିଁ ।

ଅଭିଷେକ ସବିତାର ପୁଅ ? ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି ଧାଇଁ ଧାଇଁ ଗୁଲିଯିବାକୁ । କିଛି କରି ପାରୁନାହାନ୍ତି ଉର୍ମିଳା । କ'ଣ କହିବେ ? କ'ଣ ପାଇଁ ଆସିଥିଲେ ସେ ? ସବୁ କେମିତି ଗୋଜମାଳିଆ ହୋଇ ଯାଉଛି ।

ଉର୍ମିଳା ନିଜକୁ ଶାନ୍ତ କଲେ । ସେ ଶ୍ଵେତାକୁ କଥା ଦେଇ ଆସିଛନ୍ତି । ସେକଥା ରଖିବାକୁ ହେବ । ନିଜ ସାଙ୍ଗରେ, ନିଜ ଇମୋସନ୍ ସାଙ୍ଗରେ ଲଦି ଗୁଲିଛନ୍ତି ସେ ।

“ବହୁତ ଦିନ ପରେ ଦେଖା ନା ?”

“ହଁ । ପ୍ରାୟ ତିରିଶ ବର୍ଷ ହୋଇଗଲାଣି ।”

“ସେୟା ତ,” ଅସାଭବିକ ଭାବରେ ଉର୍ମିଳା ହସିଲେ “ମୋ ବଡ଼ ପୁଅକୁ ଆସି ହେବ ଅଣତ୍ରିଶ ।”

ସବିତା ଅପେକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି । ଉର୍ମିଳା ଭୁସ୍‌ଭୁସ୍ କରି ଅବାଚର ଭାବରେ କହି ପକେଇଲେ, “ଅଭିଷେକ ତୋ ପୁଅ ବୋଲି ଜାଣି ନ ଥିଲି ।”

ଜାଣିଥିଲେ କ'ଣ କରିଥାଆନ୍ତେ ? ଏଇ ଘରେ ପାଦ ଦେଇ ନ ଥାଆନ୍ତେ । ସତରେ କ'ଣ ଉର୍ମିଳା କରିଥାଆନ୍ତେ ସେ କଥା ? ନିଜକୁ କ'ଣ ନିଜେ ଚିହ୍ନି ନାହିଁ ସେ ? ସବୁ ଜାଣିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ଆସିଥାଆନ୍ତେ । ତାଙ୍କ ଦେହରେ ଯେଉଁ ବଂଶର ରକ୍ତ ଖେଳୁଛି— ସେ ରକ୍ତରେ ଅଛି ବିଜୟର ନିଶା ଏବଂ କେବଳ ସେଇ ବିଜୟର ଆଶାରେ ଆସିଥାଆନ୍ତେ ସେ ।

ତଥାପି ସବିତା ବୁଝୁ । ଏବେ ବି ତାଙ୍କ ଓଠରେ ଖେଳୁଛି ସେଇ ନରମ ହସ ।

“ମୋର ଗୋଟିଏ ବୋଲି ଝିଅ ଶ୍ଵେତା । ଏମ୍.ଏ. ପାଶ୍ କରିଛି ଏଇ ବର୍ଷ । ଅଭିଷେକଙ୍କ କଥା ଏମିତି କେତେଜଣଙ୍କଠୁଁ ଶୁଣିଥିଲି । ଉଦିଲି ଶ୍ଵେତା ସାଙ୍ଗରେ ଭଲ ମାନିବ । ତେଣୁ...”

ଯାହା କହିବାର ଥିଲା ଯେମିତି ସବୁ ସରିଗଲା । ପୁଣି ତୁମ୍ଭ ହୋଇଗଲେ
ଉର୍ମିଳା ।

ସବିତା କିଛି କହୁନି କାହିଁକି ? କ’ଣ ଏତେ ଭରସା ସେ ?

“ତୋ ଝିଅ ?” ସବିତା କେତେବେଳେକେ ନିଦରୁ ଉଠିବା ଭଳି କହିଲେ ।

ଶୁଭକାନ୍ତଙ୍କ ଝିଅ ? ? ?

ଉର୍ମିଳାଙ୍କୁ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଲଗୁଛି, ନା— ଗୁଲିଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆଜି ଅତତଃ ଆଉ
ରହି ହେବ ନାହିଁ । କଥା ଛିଣ୍ଡେଇବା ଭଳି ସେ କହିଲେ, “ଅଭିଷେକ ଶ୍ୱେତାକୁ
ଦେଖିଛନ୍ତି ଯେ । ତୁ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଆମ କଥାବାର୍ତ୍ତା କର । ମୁଁ କିଛିଦିନ ଛାଡ଼ି
ବାକି କଥା ପରେ...” ସେ ଉଠି ଠିଆ ହେଲେ, “ଆଜି ତେବେ ମୁଁ ଆସେ ।”

ଓଃ, ବଞ୍ଚିଗଲା ମଣିଷ ! ଏନ୍ ଇ ୧୧୮ କାରର ହେଡ଼ରେଷ୍ଟରେ ମୁଣ୍ଡ ଦେଇ
ସୂତ୍ରର ନିଃଶ୍ୱାସ ନେଲେ ଉର୍ମିଳା । ଏଆର୍କସ୍ତ୍ରସିନ୍ଦ୍ର ଗାଡ଼ି ଭିତରେ ବସି ମଧ୍ୟ
କପାଳରେ ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ଝାଳ । ଇସ୍— ସେ କ’ଣ ଭବିଥିଲେ ଏମିତି ଗୋଟିଏ
ପରିସ୍ଥିତିରେ ପଡ଼ିଯିବେ ବୋଲି ! କିଏ ଜାଣିଥିଲା ପୃଥିବୀରେ ଏତେ ଲୋକ ଥାଉ
ଥାଉ ସବିତା ହିଁ ହୋଇଥିବ ଅଭିଷେକର ମାଆ ?

ସବିତା ! ଉର୍ମିଳାଙ୍କ ଆଖିରେ ନାଚୁଛି ସେଇ ପତଳୀ ଝିଅଟିର ଚେହେରା ।
ସାଧାରଣ ସ୍କୁଲ ଶିକ୍ଷକ ବହୁକୃତ୍ୟ ବାପାଙ୍କର ତୃତୀୟା କନ୍ୟା ସେ । ଦେଖିବାକୁ
ବା ଏମିତି କ’ଣ ? ରଙ୍ଗ ଶ୍ୟାମଳ, ଭେଗାଟିଆ ଚେହେରା । ତଥାପି ସେଥିରେ କ’ଣ
ମୋହ ଥିଲା କେଜାଣି ସମସ୍ତେ କେମିତି ତାକୁ ଭଲ ନ ପାଇ ରହିପାରୁ ନ ଥିଲେ ।
ଉର୍ମିଳାଙ୍କର ଦାମିକା ସିଲ୍ଲକ ଶାଢ଼ୀ ସାମ୍ରାରେ ତା’ର ଶସ୍ତ୍ରା ପୁରୁଣା ପ୍ରିୟ ଶାଢ଼ୀଟି
ମନେହୁଏ ଅନନ୍ୟ । ତାଙ୍କର ଗୋରା ରଙ୍ଗ ସବିତାର ଶ୍ୟାମଳ ମୁହଁ ନିକଟରେ ମିଳିନ
ପଡ଼ିଯାଏ । ସେଇଥିପାଇଁ ତ ଉପରେ ଏତେ ମିଶୁଥିଲେ ବି ଭିତରେ ଜଳି ଜଳି
ଯାଉଥିଲେ ସେ ।

ଏବେ ମଧ୍ୟ ବୁଝି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ, କ’ଣ ଯାଦୁକରୀ ଶକ୍ତି ଥିଲା ତା’
ପାଖରେ ?

ସବିତା ଗୁଲିଲେ ସୁନ୍ଦର, କଥା କହିଲେ ସୁନ୍ଦର, ହସିଲେ ସୁନ୍ଦର । କି ଇର୍ଷା
ହେଉ ନ ଥିଲା ଉର୍ମିଳାଙ୍କର ।

ଶେଷରେ ଦିନେ ସେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଘୁଉଙ୍କର ଓ ସବିତାଙ୍କ କଥା । ଭଲେଇ ଫୁସଲେଇ ସବିତାର ସ୍ୱୟତ ଓଠ ତଳୁ କଥା ଆଦାୟ କରି ନେଇଥିଲେ ସେ । ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଦେଖା, ଭଲ ପାଇବା ଏବଂ କିଛି ମାସ ପରେ ସେମାନଙ୍କର ବାହା ହେବା ପାଇଁ ନିଶ୍ଚିତ ନେଇଯିବା କଥା ।

ଆଉ କିନ୍ତୁ ଭର୍ମିକା ସହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ପାଠରେ, ଗୀତରେ, କନସ୍ତିୟ-ତାରେ ତାଙ୍କୁ ଟପି ଯାଇଥିବା ଔଅଟି ଭଲ ପାଇବାର ରେସ୍‌ରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଥମ ହୋଇଯିବ ! ଅନ୍ଧ ଇଶ୍ୱାର ଛାଇ ତଳେ ଭର୍ମିକା କିଛି ଭାବି ପାରୁ ନ ଥିଲେ । ଦେଖି ପାରୁ ନ ଥିଲେ ଯେ ଶୁଭଙ୍କର ବର ହିସାବରେ ଖୁବ୍ ସାଧାରଣ । ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦର ନିଶ୍ଚୟ, କିନ୍ତୁ କି ବା ଗୁକିରୀ ? ମାତ୍ର କେଇ ଶହ ଟଙ୍କାର ଦରମା । ତା' ଉପରେ ପୁଣି ନିର୍ଭର କରନ୍ତି ତିନି ଭାଇ ଭଉଣୀ, ବାପା ମାଆ ଆଉ ବୁଢ଼ୀ ଜେଜେମା । ତଥାପି ଭର୍ମିକା ପାଗଳୀ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ।

ସେ ମୂଷାମାଟି ରଣଭଣ୍ଟ ଘରେ ମୁହଁ ମାଡ଼ି ଶୋଇ ନ ଥିଲେ କି ଖାଇବା ପିଇବା ଛାଡ଼ିଦେଇ ନ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଘରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କହି ଦେଇଥିଲେ ଯେ ବାହା ହେବେ ତ କେବଳ ଶୁଭଙ୍କରକୁ । ଅଳିଅଜୀ ଔଅର ଯିବର କାରଣ ବୁଝି ପାରୁ ନ ଥିଲେ ତାଙ୍କର ବାପା— ସହରର ପ୍ରଖ୍ୟାତ ବ୍ୟବସାୟୀ ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଦାସ । କ'ଣ ଅଛି ସେ ପିଲା ପାଖରେ ? ଔଅ ବାହାଘର ପାଇଁ କେତେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଜାଗାରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ପକାଇଛନ୍ତି ସେ, ଅଥଚ ଗୋଟିଏ ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଘରକୁ ଯିବା ପାଇଁ ତା'ର ଏ ଯିଦ୍ !

ଶେଷରେ ଔଅର ଇଚ୍ଛାକୁ ଅଧୀକାର ନ କରି ପାରି ସେ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ହୃଦରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ପଠେଇ ଦେଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ— ବରଘର ପ୍ରସ୍ତାବ କାଟି ଦେଇଥିଲେ । ଏତେ ବଡ଼ ଦୁଃସାହସ— ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଦାସଙ୍କ ଦେହରେ ଯେମିତି ନିଆଁ ଲାଗିଗଲା । ସାମାନ୍ୟ ଗୁକିରୀଆ, ସେ ପୁଣି ତାଙ୍କ ଔଅକୁ ଗୋଡ଼ରେ ଆଡ଼େଇ ଦେବ ! ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଏଇ ଘଟଣା ଟେଣ୍ଡର ହାର୍‌ଜିଦ୍ ଭଳି ଏକ ମାନସମ୍ମାନ ବ୍ୟାପାର ହୋଇଗଲା ଏବଂ ଟେଣ୍ଡର ପାଇବା ପାଇଁ ସେ ଯୌତୁକର ଭରକୁ ଏତେ ବେଶୀ ଆଗେଇ ନେଲେ ଯେ ଶୁଭଙ୍କରଙ୍କ ଭଳି ଆଦର୍ଶବାଦୀ ପିଲା ମଧ୍ୟ ସେଥିରେ ଭସିଗଲେ । ଉତ୍ତାପରେ ରହି, ଦୁଇବେଳା ଖାଇ କୌଣସି ମତେ ବର୍ଣ୍ଣି ଯାଉଥିଲେ ସେମାନେ । ହଠାତ୍ ବ୍ୟବସାୟ ଏବଂ ଆଉରି ଅନେକ କିଛିର ଜୀବନ୍ତ ଚିତ୍ର କେମିତି ମୋହଗୁଣ୍ଡ କରିଦେଲା

ଶୁଭକରକୁ । ସେ ସବିତାକୁ କିଛି ବୁଝେଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ବାହାଘର ହୋଇଗଲା ଉର୍ମିଳାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ।

ଏହାର ପ୍ରାୟ ଦୁଇବର୍ଷ ପରେ ଉର୍ମିଳା କାହାଠାରୁ ଶୁଣିଥିଲେ ଯେ ଜଣେ ଫୁଲ ଶିକ୍ଷକକୁ ବାହା ହେଇ ସବିତା ଗୁଲି ଯାଇଛି କୋରପୁଟ । ତିରିଶ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଆଉ ଦେଖା ହୋଇନି ତା' ସାଙ୍ଗରେ ।

ଶୁଭକରକୁ ବାହା ହୋଇ ଉର୍ମିଳା ଗୁଡ଼ାଏ ପୁଖ ପାଇଯାଇ ନାହାନ୍ତି ବା ଅପଥା ଅପୁଖୀ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି । ଅନ୍ୟ କାହାଠାରୁ ପୁଖ ଧାର ନ ନେଇ ଆନନ୍ଦରେ ବଞ୍ଚିବା କୌଶଳ ତାକୁ ଜଣା । ତେଣୁ ଶୁଭକରଙ୍କ ସହିତ ଚଳିବାକୁ କଷ୍ଟ ହୋଇନାହିଁ କି ଶୁଭକରଙ୍କ ଅବର୍ତ୍ତମାନର ଜୀବନ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଅସହ୍ୟ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ପଡ଼ିନି ।

ତାଙ୍କର ପୁଖୀ ଜୀବନ । କିନ୍ତୁ ଏତେ ବର୍ଷ ପରେ ଆଜି ଯେମିତି ସବୁକିଛି ଏପଟ ସେପଟ ହୋଇଯିବାର ଆଶଙ୍କା ତାକୁ କାରୁଡ଼ି ଧରୁଛି ।

ଉର୍ମିଳା କ'ଣ ଭରିଯିବେ ? ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଦାସଙ୍କ ଝିଅ ହୋଇ ଦରି-ଯିବେ ? ?

ନା— ଏ ଟେଣ୍ଡର୍ ମଧ୍ୟ ଧରିବାକୁ ହେବ ।

x

x

x

ଉର୍ମିଳା ଗୁଲିଗଲେଣି କେତେବେଳୁ । ସବିତା ସେଇମିତି ଦାଣ୍ଡଘରେ ବସି ରହିଛନ୍ତି । ବାହାଘର ସନ୍ତାଦ ଆସିଛି ପୁଅ ପାଇଁ । ଅଥଚ ମିଠା ଜଳଖିଆ ଦୂରେ ଥାଉ, ସାମାନ୍ୟ ଗୃହା କପେ ବି ଯାଚିବାକୁ ସେ ଭୁଲିଗଲେ !

ଉର୍ମିଳାର ଝିଅ !!

ଚୌକୀ ଉପରୁ ଉଠି ଶୋଇବା ଘରକୁ ଆସିଲେ ସବିତା । ଶୋଇବା ଘରର ଝୁର୍କା ସେପାଖକୁ ଘର ତିଆରି ବେଳେ ତମ୍ବା ଗଛଟିଏ ସେ ଲଗେଇଥିଲେ । କେତେ ବଡ଼ ହୋଇ ଗଲାଣି । ଝୁର୍କା ପାଖରେ ଠିଆ ହେଲେ ତମ୍ବା ଫୁଲର ବାସ୍ନାରେ ମନପ୍ରାଣ ଭରିଯାଏ । ଅଥଚ ଆଜି ତମ୍ବାର ଗନ୍ଧ ତାକୁ ଛୁଇଁ ମଧ୍ୟ ପାହୁନି । କ'ଣ ହୋଇଛି ତାଙ୍କର ?

“ମା,” ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲା ଅଭିଷେକ । “ଏ ଭଦ୍ରମହିଳା ତୁମର ଆଗରୁ ଚିହ୍ନା ?” ତା’ ସ୍ତନରେ ଦିସୁୟର ଆଭାସ । ନିଜର ଭିତରେ ଗୁଡେଇ ହୋଇ ରହୁଥିବା ମାଆର ସହରରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ପତ୍ନୀ ସହିତ ପରିଚୟ ପୁଣି ହେଲା କେମିତି ?

“ହଁ,” ଅନ୍ୟମନସ୍ତ ଭାବରେ ସବିତା ଉତ୍ତର ଦେଲେ । “...ଏକାଠି ପଢୁଥିଲୁ ।”

“ଓହୋ, ସେୟା କୁହ । ମୁଁ ତ ଅବାକ୍ ହୋଇଗଲି । ତୁମେ ତ ଆଗରୁ କେବେ କହିନ ?”

“କ’ଣ କହି ଥାଆନ୍ତି ?”

“ଏୟା ଯେ ଶୁଭକାତ ଆରୁର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ତୁମର ପିଲାଦିନର ସାଙ୍ଗ ।”

ସବିତାଙ୍କ ତଞ୍ଚି ପାଖରେ କ’ଣ ଯେମିତି ଅଟକି ଗଲା । ବହୁ କଷ୍ଟରେ ତୋକ ଗିଳି ଗଳା ପରିଷ୍କାର କରି ସହଜ ଭାବରେ ସେ ପଚାରିଲେ, “କହିଥିଲେ କ’ଣ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତା ?”

“ଫାଇଦା ଉଠେଇ ଥାଆନ୍ତେ ।” ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ଏ କଥା କହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁ କରୁ ହସରେ ଫାଟି ପଡ଼ିଲା ଅଭିଷେକ ।

ସବିତାଙ୍କ ଓଠରେ ମଧ୍ୟ ହସ ଖେଳିଗଲା । ଅଭିଷେକ ଠିକ୍ ତା’ ବାପାଙ୍କ ଭଳି । କଥା କହି ହସେଇବାରେ ଧୂରନ୍ଧର । ଦେବଗଳ ବି ଏମିତି ଥିଲେ । ସବୁ-ବେଳେ ହସୁଥିବେ, ହସୁଥିବେ । ଜୀବନର ସବୁ ଦୁଃଖକୁ ହାଲୁକା କରି ବରଣ କରି ନେଉଥିଲେ ସେ । ଅଥଚ କେଇକଣ ବା ଜାଣନ୍ତି ଯେ ଏଭଳି ହସଖୁସିଆ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ତଳେ ଲୁଚି ରହିଥିଲା ଏକ ଗମ୍ଭୀର, ନିର୍ଲୋଭ, ସାଧୀନଚେତା ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ । ଅଭି ତ ଯେମିତି ଛାଣି ଆଣିଛି ବାପାଙ୍କ ଗୁଣ ସବୁ । ସାମାଜିକ ଭଳି ଶେଷ ଜୀବନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଜ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବକୁ ସେ କ’ଣ ଏମିତି ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ ରଖି ପାରିବ ?

କାହିଁକି ସବିତାଙ୍କ ମନକୁ ଭାସି ଆସୁଛି ଆଉ କଣେ ମଣିଷର ପ୍ରତିଛବି ? ସିଏ ବି ତ ଥିଲା ଆଦର୍ଶବାଦୀ, ଆଦୁସମ୍ମାନୀ । ହେଲେ ପରସା ଲେଉଟରେ ସବୁ ହଜେଇ ଦେଲା ସେ । ବିକି ଦେଲା ନିଜ ଆତ୍ମାକୁ ।

“ମା’ ଜାଣ ! ସମସ୍ତେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରନ୍ତି,” ଅଭିଷେକ ରହିଗଲା ଚିକିଏ । ମାଆଙ୍କ ସାମ୍ନାରେ ଏମିତି ଗୋଟିଏ କଥା କହିବା ଉଚିତ ହେବ ? “...କୁଆଡ଼େ ତାଙ୍କ

ଶୁଣୁ ପଇସା କୋର୍ରେ ତାକୁ କିଣି ନେଇଥିଲେ । ଏମିତିରେ କୁଆଡ଼େ ଭରି ଗରିବ ଘରର ପିଲା ସେ ।”

ସବିତାଙ୍କ ଆଖି ତଳେ ଯୁବ ଲଗିଛି । ଲୁହ ଓ ସଫମର । ନିଜ ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ରଖିବା ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନା ଅଭ୍ୟାସ ତାଙ୍କର । ଆଜି ବା ବ୍ୟତିକ୍ରମ କାହିଁକି ହୁଅନ୍ତା ? ଅସମ୍ଭବ ଶୁଖିଲା ଆଖିରେ ଏବଂ ତା’ଠାରୁ ବଳି ଶୁଖିଲା ଗଳାରେ ସେ କହିଲେ, “ଲୋକେ ତ କେତେ କଥା କହିବେ... ଆମର ସେଥିରେ ଯାଏ ଆସେ କ’ଣ ?”

ଅଭିଷେକ ଶୀତ ଭାବରେ ମାଆକୁ ଦେଖୁଛି । “ନାହିଁ ମା’, ସୁକାତ କହୁଥିଲ । ସେ ପର କେଉଁ ହିସାବରେ ତାଙ୍କର ପୁତୁର ହେବ । ଆଉରି କ’ଣ କହୁଥିଲ କାଣ... ଶୁଭକାତ ଆଶୁରୀ କେଉଁ ଗୋଟିଏ ଝିଅକୁ ବାହା ହେବେ ବୋଲି କଥା ମଧ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ । ପଇସା ଲେଉଟେ ସବୁ ଭୁଲିଗଲେ । ଏ କଥା କ’ଣ ସତ ମା’ ?”

ଆଉ ନିଜକୁ ସମାଜି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି ସବିତା । ଡିରିଶ ବର୍ଷ ପରେ ବି ଏ ହୃଦୟରେ ଏତେ ଭବପ୍ରବଣତା ଥାଏ ? ଥାଏ ଏତେ ଦୁର୍ବଳତା ? ? କ’ଣ କରିବେ ସେ ? ମୁହଁ ବୁଲାଇ ଦୁଇ ହାତ ଲମ୍ବେଇ ପୁଅକୁ କହିବେ— ହଁ ହଁ ସତ, ସବୁ ଏକଦମ ସତ । ଏଇ ଦେଖ, ତୋ ସାମ୍ନାରେ ଠିଆ ହୋଇଛି ସେଇ ଡିରିଶ ବର୍ଷ ତଳର ଝିଅଟି ଯାହା ପାଇଁ ଦିନେ ଶୁଭକାତ ଆଶୁରୀ ପାଗଳ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ଏବଂ ଆଉଦିନେ ତାକୁ ପଦଟିଏ କଥା ମଧ୍ୟ ନ କହି ଅନ୍ୟର ହୋଇଗଲେ !

ନା— ପୁଅକୁ ଏ କଥା କୁହାଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ । ତାକୁ ଏ ଦୁର୍ବଳତା ଦେଖାଇ ମଧ୍ୟ ହୁଏନାହିଁ ।

ଅଭିଷେକ ଓଠରେ ସବୁ ହସ । ଆଖିରେ ସମ୍ବଳ ମୁହଁ, ଭରି ରହିଛି ମମତା । ମାଆ ହୃଦୟ ତଳର ଭଷା କ’ଣ ସେ ଝିଅ ପାରୁଛି ? ଏମିତି କ’ଣ ଦେଖୁଛି ସେ ? କାହିଁକି ଦେଖୁଛି ?

ସବିତା କଥା ବୁଲାଇଲେ, “ବାପାରେ, ଉର୍ଦ୍ଧା କହୁଥିଲ ତୁ କୁଆଡ଼େ ତା’ ଝିଅକୁ ଦେଖିଛୁ ?”

ସବୁଦିନେ ସତ କହି ଆସିଛି ଅଭିଷେକ । ଆଜି ବି ମାଆ ପାଖରୁ ତା’ର ଲୁଚେଇବାର କିଛି ନ ଥିଲା ।

“କ୍ୟାଲିଫୋର୍ଣ୍ଣିଆରେ ଦୁଇ ଚିନି ଥର ଦେଖା ହୋଇଥିଲା । ଦୀପେନ୍ ମିତ୍ରଙ୍କ ଜନ୍ମଦିନ ପାର୍ଟିରେ ଦୀପେନ୍ ମତେ ଜବରଦସ୍ତି ନେଇ ଯାଇଥିଲା । ଶ୍ୱେତା ସେତେବେଳେ ବୁଲି ଯାଇଥିଲା ଷ୍ଟେର୍ସ । ସେ ତା’ର କେଉଁ ଆତ୍ମୀୟଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ପାର୍ଟିକୁ ଆସିଥିଲା । ଭରତୀୟ ଝିଅ । ପୁଣି ଓଡ଼ିଆ । ତେଣୁ ବେଶ୍ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲା । ତା’ପରେ ଅବଶ୍ୟ ଦୁଇଥର ଦେଖା ହେ’ଇଛି । ବାସ୍ ସେତିକି । ତା’ପରେ ତ ବାପାଙ୍କ ଖବର ପାଇ ମୁଁ ଚାଲି ଆସିଲି ।”

ନିଠେଇ ନିଠେଇ ପୁଅକୁ ଦେଖୁଛନ୍ତି ସବିତା—“ତା’ ସାଙ୍ଗରେ ଏମିତି ଦେଖା-ସାକ୍ଷାତ ହୋଇଛି ନା ଆଉ ଅଧିକ କିଛି । ଭବିଷ୍ୟତ ନେଇ... ।”

“ବାସ୍ ବାସ୍ ବାସ୍ ।” ମାଆକୁ ତୁମ୍ଭ କରେଇ ଦେଲା ଅଭିଷେକ, “ନା—ଭବିଷ୍ୟତ ନେଇ ଶ୍ୱେତା ସାଙ୍ଗରେ ମୋର କୌଣସି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୋଇନି । ...ମା’, ତୁମେ ଏତେ ଭବୁଛ କାହିଁକି ?”

“ଝିଅଟି କେମିତି ରେ ?”

ହସିଲା ଅଭିଷେକ, “ହଁ ସେଇମିତି । ...ତେବେ ବେଶ୍ ଭଲ ।”

ସବିତା ପୁଅକୁ ଟିକିଏ ଚିତ୍କେଇବାର ଲେଉ ସମରଣ କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । “ଏଇଟା କେମିତିଆ କଥା ? ସେଇମିତି ନା ବେଶ୍ ଭଲ ?”

“ଓହୋ ମା’, ତୁମେ ବଡ଼ ହଇଗଣରେ ପକଉଛ ।” ଅଭିଷେକର ସ୍ୱରରେ କିନ୍ତୁ ଖୁସି ଖୁସି ଭାବ, “...ଶ୍ୱେତା ଅତି ଭଲ । ହେଲା ତ ? ମୁଁ ଯାଉଛି... ସାଙ୍ଗମାନେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବେ ।”

ଗୁଲିଗଲା ଅଭିଷେକ ।

ସବିତାଙ୍କ ଆଖି ଜଳେଇ ଆସୁଛି । ସେ ଯଦି ଜିଦ୍ ଧରି ବସନ୍ତି, ତା’ହେଲେ ? ତା’ହେଲେ ହୁଏତ ଅତି ମାନିଯିବ ; ହୁଏତ ଏ ବାହାଘର ହେବନି । କିନ୍ତୁ ସେ କ’ଣ ପାରିବେ ? ପୁଅ ଆଖିରେ ସେ ଏଇ ଯେଉଁ ଆଗ୍ରହ ଦେଖିଲେ ତାକୁ ଦବେଇ ଦେବାଟା କ’ଣ ଭଚିତ ହେବ ?

ଆଖି ଉପରେ ହାତ ଦେଲେ ସେ । ପୁଣି ଥରେ ସେଇ କିଣାବିକା ସମୟ ? ଆଃ— ଆଖି ସାମ୍ନାରେ ଆଉ ଥରେ ସେଇ ନାଟକ ହେବ ; ବିକ୍ରୀ ହୋଇ ଗୁଲିଯିବ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବୋଲି ପୁଅ... ଅଥଚ ସେ ଏମିତି ଦେଖିକରି ଖାଲି ରହିଯିବେ ।

ପଦେ କଥା କହି ପାରିବେ ନାହିଁ ! ଯେମିତି ତୁମ୍ଭ ହୋଇ ରହି ଯାଇଥିଲେ ସେଇ ଚିରିଣ ବର୍ଷ ତଳେ !

ହଠାତ୍ ଭଗ୍ୟ ଉପରେ, ସେଇ ଅଳଣୀ ଅଦେଖା ଠାକୁର ଉପରେ କାହିଁକି ଗୁଡ଼ାଏ ଅଭିମାନ ହେଲା ତାଙ୍କର । ଦେଖିବେ, ସେ ପୁଣି ଥରେ ଦେଖିବେ, କି ଖେଳ ଦେଖାଇବ ଏଥର ଭଗ୍ୟ ! କେମିତି ନଚେତେବେ ଠାକୁର !!

x

x

x

x

ଏଥର ଗୁ' ଦେବାକୁ ସବିତା ଭୁଲି ଯାଇ ନ ଥିଲେ । ଗୁ' ସାଙ୍ଗରେ ପ୍ରେମ୍ ଭାରି ଦେଇଥିଲେ ଜଳଖିଆ ।

“ଅଭି ଗଳି ଅଛି ।” ଏହାଠାରୁ ଅଧିକା ଆଉ କ’ଣ କହିଥାଆନ୍ତେ ସବିତା ?

ଭର୍ମିକା ଏତେ ସହଜରେ ବିଜୟ ହାସଲ କରିବେ ବୋଲି ଆଶା କରି ପାରି ନ ଥିଲେ । ଏତ ଏକଦମ୍ ଏକତରଫା ! ଓଁକ ଭନ୍ ! ବିପକ୍ଷ ଦଳ ତରଫରୁ ଯୁଦ୍ଧ ନାହିଁ, କୌଣସି ପ୍ରତିରୋଧ ଭ ନାହିଁ !

“ତା’ହେଲେ କଥା ପକ୍କା । ମୁଁ ଆମ ଜ୍ୟୋତିଷଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ତତେ ଦିନବାର ଜଣେଇବି । ଅଭିଷେକ ଫେରିଯିବା ପୂର୍ବରୁ ବାହାଘର ହୋଇଗଲେ ଭଲ, ନୁହଁ କି ?”

“ଅଭି ତ ଆଉ ଯିବନି ବୋଲି ଛାରି କରି ଫେରିଛି ।”

“ବାଃ ଭଲ ହେଲା ତ, ପିଲାଏ ପାଖରେ ରହିବେ ।”

“...ଏଠି ତା’ର ଗୋଟିଏ କମ୍ପାନୀରେ ରୁକିରା ହୋଇ ଯାଇଛି ।”

“ରୁକିରା ?” ଭର୍ମିକାଙ୍କ ଭ୍ରୁ କୁଞ୍ଚିତ ଗଲା । କିନ୍ତୁ ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ଏବେ କିଛି କହିବା କ’ଣ ଭାରିତ ହେବ ? “ହଉ ଭଲ କଥା । କିନ୍ତୁ ଆଜି ମୁଁ ତତେ ଛାଡ଼ୁନି । ତତେ ଆଉ ଅଭିଷେକଙ୍କୁ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବାକୁ ହେବ । ତୁ ତ ପୁଣି ଶ୍ଵେତାକୁ ଦେଖିବୁ ?” ନିଜ ଅଜ୍ଞାଣତାରେ ସବିତାଙ୍କର ହାତ ଧରି ପକେଇଛନ୍ତି ଭର୍ମିକା ।

“ଦେଖିବାର କ’ଣ ଅଛି । ନିଶୟ ଭଲଟିଏ । ଆଉ ଅଭିର ଯେତେବେଳେ ପସନ୍ଦ ହୋଇଛି... ।”

“ବାଃରେ, ତା’ ବୋଲି ତୁ ତାକୁ ଥରେ ଦେଖିବୁ ନାହିଁ ? ଯେତେ ଯାହା ହେଲେ ତୋରି ବୋହୂ ହେବ ତ ।” ଭର୍ମିକା କଅଁଳ କଥାରେ ଲକ୍ଷ୍ୟଭେଦ କରିବାର

ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଘର, ତାଙ୍କ ସଂସାରର ଗୋଟିଏ ଝଲକ ଅତତଃ ସବିତାକୁ ଦେଖାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଏତେ କିଛି ଚିନ୍ତା କରିବାର ନ ଥିଲା । ସବିତାଙ୍କ ଆବିଷ୍କୃତାଶ୍ରମ ମନ ଦ୍ରବୀଭୂତ ହୋଇ ସାରିଥିଲା ସେତେବେଳକୁ । କିନ୍ତୁ...

“ଅଭିକୁ ଥରେ ପଚାରି ଦିଏ । ତା’ର ଯଦି କ’ଣ କାମ ଥିବ ? ଅଭିରେ...” ସେଇଠୁ ପୁଅକୁ ଡାକିଲେ ସବିତା ।

“ହଁ ମା’ !” ଉର୍ମିଜାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହାତ ଯୋଡ଼ି ପାଖ ଚୌକୀରେ ବସିଲା ଅଭିଷେକ ।

ସବିତାକୁ କିଛି କହିବାକୁ ନ ଦେଇ ଉର୍ମିଜା ଉପରେ ପଡ଼ି କହି ପକେଇଲେ, “ମୁଁ କ’ଣ ନହୁଥିଲି କି ତୁମେ ଆଉ ତୁମ ମାଆ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ରୁଲ । ଆଜି ରାତିରେ ଖିଆ ପିଆ କରି ଫେରିବ । ଶ୍ୱେତା ଭାରି ଖୁସି ହେବ । ତୁମ ମାଆ ବି ତ ତାକୁ ଦେଖି ନାହାନ୍ତି ?”

ଅଭିଷେକ କ’ଣ ଯେମିତି ଚିନ୍ତା କଲା । “ଆଜି ତ ହେବନି । ମୋର ଏବେ ଟିକିଏ ବାହାରକୁ ଯିବାକୁ ଅଛି ।”

“ତା’ହେଲେ କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ?”

ସାମାନ୍ୟ କୁଣ୍ଡିତ ଭାବରେ ଅଭିଷେକ ରାଜି ହେଲା— “ହଉ ।”

ଉର୍ମିଜା ଉତ୍ତୁର ହୋଇ ଉଠିଲେ । “ସେୟା ତା’ହେଲେ କଥା ରହିଲା, ସବିତା । କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ମୁଁ ଗାଡ଼ି ପଠେଇ ଦେବି ।”

“ଗାଡ଼ି ?” ଅଭିଷେକ ଦୃଢ଼ ନିଶ୍ଚିତ ସ୍ୱରରେ କହି ଉଠିଲା, “ଗାଡ଼ିର କ’ଣ ଦରକାର ଅଛି ? ଆମେ ଅଟୋରିକ୍‌ସାରେ ଗୁଲିଯିବୁ ।”

ଏ ସ୍ୱରରେ କ’ଣ ଥିଲା କେଜାଣି ଉର୍ମିଜା ତା’ ଉପରେ କିଛି କହି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଗାଡ଼ିରେ ଫେରିବା ବେଳେ ସେ କିନ୍ତୁ ମନ ଭିତରେ ସମସ୍ତ ଆୟୋଜନ କରି ନେଉଥିଲେ । ନା— ସବିତାକୁ ଚମକେଇ ଦେବାକୁ ହେବ । ଯାହାକୁ ତାଙ୍କର ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ଥରେ ବି ଛୁଇଁ ପାରିନାହିଁ, ତା’ର ଆଖି ଦୁଇଟାକୁ ଝଲସେଇ ଦେବାକୁ ହେବ ।

ହେଲେ ଏ କ'ଣ ସମ୍ଭବ ?

ଦବି ଆସୁଥିବା ମନଟିକୁ ଗୋଟାଇ ଆଣିଲେ ଉର୍ମିକା । ଓଠରେ ସାମାନ୍ୟ ହସ ଖେଳିଗଲା ତାଙ୍କର । ହୁଏତ ସବିତା ଆଖିରେ ମାୟା ଅଞ୍ଜନ ଲଗେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ତା'ର ପୁଅ... ତା' ପୁଅଟିକୁ ତ ଅଭିଭୂତ କରେଇ ଦେଇ ପାରିବେ ।

ବିବ୍ରତ ହେଲେ ସେ । କୌଣସିଟିରେ ସଫଳ ହେବା ଭଳି ତ ଦେଖାଯାଉ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ବିରାଟ ସୁସଜ୍ଜିତ ଘର, ଘର ଭିତରର ଦାମୀ ଆସବାବ, କାନ୍ଥରେ ଟଙ୍ଗା ହୋଇଥିବା ବଛା ବଛା ପେଣ୍ଟିଙ୍ଗ- କିଛି ବି ସବିତା ବା ଅଭିଷେକକୁ ଅଭିଭୂତ କଲା ଭଳି ମନେ ହେଉନାହିଁ । ଖାଲି ଥରଟିଏ ସବିତା କହିଥିଲା, “ବାଃ- ସୁନ୍ଦର ଗୋଲାପ ।”

ତୀନ୍ତୁ ଆଣିଥିବା ପୋର୍ସେଲେନ୍ ଫୁଲଦାନୀକୁ ହେଲେ ସେ ପ୍ରଶଂସା କରି-
ଥାଆନ୍ତା ! ଫୁଲଦାନୀରେ ରହିଥିବା ଗୋଲାପତଳ ବାହାରୁ କିଣା ହୋଇ ଆସିଛି ;
ଉର୍ମିକାଙ୍କର ଯେ ସେତକ ନେଇ ଗର୍ବ କରିବାର କିଛି ନାହିଁ ।

ହଠାତ୍ ଉଠି ଠିଆ ହେଲା ଅଭିଷେକ । ହସି ହସି ଭାବୀ ପତ୍ନୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହିଲା, “ତୁମ ଫୁଲ ବଗିଚା ଦେଖାଇବନି, ଶ୍ୱେତା ?”

ସବିତା ପୁଅକୁ ଦେଖୁଛନ୍ତି । କ'ଣ ପାଇଁ ଶ୍ୱେତାକୁ ତାକି ନେଉଛି ଅଭି ? ପୁଅକୁ ଯଦି ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣି ନ ଥାଆନ୍ତେ ତେବେ ଏଇ କଥାକୁ ଏତେ ଅର୍ଥ ଖୋଜି ବସି ନ ଥାଆନ୍ତେ ସେ । ଅଭି କିଛି ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ନେଇ ଏକାନ୍ତରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ଗୁହଁଛି ନିଷୟ ।

ଶ୍ୱେତା ମୁହଁ ଖୋଲିବା ଆଗରୁ ଉର୍ମିକା ମାଡ଼ି ବସିଲେ, “ଯା' ରେ ମାଆ, ଅଭିଷେକକୁ ବଗିଚା ଦେଖେଇ ଆଣ ।”

ଅଭିଷେକ, ଶ୍ୱେତା ଗୁଲିଗଲେ ବାହାରକୁ । ଘର ଭିତରେ ନୀରବତା । ଉର୍ମିକା ଆଉ ସବିତା ତୁପ । କାହାର ଯେମିତି କିଛି କହିବାର ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏ କ'ଣ ଉଚିତ ହେଉଛି ? ଚେଷ୍ଟା କରି ସବିତା ପକେଇଲେ ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କର କଥା । କିଏ କେଉଁଠାରେ ଅଛି, କ'ଣ କରୁଛି । ଉର୍ମିକାଙ୍କର ଏସବୁ ଶୁଣିବାରେ ବା ଗପିବାରେ ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ । ସେ ଆରମ୍ଭ କଲେ ଶ୍ୱେତା ବାହାଘର ପାଇଁ କରି ରଖିଥିବା

ଆୟୋଜନ କଥା । କେଉଁଠୁ କେଉଁଠୁ ଶାଢ଼ୀ କିଣି ରଖିଛନ୍ତି, ବାକୀ କେତେ କିନିଷ ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ କୋଣରୁ କିଭଳି ଭାବରେ ଯୋଗାଡ଼ କରି ରଖିଛନ୍ତି ସେ ।

“ଏସବୁ ମତେ କାହିଁକି କହୁଛୁ, ଉର୍ମି ? ତୋ ଝିଅ... ତୋ ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ତୁ ଆୟୋଜନ କରିବୁ । ଏଥିରେ ମୋର କିଛି କହିବାର ନାହିଁ ।”

“ଆପଣମାନେ ଯଦି କିଛି ମନେ ନ କରନ୍ତି, ତେବେ ମୋର କିଛି କହିବାର ଅଛି ।” ହଠାତ୍ ଏକ ଶାନ୍ତ ଗମ୍ଭୀର କଣ୍ଠର ଘୋଷଣାରେ ଦୁଇଜଣଯାକ ଚମକି ଉଠିଲେ । କବାଟ ପାଖରେ ଅଭିଷେକ ଠିଆ ହୋଇଛି । ତା’ ପଛପଟେ ବୋଧହୁଏ ଶ୍ୱେତା, ଠିକ୍ ଜଣା ପଡ଼ୁନି ।

ଅଭିର ପୁଣି କ’ଣ ହେଲା ?

ଉର୍ମିଙ୍କା ବେଶ୍ ନିର୍ବିକାର ଭାବରେ କହିଲେ, “କୁହ ବାବା, କୁହ ।”

“ବାହାଘର ପରେ କେବଳ ଶ୍ୱେତା ହିଁ ଆମ ଘରକୁ ଆସିବ ।”

ଏ ତ ଜଣାଶୁଣା କଥା । ଏକଥା ଏମିତି ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିବାର ପୁଣି କ’ଣ ଅଛି ? ଉର୍ମିଙ୍କା ଅଭିଷେକର ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱର ଚଳୁ ଆଉ କିଛି ପଡ଼ିବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ । ସେ ଅନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଟିକିଏ ହସିଲେ, “ଇଏ ପୁଣି କି କଥା ? ଶ୍ୱେତା ଆଉ ତୁମ ଘରକୁ ଯାଆନ୍ତା ନାହିଁ କି ?”

ଅଭିଷେକର ମୁହଁରେ ବିରକ୍ତି ନାହିଁ । ସେଇଭଳି ଶାନ୍ତ, ନିଷ୍ଠୁର ସେ । “ଆପଣ ବୋଧହୁଏ ଠିକ୍ ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ବାହାଘର ପରେ ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରାସାଦର କାଣିରୁଏ ଯେମିତି ଆମ ଘରକୁ ନ ଆସେ । ମା’ଙ୍କର କେତେ ନିଷ୍ଠାରେ, ତ୍ୟାଗରେ ତିଆରି ଆମ ଘର । ...ସେ ଘରର ଓଜନ ବଢ଼େଇ ସବୁକିଛି ଓଲଟ ପାଲଟ କରିଦେବାକୁ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହଁ ।”

ସବିତାଙ୍କ ଆଖିରେ ଚମକି ଉଠୁଥିବା ଗୌରବ, ଗର୍ବକୁ ଚାହିଁ ଅଭିଷେକ ମନେ ମନେ ଟିକିଏ ହସିଲା । କାହା ଆଗରେ ଲୁଚେଇବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ ମାଆ ? ତାଙ୍କରି ଗର୍ଭରୁ ଜନ୍ମି ସେ ତାଙ୍କୁ ବୁଝି ପାରିବ ନାହିଁ ? ତାଙ୍କ ଅପମାନରେ ଅପମାନିତ ହେବ ନାହିଁ ?

ଉର୍ମିଙ୍କାଙ୍କ ସାମ୍ନାରେ ଯେମିତି ଗୋଟିଏ ବିଷ୍ଠୋରଣ ହୋଇଗଲା ।

“କିନ୍ତୁ, କିନ୍ତୁ ଏଇଟା କ’ଣ ଠିକ୍ ? ମୋ ଝିଅ, ମୁଁ ଖୁସିରେ ତାକୁ ଯାହା ଚିକିଏ ଦେବି । ...ତା’ଛଡ଼ା ଶ୍ଵେତା ତ ମୋର ଗୋଟିଏ ବୋଲି ଝିଅ । ଏମିତି ଖାଲି ଖାଲିରେ ବିଦା କେମିତି କରିଦେବି ତାକୁ ?” ତାଙ୍କ ସ୍ଵର ଭଲ ହୋଇ ଯାଇଛି ।

ସେ ତ କେବଳ ଅପମାନ ନୁହଁ, ଅଭିଷେକ ଯେମିତି ତାଙ୍କର ଆତ୍ମାଭିମାନକୁ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି ଦେଉଛି । ଅସମ୍ଭବ— ଅନ୍ୟ କାହା କଥା ଭିନ୍ନ ; ସେ ଏସବୁ ସହିବେ ନାହିଁ ।

“ଶ୍ଵେତା ପିଲାଦିନରୁ ଅନ୍ୟ ରକମ ବଢ଼ିଛି । ତା’ ସୁଖ ସୁବିଧା ବିଷୟରେ ମୁଁ ଭବିବିନି ତ ଭବିବ କିଏ ? ...ଲୋକେ ପୁଣି କ’ଣ କହିବେ ?”

“ଆପଣ ଲୋକଙ୍କ କଥାକୁ ଧରି ବସିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ତ ସୁବିଧା ପାଇଲେ କେତେ କଥା କହିବେ ।”

ଏ ସତେଇଶ ବର୍ଷର ପିଲାଠୁଁ ଜ୍ଞାନ ନେବେ ଭର୍ମିଲା ? ତାଙ୍କ ଦେହରେ ଯେ ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଦାସଙ୍କ ରକ୍ତ ।

“ଲୋକକୁ ସିନା ଅସୀକାର କରାଯିବ, କିନ୍ତୁ ଶ୍ଵେତା ? ଶ୍ଵେତା ତ ଶୁଣିଲେ ଆଦୌ ରଜି ହେବନି ।”

ନିଜ ଅରକ୍ତିକୁ ଝିଅ ଉପର ଦେଇ ତଳେଇ ଦେବେ ବୋଲି ଭାବିଥିଲେ ସେ ।

କିନ୍ତୁ ଅଭିଷେକର ବାଁ ପଟୁ ଅତି ଜଣାଶୁଣା ଗୋଟିଏ କଣ୍ଠସ୍ଵର ଘସି ଆସିଲା,
“ତୁମେ ଭୁଲ କହୁଛ ମାଆ । ମୁଁ ରଜି ।”

□□□